Triumful Crucii

Florence M. Kingsley

Colec[ia C/r[ilor Rare

Editura Little Lamb

Triumful Crucii

Copyright © Constantine C. Coca, 2001
Toate drepturile rezervate
Primul tipar în limba română – Iunie 2005
Publicată de editura Little Lamb, Suceava

Autor:	Florence M. Kingsley
Traducerea:	Iulia Tabarcea
Editarea:	Iulia Tabarcea
Coperta:	Liviu Bursuc

Nici o parte a acestei publicaţii nu poate fi reprodusă, sau transmisă electronic, mecanic, prin fotocopiere, înregistrare audio sau în orice alt fel fără permisiunea în scris a proprietarului de copyright.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

KINGSLEY, FLORENCE MORSE
Triumful crucii / Florence M. Kingsley ; trad. şi ed.: Iulia Tabarcea. - Suceava : Little Lamb, 2005
Index
ISBN 973-7762-26-6

I. Tabarcea, Iulia (ed. ; trad.)

821.111(73)-32=135.1

Triumful Crucii

face parte din

Colec[ia C/r[ilor Rare

a editurii

Little Lamb

Ca şi *Titus – un camarad al crucii* şi *Ştefan – un soldat al crucii*, *Triumful Crucii* prezintă istoria extraordinară a perioadei imediat următoare răstignirii Domnului Isus, culminând cu evenimentul groaznic al distrugerii Ierusalimului. În mijlocul necazului şi urgiei, în vieţile celor care L-au recunoscut pe Christos ca adevăratul Mesia, speranţa şi fericirea învinge groaza şi frica, aducându-le lumină şi bucurie în inimă.

Pentru mai multe informaţii despre aceste cărţi clasice, luaţi legătura cu noi la numărul

0744544579,

prin e-mail la

littlelambromania@yahoo.com

sau scrieţi-ne pe adresa

Editura Little Lamb
C.P. 42, O.P. 6 Suceava
cod 720340, jud. SUCEAVA

Prefaţă

Triumful crucii portretizează cu măiestrie evenimentele tulburătoare care au dus la distrugerea templului din Ierusalim. Evreii credincioşi se agaţă de jertfele împovărătoare şi de tradiţiile legii – în ciuda ipocriziei care domneşte între cei mari – într-o zadarnică încercare de a dobândi curăţarea şi iertarea sufletelor lor pustii.

Persecuţia romanilor a ajuns la apogeu sub mâna puternică a lui Nero. Corupţia domneşte pretutindeni. Totuşi, în mijlocul tumultului şi distrugerii, o mână de credincioşi strigă despre adevăratul Mesia „mormântul nu L-a putut închide; El trăieşte azi şi în veci!”

Pentru Fineas, un tânăr nazireu hotărât să afle adevărul, zilele acestea sunt vremuri de tulburare. Legea îi conduce fiecare moment al vieţii, umplându-i mintea cu nesfârşite porunci de „să…” şi „să nu…”, fiindcă într-o zi va locui în templu. Oare evenimentele acestea îngrozitoare care scutură lumea îi vor închide ochii faţă de prezenţa iubitoare a Celui care ne poartă poverile?

Notă: În afară de acest text, veţi găsi în carte un amestec de superstiţii greceşti, formalism evreu şi credinţă creştină. Exclamaţiile au fost menţinute în text pentru a zugrăvi mai bine amestecul de culturi al acelor timpuri.

CAPITOLUL I

„SINGURUL FIU AL MAMEI SALE"

ÎN anul în care se născuse el, în satul de munte Aftha, se împliniseră şaptesprezece ani de la moartea lui Isus, tâmplarul din Galilea, numit şi Christos de unii iudei care îi urmau învăţăturile; între timp, Isus murise şi din mintea multora din cei care Îl văzuseră şi Îl auziseră vorbind. Cu multe luni înainte ca băieţelul să deschidă ochii într-o zi cenuşie de iarnă, tatăl lui îi închisese pentru totdeauna. Îl aşezaseră, cu trupul înfăşurat în văluri de in, într-un mormânt îngust, săpat în stâncă.

Tânăra lui văduvă trăia singură într-o căsuţă din partea cealaltă a văii. Din prag, se vedea piatra care închidea uşa mormântului. În zilele acelea se gândea că, dacă ar locui şi ea în casa cealaltă – de pe a cărei uşă nu mai ieşea nimeni – ar fi fost mulţumită, liniştită şi netulburată. Mai târziu, îşi aminti de copil. Privindu-l pentru prima dată pe micul orfan, spuse:

– Se va numi Fineas.

Prima amintire a copilului era faţa mamei lui, întunecată de durere dar strălucind de iubire, frumoasă ca seninul după furtună. Privind faţa aceasta, pe care iubirea şi durerea se amestecau atât de bine, gândurile creşteau odată cu el. După un timp, începu să înţeleagă cuvintele pe care ea i le

spunea, dar nu se grăbi să vorbească şi el. Se făcuse băieţel mare, cu bucle negre şi feţişoara măslinie, şi umbla de-a buşilea prin casă şi prin grădină, dar păstra mereu o tăcere încăpăţânată.

Vecinii nu întârziară să observe asta.

–Copilul este stăpânit de un demon mut, şopteau ei, şi se dădeau la o parte atunci când văduva venea la fântână, cu copilul pe umeri sau agăţat de poalele rochiei.

Rahela, înfăşurată în vălurile întunecate ale durerii, nu le vedea privirile şi nu le auzea şoaptele, răspunzând cu buze nepăsătoare la salutul rece cu care ei o întâmpinau „pace vouă”. Era străină în Aftha; rămasă văduvă la o lună de la nuntă, se simţea încă şi mai străină. Firea ei generoasă şi veselă, tumultoasă ca un râu argintiu de bucurie, se cufundase într-o tăcere întunecată, ca să izvorască într-o singură fântână. Trăia numai pentru copilul ei. Fineas înţelese asta înainte de a vorbi. Înţelese şi faptul că el nu era asemeni celorlalţi copiii, care râdeau şi plângeau cu zgomot, jucându-se şi ciorovăindu-se pe uliţele prăfuite. Deşi el nu plângea şi nu râdea decât arareori, era mereu fericit. Grădina, cu terasele ei îmbrăcate în verdele de smarald al măslinilor, crângul umbros de aluni şi oleandri, care învăluia căsuţa într-un cocon de frunze şi flori înmiresmate, pârâul care şopotea cristalin printre pietrele albe, liliacul pitic care îşi dăruia parfumul zorilor şi înserării, porumbeii care pluteau pe cerul amiezii ca nişte norişori albi, ciripitul păsărilor care întâmpinau noua zi, pacea aurie a serilor de purpură, toate acestea şi multe altele, schimbându-se din minune în minune odată cu anotimpurile, transformau lumea copilului într-un colţ de cer. În cerul acesta, mama lui era regina; dintre toate lucrurile frumoase, încântătoare şi demne de iubit, ea era cel mai frumos, mai încântător şi mai demn de iubit.

Când împlini trei ani, mama îi vorbi despre Dumnezeu. Fineas învăţase deja să să roage, aşa cum învaţă păsărelele să cânte. Vrăbiuţele ascultă ciripitul mamei şi

învaţă şi ele să ciripească; Fineas stâlcea şi el în fiecare seară cele câteva cuvinte pe care le auzise de la mama lui. Dar într-o zi, un nou gând se născu în mintea lui, şi odată cu gândul veni şi întrebarea.

–Cine este Dumnezeu, mamă?

Rahela se înfioră – şi îngerii se înfioară atunci când trebuie să înveţe un suflet curat.

–Dumnezeu este Cel sfânt şi nevăzut, care a făcut întregul pământ, spuse ea rar. El a făcut toate lucrurile pe care le vezi, fiule, şi pe tine. De aceea, trebuie să-L iubeşti.

–Te-a făcut şi pe tine?

–Da, El m-a făcut şi pe mine.

–Atunci o să-L iubesc fiindcă te iubesc pe tine.

Nu era greu să-L iubească pe Cel care o făcuse pe mama lui, stelele şi liliacul; era la fel de uşor ca a respira. Copilul respira şi iubea, şi era fericit; apoi, mama lui îi povesti despre Lege. Învăţă repede că Legea era mult mai greu de înţeles decât Dumnezeu. Legea nu făcuse nimic plăcut sau frumos. Legea nu îl iubea, şi îi cerea multe lucruri, unele dintre ele ciudate şi greu de înţeles.

În zilele fericite ale culesului viei, când toţi copiii satului trebăluiau pe lângă teascuri din zori şi până-n seară, cu mâinile şi feţele mânjite de sucul dulce, Fineas stătea liniştit în faţa căsuţei lor. Legea îi interzicea să atingă sau să guste boabele ispititoare care aromeau dulce în umbra caldă a viei.

–Legea a făcut viile, mamă? întrebă el, cu feţişoara în palme, privind jinduitor coşurile de struguri albi, roşii şi negri pe care băieţii şi fetele îi duceau veseli la teascuri.

–Nu, fiule, răspunse Rahela, zâmbind la vederea privirii lui întrebătoare şi întunecate. Dumnezeu a făcut viile; fructele lor sunt bune şi dulci. Dar tu ai fost închinat Domnului ca nazireu, cum ţi-am spus şi mai înainte. De aceea vei fi iubit de Dumnezeu, cum a fost profetul Samuel; şi îngerii te vor iubi.

Fineas auzise de la ea multe povestiri minunate despre Dumnezeul nevăzut, şi despre oameni şi femei care dispăruseră de mult de pe pământ. Mama lui obişnuia să-i citească aceste istorisiri dintr-un sul vechi, ţinut într-o cutie de lemn de cedru.

–Sulul acesta a fost al tatălui tău, îi spusese ea; într-o zi va fi al tău.

Copilul îl privea cu evlavie, înfiorat de parfumul ciudat al pergamentului şi de ciudatele lui povestiri despre iubire şi ură, ascultare şi răzvrătire, milă şi pedeapsă aspră, pe care mama lui i le recita cu o voce joasă şi pasionată.

Cât despre povestea profetului Samuel, o ştia pe dinafară; cunoştea şi legământul pe care îl făcuse. Nazireul trebuia să se abţină de la trei lucruri: fructul viţei, proaspăt sau uscat, în vin sau must, oţetul şi turtele din struguri pe care le mâncau copiii pe pâine în zilele reci de iarnă. Trebuia să nu-şi taie părul. Trebuia să se ferească de contactul cu lucrurile moarte.

Strugurii arătau foarte îmbietor, fără îndoială, şi îmbietoare era şi mireasma vinului nou, purtat în butoaie de carele cu boi, dar existau şi unele compensaţii.

–O să locuiesc în templu, ca Samuel? întrebă el, după o scurtă perioadă de gândire; şi Dumnezeu o să-mi vorbească noaptea?

Rahela îşi privi copilul în tăcere.

–Nici un înger nu ar putea fi mai curat şi mai frumos, se gândi ea, cu sufletul înfiorat. Îşi aminti de jurământul ei, jurământul Anei, mama lui Samuel, un jurământ făcut cu sufletul amar şi inima suspinând, în primele zile ale durerii ei:

–Dacă vei privi la durerea roabei Tale, Doamne al oştirilor, şi dacă îi vei da roabei tale un copil de parte bărbătească, îl voi închina Domnului pentru toate zilele vieţii lui, şi briciul nu va trece peste capul lui.

–Fineas, spuse ea încet, vei locui în templu… şi Dumnezeu îţi va vorbi.

CAPITOLUL II

ÎNVĂŢĂTORUL

PE măsură ce Fineas creştea, lucrul numit Legea îl necăjea necontenit; îi tulbura fiecare moment al vieţii, ciocănindu-i urechile cu un necontenit „să…” şi „să nu…”. Aşa trebuia să se spele, să mănânce, să stea, şi să meargă; aşa trebuia să se roage, să gândească, să iubească şi să urască. Lista lucrurilor neîngăduite şi a lucrurilor nelegiuite şi nesfinte creştea zi de zi, şi copilului speriat i se părea că lucrurile sfinte, drepte şi îngăduite erau pierdute din vedere sau uitate.

Mama lui încetase de mult să-l înveţe; conducătorul sinagogii şi cei zece bătrâni – oamenii legii care constituiau sinedriul local – călăuzeau tinerii paşi ai orfanului pe cărarea spinoasă a legilor ceremoniale. Zi după zi, aceşti zeloşi învăţători îngreunau din ce în ce mai mult sufletul copilului, înlănţuindu-l cu toate legile rabinice şi preceptele pe care secole întregi de orbire le adăugaseră celor zece porunci clare de la Sinai.

Copilul îşi purta lanţul cu răbdare. A fi sfânt, iubit de Dumnezeu, i se părea un lucru tot mai vrednic de dorit, dar vai, tot mai dificil şi mai îndepărtat. Aştepta cu dor momentul în care va merge la templul din Ierusalim. Odată ajuns acolo,

se gândea el, înconjurat de toată frumuseţea şi gloria casei lui Dumnezeu, respirând aerul cerului, va fi uşor şi plăcut să-L slujească pe Dumnezeu.

Sub ochii mulţumiţi ai mamei lui, creştea în statură şi în înţelepciune. Fusese bucuroasă dar şi speriată atunci când Ben Huna, excelentul rabin care îi învăţa legea pe copiii din sat, îi spusese că fiul ei avea o minte strălucită şi că va fi un mare cărturar într-o zi. Să fii cărturar însemna pe scurt să cunoşti legea aşa cum era ea scrisă în Biblie şi în cărţile sfinte din care învăţa, Talmudul şi Mizrah. Fusese deja învăţat să-i mulţumească lui Dumnezeu că nu era femeie. Trebuia de asemenea să înveţe că „mintea femeii este slabă", că „binecuvântat este cel ce are fii, dar vai de cel ce are fiice" şi că „la fel ca şi copiii şi robii, femeia nu este în stare să înţeleagă şi să judece". De aceea, în timp ce Rahela privea cu bucurie spre ziua în care fiul ei va sta între marii rabini din Ierusalim, ştia că fuseseră puse primele pietre ale zidului care îi va despărţi pentru totdeauna.

În inima lui, Fineas ura Talmudul şi Mizrahul, nesfârşita lor încâlceală, ambiguităţile, explicaţiile, argumentele şi ilustraţiile; un adevărat turn Babel al generaţiilor trecute. Dar în Biblie afla un izvor de apă vie, proaspăt şi încântător, care înviora deşertul arid al înţelepciunii omeneşti.

De asemenea, fiindcă întotdeauna ucenicul îşi iubeşte învăţătorul, rămase uman şi înţelept în toată această perioadă. Rabinul Ben Huna era un om cu adevărat înţelept. Şi asta nu doar din cauză că era foarte învăţat – un lucru bun în sine, dar de mică însemnătate într-o lume unde erau numai ignoranţi – dar şi fiindcă, în afară de cunoştinţele din Biblie, Talmud şi Mizrah, avea un suflet de o rară bunătate. Pentru Ben Huna, un suflet creat de Dumnezeu era cel mai minunat lucru din univers. Se apleca asupra celui mai neînsemnat copil din faţa lui, fiindcă avea încredinţarea că, prin fiecare pereche de ochi copilăreşti, era privit de o inteligenţă sfântă, diferită de

celelalte prin toată varietatea omnipotenţei. De aceea nu era niciodată înfuriat de aparenta lenevie sau lipsă de înţelegere. Nu folosea niciodată nuiaua, sau cureaua de piele pentru pedepse; prin aceasta se deosebea de obiceiul lăsat de Solomon şi practicat de majoritatea învăţătorilor.

–Dumnezeu a creat omul după asemănarea Lui, spunea el; mai mult, i-a suflat din suflarea Lui şi i-a creat sufletul; este bine aşadar să desfigurezi imaginea Celui Preaînalt cu lovituri? Sau să îndurerezi sufletul pe care l-a creat Dumnezeu?

Dacă, în timpul orelor dedicate celor mai grele porţiuni din lege, acest învăţător înţelept observa o frunte plecată, sau auzea un oftat de oboseală din partea unora din copiii mai mici sau mai grei de cap, propunea imediat o ghicitoare interesantă, sau povestea o legendă minunată, care deschidea ochii cei mai adormiţi, şi până la urmă lecţia ajungea la un final triumfător şi fericit.

–Copiii sunt cu adevărat ca nişte răsaduri firave, spunea el, clătinându-şi capul cărunt; e nevoie mai mult de soare decât de nori, mai mult de căldură decât de ger ca să ajungă să aducă rod.

Cât despre Fineas, ajunsese să înţeleagă că toate lucrurile create se aflau sub stăpânirea legii; legea era, într-un cuvânt, El Shaddai, Cel Atotputernic. Ben Huna îi îndemna pe copii să observe pasărea mamă, care înfrunta frigul şi arşiţa, păzindu-şi nemişcată cuibul în timpul orelor şi zilelor lungi în care clocea. Le arăta truda neobosită a albinei, munca continuă a furnicii, creşterea răbdătoare a frunzelor şi încolţirea oricărei seminţe din câmp. Îi făcu să înţeleagă că în toate lucrurile din natură, de la cel mai umil fir de ţărână la cea mai strălucitoare stea, nu exista nimic la întâmplare, nimic inutil şi nimic nelegiuit.

Le spuse de asemeni că Legea era o piatră de temelie, prin care Israel fusese pus deoparte de dragostea şi favoarea lui Dumnezeu; îi învăţă cu răbdare că, din cele şase sute

treisprezece legi ale codului mozaic, cele două sute patruzeci şi opt „să…” corespundeau celor două sute patruzeci şi opt de oase din corpul omenesc, iar numărul preceptelor negative, „să nu…”, echivalau cele trei sute şaizeci şi cinci de zile ale anului solar. Într-adevăr, dacă în fiecare zi fiecare mădular al corpului ar ţine unul din preceptele afirmative, şi s-ar abţine de la unul din lucrurile neîngăduite, nesfinte şi necurate, atunci întreaga lege ar fi împlinită în circuitul unui an.

–Cu siguranţă că ceea ce ne cere Dumnezeu nu este un lucru greu, copii, concluziona el, cu o uşoară mişcare a mâinii spre ascultători.

Bunul rabin nu uita să adauge că, dacă un om ar putea ţine într-o zi perfect întreaga lege – fără să neglijeze nici cel mai neînsemnat amănunt – în ziua aceea binecuvântată ar veni cu siguranţă Mesia, Unsul lui Dumnezeu, Cel care va izbăvi Israelul din suferinţă şi robie. Într-adevăr, Ben Huna îşi începea şi sfârşea fiecare lecţie cu o istorisire despre mult aşteptatul Mesia şi regatul Lui. Unele din aceste povestiri erau ciudate, altele minunate şi altele întreceau închipuirea.

Copiii îşi înălţau umerii ca nişte războinici viteji, în timp ce bunul lor învăţător le povestea cum Mesia se va încinge cu o sabie şi va porni împotriva duşmanilor lor, urmat de oştile cuceritoare ale israeliţior, nimicind oraşele şi armatele duşmanilor, în frunte cu prinţii şi războinicii lor, până când hainele Unsului vor fi roşii ca purpura, ca mustul de struguri, iar de pe munţii Ierusalimului va curge sângele neamurilor păgâne.

În zilele de bucurie ale culesului viilor, povestea vechea legendă rabinică potrivit căreia, atunci când împărăţia lui Mesia va fi stabilită pe pământ, toţi pomii şi viile vor rodi în fiecare lună a anului, cu fructe care nu s-au mai văzut. În zilele acelea, un singur ciorchine va umple o corabie, aşa că nu va mai fi nevoie de teascuri; oamenii vor stoarce vin dintr-un strugure ca dintr-un butoi.

La vremea secerişului, repeta vorbele profetice ale poetului sfânt, David:

„Va fi belşug de grâne pe pământ, până pe vârfurile munţilor; pomii roditori vor fi ca cedrii Libanului!”

Aceste grâne – a căror boabe vor fi mai mari decât pumnul unui om – nu vor fi, îi încredinţa el, muncite cu sudoarea frunţii, cum erau acum, fiindcă Dumnezeu va trimite un vânt care va duce făina gata măcinată în vasele pregătite.

Cât despre Ierusalim, cetatea sfântă, dorinţa neamurilor, bucuria întregului pământ, aleasa Domnului, el declara:

– În zilele acelea, Ierusalimul va fi centrul regatului lui Mesia. Va fi atât de măreţ încât zidurile lui vor fi mai mari decât zidurile Damascului. Palatele şi locuinţele lui vor fi mai înalte decât turnurile, ajungând până la nori şi strălucind noaptea cu o lumină mai puternică decât lumina soarelui la amiază. Porţile lui vor fi construite din mărgăritare şi pietre scumpe; vor avea treizeci de coţi lungime. Munţii care înconjoară oraşul vor fi plini de aur, argint şi pietre scumpe, şi fiecare copil al lui Israel va lua din ele după placul inimii.

Lui Ben Huna îi plăcea să le povestească copiilor toate aceste legende, citite în vechile profeţii; dar cel mai mult îi plăcea să le recite strigătul inspirat al lui Isaia:

„Priveşte Sionul, cetatea sărbătorilor noastre! Ochii tăi vor vedea Ierusalimul, ca locuinţă liniştită, ca un cort care nu va mai fi mutat, ai cărui ţăruşi nu vor mai fi scoşi niciodată, şi ale căror funii nu vor mai fi dezlegate. Da, acolo cu adevărat Domnul este minunat pentru noi: El ne ţine loc de râuri, de pâraie late, unde totuşi nu pătrund corăbiile cu lopeţi, şi nu trece nici un vas puternic. Căci Domnul este Judecătorul nostru, Domnul este Legiuitorul nostru, Domnul este Împăratul nostru: El ne mântuieşte! Nici un locuitor nu zice: sunt bolnav! Poporul Ierusalimului capătă iertarea fărădelegilor lui!”

Copiii erau foarte liniştiţi, cu ochii aţintiţi în tăcere asupra feţei învăţătorului. În asemenea ocazii li se părea un profet.

Într-una din aceste ocazii, Fineas, mai îndrăzneţ decât ceilalţi, se aventură să-i pună lui Ben Huna întrebarea care îl chinuia de mult timp.

– Spune-mi, învăţătorule, regele Mesia va veni pe norii cerului, îmbrăcat în purpură şi învăluit în lumină?

– Nu aşa, fiule, spuse grav Ben Huna. Cum de ai uitat cuvintele profetului „Iată vin zilele, spune Domnul, când voi ridica din Iuda o mlădiţă dreaptă, un rege care va domni şi va propăşi, va judeca şi va face dreptate pe tot pământul”. De asemenea este scris că acest prinţ se va naşte în cetatea Betleem, aproape de noi. Ascultaţi ce spune profetul Mica. „Şi tu, Betleeme, Efrata, măcar că eşti prea mic între cetăţile de căpetenie ale lui Iuda, totuşi din tine îmi va ieşi Cel ce va stăpâni peste Israel, şi a cărui obârşie se suie până în vremurile străvechi, până în zilele veşniciei”.

Copiii cunoşteau aceste lucruri foarte bine; le auziseră de când erau în leagăn şi, la fel ca şi părinţii şi bunicii lor, se gândeau şi vorbeau şi visau la măreţia acelui prinţ minunat, a cărui venire vestea întâmplări extraordinare.

Fineas tăcea, dar ochii lui negri, aţintiţi asupra feţei învăţătorului, ardeau de curiozitate. Ben Huna observă asta.

– Mai ai şi altă întrebare, fiule? întrebă el cu un zâmbet înţelegător.

– Aş vrea să vă povestesc ceva, spuse băiatul modest; un lucru pe care l-am aflat ieri.

– Spune, fiule.

– La ora şase, continuă el, mama m-a trimis la Jabez, hangiul din Betleem, ca să aduc uleiul pe care l-a cumpărat pentru lampă. Jabez mi-a spus să-l aştept în han, la umbră, şi mi-a dat câteva prăjituri şi o cană de lapte de capră.

Ben Huna încuviinţă aprobator. Era mulţumit de respectul cu care fusese tratat elevul lui favorit, pentru care, în inima lui, spera mult.

–Hangiul este un om înţelept şi cu judecată, spuse el, şi ştie să respecte pe cineva care va merita respect într-o zi.

Fineas se înroşi.

–Mi-a spus o poveste ciudată, continuă el, privind încurcat în pământ.

Rabinul se încruntă.

–Ce ţi-a spus, fiule? întrebă el cu o undă de neliniște în glas.

–Jabez este bătrân, spuse Fineas gânditor; poate că greutatea anilor i-a întunecat mintea. Iată povestea pe care mi-a spus-o. Acum şaizeci de ani, când toată lumea trebuia să se înscrie, conform decretului lui Cezar, fiecare bărbat plătea tributul în propriul său oraş. În oraşul Betleem veneau şi cei care se trăgeau din spiţa neamului lui David. „Hanul era plin", mi-a spus Jabez, „şi punga mea era şi ea plină de galbeni. A fost un timp bun şi profitabil; într-adevăr, în dreptul meu, nu am avut de ce să regret înscrierea, deşi nu puţini au fost cei care au spus că a fost o nedreptate; blestemau neamurile, pe Tiberius şi pe vameşii lui, lacomi şi nedrepţi.

Într-una din seri în care, aşa cum am spus, hanul era plin ochi, a venit un om din Galilea şi mi-a cerut un loc unde să mănânce şi să doarmă.

–Eşti binevenit, i-am spus eu, ca toţi oaspeţii mei, dar ce să fac cu tine? Toate grajdurile sunt pline, iar cât despre locurile de dormit, poţi să te uiţi şi singur să vezi că nu ai unde arunca un ac. Când i-am spus asta, străinul s-a tulburat şi a spus că el ar putea să doarmă şi pe pământ, cu mantaua sub cap, dar tânăra lui soţie nu se simţea bine şi nu mai putea sta în frigul de afară.

–Veniţi atunci şi odihniţi-vă în grajd, i-am spus eu; cel puţin veţi avea un acoperiş deasupra capului; o să pregătesc un culcuş de paie pentru femeie. Era un adăpost umil, dar omul a fost recunoscător. A adus femeia, mărunţică şi cu ochii albaştri, tremurând de oboseală pe braţele soţului ei. ”

Jabez mi-a arătat locul, continuă Fineas în şoaptă, un staul adăpostit între dealuri!

–Continuă, spuse sec Ben Huna; vreau să aud ce ţi-a spus.

Fineas îşi privi uimit învăţătorul.

–Spun povestea aşa cum am auzit-o, domnul meu, spuse el. Apoi continuă încet, atent să-şi amintească fiecare cuvânt.

Hangiul a stat în faţa porţii o bucată de timp ca să păzească oaspeţii, dar pe la ceasul al patrulea din noapte s-a întins pe nişte paie şi a adormit în curând, fiind foarte obosit. Nu ştie cât a dormit, dar s-a trezit dintr-o dată auzind o bătaie în poartă şi un glas care îi cerea să deschidă.

La început nu a vrut, spunând că hanul e plin şi că avea dreptul să nu mai primească pe nimeni. Dar, uitându-se printre zăbrele, a văzut câţiva păstori pe care îi cunoştea şi a deschis.

„Pacea să fie cu tine, fiu al lui Avraam, şi pacea să fie peste această casă!” a spus conducătorul păstorilor şi, la lumina torţei pe care o ţinea, hangiul a văzut că omul tremura, iar faţa îi era luminată de o bucurie ciudată. „Arată-ne unde se află copilul sfânt, te rog, ca să ne închinăm înaintea Lui, fiindcă cu adevărat El este cel promis!”

Hangiul a rămas fără grai.

–Aici nu este nici un copil, a spus el; veniţi-vă în fire, oameni buni, aţi băut vin!

Dar ei au stăruit, spunând că, în timp ce îşi păzeau turmele pe dealuri, li s-a arătat o mare lumină, şi în mijlocul

acestei lumini a apărut un înger puternic, care le-a spus că s-a născut Christosul.

Ben Huna puse mâna pe umărul copilului. Observă că tânărul nazireu tremura de emoţie.

– Voi sfârşi eu povestea, fiule, spuse el grav. Fiul lui Elifaz a uitat înţelepciunea pe care ar fi trebuit s-o cunoască în atâţia ani, altfel nu ţi-ar fi spus aşa ceva. Încă nu este timpul să înfrunţi minciuna, răul şi înşelătoria. Vai mie, dacă cel nevinovat trebuie să înveţe măsura vinovăţiei! Dar trebuie să ştii că, în timp ce Israel aştepta răbdător Eliberatorul care trebuia să vină, s-au arătat mulţi proroci mincinoşi – da, şi ei vor fi tot mai mulţi până la sfârşit.

Copilul care s-a născut în staul a crescut, trăind liniştit în oraşul galilean Nazaret, unde a învăţat de la tatăl lui tâmplăria. În timpul tinereţii, se spune că a păzit cu străşnicie Legea şi a trăit fără vină. Apoi, dintr-o dată, a apărut un prooroc nebun în deşert, Ioan, numit şi Botezătorul, fiindcă nu voia să aibă alţi ucenici în afară de cei care consimţeau să fie scufundaţi de el într-un râu – un lucru neîngăduit de Legea lui Moise. Omul acesta s-a proclamat singur proorocul lui Mesia; mulţi oameni l-au urmat, şi a fost o mare tulburare printre noroadele slabe de minte. În mijlocul acestor tulburări, tâmplarul Isus, fiul lui Iosif – care era rudă apropiată cu Botezătorul – şi-a lăsat uneltele şi, luând cu el nişte pescari ignoranţi şi neînvăţaţi din Galilea, a început să meargă din ţinut în ţinut, tulburând norodul şi pretinzând că face minuni printre oamenii superstiţioşi.

La început învăţaţii nu au luat seama la faptele şi cuvintele galileanului, dar când a ajuns la urechea consiliului din Ierusalim că El învăţa oamenii să dispreţuiască tradiţia, declarând că El venise să împlinească legea şi profeţii, au trebuit să cerceteze chestiunea. Eu eram tânăr atunci, şi învăţam în şcolile rabinice din Ierusalim.

Învăţătorul se opri dintr-o dată şi se ridică.

–Ora este înaintată, spuse el. Mergeţi acasă, mieluşeilor, ca să nu spună părinţii voştri că sunt un păstor nepăsător.

Bunul învăţător nu voia să povestească ciudatele întâmplări ale omului din Galilea acestor ascultări atenţi, fără să se gândească bine mai întâi. Ştia şi că va trebui să răspundă la întrebări.

–Cuvintele unui învăţător, îşi spuse el, sunt ca seminţele care cad în câmp; trebuie să fie semănate cu grijă, ca să nu se amestece printre ele un grăunte rău care să le distrugă. Mâine o să le spun ce s-a întâmplat cu tâmplarul care îşi spunea Fiul lui Dumnezeu.

Copiii, care auziseră deja povestea, alergară fericiţi la joacă. Dar Fineas, întorcându-se încet spre casă, se gândea la ieslea întunecoasă pe care o văzuse, şi la strălucirea în care fusese învăluită într-o noapte rece, acum şaizeci de ani. Se opri pe culmea dealului şi privi valea care se întindea sub picioarele lui. Se auzeau cântecele păstorilor, care îşi privegheau turmele păscând lângă pârâu. În mijlocul păşunilor se înălţau ruinele întunecate ale turnului de veghe, Migdol Eder, neschimbat din noaptea în care îngerii coborâseră din înălţimile cerului ca să vestească sosirea unui prunc în Betleem.

În timp ce se uita, Fineas fu cuprins de o puternică dorinţă de a afla mai mult. Poate că ar putea găsi păstorii care văzuseră totul! Fără să se gândească că soarele era aproape de apus, copilul o luă la fugă pe cărarea abruptă care ducea la Nazaret.

CAPITOLUL III

POVESTEA PĂSTORILOR

ÎNVELIŢI în mantale groase de lână, păstorii păzeau oile care păşteau iarba de pe dealuri. Era pe timpul când oile sunt lăsate să pască zi şi noapte, ca să se îngraşe pentru sărbătoarea Paştelui. Oile acestea din Betllem erau destinate templului din Ierusalim, şi fiecare miel fără cusur care păştea acum fericit alături de mama lui trebuia să fie jertfit pe altar pentru păcatele oamenilor.

Păstorii îşi mâncaseră pâinea şi măslinele, hrana lor simplă de toate zilele, şi rânduiseră străji pentru noapte, îndatorire care, în aceste timpuri tulburi, prezenta pericole atât pentru păstor cât şi pentru oi. Conducătorul păstorilor, un om voinic de vârstă mijlocie, numit Enoh, le povestea celorlalţi întâmplările care avuseseră loc de curând în Ierusalim.

– Marele preot Anania, spunea acesta încântat, şi-a ars degetele sfinţite în torţa romanilor. Nimic nu îi place mai mult mulţimii decât sângele, şi sfinţia sa ştie asta foarte bine; mulţimea era tulburată şi trebuia liniştită. De când a murit credinciosul Festus, nu mai există procurator în Ierusalim, aşa că nu a avut cine să-l oprească să pună mâna pe trei dintre ucenicii nazarineanului. Ascultaţi-mă, continuă el,

ridicându-şi vocea agitat, fiindcă văzuse că oamenii îşi aruncau priviri bănuitoare. Nu cred în falsul Mesia, după cum ştiţi, dar unul dintre ei, numit Iustus, este prieten cu mine şi eu aş spune că a fost condamnat pe nedrept. Este ucenic de mai bine de cinsprezece ani, şi este un om drept şi ascultător de lege, în afară de faptul că este atins de nebunia de a crede în tâmplarul crucificat. A fost condamnat să fie omorât cu pietre fiindcă a hrătăcit mulţimea; ori şi eu sunt din mulţime, şi se poate spune că m-a hrătăcit?

Unul din păstori îi şopti ceva vecinului său, şi Enoh îl văzu şi îşi aruncă haina pe pământ nervos.

– Tăceţi din gură, fraţilor, până spun ce am de spus. Nazarinenii au fost condamnaţi, şi străjile templului i-au dus la locul de judecată. Eu însumi i-am văzut cum îi târau pe străzi după ce au fost condamnaţi, urmaţi de o mare mulţime, unii văitându-se şi bătându-se în piept, alţii blestemându-L pe galileanul crucificat. În mijlocul tumultului, un grup de soldaţi romani a adus o poruncă de la procuratorul nou-numit, Albinus, să elibereze de îndată prizonierii. Nazarinenii trimiseseră un mesager romanilor în timp ce se îndreptau spre Ierusalim.

– I-auzi. Deci până la urmă condamnaţii au scăpat! strigă unul din ascultători.

– Li s-au slăbit legăturile, dar cum au scăpat după aceea din mâinile mulţimii nu ştiu. Am auzit că Anania va fi eliberat din funcţie fiindcă a călcat legea romană.

– Nu-i de mirare, comentă un om din grup, strângând din umeri, şi ar fi o veste binevenită pentru vrednicul nostru Agripa, care numeşte mari preoţi ca să aibă plăcerea să-i înlocuiască.

– Răzvrătire! Răzvrătire! strigă un altul, împreunându-şi palmele. Aerul e plin de răzvrătire; în curând până şi oile vor refuza să pască şi se vor răzvrăti să le dăm vin!

– Bine ai spus, frate, spuse un bătrân care ascultase în tăcere, clătinându-şi capul ca un om care ascultă povestea unui dezastru de mult aşteptat. Vai, au trecut timpurile minunilor; şi cine ar putea să ştie mai bine decât mine, care am văzut minunile timpurilor trecute? Lucruri ciudate s-au petrecut în cetatea noastră – lucruri ciudate şi teribile; şi lucruri mai teribile încă vor veni. Le vom vedea, dar poate că eu voi fi cruţat, fiindcă istoria zilelor mele se apropie de sfârşit. Ascultaţi-mă, toţi ca unul! Omul din Nazaret a fost într-adevăr urmaşul lui David! S-a născut în staul, luminat de o stea – o stea strălucitoare! Eu am văzut-o! Eu – am văzut-o cu ochii mei!

Vocea tremurătoare a bătrânului ajunsese un strigăt. Îşi ridică braţele deasupra capului într-o implorare mută. Păstorii se priviră cu zâmbete compătimitoare.

– Bătrânul vede iar steaua, copilul şi îngerii, mormăi unul din păstorii mai tineri. Eu unul n-o să-l mai ascult.

Cu aceste cuvinte se ridică, îşi luă mantaua şi se îndreptă spre turnul de veghe.

Unul câte unul, păstorii îi urmară exemplul până când bătrânul rămase singur lângă foc, cu amintirile lui. Nu păru să observe că tovarăşii îl părăsiseră, fiindcă privea nemişcat cerul. Dintr-o dată, ochii lui străluciră; se ridică tremurând şi aşteptă cu fruntea plecată. O siluetă îmbrăcată în alb cobora încet dealul. Bătrânul păstor crezu că era un înger, îmbrăcat în veşminte strălucitoare, care venea să-i aline durerea şi singurătatea.

Cât despre Fineas – fiindcă Fineas era – ştiu dintr-o dată că bătrânul acesta era cel pe care îl căuta.

– O să-mi spuneţi, domnule, strigă el cu vocea lui limpede, despre vizita îngerilor şi despre copil – copilaşul Isus – din ieslea de la Betleem?

– Binecuvântat să fie Dumnezeu! Lăudat să-I fie Numele sfânt! murmură păstorul, împreunându-şi mâinile.

Oamenii nu vor să mă asculte şi să mă creadă, dar Tu ai trimis un înger să-mi asculte mărturia înainte să mor!

Fineas îl privea cu ochii strălucitori de bucurie. Nu îi înţelegea întru totul cuvintele.

– L-aţi văzut cu adevărat? întrebă el curios, şi o să-mi spuneţi şi mie? Eu am văzut deja staulul; hangiul mi-a spus despre steaua care se vedea prin acoperiş.

– L-am văzut! L-am văzut! strigă păstorul, cu lacrimi de bucurie pe obraz. Steaua şi lumina veneau de la aripile îngerilor nevăzuţi care umpleau locul cu strălucirea şi căldura cerului. O, gloria acelei lumini! Ce bucurie pentru ochii şi urechile unui muritor, şi ce întuneric a fost în anii care au urmat. Nu o să-ţi spun despre asta, ci numai despre începutul minunat.

Ascultă, copile din înălţimi, păzeam oile în acest loc acum şaizeci de ani, şi eram un grup de oameni temători de Dumnezeu, care se rugau şi aşteptau împlinirea făgăduinţei. Eram doar un copilandru – nu mai înalt decât tine. În timp ce păzeam oile noaptea, vorbind despre Unsul Domnului, aşa cum obişnuiam, a apărut dintr-o dată o lumină – o lumină orbitoare, iar în mijlocul ei am văzut un om îmbrăcat în veşminte de lumină. Şi pe când eram toţi cu faţa la pământ – fiindcă eram înspăimântaţi – îngerul ne-a vorbit cu blândeţe.

– Nu vă temeţi, a spus el, căci vă aduc o veste bună care va fi o mare bucurie pentru tot norodul. Astăzi, în cetatea lui David, vi s-a născut un Mântuitor, care este Christos, Domnul. Iată semnul după care-L veţi cunoaşte; veţi găsi un prunc înfăşat în scutece şi culcat în iesle.

După ce a terminat de vorbit îngerul, s-a auzit un sunet dulce şi puternic, ca vocea unor trâmbiţe de argint, şi odată cu el s-a auzit o mare oaste cerească care cânta:

„Slavă lui Dumnezeu în locurile prea înalte,
şi pace pe pământ între oamenii plăcuţi Lui!”

Am auzit! Eu – eu am auzit, cu urechile mele! Şi am văzut cu ochii aceştia muritori oastea îngerilor – rând după rând, învăluiţi în lumină; unii erau aproape de pământ, şi strălucirea lor învăluia valea într-o lumină argintie, şi oile şi stâncile, aşa că oricine putea vedea mieii alături de mamele lor. Apoi îngerii şi-au desfăcut aripile şi s-au ridicat la cer, rând după rând, ca un nor de glorie. Eu i-am văzut! Eu – cu ochii mei! Şi am trăit să mărturisesc că e adevărat! Păstorul îşi întoarse faţa spre stele, ridicându-şi braţele cu un suspin adânc.

Fineas îl privi cu o emoţie amestecată cu teamă. După un timp, îndrăzni să-l atingă pe umăr.

– Şi după aceea, bunule păstor, întrebă el sfios, ce s-a întâmplat după aceea?

Păstorul îl privi cu ochii tulburi.

– Cine şi ce eşti tu? spuse el slăbit. Eşti unul dintre ei, sau am visat despre îngeri? Fiindcă cei străluciţi s-au ridicat la cer, unul după altul – da, au plecat, şi deşi am aşteptat şi m-am rugat pentru o şoaptă a lor în toţi aceşti ani, uşa a rămas închisă. Şi copilul? O, Doamne, el a dus pace şi bună învoire, dar oamenii nu au vrut asta; puţini cred mărturia noastră despre lucrurile trecute. „Nu a fost nici un înger" spun ei şi râd de noi. „Cât despre copil, a fost fiul tâmplarului!"

Vai, vai de mamă şi de copil! Vai, vai de copacul sângelui – copacul blestemat! Dar ascultă, copile, şi aminteşte-ţi că ceea ce îţi spun eu e adevărul lui Dumnezeu. Copilul din Betleem a fost Mesia, Unsul lui Dumnezeu; Dumnezeu va cere sângele Lui de la cetatea păcătoasă, Ierusalimul! Vai, sabia răzbunătoare a Dumnezeului oştirilor îi va lovi pe toţi! Eu l-am văzut pe Prinţul Cerului înfăşat în scutece şi culcat în iesle, cum ne-a spus îngerul. Eu – cu ochii mei! Şi mărturisesc că totul este adevărat – adevărat!

– Tot mai visezi, bătrâne? strigă o voce aspră. Lasă nebunia şi vino să aduni oile. Ai speriat mieii! Cine este acesta?

Păstorul zdravăn care vorbise se întoarse spre Fineas.

– Te rog să laşi copilul în pace, spuse blând bătrânul, punând mâna pe capul copilului. Dumnezeu l-a trimis ca să-mi audă mărturia despre lucrurile care s-au întâmplat aici. Va mărturisi adevărul pe care i l-am spus atunci când eu nu voi mai fi.

– Dumnezeu să mă ierte, mormăi celălalt, dar sper că asta se va întâmpla curând! Vino la treabă, bătrâne!

Spunând acestea, îşi ridică ameninţător măciuca şi o îndreptă spre bătrân.

Bătrânul se dădu înapoi de parcă ar fi primit o lovitură mortală, şi căzu pe pământ cu un geamăt.

– Nu l-am lovit! Jur că nu l-am lovit! strigă celălalt, speriat de efectul vorbelor lui brutale. Ai văzut, băiete, că nu am făcut decât să-i amintesc de datoria lui!

Dar Fineas nu îl auzea. Se plecase asupra păstorului căzut.

– Apă – repede! strigă el, fiindcă masca cenuşie de pe faţa bătrânului nu putea trece neobservată.

Ochii bătrânului se deschiseră; erau strălucitori şi tineri, ca în copilărie.

– Îngerii! strigă el cu o voce triumfătoare, şi tăcu pentru totdeauna.

O oră mai târziu, Rahela şi Ben Huna găsiră copilul; stătea pe pământ, cu capul bătrânului pe genunchi, la fel de alb ca şi el. Îi privi cu un zâmbet strălucitor.

– A văzut îngerii, şopti el. E adevărat – totul este adevărat!

CAPITOLUL IV

COPILUL ŞI LEGEA

FINEAS se trezi în ciripitul păsărilor; dimineaţa era scăldată în lumină trandafirie şi înmiresmată de adierea uşoară a migdalului înflorit în faţa ferestrei. Copilul dormise liniştit, şi se trezi ca o floare mângâiată de soare. Sări din pat, îşi ridică faţa spre cer şi repetă încet frumoasa rugăciune pe care israeliţii o aduceau în fiecare dimineaţă Creatorului luminii:

„Binecuvântat eşti Tu, o Doamne,
Dumnezeul nostru, părinte al veşniciilor!
Cel care ai făcut lumina şi întunericul!
În îndurarea Ta, ai făcut ca lumina să strălucească
peste pământ şi locuitorii lui,
Şi bunătăţile tale se înnoiesc în fiecare dimineaţă!
Binecuvântat eşti Tu, Creator al luminii!”

Lumea e atât de frumoasă, se gândi copilul, copleşit de recunoştinţă. Îşi aminti, cu un straniu fior, ciudata poveste a păstorului.

– E adevărat! spuse el bucuros. A văzut îngerii; iar noaptea trecută ei l-au luat, fiindcă era sărac şi bătrân şi singur.

Cu mintea plină de gânduri şi dorind să afle mai mult despre minunatul copil, vestit de îngeri dar născut în staulul umil, copilul ieşi pe uşa camerei. O văzu pe mama lui, palidă, tristă, cu ochii roşii; părea să fi plâns toată noaptea.

– Mamă! strigă el speriat, mamă! şi voi să o ia imediat în braţe dar ea îl respinse blând.

– Trebuie să rămâi în camera ta, fiule, până va sosi timpul să pleci la Ierusalim.

– Dar de ce…?

– Nu pot să vorbesc cu tine; nu este îngăduit. Ai atins un mort, şi eşti şi tu necurat. Vai, ţi-ai încălcat jurământul! Pleacă-te în faţa mâniei lui Dumnezeu, fiindcă ai încălcat legea Lui sfântă.

O oră mai târziu, zăcând pe duşumeaua camerei sale, cu inima zdrobită de o povară imensă de tristeţe, Fineas auzi zgomotul mulţimii.

– Vai, vai! jeleau vocile. Vina apasă asupra acestei case, şi jalea o acoperă ca un văl! Fiindcă legea – legea lui Dumnezeu, a fost încălcată; învăţăturile ei au fost călcate în picioare. Nădăjduiam să fim binecuvântaţi prin acest copil! Aşteptam ca Dumnezeu să lupte pentru noi toţi! Dar acum el este necurat; jurământul lui a fost dispreţuit şi călcat în picioare. Vai! Vai!

Fineas ascultă cu inima strânsă. Auzise asemenea strigăte o singură dată, atunci când fiul vecinului lor murise de friguri şi bocitorii îl jeliseră timp de şapte zile. Îşi acoperi urechile ca să nu mai audă bocetul neîntrerupt, dar în urechi îi răsunau vorbele mamei lui:

– Ai atins un mort necurat şi acum eşti şi tu necurat.

Se ridică în picioare şi, într-o izbucnire de durere, îşi sfâşie cămaşa de sus până jos. I se spusese că sfâşierea hainelor era o faptă deosebit de pioasă, plăcută lui Dumnezeu; semnala nemulţumirea faţă de propria persoană, şi o sfântă indiferenţă faţă de confortul personal, care era bine primită.

Acest lucru îi aduse o oarecare uşurare, şi copilul îşi sfâşie iar şi iar hainele până când rămase în zdrenţe.

Liniştit cumva de acest act religios, se aventură să deschidă uşa; fu primit cu strigăte umilitoare şi se trezi în faţa bătrânilor şi a conducătorului sinagogii, însoţiţi de câteva femei pioase, care se băteau cu pumnii în piept şi îşi smulgeau părul din cap; jelaniile lor răsunau neobosite.

– N-ar face lucrul acesta pentru Iacob, fiul olarului, murmură Fineas, tremurând de furie, nici pentru David, fiul păstorului; ei pot să facă ce vor şi nu le strigă nimeni în urechi „Legea! Legea!"; aş vrea să fiu şi eu un băiat, nu un nazireu.

Regretându-şi imediat cuvintele, începu să spună psalmii şi rugăciunile de la sinagogă cu zel şi energie, închizându-şi urechile la zgomotele de afară; asta îi luă mult timp. Mai târziu, descoperi că era flămând. În timp ce orele îngrozitoarei dimineţi se târau una după alta, copilul hotărî că mama lui l-a uitat; gândul acesta era atât de teribil, încât începu să plângă.

Rahela nu-şi uitase copilul nenorocit. Suspinele lui îi sfâşiau sufletul. Ar fi vrut să poarte ea povara păcatului lui, să-l ia în braţe şi să-l mângâie, să-l hrănească şi să-i dea să bea din mâinile ei; asta ar fi făcut dacă ar fi fost lăsată să-şi urmeze chemarea inimii. Dar descoperise acum că, închinându-şi copilul lui Dumnezeu, îl legase pe altarul sacrificiului spre care Israel, preot nemilos, îşi întindea deja mâna.

Înaintea prânzului, bătrânii şi conducătorul sinagogii, împreună cu câteva neînduplecate „mame ale lui Israel" se adunară la casa văduvei să jelească, s-o sfătuiască, să-i poruncească şi s-o îndrume în aceste ore triste. Hotărâră ca băiatul să postească de la răsărit la apus timp de trei zile; apoi, urma să fie lăsat în singurătate absolută până în ziua despărţirii, în care Ben Huna îl va lua la Ierusalim ca să urmeze acolo ritualul purificării cu apele amare prescrise.

Restul ceremoniilor necesare restabilirii sfinţeniei de nazireu, de la care decăzuse acum, îl lăsau în grija învăţatului rabin.

Bunul Ben Huna era profund îndurerat de grava nenorocire care se abătuse asupra favoritului său. Era, într-adevăr, dispus să ia asupra lui întreaga vinovăţie.

– Eu şi numai eu port întreaga vină, spuse el; trebuia să le spun toată povestea falsului Mesia. Vai mie, nevinovăţia trebuie să înveţe să meargă pe căile întunecoase ale pământului! Aveam de gând să le explic toată problema la timpul potrivit, dar am vrut să judec întâi dacă este bine să-i descopăr că unii dintre israeliţii credincioşi l-au urmat pe acest prooroc mincinos. Fiindcă toate aceste lucruri trebuie să-l înveţe să facă deosebire între adevăr şi minciună.

Conducătorul sinagogii îşi smulse cu mânie barba.

– A fost o zi întunecată pentru tot Betleemul – şi pentru Ierusalim, şi pentru tot Israelul – aceea în care tâmplarul a venit aici cu femeia lui, spuse el tare. Am aflat că sunt mulţi în oraş care cred în povestea smintită a păstorilor, şi se îndoiesc de sfârşitul Nazarineanului!

– A fost o poveste ciudată, vecine, orice ai spune, se aventură să spună unul din bătrâni, cu gura strânsă. L-am auzit pe tata spunând că omul acela, Iosif, şi femeia lui au mai rămas în staul douăzeci de zile după naşterea copilului. Au fost poveşti minunate despre copil şi mama lui. Îmi amintesc bine că…

– Ar fi mai bine să uiţi, fiu al lui Avraam, îl întrerupse conducătorul sinagogii, ridicând autoritar mâna; vai, e mai bine să uiţi. Să ne amintim mai bine cum Dumnezeu a adus tulburarea peste Nazarinean şi ucenicii Lui. Da, chiar şi Nero, păcătosul conducător al neamurilor, a devenit un bici în mâna lui Dumnezeu, distrugându-i pe cei care mărturisesc în Roma acest nume blestemat. E bine să ne amintim şi că falsul prooroc a adus jalea asupra acestei case.

Se hotărî că Jabez, hangiul cel nebun din Betleem, va fi vizitat şi mustrat aspru. I se interzisese de mai multe ori să

povestească despre naşterea din iesle, fiindcă înţeleptele autorităţi din Ierusalim hotărâseră demult că legendele privitoare la viaţa şi spusele răufăcătorului numit Isus erau blasfemii.

Către seară, aceşti vecini binevoitori o lăsară pe Rahel singură în casă. Cu mâini tremurătoare, ea se grăbi să pregătească puţina mâncare pe care avea voie să o dea copilului ei, neluând în seamă faptul că soarele nu apusese încă.

– Nu este decât un copil, şoptea ea; şi, până la urmă, eu am făcut jurământul pe vremea când sărmanul copil nu ştia nimic. Dumnezeu trebuie să mă tragă pe mine la răspundere. O gură de mâncare nu poate face rău nimănui.

Păşind încet, ca să nu deranjeze meditaţiile „celui despărţit", se apropie de uşa camerei. Fineas era aşezat pe pervazul ferestrei, cu faţa lipită de zăbrele. Ceva din atitudinea lui îi aminti mamei de o biată pasăre prizonieră, lipită de gratiile coliviei. Aşeză cu grijă farfuria şi ulciorul cu apă şi voi să iasă în linişte, când auzi glasul băieţelului.

– Mamă, spuse el încet întorcându-se spre ea, unde este Mesia? Vreau să merg la El; vreau să-i spun cum s-a întâmplat totul; ştiu că El nu se va supăra pe mine. Păstorul l-a văzut pe Prinţ, ştii; el mi-a spus cum au coborât îngerii cântând – mii şi zeci de mii de îngeri! Şi un înger, mai strălucitor decât toţi, a declarat că a venit Mesia, şi că Îl vor găsi culcat în iesle, învelit în scutece. Şi o, mamă, chiar L-au găsit! Am văzut ieslea în care a fost culcat – un loc atât de rece şi de întunecos, fiindcă grajdul era săpat în stâncă! Păstorul era bătrân şi singur, mămico; cred că îngerii l-au luat cu ei. Dacă aş putea să-i spun asta Prinţului, cu siguranţă m-ar ierta…

Rahela ridică poruncitor mâna, înăbuşindu-şi cu greu dorinţa de a-l lua în braţe şi de a-i acoperi cu sărutări feţişoara serioasă. Niciodată nu păruse mai sfânt, mai asemenea îngerilor, decât în acest moment, când legea îl declarase

necurat şi spurcat. Dar dacă legea era greşită? Alungă gândul cu o tresărire de vinovăţie.

– Fiule, spuse ea îndurerată, nu pot să vorbesc cu tine despre asta; dar crezi că dacă Mesia ar fi venit noi nu ţi-am fi spus până acum? Mâine învăţătorul tău, bunul rabin, te va lua cu el la Ierusalim, unde vei fi purificat de necurăţie; din fericire, îţi vei putea reînnoi legământul faţă de Dumnezeul milostiv al lui Israel. Ben Huna o să îţi spună tot ce trebuie să ştii despre omul numit Isus din Nazaret, care, spre nenorocirea noastră, a văzut lumina zilei în oraşul lui David. Nu te mai gândi la povestea smintită a păstorului, încearcă să te gândeşti la vina ta ca să-ţi poţi purifica sufletul în faţa lui Dumnezeu şi să poţi să-I redobândeşti favoarea.

– Dar de ce nu pot fi iertat acum, mamă? întrebă copilul, mângâindu-i rochia. Am repetat de trei ori psalmii pentru sabat, poruncile, binecuvântările şi…

– Vai, fiule, strigă mama îngrozită, cine ridică mâini necurate spre Dumnezeu comite un păcat de moarte! Dar păcatul este al meu, fiindcă nu te-am avertizat, se grăbi ea să spună, văzând paloarea de moarte de pe faţa copilului. Uite, o să-ţi pregătesc un sac şi cenuşă, ca să te poţi căi. O să petrec şi eu noaptea în sac şi cenuşă. şi o să mă rog pentru tine şi pentru mine.

O oră mai târziu, când Rahela deschise uşa camerei, îl găsi adormit pe pat. Lacrimile nu i se uscaseră încă, dar zâmbea. Ea nu avea de unde să ştie că pentru el ceaţa întunecată a zilei pierise şi acum era înconjurat de îngeri încolonaţi într-un nor de glorie; sunetul dulce al cântului lor repeta mereu şi mereu „Pace pe pământ între oamenii plăcuţi Lui!”

Pe jumătate ruşinată – deşi nu ştia de ce – femeia acoperi picioarele băieţelului cu sacul aspru şi împrăştie cenuşa, simbolul păcatului şi necurăţiei, pe fruntea lui senină. Dar în visul lui îngerii cântau în continuare.

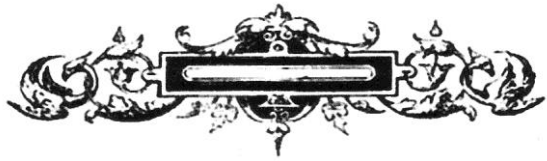

CAPITOLUL V

LA FÂNTÂNĂ

ÎN timpul scurtei călătorii de la Betleem spre oraşul sfânt, lui Fineas i se păru că Ben Huna, afectuosul lui învăţător, suferise o transformare teribilă; devenise însăşi Legea – dură, nemiloasă, aspră. Cu capul plecat, copilul mergea deoparte, cu obrajii scăldaţi în lacrimi. Înţelegea acum cu amărăciune ce însemna să fii „despărţit". Zilele petrecute în cămăruţa lui fuseseră lungi şi singuratice, dar acum îşi dorea să fi rămas acolo pentru totdeauna.

În timp ce treceau încet şi solemn pe uliţele satului, urmăriţi de priviri curioase şi întunecate, trecătorii se dădeau la o parte cu ostentaţie să le facă loc şi Iacob, fiul olarului, ocupat să adune lemne pentru focul mamei lui, se opri din îndeletnicire şi strigă batjocoritor:

– Hei, nazireule! Cine e acum mai curat şi mai înţelept ca ceilalţi? Eşti necurat ca un câine mort!

Ochii lui Fineas străluciră în timp ce îşi strângea pumnii.

– Raca! mormăi el; ce ştie el despre lege!

Cât despre Ben Huna, îşi ridică ameninţător toiagul, dorindu-şi în inima lui să-l găsească la întoarcere pe fiul olarului tot acolo, şi să-i aplice legea pe spinare. În adâncul

sufletului, bunul rabin era copleşit de milă, dar considera că firea nestăpânită a băiatului avea nevoie de îmblânzire, şi ce instrument putea fi mai folositor decât tăişul de oţel al legii? Se hotărî să nu omită nici cel mai mic detaliu din impresionantul ceremonial al purificării, şi să împlinească cu stricteţe toate prescripţiile Legii mozaice şi ale Talmudului. Aşa că mila şi dragostea erau acum în spatele zidului rabinic de precepte şi tradiţii.

Îi explică pe scurt, cu o voce rece, că fusese spurcat de teribila necurăţie a morţii – care era consecinţa finală a păcatului, deci de două ori mai respingătoare în faţa lui Dumnezeu, care este pur şi veşnic – şi trebuia să meargă, să mănânce şi să doarmă singur în timpul celor şapte zile de despărţire. Adăugă că, după ce se vor sfârşi aceste zile, îi va spune istoria falsului Mesia – o poveste dureroasă, care dovedise că Dumnezeu îi condamnă pe cei care calcă legea lui Moise.

Fineas îl ascultă într-o tăcere de moarte.

La amiază, când cei doi se apropiară de Ierusalim, în ciuda nenorocirilor prezente şi a presimţirii celor viitoare, copilul privi cu ochii strălucitori magnifica cetate, frumoasă ca un vis în braţele colinelor verzi care o înconjurau.

Ben Huna era şi el înmărmurit de admiraţie.

– Trezeşte-te, trezeşte-te! strigă el tare; îmbracă-te în podoaba ta, Sioane! Pune-ţi hainele de sărbătoare, Ierusalime, cetate sfântă! Căci nu va mai intra în tine nici un om netăiat împrejur sau necurat. Scutură-ţi ţărâna de pe tine, scoală-te, şi şezi în capul oaselor, Ierusalime! Dezleagă-ţi legăturile de la gât, roabă a Sionului!

Fineas îşi plecă capul. I se părea că templul îl priveşte cu asprime din înălţimea înspăimântătoare a colinelor. Îşi îngropă faţa în palme, simţind în fiecare părticică a corpului că era nevrednic să se uite spre „cetatea sfântă”.

Ben Huna îi privi capul plecat.

– Înţelege, se gândi el, cum nu ar înţelege nici un alt copil, şi se gândi cu satisfacţie la ziua în care îl va duce în templu, în faţa rabinilor şi a cărturarilor.

– Rămâi aici, fiule, spuse el, cu o undă de căldură în glas; eu mă duc în oraş să aduc apa despărţirii, ca să primeşti primii stropi din mâna mea. Cât timp lipsesc eu, poţi să mănânci şi să bei apă din izvor.

Fineas nu avea poftă de mâncare, dar apa rece a fântânii îl ispitea. Era un izvor liniştit, verde şi răcoros. După un timp, copilul se aventură să-şi cufunde capul în apa proaspătă, care se revărsa într-un bazin calcaros, şi apoi îşi croia drum spre vale printre ierburi grase şi flori luxuriante. În văzduh, printre crengile migdalului sălbatic şi ale curmalilor, se auzea o pasăre ciripind. Un fluture, care hoinărea leneş printre petale, se aşeză un moment pe mânuţa nemişcată, cu luciri diamantine sub razele călduţe ale soarelui. Fineas oftă, un oftat lung de uşurare şi bucurie; pentru moment, neînduplecata faţă a legii era acoperită de vălul dragostei şi frumuseţii.

O femeie, care cobora cu ulciorul pe umăr la izvor, se opri scurt la vederea hainelor lui albe. Înlăturând cu atenţie crengile, se apropie ca să-l vadă mai bine pe drumeţ.

– Un copil! îşi spuse ea zâmbind, dintr-o dată liniştită.

Fineas o auzi şi ridică ochii.

– Pace ţie, spuse el simplu; apoi se dădu înapoi. Eu… eu sunt necurat! bâlbâi el.

Femeia rămase încremenită.

– Doar nu eşti lepros? strigă ea.

Fineas clătină din cap.

– Am încălcat legea, spuse el amărât. Sunt nazireu. Am atins un mort.

Femeia îl privi cu milă.

– O, Doamne, Cel care ai murit şi ai înviat, murmură ea către un martor nevăzut, sunt sigură că acest copil este

curat în ochii Tăi! Unde locuieşti, micuţule? îl întrebă ea, umplându-şi ulciorul; şi cum ai ajuns să-ţi calci jurământul?

Vocea ei era blândă şi dulce. Fineas, privind-o curios, observă că era foarte drăguţă şi amabilă. Se trase mai aproape, ca să-şi poată încălzi sufletul.

– A murit un păstor, spuse el încet. El mi-a spus o poveste ciudată despre îngerii care au venit pe pământ să cânte despre pace şi bună învoire – acum mult timp. Se născuse un copil în Betleem. Am văzut locul în care a fost culcat, înfăşat în scutece.

Se opri uitându-se la femeie; ea scosese un sunet nearticulat, care părea să exprime mânie sau dezaprobare.

– Da, ştiu că vei spune că nu e adevărat, spuse el repede. Nimeni nu crede, chiar păstorul mi-a spus. Cred că din cauza asta era atât de trist – da, şi până la urmă a murit din cauza asta.

– Dar eu cred! strigă femeia, cu faţa scăldată în lumină; Fineas o privi uluit. Totul este adevărat!

După un timp, se întoarse spre copil cu ochii plini de lacrimi.

– Păstorul ţi-a spus cum se numea copilul culcat în iesle? întrebă ea, zâmbind.

– A spus, şopti Fineas, că era Mesia!

– Da, aşa era! şi nimeni nu ar putea să ştie mai bine decât cel care l-a văzut pe Domnul. Şi ţi-a spus ce s-a întâmplat după aceea?

Faţa delicată a copilului se roşi.

– Păstorul a murit, spuse el, privind spre Ierusalim; nu am putut să-l întreb mai multe. Dar Ben Huna, înţeleptul rabin care este învăţătorul meu, a spus că acest copil a devenit bărbat – tâmplar, în oraşul Nazaret, şi că a ţinut legea până când un anume Ioan, un prooroc nebun din pustiu, a tulburat poporul cu veşti ciudate despre venirea lui Mesia. În zilele acelea tâmplarul, al cărui nume era Isus, s-a ridicat şi el şi s-a

amestecat cu norodul, făcând pretinse minuni şi învăţând lucruri nelegiuite. Eu… eu nu mai ştiu ce s-a întâmplat cu El; învăţătorul a spus că îmi va spune mai târziu, încheie el, speriat de flacăra pe care o văzuse oglindindu-se în ochii femeii.

– Nu sunt supărată pe tine, copile, spuse ea înflăcărată, ci pe acest rabin înţelept, cum îi spui tu, care ţi-a spus numai jumătate de adevăr, mult mai rău decât o minciună. Uită-te la mine, copile, şi ascultă-mă bine! El îi iubea pe cei ca tine; o, dacă L-ai fi putut vedea! L-am cunoscut pe acest Isus în timpul vieţii Lui, şi pot să îţi spun adevărul despre El, aşa cum ţi l-a spus şi păstorul în ultima lui oră de viaţă. A fost într-adevăr Cel făgăduit, Prinţul din neamul lui David, născut în oraşul lui David, conform făgăduinţei.

E adevărat că a trăit în Nazaret şi a muncit cu mâinile, ascultând legea la fel ca şi tine; dar când a sosit timpul, a primit botezul de sus prin mâinile lui Ioan. După aceea a mers printre cei săraci, bolnavi şi nenorociţi, proclamând iubirea şi dragostea Tatălui, vindecând bolnavii, orbii şi leproşii cu un cuvânt sau o atingere, şi uneori chiar readucându-i la viaţă. Da, este adevărat! Şi nu spun lucrurile acestea din auzite, ci fiindcă le-am văzut – le-am văzut şi le-am atins. Eu sunt Maria, din Betania, satul care se vede lângă pădure. Isus din Nazaret a fost prietenul nostru – singurul nostru prieten apropiat; a petrecut mult timp cu noi.

Se opri, zâmbind visător, de parcă cursul gândurilor ar fi purtat-o departe, în zilele fericite ale trecutului.

– Prietenul nostru adevărat – dragul nostru prieten, repetă ea încet, cu voce blândă; apoi oftă şi zâmbi, şi oftă din nou. Fratele meu, Lazăr, s-a îmbolnăvit, spuse ea, plecându-şi privirea. Am trimis după prietenul nostru, Isus, o dată, de două ori, de trei ori, dar El întârzia. Nu înţelegeam de ce; ştiam că îl iubea pe fratele meu – ne iubea pe toţi. Lazăr a murit în dimineaţa celei de-a treia zile. Eu şi sora mea îl vegheam. „Va veni la prânz”, îmi spuneam eu, dar soarele a

trecut de mijlocul cerului, şi El nu mai venea. „Va veni sigur înainte să se lase seara”, spunea sora mea. Dar nu a venit.

La apus am îngropat mortul. Au pus piatra la uşa mormântului. Totul era terminat acum – se sfârşise. Nu venise. Alţi prieteni şi cunoştinţe se adunaseră împreună cu noi; bocetele au continuat timp de multe ore lungi. El nu venea. Trecuseră patru zile, lungi şi întunecate, şi El nu venise. Simţeam că mă sfârşesc şi că, până la urmă, voi ajunge la fel de nemişcată şi palidă ca şi mortul. Când cineva ne-a spus „a sosit Învăţătorul”, nu m-am putut ridica să-l întâmpin. „Nu, nu ne iubeşte”, mi-am spus eu, „Nu-L pot vedea acum”.

Sora mea, Marta, mai puternică sau mai credincioasă decât mine, i-a ieşit în întâmpinare. S-a întors îmbujorată. „A venit Învăţătorul”, mi-a şoptit ea repede, „şi a întrebat de tine”.

Când am auzit asta, am uitat toate îndoielile. M-am ridicat şi am plecat afară în grabă. L-am văzut! O, ştia totul; ne iubea! Am căzut la picioarele Lui şi am dat glas gândului care îmi amărâse sufletul, în timpul lungilor ore de jale: „Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu nu ar fi murit!”

I-am reproşat asta Lui – Dumnezeului glorios! Orbită de lacrimi amare, nu L-am mai văzut, dar mi-am dat seama că plângea când m-a întrebat: „Unde l-aţi pus?”

Cineva – sora mea, cred – m-a ridicat. „La ce bun” am şoptit eu, „să-i priveşti mormântul?!” Câţiva dintre prietenii care ne urmaseră au spus cu voce tare „Nu putea El, care a deschis ochii orbilor, să împiedice moartea omului acestuia?”

Vocea emoţionată se opri; ochii întunecaţi erau aţintiţi asupra dealului care se ridica în pădurea de lângă sat.

Fineas îi urmări privirea; văzu că pe culmea înverzită, presărată cu lespezi cenuşii, era chiar cimitirul – un loc de groază, învăţase el, cu morţi necuraţi şi oameni demonizaţi, o înspăimântătoare plagă a pământului. Se uită curios la femeie. Nu mai plângea; nu mai părea nici măcar tristă; ochii ei

străluceau, plini de lumina aceea ciudată pe care o văzuse pe faţa păstorului. Era o lume stranie – hotărî copilul – în care cei care plângeau se bucurau şi cei care ar fi trebuit să râdă suspinau. Oftă adânc.

– O poveste tristă pentru urechiuşele tale, nu, micuţule?

Fineas îşi ridică privirea; femeia îl privea ţintă. Lumina ciudată îi scălda acum toată faţa, care strălucea ca o rază de soare la amiază.

– Totuşi nu e tristă, cum te-ai aştepta, ci e cea mai frumoasă, mai minunată şi mai fericită. Aşa mi se pare mie – şi am spus-o de multe ori de atunci.

Vezi dealul de acolo? E cimitirul; cred că ştii că cei care intră pe poarta lui întunecată, palizi şi tăcuţi, nu vor mai ieşi niciodată la lumină. Dar eu îţi spun cu toată sinceritatea că am văzut cum moartea a fost învinsă. Copilul din ieslea din Betleem – pe atunci un bărbat – prietenul păcătoşilor, Prinţul lui Israel, a stat în faţa mormântului. Priveşte, băieţelule, este un mormânt gol, la mijlocul dealului, la umbra tamariscului. La mormântul acela, închis, tăcut, plin de mirosul morţii, am venit în acea zi, disperaţi şi cu inima grea.

„Luaţi piatra!" a poruncit El.

Sora mea era mirată. „E mort de patru zile", a şoptit ea.

El s-a întors spre ea. „Nu ţi-am spus că cei care cred vor vedea gloria lui Dumnezeu?"

Atunci câţiva oameni din cei care veniseră cu noi, ascultându-I porunca, au rostogolit piatra. O tăcere de moarte coborâse asupra noastră; dacă nu ar fi fost vălul negru, am fi putut vedea mortul, alb şi nemişcat în închisoarea lui. Mirosul morţii, greu de mirodenii, se răspândise întunecat şi rece peste noi, ca o stafie tainică.

El stătea în faţa uşii, cu ochii ridicaţi spre cerul albastru. După un timp a vorbit, foarte încet, ca şi cum ar fi vorbit cu un prieten apropiat. „Tată, îţi mulţumesc că m-ai

ascultat. Ştiu că mă asculţi întotdeauna, dar am spus asta pentru cei care stau lângă mine, ca ei să creadă că Tu m-ai trimis. ”

După ce a terminat de vorbit, a strigat cu voce tare „Lazăre, vino afară!”

Apoi cel care murise – fratele nostru drag – a ieşit afară, împiedicându-se, ca un om trezit dintr-un somn adânc; mâinile şi picioarele îi erau înfăşurate în legături. Cum aş putea să-ţi spun, copile, momentele care au urmat, groaza şi bucuria care ne-au copleşit atât de tare, încât eram cu toţii la fel de neajutoraţi ca mortul trezit la viaţă! Tot Învăţătorul a fost cel care ne-a readus pe pământ, amintindu-ne că iubitul nostru avea nevoie de ajutor.

„Dezlegaţi-l”, mi-a spus El, „şi lăsaţi-l să meargă acasă”.

Femeia se opri şi îşi luă ulciorul; zâmbea încă, bucurându-se parcă de un secret fericit.

– Cred, spuse ea, că rabinul cel înţelept se întoarce de la Ierusalim. O să-ţi spună mai multe despre Isus; o să-ţi spună că învăţatul şi înţeleptul sinedriu din Ierusalim L-a condamnat la moarte la puţin timp după ce l-a înviat pe fratele meu. Dar să ştii, copile, că mormântul nu avut putere să-L ţină pe Cel din înălţimi. A revenit la viaţă! Trăieşte azi – azi şi în veci! Să nu uiţi!

Se întoarse şi plecă în grabă pe cărare, cu ulciorul pe cap.

Fineas o privi un timp în tăcere, apoi sări în picioare.

– Unde, o, unde este El? strigă el pătimaş. Spune-mi; vreau să-L găsesc – trebuie să-L găsesc!

Femeia ajunsese deja pe uliţa dinspre sat. Se întoarse o clipă şi arătă cu degetul în sus, apoi dispăru după zidul unei grădini.

În faţă, venind cu paşi repezi pe drumul prăfuit, era Ben Huna. Ducea în mână cu mare grijă un vas de argint. Vasul conţinea cenuşa unei vaci roşii, arsă în afara oraşului cu

mare ceremonie. Cenuşa aceasta fusese amestecată cu apă pură din bazinul sanctuarului; amestecul se numea Apa Despărţirii. Curăţa de păcat – conform legii.

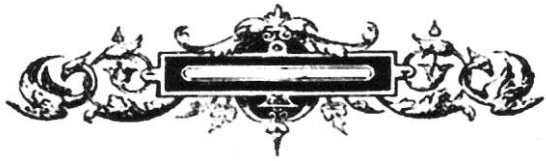

CAPITOLUL VI

ISPĂŞIREA

ZILELE care urmară i se părură lui Fineas un vis ciudat, în care realităţile lumii ştiute se amestecau cu valuri venite din infinit şi invizibil, care ne înconjurară cu un zid de mister, niciodată deschis în faţa sufletului murdar, dar care se deschide adesea în alei încântătoare, ciudate, înaintea ochilor prevăzători ai nevinovăţiei.

Ben Huna observase pacea de pe faţa copilului şi, dându-şi seama că tăcerea şi singurătatea nu-l supărau deloc, era împărţit între mirare şi neplăcere. Era conştient de dorinţa de a scrie cu creionul ascuţit al legii o lecţie neştearsă în sufletul curat al tânărului nazireu. Dorinţa aceasta izvora – cel puţin aşa îşi spunea bunul rabin – din dragostea lui pentru copil. Dacă în spatele acestei bunăvoinţe recunoscute pândea o ambiţie secretă de a fi cunoscut într-o zi ca învăţătorul celui mai sfânt nazireu, un rabin înţelept şi puternic, poate chiar un mare preot – cine ştie – ambiţia în sine era lăudabilă.

În cea de-a şaptea zi, după ce se săvârşise spălarea finală cu apa despărţirii, părul lung al copilului fu tăiat şi îngropat solemn în pământ, considerându-se că anii săi trecuţi de nazireu nu existaseră. Cu această ocazie, Ben Huna dedică

cea mai mare parte a celor douăzeci şi patru de ore vastului discurs despre natura contaminării necurate care are loc prin atingerea morţilor. Explică de asemenea procesul legal prin care era preparată apa de curăţire, zăbovind cu entuziasm asupra înţelepciunii şi harului cu care Creatorul, în îndurarea Lui, a pregătit o portiţă de scăpare pentru vinovat.

Fineas asculta în tăcere, în timp ce Ben Huna desfăşura în continuare pânza deasă a cercetărilor legii, amestecând aforisme cu parabole, extravaganţe monstruoase şi adevăruri alegorice profunde, despicând firul în patru şi în opt şi în douăzeci şi patru. Copilul se gândea la omul din Galilea, stând în faţa mormântului şi chemându-l afară pe mortul necurat. Ultimele cuvinte ale femeii din Betania, şi straniul ei gest care răspunsese strigătului lui, îl urmăreau mereu. „Mormântul nu L-a putut închide; trăieşte azi şi în veci." Dorea cu înflăcărare să-L vadă pe acest Isus, Prinţul Israelului şi al morţii.

În cea de-a opta zi, Ben Huna îşi aduse învăţăcelul la templu, să ofere preotului cei doi porumbei ceruţi de lege, unul ca jertfă pentru păcat şi altul ca ardere de tot. Copilul privea mirat în jur. Şirurile solemne de stâlpi sculptaţi, în spatele cărora se întindeau lespezi de marmură până la porţi; mirosul puternic de tămâie amestecat cu fumul focului nestins de pe altarul de jertfă; siluetele albe ale preoţilor şi leviţilor, alunecând fără zgomot pe dalele albe de marmură; închinătorii umili, cu capetele plecate sau întinşi în implorare în faţa lui Dumnezeu, care se afla în întunericul înfricoşător din Sfânta Sfintelor – toate acestea impresionau sufletul sensibil al copilului. Ar fi vrut să-şi poată ascunde capul tuns, dar Ben Huna îl împingea mereu în faţă, prin minunata poartă numită Frumoasa, de-a lungul curţii femeilor, pe scările circulare tocite de paşii nenumăraţilor închinători. Copilul le numără mecanic, amintindu-şi că erau numărate după cei cincizeci de psalmi ai treptelor.

Când ajunseră în cele din urmă în Curtea lui Israel, care înconjura însăşi inima sanctuarului, îşi ridică cu greutate privirea spre minunata clădire zugrăvită în azuriul cerului la amiază, ca un munte de foc şi zăpadă. I se povestise de multe ori despre frumuseţea locuinţei Celui Preaînalt; cum fusese construită din blocuri mari de marmură, acoperită cu aur strălucitor; cum regi şi prinţi şi oameni puternici îşi dăruiseră bogăţiile şi comorile pentru înfrumuseţarea lui. Tremura la gândul că în spatele pereţilor puternici, după perdeaua dublă de purpură şi aur, sălăşluia înfricoşătoarea prezenţă a Şekinei, gloria nevăzută a lui Dumnezeu, care călăuzise poporul Israel prin pustie, ca stâlp de nor ziua şi stâlp de foc noaptea.

Absorbit de aceste meditaţii, nu auzi cuvintele preotului care înainta solemn spre Ben Huna, dar tresări violent când auzi behăitul de teamă al mielului. Ochii i se întunecară de teamă în timp ce preotul luă mielul din mâna rabinului, îl examină cu grijă, apoi se îndreptă spre locul de sacrificiu. Ben Huna îi făcu semn copilului să-l urmeze; el ascultă înmărmurit. Inima i se sfâşie la geamătul de moarte al mielului; era atât de alb, atât de nevinovat, şi viaţa era atât de dulce în câmpiile înflorite. Timp de o clipă, urî măreţia templului, siluetele albe ale preoţilor – da, Îl urî şi pe Dumnezeul măreţului sanctuar, a cărui mânie cerea sacrificiu.

Ascultând de un gest al preotului, îşi puse mâinile tremurătoare pe capul mielului, răspunzând cu „Amin”-uri slabe la cântarea rituală a ispăşirii. Preotul mormăi o binecuvântare apoi, cu îndemânarea unui măcelar, înjunghie animalul; o singură lovitură de cuţit şi sângele roşu curgea în ligheanul aurit. Fineas privi timid faţa aspră a preotului; apoi capul îi căzu pe piept şi se întoarse să plece.

Un levit grijuliu îl opri.

– Unde pleci de la altar? îi şopti el, cu o încruntare mânioasă. Stai unde eşti până când e gata sacrificiul.

Copilul asistă la serviciul care urmă, în timpul căruia trupul mielului, aşezat cu grijă pe focul nestins al altarului, se

consuma încet. Se uită cu ochi rătăciţi la norul greu de fum, care se ridica în faţa sanctuarului. Se întrebă dacă mirosul greu de carne arsă era într-adevăr un miros plăcut, acceptat de Regele Regilor, a cărui prezenţă se afla în Sanctuarul întunecat. Oare acea Prezenţă înfricoşătoare îl privea cu bunăvoinţă datorită mielului jertfit? O singură picătură din sângele jertfei căzuse pe albul de zăpadă al hainei lui; copilul o atinse timid; cum era posibil ca păstorul mort – căruia îi vorbiseră îngerii – să fie necurat, în timp ce mielul – care mâncase iarbă pe păşune – era sfânt? Şi în tot timpul acesta buzele lui repetau mecanic cuvintele profetice ale slujbei pentru jertfă:

„Întoarce-te, suflete, la odihna ta
căci Domnul ţi-a făcut bine.
Da, Tu, mi-ai izbăvit sufletul de la moarte,
ochii de lacrimi, şi picioarele de cădere.
Cum voi răsplăti Domnului,
toate binefacerile lui faţă de mine?
Îţi voi aduce o jertfă de mulţumire,
şi voi chema numele Domnului.
Îmi voi împlini juruinţele făcute Domnului
În faţa întregului Său popor,
în curţile Casei Domnului,
în mijlocul tău, Ierusalime!
Lăudaţi pe Domnul!”

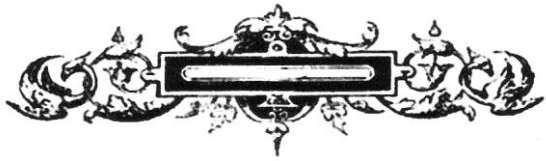

CAPITOLUL VII

ÎN TEMPLU

ÎN cele din urmă se termină. Preotul îl declarase curat, iertat, sfinţit şi repus în harul şi mila lui Dumnezeu şi a oamenilor. Sufletul lui Fineas fu inundat de un val de bucurie. Culoarea îi reveni în obraji, ochii îi străluciră; îi venea să danseze, ca regele David înaintea chivotului.

Ben Huna îi văzu exaltarea şi zâmbi – un zâmbet înţelept.

– Acum poţi privi gloria templului, fiule, spuse el binevoitor, şi să-ţi desfeţi ochii cu frumuseţea Sionului.

Fineas îl privi bucuros; nu mai era rece, aspru şi neînduplecat ca faţa neîndurătoare a Legii.

– Nu, e mai bun, se gândi copilul recunoscător, mai iubitor, mai înţelept decât oricând înainte.

– Sunt deja plin de bucurie, murmură el.

– Eşti plin de bucurie, fiule, fiindcă ai împlinit preceptele Legii, spuse Ben Huna, viclean; şi doar ele îţi pot da fericirea. Aminteşte-ţi cum regele David s-a bucurat şi a cântat cu glas tare plăcerea de a păzi legea Celui Preaînalt. „Mai mult preţuieşte pentru mine legea gurii Tale, decât o mie de lucruri de aur şi argint. Dacă n-ar fi fost legea Ta desfătarea mea, aş fi pierit în ticăloşia mea. Niciodată nu voi

uita poruncile Tale, căci prin ele mă înviorezi.” Aminteşte-ţi lucrurile acestea, copile; scrie-le pe tabla inimii tale, ca să moşteneşti răsplata celor drepţi, şi chiar şi lungimea zilelor, bogăţii şi onoare, din mâinile lui Dumnezeu. Într-adevăr, El se bucură de ascultarea lui Israel; dar pe cei nedrepţi şi încăpăţânaţi îi distruge.

Fineas se întunecă; îşi aminti de misteriosul om din Galilea, condamnat la moarte – spusese femeia aceea – de învăţatul şi înţeleptul consiliu din Ierusalim.

– Învăţătorule, se aventură el, după o pauză timidă, e adevărat că toţi cei care Îl ascultă pe Dumnezeu şi păzesc poruncile legii sunt onoraţi, bogaţi şi au viaţă lungă?

Ben Huna îşi strânse buzele cu un aer mândru; într-adevăr, acest copil era destinat să se afle într-o zi în rândul marilor învăţaţi.

– Dumnezeu are milă de toţi cei care Îl iubesc şi Îi păzesc poruncile, răspunse el; de asemenea, pedepseşte nelegiuirea părinţilor în copii, până la al treilea şi al patrulea neam al celor ce Îl urăsc. Aşa că, dacă un om care pare drept, are parte de nenorociri, cine ştie dacă de vină sunt păcatele lui sau ale părinţilor lui?

Fineas oftă adânc.

– Legea este un lucru ciudat, spuse el încet, ciudat şi teribil.

Înainte de apusul soarelui, cei doi priviră asupra „Muntelui Sfânt”, învăluit în măreţie. Se aşezaseră în camera Consiliului, unde se adunau judecătorii lui Israel. Scaunul din mijloc, îl informă Ben Huna în şoaptă, era tronul mai-marelui Sinedriului; de jur împrejur erau aşezate scaunele celor şaptezeci de judecători, aleşi dintre preoţi, bătrâni şi scribi.

– Nu vreau să rămâi în neştiinţă, fiule, fiindcă şi tu vei face parte din tagma preoţească, spuse rabinul, în timp ce coborau scările de marmură care duceau spre Curtea neamurilor. În curând vei veni singur aici; aici vei locui, în prezenţa sfântă a Domnului.

– Mesia o să vină aici? întrebă Fineas, privind gânditor cerşetorii care zăceau la umbra zidurilor.

– Sigur că va veni aici! strigă rabinul înflăcărat. Mesia va vizita Muntele Sfânt, şi lumina Lui se va vedea până la marginile pământului, ca lumina unei pietre de mare preţ.

Vrednicul bărbat tăcu un timp, apoi privi spre copil. Acesta se întorsese spre sanctuar, care strălucea în depărtare, alb ca zăpada.

– Când te gândeşti că tu, chiar tu, fiule, ai putea să grăbeşti ziua aceea! strigă el cu o dorinţă arzătoare.

– Dacă voi putea păzi cele şase sute treisprezece legi, murmură Fineas, clătinând din cap, dar am greşit deja…

– Nu vei mai păcătui din cauza falsului Mesia, spuse Ben Huna, cu faţa aspră. Vino, ne vom plimba prin porticul lui Irod şi îţi voi vorbi despre asta, cum ţi-am promis.

Copilul îşi urmă învăţătorul în tăcere, şi se trezi sub cele mai frumoase arcade din lume; mai mult de patruzeci de metri înălţime, şi cel puţin patru sute lungime; acoperişul uşor de cedru era sprijinit de patru şiruri de coloane corintiene, tăiate şi făţuite în cea mai de preţ marmură. Pavajul era turnat peste o încrengătură de coridoare subterane, care se întindeau tocmai din valea lui Iosafat. Ben Huna, care observase privirea uimită a copilului, îşi păstră explicaţiile pentru mai târziu. Îl îndemnă să observe cum, din partea cealaltă a porticului lui Irod, se întindeau trei şiruri de coloane corintiene, formând o curte internă de aproape patru sute de metri lungime, care înconjura tot muntele templului; curtea era străjuită de un zid de grosime şi înălţime impresionabilă.

– Templul, declară el cu mândrie, e o cetăţuie sacră, splendidă, neînvinsă. Străjuieşte nu numai oraşul sfânt ci şi înălţimile din jur. Dumnezeu nu va îngădui niciodată să fie distrus; e la fel de etern ca şi piatra pe care stă.

Vrednicul rabin stărui cu multă înflăcărare asupra subiectului, care era unul dintre temele favorite ale patrioţilor

iudei, pentru care templul era mai de preţ decât propriile suflete.

– Ai văzut gloria şi puterea sălaşului Celui Preaînalt, concluzionă el, cu ochii fixaţi asupra feţei atente a copilului. Ce ai crede acum dacă ţi-aş spune „sunt în stare să distrug templul acesta şi să-l clădesc din nou în trei zile”?

Fineas rămase uimit de ciudata întrebare. Apoi, văzând faţa aspră şi gravă a învăţătorului său, răspunse repede:

– Aş crede că e cu neputinţă.

– Copilul din ieslea din Betleem, ajuns om mare, a venit în locul acesta, aşa cum ai venit şi tu astăzi, spuse încet Ben Huna, şi, în mijlocul gloriei eterne, a spus această minciună. Apoi, după ce a blasfemiat de mai multe ori legea şi profeţii – da, chiar şi locul acesta, a declarat deschis că El e Christosul.

Vocea rabinului scăzu până ajunse o şoaptă slabă, de parcă s-ar fi temut să nu profaneze aerul cu cuvintele acestea teribile.

Fineas privea lespezile de marmură în tăcere.

– Conducătorii neamului L-au adus în faţa sfântului tribunal al Sinedriului, continuă Ben Huna, cu ton măsurat. A fost găsit vinovat.

– Şi ce, şopti copilul, ce s-a întâmplat cu El?

– A fost răstignit, de mâini şi de picioare, spuse Ben Huna; un blasfemator condamnat împreună cu doi tâlhari de rând, pe muntele blestemat al morţii.

– Şi – şi după aceea?

– După aceea! Ia spune, ce unealtă a diavolului ţi-a şoptit asta? După aceea a fost îngropat. Mormântul a fost sigilat şi păzit de soldaţii guvernatorului roman, care au fost supravegheaţi de preoţi. Soldaţii păgâni s-au îmbătat cu vin, după obiceiul lor, şi în timp ce ei dormeau, câţiva ţărani ignoranţi – care îl urmaseră ani de zile pe omul acela, crezând

în falsele lui minuni, i-au furat trupul. După aceea au declarat că blasfematorul crucificat a înviat din morţi – a înviat şi s-a ridicat la cer!

– Dumneata l-ai văzut pe omul acesta? întrebă Fineas, după o lungă tăcere.

– Mulţumesc lui Dumnezeu – nu! Eram în Alexandria în timpul acelor zile nenorocite.

– Atunci cum – şi vocea timidă a copilului căpătă putere – cum de ştii că nu a fost Mesia?

Ben Huna privi ochii nevinovaţi care se ridicaseră spre el. Nu era nici supărat nici alarmat de întrebare. Îşi imagină că stătea în faţa marelui învăţat profetizat care, în faţa consiliilor viitoare, va pune asemenea întrebări din lege şi doctrină încât toţi oamenii se vor întreba: „Cine şi ce fel de om a fost învăţătorul acestui ucenic; la picioarele cui a învăţat atâta înţelepciune?"

– Nu greşeşti, fiule, în dorinţa ta de a descoperi dedesubturile acestei probleme, spuse el, trăgându-se de barbă cu un aer argumentativ. Cum să-L recunoşti pe Mesia prin studiul legii şi al profeţilor este o muncă nobilă, care îţi va ocupa mulţi ani din viaţă. Acest tâmplar crucificat din Galilea nu a fost Mesia – nu, e aproape o blasfemie să asociezi numele lui cu binecuvântatul nume al Prinţului Păcii. Nimeni, în afară de oamenii neînvăţaţi şi superstiţioşi, nu l-ar putea considera astfel; şi pentru asta pot să-ţi dau o mie de motive. În momentul acesta o să-ţi propun o singură întrebare. Dacă omul din Galilea ar fi înviat din mormântul lui dezonorat – cum susţin cu neruşinare urmaşii lui – de ce nu s-a arătat în locul acesta, încoronat, triumfător? Cine s-ar mai fi îndoit atunci dintre toţi oamenii înţelepţi, puternici şi buni care erau adunaţi aici? Dar nici unul din ei – nici unul, ia seama – nu l-a văzut. Martorii presupuselor minuni au fost urmaşii lui; şi cel mai de seamă dintre ei, ştiu sigur, s-a lepădat de el cu blestem în noaptea procesului din faţa Sinedriului. Dar e aproape ora nouă; trebuie să coborâm în oraş, unde am de făcut o grămadă

de lucruri înainte de a ne culca. Mâine în zori trebuie să pornim spre Betleem.

Strecurându-se printr-un păienjeniş de străduţe spre piaţa care se întindea în faţa turnului roman Antonia, se treziră în mijlocul unei mulţimi agitate.

– Ce s-a întâmplat? întrebă Ben Huna, adresându-se unui iudeu care se căţărase pe o ridicătură a zidului ca să poată vedea peste capetele mulţimii.

– Îl biciuiesc pe ticălos în curtea palatului! răspunse omul foarte încântat. Înţepeni-i-ar pe veci limba blestemată! Ah, priveşte; iese!

Mulţimea se dădu la o parte şi Fineas văzu un om slab şi înalt ieşind pe poarta palatului, care se închise cu zgomot în urma lui. Cel care fusese aruncat se opri un moment privind în jurul lui cu ochi rătăciţi, apoi se aruncă la pământ, cu braţele deasupra capului.

– Vai de Ierusalim! Vai! Vai!

Vocea lui, ciudat de înăbuşită şi ştearsă, era urmată de ecouri prelungi, ca nişte lovituri de ciocan.

– Vai de Ierusalim! Vai!

Mulţimea se frământă şi se învălui; izbucniră strigăte şi blesteme, dar nimeni nu ridică mâna asupra omului biciuit. El trecu printre ei, cu ochii aţintiţi spre cer, cu un zâmbet încremenit. Dintr-o dată o luă la fugă, cu faţa schimonosită de groază, ca unul care fuge de o nenorocire teribilă; vocea lui ciudată brăzda aerul din ce în ce mai încet.

– Vai! Vai de Ierusalim! Vai!

Omul care vorbise cu Ben Huna suspină adânc şi îşi duse mâna la ochi.

– Dumnezeu să-l distrugă pe profetul răului! murmură el.

– Cine este omul? întrebă Ben Huna indignat. De ce nu e pedepsit conform legii? Am văzut oameni ucişi cu pietre pentru mai puţin!

Iudeul ridică din umeri.

– A fost biciuit de trei ori – cu acelaşi rezultat, după cum vezi. Stăpânii noştri – blestemate să le fie numele – nu ne permit mai mult.

Aruncă o privire veninoasă spre soldaţii romani, care stăteau fără grijă la posturile lor.

– Zi şi noapte, de mai bine de un an, pe străzi, în sinagogi, chiar şi în templu, blestematul acesta strigă într-una. Doamne, nu mai pot auzi!

Iudeul îşi înfundă degetele în urechi şi fugi ca un nebun. Ben Huna îl privi uimit şi îngrozit. Misterioasa voce părea să izvorască din văzduh; cădea asupra mulţimii ca grindina, ca mânia unui Dumnezeu mânios.

– Vai de Ierusalim! Vai! Vai!

– E vocea unui demon! strigă Ben Huna. Haide, plecăm!

Înşfăcând mâna copilului, porni în grabă spre porţile oraşului.

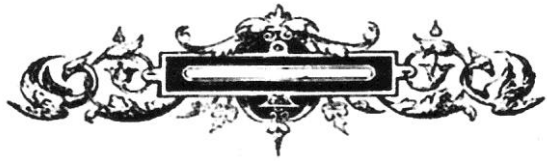

CAPITOLUL VIII

PRINŢUL

BĂIATUL care se întorsese la Betleem nu mai era un copil. Rahela simţi asta şi se înclină în faţa lui, după obiceiul femeilor. Dragostea de mamă, caldă şi apropiată, se schimbă într-o afecţiune pasională, care îl ajuta să suporte mai uşor nesfârşitele renunţări, chinuri, posturi şi zile de muţenie totală.

Băiatul, după obiceiul tinerilor, crescut şi educat într-o atmosferă de dragoste şi abnegaţie, ca un arbore ocrotit şi hrănit de puternicele forţe ale naturii, nu le înţelegea pe toate, doar pe cele necesare binelui său. Însă în studiul profeţiilor legate de venirea lui Mesia punea o ardoare care îl uimea până şi pe Ben Huna. În timpul acestor ani liniştiţi, care trecură unul după altul ca zilele însorite de vară, ciudata poveste a păstorului şi încă şi mai ciudatele cuvinte ale femeii din Betania fuseseră mereu prezente în mintea lui.

Ben Huna nu mai vorbise niciodată de nazarineanul crucificat.

– Mintea este o visterie, spunea el; nu contează dacă e mare sau mică, atâta vreme cât o încredinţezi lui Dumnezeu. Caută să-ţi umpli visteria, mare sau mică, cu ceea ce este bun,

ca să ai cu ce te hrăni când vor veni zilele cele rele şi se vor întuneca ferestrele.

Crezând el însuşi în aceste cuvinte, vrednicul rabin se ocupa cu răbdare – şi cu cea mai mare sinceritate – să umple inima băiatului cu toate tradiţiile fără valoare pe care generaţiile trecute le adunaseră de-a lungul anilor. Totuşi, printre grămezile prăfuite de înţelepciune omenească, se strecurau ici şi colo fragmente de adevăr, dăruite de mâna generoasă a înţelepciunii infinite.

Căutând într-o zi sulul legii Mizrah, Fineas găsi o profeţie ciudată despre zilele lui Mesia; o aduse învăţătorului.

– Ce spui despre asta? întrebă el, şi citi:

„În zilele lui Mesia poporul va fi neruşinat şi beţiv; cârciumile vor propăşi şi rodul viţei va fi pe toate drumurile. Nimeni nu se va teme de pedeapsă. Învăţatul va fi purtat dintr-un loc în altul, şi nimeni nu va avea milă de el. Înţelepciunea însăşi va fi o nebunie. Teama de Dumnezeu va fi uitată; adevărul va fi călcat în picioare, şi numărul înţelepţilor se va împuţina. Fiul nu-şi va respecta tatăl, şi fiica se va ridica împotriva mamei; nora va ridica mâna împotriva soacrei şi omul nu se va putea încrede în casa lui. Neamul acela va fi un neam de câini!”

Ben Huna îşi încruntă sprâncenele.

– E greu de spus, fiule, spuse el grav; nu se spune că venirea Prinţului va fi glorioasă şi că El va judeca pe cei nelegiuiţi? Nu spune proorocul Ieremia că: „Iată, vin zile, zice Domnul, când voi ridica lui Israel o Odraslă neprihănită. El va împărăţi, va lucra cu înţelepciune şi va face dreptate şi judecată în ţară”? La fel vorbeşte şi proorocul Isaia: „Ci va judeca pe cei săraci cu dreptate şi va hotărî cu nepărtinire asupra nenorociţilor ţării; va lovi pământul cu toiagul Cuvântului Lui, şi cu suflarea buzelor Lui va nenoroci pe cel rău.”

Fineas privea gânditor pergamentul.

– Teama de Dumnezeu va fi uitată, repetă el încet; adevărul va fi călcat în picioare, şi numărul înţelepţilor se va împuţina. Dar dacă… dacă poporul nesăbuit Îl respinge pe Mesia şi „neamul acela de câini” Îl condamnă la moarte?

Ben Huna ridică mâna protestând.

– Să întrebi asta înseamnă să te îndoieşti de puterea lui Dumnezeu! strigă el cu voce tremurătoare. Crezi că Dumnezeul lui Israel ar permite ca Unsul Său, proorocit de la întemeierea lumii, să fie dispreţuit de cei nelegiuiţi? Cu adevărat „El va lovi pământul cu toiagul Cuvântului Lui, şi cu suflarea buzelor Lui va nenoroci pe cel rău. Şi tot pământul va fi plin de gloria Lui!”

În timp ce se întorcea acasă cufundat în gânduri, Fineas zări un străin care se odihnea pe culmea dealului. Omul acesta, bătrân şi sărăcăcios îmbrăcat, se ridică şi se îndreptă spre el.

– Poţi să-mi arăţi drumul spre staul? întrebă el, cu o anume autoritate. Apoi, în timp ce privea haina albă a nazireului şi faţa lui înflăcărată, încadrată de abanosul buclelor lungi, chipul aspru al străinului se îndulci şi el zâmbi.

– Cu siguranţă că a fost şi El odată ca şi tine, înveşmântat în frumuseţea sfinţeniei, spuse el gânditor. Ai fost pus deoparte pentru a fi sfânt, fiule; îl cunoşti pe Cel sfânt? Ai studiat înţelepciunea bătrânilor; cunoşti înţelepciunea lui Dumnezeu, despre viaţa care nu se sfârşeşte niciodată?

Fineas îl privi uimit.

– Pot să vă spun unde se află staulul, bunule domn, spuse el. Dar cine este sfânt pe pământ sau în ceruri, în afară de Dumnezeu, care nu se schimbă şi nu poate fi cunoscut de om? Cât despre înţelepciunea bătrânilor, nu am învăţat nimic despre o viaţă care să nu se sfârşească.

– Vrei atunci să mănânci din pâinea vie a lui Dumnezeu, ca să ai viaţă veşnică? întrebă străinul, studiind faţa serioasă a băiatului, frumoasă ca aceea a unui înger.

Fineas nu răspunse; după o pauză, străinul continuă, cu un gest plin de demnitate:

– Stai lângă mine pe bancă, fiule, şi o să-ţi spun despre pâinea vieţii, care a venit din cer asemeni manei din deşertul Sinai, şi prin care orice om poate avea viaţa veşnică.

Fineas asculta, uimit şi încă tăcut. Străinul nu se grăbi să continue; privea gânditor poteca pe care venise din vale. Acolo culesese spice Rut, credincioasa moabită; acolo îşi păzise turmele în copilărie regele David, făuritorul de psalmi. Oile păşteau şi acum printre coline, şi în depărtare se vedeau veşmintele secerătorilor, înviorând auriul grâului.

– Ţi s-a spus despre copilul născut în staul, şi despre moartea Lui ruşinoasă, spuse el în cele din urmă, fără să întoarcă capul. Ce mai ştii despre Isus din Nazaret?

Fineas tresări violent; păli, şi apoi îşi reveni.

– Ştiu doar că acest om, spuse el rece, a stat în templul sfânt din Ierusalim, şi, privind gloria lui eternă, a declarat că îl poate strica şi face la loc în trei zile. Aceasta a fost o afirmaţie neîntemeiată, cum s-a văzut mai târziu. Nu vreau să ştiu mai mult despre El.

Buzele străinului se mişcară în tăcere un moment; apoi îşi întoarse privirea blândă spre tovarăşul său.

– Dacă cele spuse ar fi privit templul lui Irod, nu ar fi fost o minciună, fiindcă El vorbea cum nu a mai vorbit nimeni – chiar şi vânturile şi marea Îi ascultau vocea – dar El a vorbit despre templul trupului Său. În ziua aceea duşmanii Lui îl înconjuraseră, cerându-I un semn, şi El, ştiind că venea de la Dumnezeu şi trebuia să se întoarcă la Dumnezeu, le-a spus: „Dărâmaţi templul acesta, şi în trei zile îl voi ridica la loc.” Şi într-adevăr aşa s-a întâmplat; neamul acela păcătos nu L-a cunoscut şi L-a crucificat cu mâinile lui blestemate. Apoi s-a împlinit ce spusese El; în cea de-a treia zi Dumnezeu L-a

ridicat din mormânt prin puterea Lui, şi El a înviat, şi s-a ridicat sub ochii noştri la cerul din care venise.

– Dar de ce, întrebă Fineas tremurând, nu s-a arătat în templu, încoronat şi triumfător? Atunci înţelepţii lui Israel ar fi crezut în El.

– Neamul acela va fi un neam de câini, spuse liniştit ciudatul străin. Nu scrie aşa în sulul legii? Şi nu se spune că Unsul Domnului îşi va descoperi slava în faţa lor, iar ei Îl vor respinge şi Îl vor dispreţui – da, L-au scuipat, şi L-au biciuit, şi L-au batjocorit, şi L-au atârnat pe cruce. Chiar El a spus – şi ceea ce a spus El este drept şi adevărat – „Să nu daţi câinilor lucrurile sfinte, şi să nu aruncaţi mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să le calce în picioare şi să se întoarcă să vă rupă."

– Dar crucea - moartea aceea teribilă? e scris în lege că cel care e atârnat pe lemn este blestemat de Dumnezeu.

– Nu este de asemenea scris, răspunse străinul, luminat de o strălucire teribilă, „blestemat este oricine nu stăruieşte în toate lucrurile scrise în cartea legii, ca să le facă"? Şi cine este omul acela care poate spune că a împlinit toată legea? Christos ne-a răscumpărat de sub blestemul legii, fiind blestemat în locul nostru. Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul Său fiu, pentru ca oricine crede în El, să nu piară, ci să aibă viaţa veşnică.

– Cum, Dumnezeu a suferit ca Mesia să cadă sub picioarele vrăjmaşilor Săi, ca unul blestemat de Dumnezeu şi dispreţuit de oameni? strigă Fineas, cu ochii în flăcări. Nu pot să cred aşa ceva!

– A fost dispreţuit şi părăsit de oameni, murmură străinul, cu fruntea plecat, om al durerii, obişnuit cu suferinţa; şi noi ne-am întors faţa de la El. A fost pedepsit în locul nostru şi noi nu L-am cunoscut.

Fineas tresări la auzul cuvintelor familiare.

– Isaia nu a scris despre Mesia – Prinţul? protestă el. „El va împărăţi, va lucra cu înţelepciune, şi va face dreptate şi judecată în ţară… Cel rău va fi nimicit de suflarea gurii Lui." Nu, nu, nu se poate să fi venit deja! Care ar fi soarta lui Israel dacă ar fi făcut ceva atât de teribil? Nu e adevărat – nu poate fi adevărat! Nu voi crede niciodată!

Băiatul aruncă o privire înfricoşată spre cer, de parcă s-ar fi temut să nu vadă biciul mâniei lui Dumnezeu, gata să distrugă totul.

Străinul se ridică în picioare; privea şi el spre cer, dar cu iubire şi dor, ca unul care priveşte spre scena de glorie din spatele cortinei trase. Era tăcut, şi Fineas îşi plecă fruntea fără să vrea, aşteptând ceva, nu ştia nici el ce.

După un timp, simţi o atingere uşoară pe umăr. Străinul îl privea cu un zâmbet melancolic.

– Şi-au făcut bine slujba cei care ţi-au orbit ochii să nu vezi lumina care străluceşte în întuneric, spuse el blând; totuşi, eu o să mă rog pentru tine, şi când va socoti Dumnezeu de cuviinţă, ochii ţi se vor deschide; atunci vei vedea lumina, şi harul Domnului Isus Christos va veni peste tine şi te va călăuzi.

Cu un gest de rămas bun, străinul plecă. Fineas îl privi în timp ce îşi urma drumul spre vechiul staul, luminat de o rază a soarelui care apunea.

CAPITOLUL IX

O ÎNTREBARE ŞI UN RĂSPUNS

VENISE deja Mesia, şi fusese respins şi condamnat la moarte de un neam orb şi răzvrătit?

Întrebarea aceasta teribilă îl urmărea mereu pe Fineas. Se aplecă asupra profeţiilor cu energie febrilă, citind iar şi iar spusele solemne ale lui Isaia, pe care le repetase străinul.

– Nu se poate – nu se poate! striga el tare, cu lacrimi de nelinişte. Dar, ca un cântec trist şi melancolic, cuvintele profetice îi răsunau mereu în urechi; nu putea să nu le audă:

„Totuşi, El suferinţele noastre le-a purtat, şi durerile noastre le-a luat asupra Lui; şi noi am crezut că era pedepsit, lovit de Dumnezeu şi smerit. Dar El era străpuns pentru păcatele noastre, lovit pentru fărădelegile noastre; pedeapsa, care ne dă pacea, a căzut peste El, şi prin rănile Lui suntem tămăduiţi."

Rahela vedea că se întâmpla ceva cu fiul ei. Îngrijorată, pregătea cele mai bune mâncăruri, şi făcea tot ce putea ca să-i ofere băiatului, care avea plăcerile vârstei lui, hainele pe care le dorea. Dar nimic nu-i putea smulge mai mult decât un zâmbet chinuit. Şi când, pentru a treia oară, uită să-şi hrănească porumbelul preferat, şi călcă din nebăgare de

seamă un crin înflorit, ea se hotărî să afle ce fel de studiu era acela care îl schimbase atâta.

– Un copil trebuie să mănânce, îşi spuse ea hotărâtă. Nici cel mai mare prooroc nu ar putea trăi fără mâncare. Cât despre preoţii din templu, ei o duc foarte bine fiindcă mănâncă tot ce e mai bun în ţară. Şi dacă asta e voia lui Dumnezeu pentru ei, atunci asta trebuie să fac şi eu.

Cu mintea plină de gândurile acestea, se apropie de Fineas, care stătea pe băncuţa lui favorită de sub smochin, cu fruntea încruntată.

– Fiule, începu ea timid, nu vrei să mănânci o bucăţică din pâinea pe care am copt-o pentru tine? Ţi-am făcut şi o ciorbă de linte, mâncarea ta preferată. Am pus masa a treia oară.

Fineas o privi cu un zâmbet încurcat.

– Nu mi-e foame, mamă… începu el, cu o nuanţă de scuză.

– Dar trebuie să fii flămând, fiule; hai să mănânci, dacă nu vrei să slăbeşti şi să te îmbolnăveşti. Nu e bine să înveţi prea mult, fiindcă nu eşti decât un copil, adăugă ea, privind cu o încruntare sulul de pergament de pe bancă. De trei ori am vrut să-ţi iau pergamentul acesta în ultimele trei zile şi să ţi-l ascund. Trebuie să te văd murind de foame sub ochii mei? Fiindcă atunci la ce mi-ar mai folosi viaţa de până acum, dacă ar veni o aşa nenorocire?

Fineas îşi ridică braţele cu un suspin; pentru moment, era din nou copil şi mama lui, plină de dragoste şi înţelepciune, i se păru singurul refugiu în nenorocirea care se abătuse asupra lui.

– Mamă, strigă el, dacă Mesia a venit deja şi noi nu L-am cunoscut!

Rahela se trase înapoi uimită şi îngrozită.

– Acum ştiu că eşti chiar bolnav! Cred că învăţătura prea multă ţi-a întunecat mintea! Vino acum să mănânci ce

ţi-am pregătit şi după aceea culcă-te; până mâine dimineaţă o să uiţi tot ce te frământă!

Dar Fineas nu putea fi mângâiat cu mâncare, nici liniştit prin somn.

– Ascultă, spuse el poruncitor, o să-ţi spun totul; atunci o să vezi dacă sunt nebun. O, dacă ar fi tot Israelul nebun!

În cuvinte repezite, dezlânate, el se eliberă de tot ce auzise despre Isus din Nazaret – povestea păstorului, cuvintele ciudate ale femeii din Betania, şi întâlnirea cu călătorul care căuta staulul. De câteva ori, mama lui vru să-l întrerupă, dar el o rugă să-l lase să termine. În cele din urmă, capul îi căzu pe piept şi tăcu.

Mama lui îl privea cu ochii în lacrimi.

– Cel rău caută să-ţi îndepărteze mintea de la chemarea ta sfântă! strigă ea. Da, într-adevăr, continuă cu o voce din ce în ce mai hotărâtă, nu te-a atacat el de trei ori în orele tale de slăbiciune? Mai întâi, ţi-a umplut urechile cu povestea smintită a hangiului – Dumnezeu să-l mustre! A doua oară, când erai slăbit şi bolnav din pricina postului, pe drumul spre Ierusalim, şi acum…

– Nu, mamă, spuse Fineas slăbit, tu nu i-ai văzut; erau la fel de buni şi de credincioşi ca şi tine.

– Cine eşti tu să-i judeci? spuse Rahela înverşunată. Nu eşti decât un copil; şi nu are Cel rău puterea să se asemene cu oricine? Acum mănâncă, cum te-am rugat; vom vorbi mai târziu despre asta.

O oră mai târziu, văzându-şi copilul înfăşurat în pătură şi adormit de slăbiciune, se strecură spre locuinţa lui Ben Huna. Rabinul îi ascultă povestea fără întrebări şi comentarii. Dar era evident că nu era nici alarmat nici supărat de cele întâmplate.

– Ai dreptate în aproape toate privinţele, buna mea femeie, spuse el cu o condescendenţă prietenoasă, care marca diferenţa dintre un învăţat şi o fiinţă inferioară – aproape în

toate privinţele; cel rău dă târcoale, ca un leu care răcneşte; şi uneori, ascuns sub haina dreptăţii, poate înşela o inimă nevinovată şi credulă. Ucenicii acelui nazarinean blestemat mişună printre noi ca nişte lăcuste flămânde; merg din loc în loc împrăştiind peste tot ceea ce ei numesc „vestea bună", aşa cum a făcut şi învăţătorul lor, înainte ca lucrarea lui să fie întreruptă de moarte, din fericire.

Rabinul se cufundă un timp în tăcere; apoi îşi continuă argumentaţia, mai mult pentru sine decât pentru mama îngrijorată, care se agăţa de fiecare cuvânt al lui cu disperarea înecatului.

– Băiatul este un bun ucenic – a învăţat din lege mai mult decât e prevăzut la vârsta lui. Nu mai este nici unul ca el, nici măcar în marile şcoli din Ierusalim. Eu, Ben Huna, am spus asta. Chiar şi aşa, ucenicii ascultători şi cei care învaţă legea pot fi atraşi de erezie; martor e Nicodim, un membru al Sinedriului, şi Iosif din Arimatea; da, şi Saul din Tars – Doamne Dumnezeule, cum poţi să îngădui asemenea lucruri!

– Ce au făcut oamenii aceştia? îl întrerupse mama, cu răsuflarea tăiată.

Ben Huna închise ochii şi ridică din umeri.

– Au fost înşelaţi de falsul Mesia, femeie; au crezut că acel blestemat a fost Unsul lui Dumnezeu. Şi ce au făcut ei – cum au ajuns la aşa ceva, jur că nu pot înţelege! Am auzit că aceşti nazarineni au o putere tainică, care vine de altundeva şi îi face să fie crezuţi. Într-adevăr, trebuie că lucrează cu o putere diavolească. Aceste minuni ale aşa-numiţilor apostoli sunt fără îndoială ciudate. După părerea mea, Sinedriul acordă prea puţină atenţie chestiunii; este mai mult decât o sectă, după părerea mea; este o sabie, care ameninţă viaţa naţiunii.

– Dar Fineas? strigă mama, îndrăznind să întrerupă cursul acestei meditaţii înţelepte; ce să fac cu fiul meu? E ca un pui de vultur în plasa păsărarului! spuse ea, frângându-şi mâinile slăbite. Dacă aceşti nazarineni au puteri diabolice,

cum spui dumneata – şi cum am spus şi eu – nu l-au atras oare deja în pânzele lor nevăzute? Şi dacă copilul meu e corupt, eu sunt gata să mor; nu îmi mai rămâne nimic pentru care să trăiesc!

– Ţine-ţi firea, femeie! spuse Ben Huna, cu un gest larg, de răbdare tolerantă, care nu trebuia înfruntată. Nu i se va întâmpla nimic rău. Nu i-am întărit eu mintea cu înţelepciunea bătrânilor? Nu o să smulg eu aceste erezii din inima lui aşa cum smulge un gospodar buruienele din grădină? Ia aminte la felul în care vânturile aduc seminţele buruienelor de la marginile pământului; ele cad ici şi colo, în ţarina unui gospodar sau în via celui leneş. Asta e voia lui Dumnezeu. Dar gospodarul va smulge buruienele înainte să rodească, în timp ce via celui leneş va fi năpădită. Băiatul nu mai este un copil şi tu, femeie – deşi eşti o femeie bună şi cinstită – nu mai poţi să îl călăuzeşti. A sosit timpul să se scoale şi să plece la Ierusalim, ca să înveţe acolo. Şi asta trebuia să se întâmple demult; eu am văzut lucrul acesta, dar mi-a fost milă să te las să rămâi singură. Dar dacă tu vrei ca fiul tău să fie onorat în Israel, nu vei deschide gura să te împotriveşti.

Rahela plecă fruntea. Trăise ora aceasta de agonie de o mie de ori în visele ei.

– Mi-am închinat deja fiul în slujba lui Dumnezeu, spuse ea resemnată. Dar lacrimile care îi alunecau pe obraji nu puteau fi oprite.

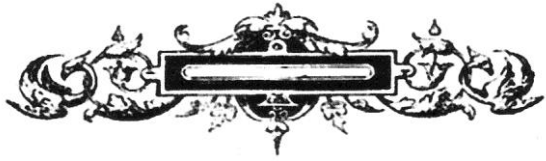

CAPITOLUL X

AL PATRULEA ISUS

COPACUL lui Israel era uscat. Sentinţa fusese dată: „Tăiaţi-l; de ce să mai ocupe locul degeaba?” Dar, deşi securea era deja pregătită, copacul îşi ridica ramurile ameninţătoare spre cer, foşnindu-şi frunzele veştede într-o zadarnică încercare de a reveni la viaţă.

Ciudata întrebare care fusese auzită pe buzele regelui respins în timp ce străbătea pentru ultima dată străzile Ierusalimului era gata să-şi primească răspunsul. „Dacă fac aceste lucruri copacului verde, ce se va întâmpla cu cel uscat?”

Israelul uitase întrebarea. Dar răspunsul, pregătit de la întemeierea lumii, era gata să fie dat.

În mijlocul poporului osândit la moarte, nici un prooroc nu chema păcătoşii la pocăinţă, nici un mesaj de dragoste şi milă nu cobora din cerul întunecat, nici un sol îngeresc, îmbrăcat în slavă dumnezeiască, nu cânta „pace pe pământ printre oamenii plăcuţi Lui”.

Din vreme în vreme, ecourile îndepărtate ale oştilor cereşti care se adunau se auzeau dinspre munţii sfinţi care înconjurau Ierusalimul şi îi făceau pe unii să tresară. În asemenea ocazii, norodul se oprea din muncile zilnice şi

oamenii se uitau unul la altul cu ochii înspăimântaţi. Dar în rest oamenii râdeau şi plângeau, mâncau şi beau, se însurau şi se măritau, îşi jeleau morţii, făceau jurăminte solemne, se rugau rugăciuni lungi, dădeau zeciuială din izmă şi mărar – toate după obiceiurile dintotdeauna; în timpul acesta, focul viu ardea în templu, şi fumul necontenitelor sacrificii se ridica către un Dumnezeu mânios.

În anul 66 – numărat de la naşterea omului din Galilea – Fineas nazireul ajunse în Ierusalim. În zilele acelea, avea trupul unui luptător, faţa unui înger şi sufletul unui copil. Învăţătorul lui, Ben Huna, slăbit şi adus de spate sub povara anilor, dar încă un copil în înflăcărarea inimii, îl însoţise.

– Tânărul acesta este sortit unor lucruri mari, îi spuse el marelui preot, care se numea Isus şi era al patrulea cu acest nume în linia marilor preoţi. Eu, Ben Huna, membru al Sinedriului de mulţi ani, l-am instruit în cunoaşterea legii şi a profeţilor; va străluci ca o candelă în sanctuarul Celui Preaînalt, la fel ca proorocul Samuel în vechime.

Marele preot îşi întoarse faţa impenetrabilă spre Fineas; tânărul înfruntă curajos privirea cenuşie, care îl studie din cap până în picioare.

– Nu este nevoie de lumină în locaşul lui El-Shaddai, spuse el pe un ton măsurat; Cel care a creat lumina poate să lumineze poporul Israel – binecuvântat să-I fie Numele! Tânărul îşi poate folosi puterea în slujba templului, dacă va fi acceptat de sfântul Sinedriu.

Ben Huna, care era foarte dezamăgit de primirea rece făcută preferatului său, ar fi vrut să vorbească mai mult, dar înainte să poată hotărî care erau cuvintele cele mai convingătoare, se trezi afară din camera de audienţă; era clar că interviul se sfârşise. Două zile mai târziu, vrednicul rabin, care se afla încă în Ierusalim, fu chemat din nou la palat. De data aceasta se înfăţişă singur în faţa marelui preot.

– În ceea ce-l priveşte pe acest nazireu din sămânţa lui Aaron, începu marele preot fără nici o introducere, ce poţi spune despre genealogia lui?

Ben Huna se albi.

– Am descoperit o neregularitate în linia descendenţei, şopti el, în cea de-a noua generaţie a mamei, dar…

– Trebuie să găseşti această neregularitate şi s-o îndrepţi, îl întrerupse marele preot. Tânărul va sluji în templu până când problema va fi lămurită.

Ben Huna deschise gura să protesteze, dar o închise înapoi.

După o scurtă pauză, marele preot continuă nepăsător:

– Am aflat că nu este atins de nici una din cele o sută patruzeci şi patru de cusururi care l-ar fi făcut nepotrivit pentru serviciu. Asta e bine.

Apoi, cu o privire ascuţită spre faţa plecată a rabinului, adăugă:

– Numele care lipseşte din cea de-a noua generaţie a femeii l-ar putea îmbrăca pentru totdeauna în hainele ruşinii şi ale surghiunului, dar eu nu vreau asta. Totuşi, neregularitatea nu poate fi trecută cu vederea; trebuie să fie îndepărtată, ca să-l putem primi în rândul celor chemaţi la sfinţire.

După ce îl îndepărtă pe vrednicul rabin cu o binecuvântare mormăită, al patrulea Isus se lăsă să cadă pe divanul brodat cu un oftat de uşurare.

– E bine aşa, se gândi el; în felul acesta, putem controla asemenea tineri aspiranţi la preoţie; acestea nu sunt timpuri pentru profeţi de-a gata; îl putem folosi în multe alte feluri pe acest nazireu.

Reflecţiile acestea întâmplătoare fură întrerupte de apariţia unui mesager de la templu. La vederea feţei îngrozite a omului care intră, marele preot sări de pe divan.

– Ce s-a întâmplat, Fanias? întrebă el aspru. Mi-ai adus banii?

– Vai, bunule stăpân! bolborosi vistiernicul templului, fiindcă el tremura în faţa marelui preot. Vai mie, păcătosul! Cum să spun ce s-a întâmplat?

– Spune-o cu gura, netrebnicule! strigă marele preot furios. Ce s-a întâmplat?

– Comoara - comoara sfântă, se văită omul, sfâşiindu-şi hainele; păgânii blestemaţi au ridicat mâna asupra tezaurului şi au luat câţiva talanţi de aur!

– Ce spui? strigă marele preot, sărind în picioare; a îndrăznit Florus, procuratorul, să facă aşa ceva?

– Eu îmi făceam slujba în templu, spuse Fanias mai liniştit, când a năvăli înăuntru un grup de soldaţi romani – lovească-i lepra şi moartea! Ce puteam să fac? Au cerut – şi au luat – şaptesprezece talanţi!

– Dar paznicul?

– Paznicul a fugit, înălţimea voastră.

– Dar leviţii – ce-au făcut? Nu era nici unul dintre ei acolo care să ridice mâna în apărarea tezaurului?

– Cei care se aflau înăuntru au rămas ca nişte stane de piatră, stăpâne; toţi în afară de unul, un străin, care s-a întâmplat să aleagă lemnele pentru focul sacru. El l-a lovit pe centurion, şi l-ar fi trântit jos dacă nu l-ar fi doborât un soldat cu sabia.

– Care este numele acestui preot? spuse aspru Isus.

– Nu am avut timp să întreb, stăpâne.

– Du-te înapoi; caută-l, şi trimite-l de îndată aici.

Vistiernicul templului ezită.

– Mi se pare, stăpâne, spuse el speriat, că tânărul e pe moarte; le-am spus slujitorilor să-i scoată trupul afară din templu, ca să nu fie întinat. Era un nazireu – după lungimea părului, şi nu primise încă hirotonisirea.

Marele preot plecă privirea.

– Un sfârşit pios, spus el indiferent. Apoi se întoarse aspru spre Fanias.

– Lucrul acesta nu trebuie să ajungă la urechile poporului, ca să nu se ajungă la răscoală.

Scrâşni din dinţi de mânie neputincioasă.

– Să pierzi şaptesprezece talanţi e o nenorocire teribilă; dar va fi mai rău dacă se ajunge la revoltă.

– Din nefericire, vrednic slujitor al Celui Preaînalt, oamenii care se aflau în curte au fost martori la incident.

– Du-te înapoi la templu imediat, îl întrerupse marele preot. Adună toţi preoţii şi leviţii în curtea lui Israel; eu te voi urma.

CAPITOLUL XI

RESPINGEREA

DACĂ Ben Huna era teribil de dezamăgit de împrejurările care îl îndepărtaseră pe favoritul său de la funcţiile şi onorurile preoţiei, Fineas nu îi împărtăşea deloc simţămintele. Visul vieţii sale se împlinise în cele din urmă; avea să locuiască pentru totdeauna în curţile Domnului, în slujba Celui care oferea toate posibilităţile. Ar fi acceptat cea mai neînsemnată slujbă a celui mai umil slujitor al leviţilor cu nespusă bucurie. Să stea de două ori pe zi în curtea lui Israel, în timp ce leviţii cântau îmbrăcaţi în haine albe, îndreptându-se într-o solemnă procesiune spre Drumul Treptelor, să îi audă cântând, unul după altul, cu vocile lor dulci, muzicale:

„Sfânt! Sfânt! Sfânt! Sfânt e Domnul Sabaot!”

Acompaniaţi de harpe, ţitere şi ţimbale argintii – toate îi produceau o nespusă bucurie.

Şi când, în intervalul dintre cântări, preoţii suflau în trâmbiţele sfinţite, şi la sunetul lor toată adunarea cădea în adorare, cu feţele la pământ, Fineas îşi ridica faţa strălucitoare spre zidurile albe ale sanctuarului, cu sufletul inundat de recunoştinţă şi bucurie. Să fii născut iudeu, se gândea el, înseamnă să moşteneşti un trecut măreţ şi să aştepţi un viitor

încă şi mai măreţ; să te naşti preot al lui Dumnezeu, era ca şi cum te-ai fi născut înger!

În primele zile ale uceniciei lui, privea bucuros toate feţele care îl înconjurau; cu siguranţă că toţi cei care serveau pe Muntele Sfânt al lui Dumnezeu erau fraţii lui iubiţi. Aici va descoperi vieţi liniştite, reflectând faţa lui Dumnezeu, aşa cum stelele se oglindesc în apele adânci; amestecându-se printre ei va descoperi răspunsuri liniştitoare la toate întrebările arzătoare care îi chinuiau sufletul.

În cea de-a treia zi a slujbei sale, îndrăzni să-şi împărtăşească gândurile preotului care era însărcinat să-l supravegheze în alegerea lemnului pentru focul sacru. Preotul acesta era bătrân, adus de spate şi slăbit, observase Fineas; se mişca încet şi nu ridica ochii de la lucrul lui. Cei doi îşi făceau treaba într-una din camerele Curţii femeilor.

– Slujeşti de mulţi ani în locul acesta sfânt, bunule stăpân? întrebă Fineas, grăbindu-se să-şi uşureze tovarăşul de sarcina grea de lemne noduroase şi mâncate de cari care aveau să fie depozitate în „cămara pentru lemne aruncate”.

Bătrânul ridică privirea.

– Cine îmi spune stăpân? spuse el încruntându-se. Dacă vrei să-ţi baţi joc de infirmitatea mea, trebuie să îndur. Deşi nici tu nu cred că ai ajuns degeaba aici.

– Cum să-ţi spun atunci?

– Spune-mi Iachin, spuse scurt bătrânul preot, întorcând un lemn pe toate părţile. După un timp vorbi din nou, cu ochii aţintiţi asupra tovarăşului său.

– De ce ai ajuns să alegi lemnele pentru altar? Pari un băiat sănătos şi ai o faţă plăcută. Mie nu mi s-a permis să slujesc la altar din cauza unui deget strâmb; Dumnezeu dispreţuieşte omul sau lucrul care are un cusur – binecuvântat să-I fie Numele! Aşa că, de mai mult de patruzeci de ani, aleg lemnele noduroase, cioturoase şi mâncate de cari de cele destinate focului din altar. Mănânc pâinea Casei Domnului. Totuşi, de trei ori am fost lipsit de mâncare în ultima lună

fiindcă am adus la altar lemne rele. Ochii mei sunt slăbiţi din cauza bătrâneţii şi nu mai văd cum vedeam odinioară.

– De ce nu-ţi ceri drepturile ca să pleci acasă? îl întrebă Fineas; cu siguranţă că după patruzeci de ani…

– Sunt patru mii de preoţi ai lui Dumnezeu în Israel, îl întrerupse bătrânul cu vocea lui tremurătoare, şi cum crezi că s-ar putea construi palatele marilor preoţi dacă toţi şi-ar primi drepturile?

– Este lege!

– Lege – lege! Este o lege pentru cei mari şi bogaţi de pe pământ, şi o alta pentru ceilalţi. Dar de ce să-ţi spun eu lucrurile acestea? O să le vezi singur de acum. Fără doar şi poate, mi-am amintit de multe ori cuvintele unui anumit om din Galilea, care a vizitat templul de multe ori la vremea lui, şi a cărui gură a fost închisă de cei care erau la putere.

– Vorbeşti despre falsul Mesia? întrebă Fineas ezitând.

Bătrânul preot clătină din cap.

– Vorbesc despre Isus din Nazaret, spuse el; cine şi ce a fost, Dumnezeu ştie. M-am gândit de mai multe ori – dar nu, la ce bun să vorbesc despre lucrurile acestea…

– L-ai văzut?

– Dacă L-am văzut? De mai mult de douăzeci de ori! Îmi amintesc că a venit într-o zi înaintea Paştelui, când curtea templului era plină de mesele schimbătorilor de bani şi ale vânzătorilor de animale, şi se înghesuiau chiar şi în locurile unde nu aveau ce căuta – asta fiindcă se câştigă mult în zilele acestea, şi nimeni n-o ştie mai bine ca marele preot care îşi trimite slujitorii în tot templul.

În ziua aceea, galileanul şi-a făcut un bici, şi i-a scos pe toţi afară, împreună cu oile, boii şi porumbeii. A răsturnat şi mesele schimbătorilor de bani, împrăştiind argintul şi aurul, ca un vânt care vine din pustie. Mulţimea îl privea uimită pe cel care îi alungase pe toţi cu un bici împletit – fiindcă nimeni, nici măcar leviţii, nu a cutezat să i se împotrivească;

apoi El s-a întors spre ei şi a strigat tare: „Stă scris, casa Mea va fi o casă de rugăciuni, dar voi aţi făcut din ea o peşteră de tâlhari!" Vai, asta era adevărat, şi eu o ştiu cel mai bine!

– Crezi că era Christosul? întrebă Fineas cu răsuflarea tăiată.

Bătrânul ridică din umeri.

– Nu slujesc eu pe Muntele Casei Domnului, şi nu mă hrănesc din jertfe? Să înnebunesc oare la bătrâneţe, cum au făcut alţi preoţi, care L-au urmat şi acum mor de foame? Omul trebuie să trăiască, şi ce contează dacă e aşa sau e altfel, când ai spatele cocoşat şi stomacul gol.

Fineas îşi privea tovarăşul încruntat.

– Ce contează dacă e aşa sau altfel, când ai spatele cocoşat şi stomacul gol? spuse el tare. Oare omul e ca animalele de pe câmp, care nu-şi ridică ochii de la iarbă din ziua în care se nasc până în ziua în care sunt jertfite?

Bătrânul izbucni într-un râs batjocoritor.

– O, eşti un tânăr curajos şi ai o limbă ascuţită! Şi eu am fost ca tine, dar lăudat să fie Dumnezeu care mi-a dat înţelepciune la bătrâneţe. Atunci când copiii strigau „Osana, fiul lui David" în Curtea Femeilor, m-aş fi alăturat şi eu lor din toată inima. Vai, au strigat „Osana" de dimineaţă până în seara sacrificiului, şi nimeni nu le-a putut închide gura! Galileanul stătea acolo, unde o vezi pe femeia în negru, şi eu am văzut totul din locul în care mă aflam; am văzut cum veneau orbii şi şchiopii să-L atingă. Da, jur pe marele altar, orbii plecau vindecaţi, bolnavii îşi aruncau paturile şi săreau de bucurie, lăudându-l pe Dumnezeu! A fost o zi mare. Ochii aceştia nu au mai văzut nimic la fel.

– Dar marele preot şi sfatul iudeilor, strigă Fineas, nu au văzut minunile?

– Le-au văzut, şi le-au auzit – da, aşa a fost; dar erau mânioşi. Şi unde găseşti tu scris în lege că un om poate să

primească osanale în templu? Nazarineanul ar fi trebuit să-i facă să tacă.

– Dacă era Prinţul…

– Vai, dacă ar fi fost Prinţul nu ne-ar fi oferit un semn din care să-L putem cunoaşte?

Iachin se ridică cu ceva din autoritatea şi mândria funcţiei lui.

– Am cerut un asemenea semn şi ne-a refuzat. L-am întrebat cu ce putere face aceste lucruri, şi ne-a răspuns cu o altă întrebare. „Vă întreb şi eu", a spus El, cu îndrăzneala unui învăţat, „botezul lui Ioan venea din cer sau de la oameni?" Ce puteam spune? Dacă spuneam „din cer", ne-ar fi întrebat „atunci de ce nu credeţi?" Dacă spuneam că era de la oameni – sau de la diavol, aşa cum credeau mulţi dintre noi, norodul s-ar fi ridicat contra noastră, fiindcă erau convinşi că Ioan era prooroc.

– Şi El ce a spus? întrebă Fineas, privindu-şi tovarăşul cu interes.

Întrebarea aceasta rămase fără răspuns, fiindcă în momentul acela se auzi un tumult de arme şi voci care strigau, iar pe lângă ei trecură oameni care fugeau.

– Doar n-o fi altă răscoală în norod! şopti bătrânul preot. Vino, să mergem; nu e bine să stai afară!

Apucându-l pe Fineas de braţ, l-ar fi târât pe scara care ducea în încăperile de sub templu, dacă nazireul nu s-ar fi smucit şi nu ar fi fugit în direcţia vocilor.

Văzu un grup de soldaţi romani, conduşi de un centurion cu sabia în mână, urcând scările dinspre Poarta Frumoasă. Auzise deja de tunelul care lega templul cu garnizoana romană din turnul Antonia, dar se îngrozi când îi văzu pe aceşti păgâni trecând de zidul sfânt, pe care se aflau inscripţii în greacă, ebraică şi latină, ce interziceau trecerea sub pedeapsa cu moartea.

Observându-l pe tânărul în veşmânt preoţesc, centurionul, care se oprise în vârful scărilor, îi făcu semn să se apropie.

– Unde e camera comorilor, iudeule? spuse el batjocoritor. Condu-ne acolo; avem treabă cu vistiernicul.

– Cunoşti legea! strigă Fineas, cu faţa palidă de mânie. Întoarce-te la locul tău sau vei muri! Înaintă ameninţător, ridicând lemnul noduros pe care uitase să-l lase în cămară.

Centurionul izbucni în râs.

– Pe cingătoarea lui Venus, preoţelule, eşti mai îndrăzneţ ca tovarăşii tăi! Stai pe loc! dacă nu vrei să ne răspunzi la întrebare, va trebui să găsim singuri aurul. Stăpânul nostru are nevoie de şaptesprezece talanţi.

Un vaiet ascuţit răzbătu din coridoarele care înconjurau curtea; Fineas privi înapoi şi îi văzu pe preoţi şi pe leviţi privind îngroziţi scena.

– Veniţi încoace! strigă el furios. Aveţi de gând să staţi cu mâinile încrucişate şi să priviţi cum este jefuită casa Domnului?

Nebun de furie, îşi ridică lemnul şi se repezi spre centurion.

Lovi cu tărie, dar simţi o durere puternică şi ameţi; zidurile templului, cerul albastru şi feţele mânioase ale soldaţilor dansau într-un vârtej nebun în faţa ochilor lui, în timp ce el cădea în tăcere şi uitare.

CAPITOLUL XII

DIN NOU LA VIAŢĂ

FINEAS ridică încet capul şi privi în jur. Văzu o cameră mare, slab luminată de câteva raze care, strecurându-se prin grătarul de deasupra, se odihneau ca nişte degete palide pe duşumeaua rece de piatră. Duşumeaua aceasta se întindea până departe, străjuită de bolţi şi coloane, ascunse în umbră şi nenumărate. Sunete stranii se filtrau odată cu lumina; strigăte mânioase, lovituri ciudate, tropăitul nebun al unor picioare prinse într-o fugă turbată, întrerupte din când în când de note de trâmbiţă, strigând una după alta ca nişte voci.

Fineas îşi prinse capul în mâini. Nu-şi putea aminti nimic; apoi ochii îi căzură pe haina de preot; lâna albă era pătată de sânge.

– Templul! strigă el, ridicându-se în picioare. Doamne, jefuiesc templul!

Împiedicându-se de câteva pietre, o luă la fugă printre coloane, cu urechile răsunând de sunetele tumultului. Pe măsură ce îşi venea în simţiri, rări pasul şi în cele din urmă se opri. Nu departe, o rază de soare se odihnea pe duşumeaua de piatră ca un lac de lumină. În mijlocul acestui lac se vedea un preot îngenunchiat, iar hainele lui albe străluceau ca zăpada

sub lumina soarelui. Privindu-şi ruşinat hainele pătate, Fineas se apropie încet de figura aceasta nepătată, cu paşi neauziţi. Ajunsese la douăzeci de paşi de preotul îngenunchiat, când se opri din nou, încremenit de uimire şi teamă. Preotul era aplecat asupra unei tainiţe care se deschisese ca prin minune la picioarele lui. Acum lua nişte obiecte strălucitoare dintr-o visterie nevăzută şi le aşeza alături de deschizătură. Bani de aur, lănţişoare, sfeşnice, erau adăugate unul după altul la grămada strălucitoare, odată cu cercei, brăţări şi alte bijuterii de o lucrătură ciudată. În cele din urmă, preotul puse înapoi piatra, privind pe furiş peste umăr în adâncurile neluminate; apoi îngrămădi repede toate obiectele într-un sac şi îl ascunse sub haină. După ce termină, se îndepărtă cu paşi grăbiţi.

Nazireului i se lipise limba de cerul gurii; ştia că fusese martor la deschiderea unuia dintre tezaurele de sub templu, a căror loc şi conţinut era cunoscut doar de mai marii naţiunii. Ars de ruşine şi nehotărâre, păşi în faţă.

– Stai, slujitor al lui Dumnezeu! strigă el, şi vocea lui se rostogoli ca un tunet sub miile de bolţi, răsfrântă în nenumărate ecouri.

Efectul acestor cuvinte simple fu încă şi mai surprinzător; preotul scăpă sacul cu comori, căzu cu faţa la pământ şi începu să bolborosească un torent de cuvinte neînţelese amestecate cu rugăciuni şi implorări.

– O să plătesc! se văită el, sfâşiindu-şi hainele. Jur că o să plătesc! O să ofer douăzeci de tauri pentru altar, şi tot atâtea păsări îngrăşate; o să dau o sută de şekeli pentru săraci şi…

– Eu ar trebui să plătesc, spuse Fineas, aplecându-se asupra omului căzut la pământ; eu am văzut ce nu trebuia să văd; totuşi, sunt nevinovat fiindcă am venit încoace fără să ştiu unde merg.

Înainte să rostească ultimele cuvinte, preotul sărise deja în picioare.

– Ştiu cine eşti acum; eşti nazarineanul băgăcios care l-a lovit pe centurion! ţipă el, cu faţa schimonosită de mânie. De ce m-ai spionat în timp ce luam sculele pentru slujba de mâine?

Trăgându-se înapoi cu un pas, preotul îşi aşternu pe faţă masca oficială.

– Eşti tânăr şi năvalnic, fiule, continuă el, cu o voce la fel de schimbată ca şi chipul; trebuie să înveţi să fii discret. Am fost întrerupt în timpul slujbei mele sacre de prezenţa ta nedorită şi nelegiuită. Du-te de data asta; te iert.

– Unde să merg? întrebă Fineas. Nu ştiu unde sunt şi nici cum am ajuns aici.

Preotul îi privi hainele pătate de sânge şi clătină din cap.

– Nu este bine ca un preot să atragă atenţia asupra lui cum ai făcut tu, spuse el rece; nu mai poţi intra în templu până nu te curăţi. Întoarce-te la stânga şi fă patruzeci de paşi; vei ajunge la o ieşire. Nu mai trebuie să-ţi spun să păstrezi tăcerea asupra celor văzute. Du-te.

Oprind cu o încruntare cuvintele care tremurau pe buzele nazireului, arătă cu un deget neîndurător direcţia pe care o indicase.

Patruzeci de paşi, şi Fineas se trezi într-o beznă adâncă; continuă să meargă, dornic să-şi răscumpere presupusa greşeală. Începu să numere paşii cu voce tare:

– Patruzeci şi trei, patruzeci şi patru, patruzeci şi cinci… un alt pas şi, cu un ţipăt înăbuşit, căzu în întuneric.

Primul impuls al lui Fineas, după ce căzu în ceea ce bănui că era o groapă sau un puţ, plin cu apă urât mirositoare, fu să strige după ajutor. Dar după ce strigă de câteva ori şi tăcerea din jurul lui nu fu întreruptă nici de voci nici de sunet de paşi, ajunse la concluzia că fusese trimis aici cu bună ştiinţă, şi asta de către un slujitor al lui Dumnezeu. Gândul acesta era atât de năucitor încât, pentru un moment, toate celelalte gânduri îi zburară din minte.

– Doamne! strigă el tare, ce am descoperit în casa aceasta sfântă într-o singură zi! Laşitate, hoţie, minciună şi crimă!

Odată cu aceste cuvinte, simţi cum îl cuprinde mânia. Strânse din dinţi.

– Nu o să mor în groapa aceasta ca un şobolan în capcană! strigă el înverşunat. Voi trăi; voi trăi şi mă voi răzbuna!

Se dovedi însă că era imposibil să urce până şi un singur pas, fiindcă zidul era ud şi alunecos; după eforturi îndelungi şi chinuitoare, abandonă ideea de a scăpa în acea direcţie. Căzând înapoi în întuneric, descoperi că, întinzând braţul, putea atinge zidul din partea cealaltă, în timp ce în faţă şi în spate nu dădea peste nimic. Puţul era deci îngust, mai mult lung decât larg.

După un moment de gândire, se aventură să facă câţiva paşi în faţă; aerul deveni mai rece, şi duhoarea grea, ciudată, deveni aproape insuportabilă. Îi trecu prin cap să ridice mâna, şi de data asta dădu piatra umedă a unei bolţi, cam la zece centimetri de capul lui. Totuşi, nu dădea peste nimic; mergea cu grijă înainte, alunecând din când în când în lichidul vâscos care îi ajungea până la glezne. După un timp care i se păru lung, înaintând cu perseverenţă, observă că aluneca din ce în ce mai des. Pasajul urca; tavanul era atât de jos încât trebuia să meargă aplecat. După puţin timp, nu mai putu înainta decât pe coate şi genunchi, udându-şi hainele până la piele.

– Doamne! murmură el, cu ce am păcătuit, de trebuie să mor mai rău decât un animal?

Se întâmpla un lucru straniu; ciudatul lichid care curgea sub picioarele lui se încălzise şi, în momentul în care observă asta, văzu o lucire slabă de lumină, strălucind ca o stea în bezna nepătrunsă. Lumina însemna viaţă şi siguranţă. Îşi dublă eforturile, observând uşurat că pietrele pe care se târa erau aproape uscate.

Slavă Domnului, lumina se apropia; era aproape deasupra capului lui! Îşi ridică privirea, respirând cu nesaţ aerul curat al pasajului. Lumină! Da, era aici – lumina binecuvântată, şi nu doar într-un singur loc; era filtrată prin mii de deschizături cioplite în pietrele din boltă.

Întorcându-se cu mare dificultate – fiindcă pereţii erau acum atât de apropiaţi încât abia se putea strecura, Fineas îşi ridică capul spre unul dintre orificii.

– Ajutor! strigă el tare. Ajutor, pentru numele lui Dumnezeu! Mor aici!

Drept răspuns, cântecul unui cor, pe care depărtarea îl transforma în ceva nepământesc, izbucni cu puterea unui cânt îngeresc:

„Chiar dacă aş trece prin valea umbrei morţii
– în valea umbrelor adânci –
Nu mă tem de nici un rău,
Căci Tu eşti cu mine;
Toiagul şi nuiaua Ta mă mângâie!”

Mai departe şi mai slab, ca sunetul unor valuri care se sparg de nisipul de pe plajă, veni răspunsul „Aleluia!”, cântat de o mare mulţime.

Fineas se uita uluit, închis în celula lui sufocantă.

– Unde sunt? strigă el. Ochii îi căzură pe haina lui udă; era purpurie, cum îşi amintea că văzuse hainele vierilor în zilele culesului. Le atinse tremurând, şi îşi dădu seama de îngrozitoarea realitate.

„Da, bunătatea şi îndurarea Ta mă vor însoţi
în toate zilele vieţii mele,
Şi voi locui în casa Domnului
până la sfârşitul zilelor mele!”

cântau vocile îndepărtate, într-un extaz de recunoştinţă; un glas argintiu de instrumente le răspunse, amestecat cu numeroase „Amin!”-uri.

Cuvinte răsunătoare de binecuvântare îl smulseră pe tânărul preot din apatia în care căzuse. Tresări, şi se prinse

disperat de gratiile cele mai apropiate cu amândouă mâinile; barele aurite scârţâiră ca un mănunchi de vreascuri.

– Ajutor! Ajutor! Ajutor! strigă el, şi căzu pe jumătate leşinat pe pietrele ude ale închisorii lui.

Preotul care oficia în faţa marelui altar al templului tresări şi se albi ca varul; apoi se aplecă cu un zâmbet drăcesc.

– Mulţumesc lui Dumnezeu că sorţii au vrut ca eu să fiu de servici! murmură el.

Înaintând spre altar în faţa norodului înmărmurit, ridică braţele spre cer cu un gest de evlavie şi adoraţie.

– O minune, fii ai lui Avraam! strigă el. Auziţi vocea de sub altar strigând a treia oară; a strigat ajutor! Ce poate să însemne decât că Dumnezeu îşi va trimite oştile în ajutorul poporul Său nenorocit!

Se opri, şi toată adunarea uimită, ca un singur om, ascultă cu răsuflarea oprită. Strigătul slab se repeta acum, părând să vină din adâncimile altarului, unde cenuşa sacrificiului fumega încă.

– Ajutor! strigă misterioasa voce, în numele Dumnezeului oştirilor! Ajutor! Ajutor!

Cu un strigăt sălbatic de groază şi bucurie, poporul căzu cu faţa la pământ. Sute de ani trecuseră fără nici un semn; cu siguranţă că acum Dumnezeul oştirilor dovedea că nu uitase poporul Israel.

Preotul oficiant se îndreptă autoritar spre leviţi, şi cântul trâmbiţelor răsună asurzitor; auzindu-l, după obiceiul prescris, poporul uimit se împrăştie încet.

O oră mai târziu, în timp ce preotul se îndrepta cu paşi măsuraţi spre sala de ceremonie, fu acostat de unul din mai-marii leviţilor.

– Ai oferit norodului o diversiune pe cinste în seara aceasta, Farez, dar nu şi-a împlinit scopul. Urlă în faţa fortăreţei Antonia ca nişte fiare. Va curge sânge până dimineaţă, şi şuvoiul lui va spăla amintirea comorii pierdute.

Preotul se opri cu o privire furioasă.

– O diversiune pe cinste, ai spus? spuse el mânios. Jur că ceea ce am spus poporului a fost adevărat. Nu ai auzit vocea?

– Sigur că am auzit-o – toţi cei care au urechi au auzit-o. Dar acum, între noi – cine a aranjat chestiunea? Marele preot e mult mai îndrăzneţ decât semenii lui dacă a cutezat să amestece altarul sfânt în scopuri politice. Fiindcă eu unul nu mă tem de nimic – nici măcar de Sfânta, de când am reparat perdeaua; dar altarul!

– Nu vezi că sunt cufundat în rugăciune? spuse Farez rece; o să vorbim mai târziu.

Levitul plecă ridicând din umeri în timp ce preotul, după ce îl pierdu din vedere, descuie o uşiţă din dreapta coridorului.

– Trebuie să văd dacă mai e încă acolo, mormăi el.

Ajuns la locul de sacrificiu printr-un pasaj secret cunoscut doar de preoţi, căută grijuliu orificiul de scurgere a sângelui de sub altar.

– Eşti acolo, nazireule? şopti el tare, aplecându-şi gura spre deschizătură. Repetă întrebarea de trei ori, în faţa fiecărui orificiu care comunica cu canalul subteran, dar nu auzi nici un sunet, nici o mişcare.

– E mort deja, mormăi el, cu un oftat de uşurare.

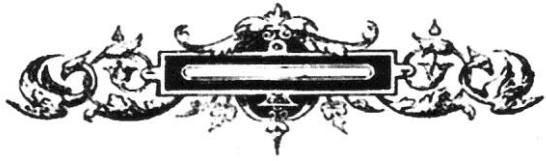

CAPITOLUL XIII

LUNA NOUĂ

PE o anume străduţă întortocheată din Ierusalim, în partea oraşului numită Agra, se afla odată o căsuţă veche şi dărăpănată. Casa aceasta nu era remarcabilă în nici un fel, ascunsă în înghesuiala caselor la fel de vechi şi de dărăpănate ca şi ea. Etajele de sus ale acestor clădiri se aplecau unele spre altele ca nişte beţivi care şi-au pierdut echilibrul; într-adevăr, intimitatea era atât de mare încât ochiul roşu al soarelui nu poposea decât arareori pe nisipul gălbui care pava străduţa.

Agra nu era decât un labirint inimaginabil de asemenea străduţe întortocheate, atât de aglomerate încât acoperişurile căsuţelor formau un al doilea zid al templului pe care puteai ajunge la muntele sfânt. De pe meterezele turnului Antonia, gărzile romane, păşind neobosite de la un colţ la altul, supravegheau curţile spaţioase ale templului dar şi străduţele înăbuşitoare de aici. Neamurile stăpânitoare le priveau pe toate cu indiferenţa unui om care se uită la un muşuroi de furnici, pe care l-ar putea călca sau ocoli fără nici un efort.

Locuitorii cartierului Agra, adânciţi în afaceri, politică, sau în păzirea straşnică a legilor şi tradiţiei, aveau

destul timp să se oprească şi să-i blesteme pe păgâni; dar, în majoritatea timpului, erau prea ocupaţi cu treburile lor ca să piardă timpul blestemând inevitabilul. Roma devenise inevitabilă.

Ezra Ben Etan, proprietar al căsuţei dărăpănate menţionate anterior, şedea pe acoperişul casei la apusul soarelui, cufundat în rugăciune. Era un iudeu mic, gălbejit şi prăpădit, împodobit cu o pereche de ochi de copoi şi o barbă roşcată, care îi ajungea până la piept şi care era străjuită de un nas încovoiat, aparent mult prea mare pentru restul persoanei sale. Pe când se ruga, conform legii, cu faţa îndreptată spre templu, fu orbit de lumina neplăcută pe care razele puternice ale soarelui o împrumutau scuturilor şi coifurilor din fortăreaţa Antonia. Drept care, având la îndemână o perioadă de răgaz şi un vocabular bogat în ocări, derivate atât din studiul devotat al psalmilor, cât şi din şederea timp de cincizeci de ani în Agra, Ben Etan începu să lanseze o serie de anateme asupra soldaţilor păgâni, amestecate cu rugăciuni arzătoare către Dumnezeul care avea să-i pedepsească.

– Cât timp, o, Doamne! strigă el, cât timp vor mai sta neamurile păgâne pe zidurile Ierusalimului? Cât timp vor trece încoace şi încolo întăriturile Sionului? Să fie distruşi mădular cu mădular! Să fie aruncaţi grămadă în vale, unde să nu fie nimeni să-i îngroape! Să li se usuce limba pe cerul gurii, să le mănânce corbii ochii! Prefă-le oştile în pulbere, o Doamne! Căpeteniile lor să fie prada iudeilor! Să fie străpunşi de sabie; să moară de ciumă şi de holeră! Să fie arşi de razele soarelui; să se înece în adâncul mării! Trimite Doamne fiare sălbatice să-i sfâşie; să le rămână oasele albe şi… Ce vrei, Meroda? Nu poţi să mă laşi în pace, fetiţo, cât timp mă rog pentru pacea Ierusalimului?

Intrusa – o fată de cincisprezece ani, drăguţă ca o floare îmbobocită – îşi plecă capul umilă.

– Te rog să mă ierţi, în bunătatea ta, tată, spuse ea; nu ştiam că te rogi încă. Te aşteaptă cineva să-ţi vorbească despre o chestiune importantă.

– Cred că e Simon, vameşul, după taxe, mormăi Ben Etan, trăgându-se de barbă; dar n-o să-i plătesc – jur că nu o să-i plătesc, până la sfârşitul lunii.

– Nu e Simon, spuse fata încet, omul e străin. Cred, continuă ea cu prefăcută viclenie, că vrea să închirieze camera de sus.

Ben Etan nu aşteptă să audă mai mult. Camera de sus era liberă de mai bine de două luni; voia s-o închirieze mai mult decât voia să se roage. După ce privi pe după scară şi văzu că omul nu era temutul vameş, deschise larg uşa.

– Te rog, preacinstite străin, să-mi onorezi umila locuinţă cu prezenţa dumitale, spuse el, înclinându-se în faţa omului din prag. Cum aş putea eu, fiul lui Etan, să-ţi fiu de folos?

Străinul primi salutarea cu un grav „pacea fie cu tine şi cu această casă". Păşi în curte şi închise uşa în urma lui.

– Mi s-a spus, zise el, privind locul cu ochi strălucitori, că există în casa aceasta o cameră sus, mare şi cu intrare separată, şi că această cameră poate fi închiriată pentru o sumă rezonabilă; sunt bine informat?

– O cameră sus, într-adevăr, mult mai mare decât s-ar crede, onorate domn, replică Ben Etan cu o fluturare a mâinii. Observase cu neplăcere că oaspetele nu era bine îmbrăcat, şi că punga lui era foarte uşoară.

– E adevărat că poate fi închiriată – da, şi pentru o sumă – un nimic, ce mai! Pentru oamenii de treabă – să nu-ţi fie cu supărare; fiindcă eu unul sunt un păzitor al legii şi…

– Arată-mi camera, îl întrerupse străinul, fără asprime însă; vom economisi timp care valorează mai mult decât aurul.

Ben Etan îşi privi vizitatorul.

– Valorează mai mult decât aurul, repetă el nesigur; a, da, am înţeles! Eşti poate un negustor care caută câştig în Ierusalim. E bine să ai un loc unde să-ţi laşi mărfurile în siguranţă, pot să-ţi promit că – dar vino pe aici şi vei vedea singur.

– Nu sunt negustor, spuse liniştit străinul, în timp ce urcau scările; nu am mărfuri nici aici nici altundeva. Îţi spun deschis că vreau camera pentru adunarea unor oameni de treabă, cunoscuţi în Ierusalim drept nazarineni, iar în alte locuri drept creştini.

Ben Etan se opri pentru moment,

– Nazarineni, mormăi el în barbă. Poate că Dumnezeul lui Avraam mă va pedepsi dacă le închiriez camera. Dar stai puţin, nu am spus nimic. Aceasta e camera, bunule domn, spuse el tare; una mai comodă, pentru banii aceştia, nu cred că mai există în Ierusalim. Ce spui?

Celălalt îl privi mulţumit. Camera era într-adevăr destul de mare ca să cuprindă o adunare; era foarte curată, şi luminată de o fereastră care dădea spre stradă.

– Locul ne va servi scopul, spuse el. Se înţelege că nu vrem să fim deranjaţi la închinare, spuse el, privindu-l fix pe Etan, dar tu şi casa ta veţi fi bineveniţi.

Ben Etan ridică din umeri şi îşi întinse palmele.

– Dacă te ţii de mersul la templu şi de zilele de sărbătoare şi de post şi de sabate şi de luna nouă, când nu ai voie să faci nimic, nu prea îţi mai rămâne timp să câştigi ceva. Nu mai cade mană din cer în timpurile acestea grele, şi romanii pustiesc ţara. Nu că aş avea ceva contra îndatoririlor către Cel Preaînalt, adăugă el, cu o înclinare în direcţia templului; dar să te închini unui om mort – oricât de drept ar fi fost în viaţa lui! asta chiar că e ceva ciudat pentru un evreu credincios; nu e aşa?

Ochii străinului se aprinseră.

– Isus din Nazaret a fost Mesia, declară el solemn. Mai mult încă, a fost Salvatorul lumii!

Ben Etan clătină din cap.

– Un Mesia scuipat! strigă el înverşunat. Un Mesia biciuit! Un Mesia crucificat! Eu însumi am văzut asta, când eram tânăr, acum treizeci de ani! Dar să nu mai vorbim despre asta; dumitale îţi place să crezi în acest om – acest tâmplar din Galilea, crucificat, mort şi îngropat; mie îmi place să aştept un rege care va elibera Israelul din mâna neamurilor, în mod glorios. Nu o să ne certăm pentru asta. O să ai camera mea de sus pentru suma specificată; cât despre mine, sunt un om sărac, banii aceştia îmi vor sluji la plata impozitului – martor îmi e cerul că nu ştiam de unde să fac rost de bani!

Când se întoarse pe acoperiş, o jumătate de oră mai târziu, Ben Etan îşi găsi fiica aplecată deasupra parapetului.

– O, tată, strigă ea, fără să întoarcă capul, răsare – sunt sigură că răsare! Uite, chiar în spatele dealului, e o strălucire! Da, într-adevăr – şi fata îşi împreună mâinile pierdută în admiraţie – e binecuvântata lună nouă!

– Pe perdeaua templului! strigă Ben Etan, e semn bun – semn bun! Nazarinenii şi luna nouă în aceeaşi seară! Izbucni într-un râs înfundat, urcând lângă fată. Nu văd nici o lună! strigă el cu îndărătnicie, îndreptându-şi privirea spre apus.

– Ba da, dragă tată, şopti Meroda, luându-l de după umeri, i se văd razele de după palmieri ca nişte săgeţi de argint. Eu o văd bine.

– Atunci mă duc la templu, spuse hotărât Ben Etan, nu trebuie să pierd o sărbătoare. Să dea Dumnezeu să ajung la timp! Am pierdut-o luna trecută.

Lăsată singură, fata repetă încetişor binecuvântarea pentru luna nouă, cu ochii aţintiţi asupra secerii strălucitoare care se ridica acum deasupra muntelui Măslinilor:

„Binecuvântat să fie Domnul, cel care înnoieşte luna!
Prin cuvântul Lui, au luat fiinţă cerurile,
Şi din suflarea gurii Lui s-au născut oştile cereşti!
Le-a hotărât o vreme şi o lege,
ca să nu treacă peste locul lor,
Şi toate se bucură când împlinesc voia Făcătorului lor!
Tată al adevărului, lucrările Tale sunt adevărate!
Ai spus lunii: Înnoieşte-te şi fii frumoasa cunună a lui Israel –
Care va fi înnoit iar, ca şi luna!
Lăudaţi-L pe Dumnezeu
pentru împărăţia Lui minunată!
Amin! Amin!”

După ce termină rugăciunea, fata se simţi foarte fericită; rabinul însuşi declarase că cei care spun binecuvântarea la timp potrivit se împărtăşesc din prezenţa Celui Preaînalt. Rămase mult timp în răcoarea înserării, cu faţa ridicată spre cer ca o floare nevinovată şi plină de pace.

Cât despre excelentul şi cucernicul Ben Etan, mergea cât putea de repede în direcţia templului unde, într-o anumită curte, numită Bet Jazek, era pregătit un ospăţ care îi aştepta pe închinători la fiecare lună nouă.

Conducătorii spirituali ai naţiunii stabiliseră ca, în afară de trimişii speciali ai sinedriului, care urmăreau răsăritul lunii pe înălţimile din împrejurimile oraşului, orice om – jucători de zaruri, cămătari, afacerişti, toţi în afară de femei şi sclavi, să sărbătorească binecuvântata apariţie a lunii noi. Şi la acest lucru erau îndemnaţi de mâncărurile şi băuturile pregătite din belşug de autorităţile templului. Aşa că un mare număr de credincioşi, care erau binecuvântaţi cu mare poftă de mâncare, se adunau în asemenea ocazii în faţa porţii Bet Jazek. Înflăcărarea lor era atât de mare încât în ultimii ani trebuiră să închidă poarta după un anumit număr de închinători.

Ben Etan îşi lingea buzele cu lăcomie în timp ce se îndrepta spre templu pe străduţele întortocheate.

– Să dea Dumnezeu să mai fie deschisă poarta când ajung acolo! îşi spuse el. Scutesc o masă; de asemenea, cu binecuvântarea Lui, pot să dosesc sub haină destulă mâncare să-mi ajungă şi mâine.

Privind pe furiş în toate părţile, repetă binecuvântarea lunii noi, adăugând în grabă:

– Un semn bun, fie ca el să aducă bucurie în Israel! Binecuvântat să fie Creatorul! Binecuvântat să fie Stăpânitorul! Binecuvântat să fie Făcătorul! Aşa cum mă plec eu înaintea Ta, fără să Te pot atinge, aşa să nu mă poată atinge duşmanii mei! Să-i înţepenească frica şi chinurile! Prin măreţia braţului Tău, să fie transformaţi în piatră. Să-i cuprindă groaza şi spaima! Amin! Aleluia! Pace – pace ţie!

Ajuns la templu Ben Etan, cu îndemânarea născută dintr-o îndelungă practică, îşi croi drum prin mulţimea adunată în faţa porţii. Fiind mic de statură se putea strecura, subţia şi alungi cu o extraordinară agilitate; ştia exact când să aplice o lovitură de cot, un ghiont în coaste, sau o talpă de sandală peste degete. Datorită acestor calităţi reuşi să se strecoare triumfător înăuntru chiar în timp ce se închidea poarta; victoria asupra împrejurărilor vitrege şi a adversarilor mai puţin norocoşi îi amplifica bucuria.

După o cercetare superficială a martorilor care confirmară apariţia lunii, raportată deja de mesagerii oficiali, conducătorul Sinedriului pronunţă cuvintele solemne:

– Este sfinţită!

Apoi toţi martorii, preoţii şi leviţii strigară tare:

– Este sfinţită!

– Vai nouă! strigă o voce stridentă. Vai Ierusalimului! Ce binecuvântare ne aduce luna nouă? Cu ce ne ajută sărbătorile, când sfântul templu este întinat de picioarele necurate ale păgânilor, şi comorile lui sunt jefuite de oameni

sângeroşi şi violenţi! Fii ai lui Avraam, procuratorul Florus a luat şaptesprezece talanţi din visteria templului!

La auzul acestor cuvinte izbucni un tumult de nedescris. Strigăte, întrebări, blesteme, vaiete, şi mulţimea înverşunată ieşi pe poarta Bet Jazek şi se repezi spre curtea lui Israel, fără să ia în seamă mesele cu mâncăruri răsturnate. Ben Etan, rămas în urmă, aduna ce se mai putea sub haină.

– Vai templului! mormăi el, dacă timpurile sunt atât de rele încât se calcă în picioare mâncarea!

CAPITOLUL XIV

UN CÂNTĂREŢ DE IMNURI

CREŞTINUL, care se prezentă drept Rufus, părea foarte satisfăcut de târgul încheiat. Văzuse şi el secera lunii noi răsărind din norii de deasupra Muntelui Măslinilor, dar nu se închină în faţa ei nici nu rosti cuvintele legiuite. Trecând pe lângă un grup de farisei, care stăteau la colţul drumului mormăind rugăciuni şi gesticulând după obiceiul lor, îi veniră în minte anumite cuvinte pe care le citise dimineaţă din sulul profeţiei:

– Ascultaţi cuvântul Domnului, conducători ai unui neam nelegiuit! Nu mai aduceţi daruri de mâncare nefolositoare, căci mi-e scârbă de tămâie! Nu vreau luni noi, sabate şi adunări de sărbătoare; nu pot să văd nelegiuirea unită cu sărbătoarea! Urăsc lunile voastre cele noi şi praznicele voastre; mi-au ajuns o povară, nu le mai pot suferi. Când vă întindeţi mâinile, îmi întorc ochii de la voi, şi oricât v-aţi ruga nu vă ascult, căci mâinile vă sunt pline de sânge!

Tânărul ridică privirea spre clădirile întunecate ale templului care străjuiau oraşul, de unde se ridica fumul de pe altar.

– Care va fi sfârşitul? se întrebă el. Cum vom putea noi, cei care credem în Mântuitorul răstignit, să ne înfrăţim cu

cei care L-au respins – care vor să ne distrugă şi pe noi, cu trup şi suflet?

Întrebările acestea îi chinuiau pe mulţi din urmaşii lui Isus. Li se răspunsese în diferite feluri. Unii din cei care credeau în Ierusalim erau din secta strictă a fariseilor; păzitori ai legii, iubeau ritualurile de la templu, jertfele şi praznicele; ascultători atenţi, respectau toate detaliile pe care scribii şi rabinii le făuriseră din legile levitice.

– Mesia a venit! strigau aceşti ucenici ai sărmanului tâmplar din Nazaret; tocmai de aceea, trebuie să ţineţi legea lui Moise! Isus este Mesia lui Israel; de aceea, trebuie să deveniţi iudei!

Aceşti creştini fariseici se iroseau în zadarnice încercări de a îmbrăca, peste roba iudaismului, haina nouă a Împărăţiei. Călătoreau în ţări îndepărtate, vizitând puţinii credincioşi care fuseseră smulşi din ghearele întunericului de strădaniile lui Pavel şi Barnaba.

– Oamenii care v-au învăţat greşesc amarnic, declarau ei; nu puteţi fi salvaţi dacă nu ţineţi legea lui Moise.

Şi noii creştini, care se bucurau de simplitatea noii lor credinţe, cădeau din nou în îndoială şi întuneric.

Alţi ochi aveau însă o viziune mai clară; alte voci strigau un mesaj total diferit.

– Lucrurile vechi au trecut; iată că toate lucrurile s-au făcut noi! Credeţi în Domnul Isus Christos şi veţi fi mântuiţi! Nu sângele berbecilor şi ţapilor spală păcatul, ci acest Isus care, după ce s-a dat pe sine însuşi ca jertfă pentru păcat, se află acum la dreapta lui Dumnezeu!

Rufus era un iudeu prozelit; se convertise la credinţa în Christos, dar în Ierusalim era silit mereu să-şi amintească cine era de fapt. De aceea oftase adânc, privind fumul jertfelor care se ridica spre cer ca o umbră a morţii.

În timp ce tânărul păşea grăbit pe străduţele înguste, traversând din când în când câte o piaţă largă, observă că aceste locuri publice erau neobişnuit de populate; ici şi colo,

voci înverşunate se ridicau deasupra murmurului mulţimii. Vocile acestea nu vorbeau despre luna nouă, ci îl blestemau pe păgânul roman, Florus, care stăpânea peste Ierusalim de mai mult de un an.

Rufus ar fi trecut mai departe fără să le acorde nici o atenţie; era obişnuit cu răscoalele din Agra. Un detaşament de soldaţi romani avea să apară curând pe scenă; urmau arestări

şi biciuiri, pe care aveau să le suporte şi grecii paşnici, şi iudeii turbulenţi. Însă mişcarea mulţimii îl împinse lângă taraba unui vânzător de fructe. Negustorul îl apucă de braţ.

– Vii de la fortăreaţa Antonia? întrebă el agitat; apoi, fără să aştepte nici un răspuns, continuă.

– Vor să o dărâme dacă păgânii nu ne dau înapoi tezaurul pe care l-au furat. Pe focul sacru! Cred că fiecare bărbat, femeie şi copil din Agra – şi chiar din tot oraşul – s-a răsculat! Romanul o să se căiască pentru prostia lui.

– Să fure tezaurul a fost o nelegiuire, spuse liniştit tânărul grec; dar poporul nu va câştiga nimic răsculându-se.

– Lua-i-ar ciuma pe păgânii netăiaţi împrejur! strigă o voce stridentă lângă ei. A venit ziua în care vom scăpa de jugul roman! Sânge! Sânge! A venit vremea răzbunării!

Vorbitorul – care părea să fie ucenicul brutarului de alături, după bonetă şi şorţ – se căţără cu repeziciune pe dugheana din faţă, zbierând mereu „Sânge, sânge!"

– Nenorocitule! strigă vânzătorul de fructe furios. Vrei să-mi distrugi negoţul cu bravura ta? Dă-te jos de pe prăvălia mea, ori o să curgă într-adevăr sânge! Grecule, ajută-mă să-l prind pe nemernic şi te voi răsplăti!

Dar Rufus nu-l mai auzea. Ajunsese la cea mai apropiată poartă fără nici un incident; trecuse dincolo şi acum îşi croia drum printre umbrele din valea lui Iosafat. Aici, tumultul mulţimii furioase era înghiţit de liniştea adâncă a nopţii de vară. În întunericul răcoros se zăreau zidurile bătrâne ale oraşului, clădite din „pietre mari", unite între ele cu lacrimi şi rugăciuni şi sânge, încoronate de templu ca de o diademă. Pe partea cealaltă se întindea valea Muntelui Măslinilor, coborând în păşuni şi terase, îmbrăcate până în vârf cu grădini şi livezi. Rufus zări licărul unei stele printre ramurile măslinilor, exact deasupra căsuţei văruite care era căminul lui.

Tânărul grec era vier; asemeni multor semeni ai lui, avea ceva din firea unui poet. În timp ce îşi urma liniştit

drumul pe lângă zidul oraşului, frumuseţea cerului de vară şi pacea înverzită a văii îi umplură sufletul de fericire. Începu să cânte, cu voce limpede, cuvintele unui imn pe care îl compusese el însuşi, şi care era foarte iubit de creştinii din Ierusalim.

„Isus Christos, lumină a iubirii
Făclie sfântă a Tatălui ceresc!
În timp ce noaptea ne învăluie în umbră
Slăvim lumina ce a strălucit
Şi străluceşte încă în întunecime!
Slăvit să fii, o, Tată! Slăvit să fii, Isus!
Căci vrednic eşti de slavă şi mărire
Acum şi pe vecie; în fiecare zi din veşnicie
Fiu al lui Dumnezeu, ce ne-a chemat la viaţă!”*

În timp ce rostea ultimele cuvinte, se opri şi ascultă cu atenţie. I se păruse că îl strigă cineva. Uitându-se spre tufişurile care străjuiau cărarea învăluită în întuneric, se înfăşură mai strâns în manta şi grăbi pasul; se gândea, nu fără o undă de teamă, la cetele de tâlhari care bântuiau ţinutul şi care luau viaţa unui om cât ai sorbi o înghiţitură de vin. Se opri din nou; sunetul se repetase, mai slab de data aceasta; fără îndoială, era geamătul unui muribund.

– Unde eşti? strigă înspăimântat vierul, întorcându-şi faţa spre cer.

– Aici! veni răspunsul. În zid!

Rufus păşi în direcţia glasului, privind uimit clădirea întunecată a templului al cărui zid ajungea până în vale.

– Mai strigă o dată, ca să te pot găsi!

– Aici – aici! murmură misterioasa voce. Ajută-mă repede, mor de sete!

* Imn de seară, aparţinând unui autor necunoscut; a fost folosit de creştinii din secolul IV, şi descris de un autor contemporan (Basil) ca „foarte vechi, moştenit de la străbuni”. Este cel mai vechi imn cunoscut. Versiunea din text este cea transmisă oral, preluată de Dr. J. Pye Smith.

– Milostivă Diana! exclamă grecul, invocând fără să-şi dea seama zeii străbunilor lui; cum ai ajuns aici? Şi pe unde, în numele cerului, să te scot afară?

Singurul răspuns fu un geamăt stins care părea să vină din zid dar care se dovedi pe urmă că venea dintr-o deschizătură îngrădită din mijlocul pietrelor. Gratiile acopereau o gaură prin care putea trece un om; în jurul ei, pereţii erau pătaţi.

– Ascultă, prietene, strigă Rufus prietenos, tremurând fără să vrea, gratiile acestea sunt prea groase ca să le pot înlătura cu mâinile goale. Uite plosca mea şi o pâine; mănâncă, bea şi prinde la inimă; te voi elibera curând.

Însă nu ştia cum ar putea face asta. Unele povestiri sumbre, privitoare la cruzimea şi trădările preoţilor iudei, care circulau printre ai lui, îi reveniră în minte. Deşi încetase de mult timp să le creadă, îşi aminti totuşi de ele.

Observând că plosca lui fusese trasă prin deschizătură, îşi apropie din nou gura de gratii.

– Cine eşti? întrebă el; şi cum ai ajuns în zidul templului?

Răspunsul îl umplu de uimire; două mâini lungi apărură din întuneric; apucară gratiile, care se clătinară şi căzură ca nişte frânghii pe pietrele din faţă. Fără să vrea, Rufus se dădu înapoi un pas, la vederea capului cu păr lung şi încâlcit care ieşise din deschizătură. Apoi păşi în faţă; văzuse că prizonierul nu mai avea putere. Apucându-l de subsuori, grecul se forţă din răsputeri şi căzu pe spate, cu cel salvat în braţe.

Rufus îşi reveni primul. În lumina slabă a nopţii văzu că omul pe care îl salvase zăcea nemişcat în colbul drumului.

Îl întoarse cu faţa în sus.

– Milostivă Diana! repetă el; apoi se corectă în grabă. Iartă-mă, Doamne, dar omul acesta e mort.

Însă Rufus se înşela; omul care fusese declarat de trei ori mort în cursul unei singure zile leşinase după experienţa

îngrozitoare de care avusese parte. Deschise ochii şi îşi privi salvatorul ca dintr-o mare depărtare, oftând adânc de două ori.

– Doamne! murmură el, stelele – stelele – nu întunericul acela teribil – mulţumesc, Doamne! Da, o s-o fac – pe sângele jertfelor – sângele – sângele…

Se înfioră şi se cufundă din nou în tăcere.

Rufus se aplecă deasupra lui neliniştit.

– Nu te poţi ridica? întrebă el; la câţiva paşi de aici se află casa mea, unde vei găsi odihnă şi adăpost.

Spre surprinderea lui, celălalt se ridică încet.

– Voi merge unde vrei, spuse el blând; tu mi-ai eliberat sufletul de la moarte. Dar ascultă, şi fii martor la jurământul pe care îl fac Dumnezeului lui Israel. Eu, Fineas, fiul lui Samuel, declar că voi cerceta singur şi voi afla tot ce se poate şti despre Isus din Nazaret, care a trăit şi a murit neştiut de mulţi. Dacă este adevărat că a fost Mesia, mă voi umili înaintea Lui, Îl voi iubi şi-L voi urma; dar dacă lucrurile care se spun împotriva Lui sunt adevărate, Îi voi şterge numele din Israel! Fii martor la ceea ce am jurat.

Rufus îşi plecă fruntea în faţa străinului, care stătea în faţa lui scăldat în lumina lunii, cu hainele înroşite de sângele nenumăratelor jertfe.

– Sunt martor, spuse el încet.

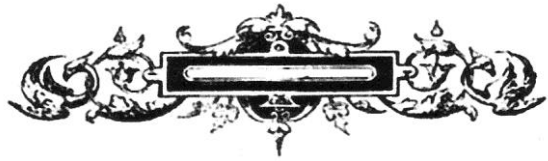

CAPITOLUL XV

O MĂRTURISIRE SIMPLĂ

FINEAS petrecu următoarele trei zile în căsuţa vierului; în tot acest timp, vorbi puţin şi gândi mult. Cel care a trecut prin valea umbrei morţii şi a ieşit cu bine la lumină are o viziune mai clară asupra drumului de urmat, fie acest drum prin lumină sau prin întuneric. Orele petrecute în acel teribil sălaş al sângelui şi întunecimii i se păruseră ani, şi anii aceştia îşi lăsaseră amprenta de neşters în sufletul şi inima lui.

Grecul, înţelegând câte ceva din toate acestea cu simpatia caracteristică neamului său, nu îi pusese nici o întrebare, lăsându-l în singurătatea pe care şi-o dorea. Ghicise că băiatul era preot şi nazireu, după îmbrăcăminte şi înfăţişare. Era destul de îndoctrinat de prejudecăţile evreilor ca să privească amândouă slujbele cu veneraţie.

– Pe altarul Dianei! mormăi el, în timp ce săpa pământul din vie, cine ştie ce noroc îmi va aduce mie şi alor mei acest om sfânt. Afurisită limbă! n-o să uit niciodată de zeii păgâni? Trebuie să mă eliberez de aceste amintiri, ori voi arde în foc cu păgânii!

Fiindcă sufletul lui era un amestec de superstiţii greceşti, tradiţii iudaice şi simplitate copilărească, începu să-şi spele mâinile şi buzele cu zel fariseic.

– Dragă Isuse, murmură el, cu tonul celui care se adresează unui prieten drag şi apropiat, străinul vrea să înveţe despre Tine. Tu ştii, Doamne, că eu sunt slab şi puţin învăţat; te rog să-mi iei Tu locul. Dacă omul acesta vrea să Te slujească, va fi uşor să-i descoperi lumina pe care ai adus-o în lume! Cât despre mine, voi face tot ce îmi spui.

Încredinţând problema în mâinile Stăpânului, se linişti de îndată de toate gândurile care îl tulburaseră.

În dimineaţa celei de a patra zile Fineas îşi căută gazda care lucra în grădină.

– Trebuie să mă întorc la Ierusalim, spuse el, privind în gol; trebuie să mă întorc imediat.

– Mai bine ai rămâne unde eşti un timp, spuse Rufus, supraveghindu-şi oaspetele cu sinceră admiraţie. Zilele de odihnă îndepărtaseră toate urmele experienţei îngrozitoare de pe faţa nazireului; îmbrăcat în hainele nepătate ale noviciatului – haine spălate de el însuşi, lui Rufus i se păru că oaspetele lui era mai frumos decât un zeu grec. Într-adevăr, s-ar putea să nu existe zei; dar imaginile lor de marmură, strălucitoare ca zăpada sub cerul de azur al Atenei, erau amintiri preţioase.

– Mai bine ai rămâne unde eşti, repetă el; Ierusalimul e în răscoală. Aici eşti în siguranţă.

Fineas tresări violent.

– În răscoală! Dar de ce…?

Grecul ridică din umeri.

– Întotdeauna se răscoală, spus el, zâmbind prietenos. Iudeii nu sunt niciodată mulţumiţi dacă nu îşi sfâşie hainele. Un obicei ciudat şi costisitor, nu? Dar de data asta, vai, e mult mai rău! E o catastrofă, de fapt. Nobilul Florus a luat şaptesprezece talanţi din cuferele sfinte ale templului. Un

afront? Da; ar plăti scump pentru asta, dacă aş fi eu Cezar. Şi când, după obiceiul lor, oamenii s-au bătut cu pumnii în piept, şi-au sfâşiat hainele şi au aruncat cu praf şi pietre de pe drum în porţile fortăreţei – ce rău puteau să facă astea, până la urmă? – nobilul Florus nu i-a iertat. Nu; romanul acesta sălbatic şi neînduplecat a trimis soldaţi cu săbii grele, care au împrăştiat mulţimea în scurt timp, lăsând în urma lor mulţi morţi, femei şi bărbaţi.

Fineas îl ascultase cu sufletul la gură.

– Şi templul – îngăimă el – templul e în siguranţă?

Grecul făcu un gest insesizabil, exprimându-şi uimirea şi resemnarea.

– Templul e în siguranţă, spuse el grav; dar aici e vorba de un rău care ameninţă întreaga naţiune. Poporul s-a răsculat şi jură că îşi vor răzbuna comoara şi morţii. Pe Apolo! treaba nu se poate sfârşi decât într-un singur fel. Roma este mâna de fier; Ierusalimul este coaja de ou. Ce se poate întâmpla, te întreb?

– Trebuie să merg imediat în oraş, repetă hotărât Fineas. Cât despre tine, prietene, bănuiesc că nu eşti din neamul nostru; dar îţi datorez viaţa!

– Nu te gândi la asta, sfântule nazireu, spuse Rufus cu o nuanţă de scuză în glas. Sunt grec prin naştere, e adevărat; dar sunt şi iudeu, şi ţin legea cât îmi stă în puteri. Sunt şi creştin, adăugă el cu simplitate.

– Creştin? repetă Fineas.

– Cred că iudeul Isus din Nazaret a fost Christosul, trimis de singurul şi adevăratul Dumnezeu să mântuiască omenirea din păcat; El ne va da o altă viaţă, care va dura o veşnicie.

Rufus recită crezul acesta simplu cu o bucurie care nu scăpă privirii uimite a tânărului nazireu.

Deşi profund tulburat de teribila veste pe care o primise, Fineas îşi aminti de jurământul lui.

– De ce crezi că acest Isus din Nazaret a fost trimis de Dumnezeu? întrebă el cu asprime. Nu a murit omul acesta pe cruce? Şi nu ne învaţă legea că cel care moare pe lemn este blestemat?

– E adevărat că nu mă pricep prea bine în problemele legate de legea voastră, spuse grecul umil; dar ştiu că cel care a păcătuit nu are pace, nici în credinţa grecilor – fiindcă un zeu de marmură nu-ţi poate aduce iertarea; nici chiar în templul iudeilor. Cine dintre voi a reuşit, te întreb, să ţină legea aşa cum a poruncit Dumnezeu? Iar pentru noi, neştiutorii, ce nădejde mai există? Dar acest Isus a fost un om, ca şi mine; de aceea ne poate înţelege, acum că se află în cer. Mi-a dat pace aici, spuse vorbitorul cu mâna la piept. Îţi spun că eram cel mai nefericit dintre oameni. Renunţasem să mai cred în zeii Olimpului; Dumnezeul lui Israel mă înspăimânta, fiindcă eram păgân. Dar Isus din Nazaret – o, cât de mult Îl iubesc! Sunt fericit şi voi fi fericit întotdeauna. Pot să-L mărturisesc prin tot ce fac – chiar şi prin mâncare şi îmbrăcăminte. Da, aşa este; nu e minunat? El este cu noi mereu, aşa că până şi eu – un păgân şi un ignorant, după cum vezi – pot să-I cer şi El mă aude şi îmi dă imediat. Tu nu mă crezi – văd că nu; dar e adevărat, e adevărul adevărat!

Fineas privea uimit ochii strălucitori şi faţa aprinsă a acestui păgân, care vorbea atât de ciudat despre un iudeu care era mort de atâta timp.

– Dar nici măcar nu L-ai văzut! spuse el în cele din urmă neîncrezător; a murit de atâta timp. Cum poţi să iubeşti un om mort, un străin? Tatăl meu e mort; am încercat degeaba să-l iubesc, dar cum să iubeşti o poveste, o umbră, o amintire care nu mai există? Cum e posibil? Eşti nebun, grecule!

Rufus clătină din cap.

– Nu sunt nebun, nazireule, spuse el liniştit. Ţi-am spus deja că Isus din Nazaret nu este mort; s-a ridicat din mormânt în cea de-a treia zi după răstignire şi a înviat pentru totdeauna. Nu crezi asta? Nu; dar e mult mai adevărat decât

oricare din legile lui Moise. Vorbeşte-i singur, prietene, acestui Isus, care a fost mort şi a înviat; îţi va descoperi adevărul ca să nu-L mai poţi pune la îndoială.

– Asta înseamnă că trebuie să mă rog acestui om? strigă Fineas; omului acestuia care a fost condamnat şi răstignit ca prooroc mincinos? Celui care a hulit în prezenţa celor mai sfinţi şi mai înţelepţi din Israel?

– Oare preoţii nu fac greşeli? i-o întoarse Rufus. Nu ţi-am pus nici o întrebare; dar spune-mi cum ai ajuns tu, care eşti preot, gata să mori în zidul templului?

Fineas îşi acoperi faţa cu mâinile, iar Rufus, simţind că vorbele sale l-au rănit, continuă.

– Ai jurat ceva în prezenţa mea; ai spus că vei căuta să afli totul despre Isus. Eu îţi spun că e viu şi că îţi poate auzi glasul, şi că ţi se va descoperi dacă Îl vei căuta!

În înflăcărarea lui, grecul îndrăzni să-şi pună mâna pe umărul oaspetelui.

Iudeul se trase înapoi, cu toată mândria neamului său întipărită în privire.

– Am jurat că voi cerceta problema, spuse el cu răceală; îmi voi ţine jurământul; dar mă voi ruga numai lui Iehova, fiindcă nu mai există alt Dumnezeu în cer sau pe pământ.

– Există un drum scurt şi uşor către împărăţie, spuse grecul îndurerat, dar există şi unul greu şi lung. Tu ai ales, fiindcă nu poate alege altul în locul tău. Roagă-te lui Iehova să-ţi descopere adevărul. Mă voi ruga şi eu pentru tine.

Această ultimă promisiune fusese făcută cu siguranţa unuia care beneficiază de favoruri împărăteşti.

Fineas îl privi pe vier lung şi hotărât.

– Prietene, spuse el în cel din urmă, văd că eşti sincer în credinţa ta; mai mult de atât nu pot spune. Pentru ceea ce ai făcut pentru mine – şi pentru ce ai promis, îţi datorez

recunoştinţa mea. Nu am nimic altceva să-ţi dau acum; poate că în viitor voi avea, cine ştie.

Terminând de vorbit, plecă fără nici o vorbă de rămas bun.

Rufus privi în urma tânărului.

– Mergi cu el, Isuse, murmură el. Apoi faţa i se însenină în timp ce începu să-şi cânte imnul.

„Slăvim lumina ce a strălucit
Şi străluceşte încă în întunecime!
Slăvit să fii, o, Tată! Slăvit să fii, Isus!
Căci vrednic eşti de slavă şi mărire
Acum şi pe vecie; în fiecare zi din veşnicie
Fiu al lui Dumnezeu, ce ne-a chemat la viaţă!”

CAPITOLUL XVI

ALĂTURI DE CONDUCĂTORII NAŢIUNII

ÎN palatul marelui preot nu se făceau pregătiri pentru ospăţ, cum se făceau de obicei. Într-adevăr, Isus al IV-lea şi zece din cei mai importanţi preoţi erau adunaţi într-una din sălile palatului; dar feţele lor erau întunecate, iar vinul şi gustările purtate de servitori neauziţi se întorceau aproape neatinse la bucătărie.

– Poate că ar fi bine să proclamăm un post solemn, spuse Anania, care fusese recent înlocuit din funcţia de mare preot şi care, în realitate, tânjea să conducă în continuare naţiunea. Un post va ţine poporul departe de străzi şi pieţe.

– E prea târziu pentru asta, spuse mohorât marele preot; poporul a simţit gustul sângelui.

– Faptele sunt groaznice, într-adevăr, urmă Anania cu hotărâre, dar trebuie să le înfruntăm, şi să învingem nebunia prin înţelepciune. Într-adevăr, romanii au ucis trei mii de oameni, dar cine sunt aceşti oameni? În principal iudei, dar toţi fac parte din clasa de jos – nemulţumiţii; asta se va dovedi o lecţie dacă reuşim să controlăm situaţia într-o lună. Poporul va fi forţat să se supună autorităţii romanilor; pe această autoritate se bazează pacea în Israel şi propria noastră bunăstare. Vorbele acestea nesăbuite despre eliberarea de

jugul roman sunt o nebunie. Ar însemna să ne scufundăm singuri barca. Răscoala aceasta poate să le dea apă la moară nazarinenilor; dacă o controlăm, vom scăpa şi noi de pedeapsă, şi poate că vom curăţa şi naţiunea de aceşti hulitori.

Anania privi feţele posomorâte din jurul lui şi continuă.

– Se spune că milostivul nostru împărat, Nero, se teme de iudei şi îi urăşte; dar se teme şi de creştini – cum îi numesc neamurile pe nazarineni – şi îi urăşte mai mult. A ucis deja trei mii dintre ei în Roma, inclusiv pe blestematul de Saul, cândva fariseu şi membru al Sinedriului; şi încă pe unul, Petru, un galilean care a adus multă tulburare în norod. După cum am spus, tumultul acesta trebuie să fie pus pe seama nazarinenilor; eu însumi mă voi ocupa de acest lucru. Între timp, poporul trebuie ţinut în frâu. Mai bine să pierdem cincizeci de talanţi din tezaurul templului decât să ne atragem mânia Romei.

Isus al IV-lea se foi pe scaun.

– Am trimis o solie la Florus dimineaţă la ceasul al treilea, cum mi-ai spus, mormăi el. Simon, fiul lui Asaf – cetăţean roman, după cum ştiţi; Azaria, şi Iosif din Galilea, toţi trei cetăţeni de onoare.

Anania încuviinţă.

– Ai procedat cu înţelepciune. S-a întors solia?

– Solia nu s-a întors. Simon a fost biciuit, şi aruncat în temniţele de sub fortăreaţă; ceilalţi au fost răstigniţi.

Anania sări în picioare indignat.

– Răstigniţi! Imposibil! Erau cetăţeni romani!

– Erau şi iudei, spuse marele preot cu un gest disperat. Pe crucile lor s-a pus următoarea inscripţie: „Florus, procuratorul, către toţi iudeii din Ierusalim, sănătate! Toţi cei care au insultat demnitatea Romei vor păţi la fel în curând. ”

– Cine dintre noi e în siguranţă atunci? şopti Elcana, fratele marelui preot, întorcându-şi faţa palidă către ascultătorii înmărmuriţi. Voi pleca din Ierusalim imediat.

– Să pleci din Ierusalim! strigă Anania, cu ochii în flăcări. Dacă cei mari vor părăsi Ierusalimul, poporul va rămâne ca o turmă fără păstor în faţa fiarelor sălbatice. Ierusalimul va fi şters de pe faţa pământului. Şi dacă Ierusalimul va fi nimicit, unde ne vom adăposti? Nu, trebuie să rămânem, toţi ca unul. Florus nu este Roma. Este un beţiv nebun. Va fi pedepsit pentru toate fărădelegile pe care le-a făcut. Mulţumesc lui Iehova, legea Romei nu este mai presus decât legea lui Moise. Ce e scris e scris, şi nimeni nu poate spune „sunt mai presus de lege". Procuratorul acesta trebuie să fie silit să asculte de vocea raţiunii, până îl vom putea înlătura.

– Cine dintre voi îl va vizita pe onorabilul Florus? şuieră Elcana. Dacă va fi în toane bune, s-ar putea să scape cu biciuirea. Un mare preot biciuit ar fi o privelişte minunată! Dar un mare preot crucificat! Ar fi amuzant pentru romani să scrie inscripţia de deasupra. Cât despre împărat, l-ar izgoni pe Florus, sau l-ar sili să bea otravă; mai târziu, ar scrie nişte versuri despre eveniment.

Anania îşi mângâia barba în tăcere. Nu putea să condamne acest gest nesăbuit.

După un timp, cel mai tânăr din grup, numit Eleazar, spuse.

– Eu sunt de partea poporului. De ce trebuie ca Israel să se supună păgânilor? Prea mult timp au fumegat zadarnic altarele noastre; prea mult timp am răbdat insultele şi batjocura în tăcere; am ajuns ca numele de iudeu să fie întâmpinat cu râsete şi batjocuri. Nu sunt decât câţiva romani; să-i nimicim. Până va ajunge vestea la urechile păpuşii de paie pe care romanii o numesc Cezar, ne vom întări graniţele. Cât despre Ierusalim, cine l-ar putea distruge?

Anania clătină din cap.

– Sfatul tău, fiule, este rău, spuse el rar. Nu este altă cale sigură în afară de supunere.

După o pauză, adăugă:

– Sora lui Agripa se află acum în palatul Asmonean. E mai mult romană decât evreică; poate fi convinsă să ne acorde ajutorul.

Ar fi vorbit în continuare, dar fu întrerupt de apariţia unui slujitor.

– Un preot, prea cinstiţilor stăpâni, anunţă el, care insistă să fie primit.

– Adu-l înăuntru, ordonă marele preot, bucuros de o întrerupere a conferinţei care nu părea să ajungă la capăt. El însuşi hotărâse în secret să asculte sfatul fratelui său Elcana şi să părăsească Ierusalimul pe furiş. Pentru sufletul acesta nepăsător şi iubitor de plăceri, situaţia prezentă devenise insuportabilă. De aceea îl primi cu speranţă pe noul venit.

– Ce doreşti? îl întrebă el; aduci veşti de la Florus?

La această întrebare tot auditoriul îşi întoarse privirile spre noul venit, observând cu uimire statura lui impunătoare care se îmbina cu demnitatea şi frumuseţea feţei lui tinere.

– Nu ştiu nimic despre roman, stăpâne, spuse el, privindu-i cu seriozitate. Am venit fiindcă vreau să mă retrag din serviciul templului. Vreau să renunţ în mod onorabil la îndatoririle mele.

Eleazar îşi strânse buzele; recunoscuse cu uşurinţă în străin pe unul din preoţii de jos.

– Omului îi este teamă, rânji el. Lăsaţi-l să plece; sunt zece mii gata să-i ia locul.

Dar Anania, care studiase cu atenţie faţa străinului pe sub pleoapele lăsate, ridică mâna autoritar.

– Cine eşti tu, fiule? întrebă el cu blândeţe; şi de ce vrei să părăseşti serviciul lui Iehova într-un asemenea timp?

– Numele meu este Fineas, replică îndrăzneţ tânărul. Nu vreau să mai slujesc în templu fiindcă nu am văzut acolo

decât minciună, laşitate şi crimă, acoperite de vălul ipocriziei. De asemenea, fiindcă sunt mulţi cei care afirmă că Mesia a venit deja şi a fost condamnat la moarte de cei care ar fi trebuit să-L proclame prinţul lui Israel, am hotărât să cercetez singur chestiunea.

Elcana sări în picioare înfuriat.

– Blestematul acesta e nazarinean! strigă el. Din cauza unora ca el suntem acum sub jugul romanilor!

Dar Anania îl aduse la tăcere cu un semn.

– Lasă-mă, te rog, să vorbesc cu acest preot, spuse el cu un ton pe care nu îndrăzni nimeni să-l înfrunte.

Cu câteva întrebări meşteşugite, îl făcu pe tânărul nazireu să-i dezvăluie tot ce se petrecuse la templu.

– Trebuie să ne ocupăm de această problemă, spuse el în cele din urmă, aruncând o privire grăbită spre ceilalţi. Da, trebuie să ne ocupăm de asta; dar mai întâi, sunt alte probleme arzătoare.

Întorcându-se dintr-o dată spre Fineas, întrebă:

– Fiule, îl iubeşti pe Dumnezeu, templul şi naţiunea?

– Mai mult decât viaţa, fu răspunsul imediat.

– Atunci poţi lăsa deoparte mânia şi nemulţumirea – da, şi toate întrebările privitoare la lege şi doctrină, ca să aduci un serviciu lui Dumnezeu, templului şi naţiunii? Serviciul acesta nu este lipsit de primejdii; dar fiindcă ai venit la noi în ceasul acesta, cred că Dumnezeu te-a trimis. Du-te la Florus, procuratorul, şi spune-i cuvintele pe care ţi le spun eu acum. Astfel îţi vei câştiga favoarea lui Dumnezeu şi a oamenilor; ştii că Dumnezeu îi va răsplăti pe cei aleşi.

Faţa nazireului strălucea.

– Voi face acest serviciu, spuse el simplu, dar vocea lui se ridică în tăcerea încăperii ca o lovitură de sabie într-un scut vrăjmaş.

Elcana zâmbi batjocoritor.

– Pe perdeaua templului! şopti el în urechea lui Eleazar, tânărul acesta nebun merge cu plăcere la execuţia lui. Pacea fie asupra lui!

CAPITOLUL XVII

MERODA

ÎNCHISĂ în casa tatălui său, Meroda, fiica lui Ben Etan, nu auzise nimic despre răscoala care cutremurase Ierusalimul. Nu stătea în obiceiul unui iudeu care trăia după lege să vorbească prea mult cu femeile din casa lui. Femeile, ca şi animalele domestice, erau bune la locul lor; însă locul acesta se afla cu mult mai prejos decât locul ocupat de stăpânii lor pe scara creaţiei. Fata observase că tatăl ei era prost dispus, şi că îşi petrecea mai mult timp în casă decât de obicei, spunând că se roagă. În nevinovăţia ei, îşi imagină că ea însăşi era obiectul nemulţumirii lui.

– Milostiv Iehova, murmură ea, îndrăznind cu timiditate să se roage singură, ce am făcut ca să-mi supăr tatăl? E adevărat că sunt neştiutoare, şi poate că nu mă pricep la făcut pâinea cum ar trebui.

Apoi îşi ascunse faţa în manta, temându-se că a supărat cerul cu rugăciunea ei umilă.

– Cum ar putea o femeie să se roage ca să capete bunăvoinţă în faţa Celui care tronează în ceruri? se întrebă ea oftând.

După ce se gândi un timp la această problemă, hotărî că era imposibil, şi se aplecă asupra unor lucruri mai

pământeşti. Ajunse la o concluzie demnă de înţelepciunea semenelor ei: poate că o anumită mâncare din carne de pasăre şi legume, apreciată de tatăl ei, ar putea să-i şteargă presupusa mânie. Era adevărat că nu avea bani, dar spera că va putea schimba un bănuţ din colierul dat de mama ei, în prăvălia unui negustor din piaţă.

Cu această hotărâre, se înfăşură în manta şi ieşi în stradă, pândind un moment în care tatăl ei era ocupat cu un client.

– Noroc bun! murmură ea zâmbind pentru sine; n-o să-şi dea seama că am ieşit o clipă. Dar păsările? Trebuie să cumpăr două, şi trebuie să fie grase şi bune, altfel nu le iau. Aha! până la urmă, mă pricep şi eu la ceva; tata nu ştie că o pasăre gustoasă trebuie să aibă un os moale la piept, dar eu ştiu!

Cufundată în gândurile acestea nevinovate, fata păşea grăbită, fără să audă sunetele ciudate care se auzeau înăbuşit din depărtare. Ajunsă în piaţă, văzu uimită că era goală; cât despre legume şi păsări, zăceau de-a valma pe jos, de parcă ar fi fost călcate de picioarele unor animale de povară. Faţa rotundă şi veselă a lui Bidcar, negustorul, nu se vedea nicăieri. Dar ce se vedea sub scândurile dărâmate ale prăvăliei? – mâna unui om, pe jumătate acoperită de un veşmânt sfâşiat! Cu siguranţă că bunul negustor fusese lovit de un accident înspăimântător; prăvălia căzuse peste el; era rănit – poate pe moarte. Trebuia să găsească ajutor. Erau nişte oameni în piaţa de alături; îi auzea strigând.

În momentul următor, mulţimea înconjurase acest atom uman, aşa cum undele tulburi ale unui râu înconjură frunza care a căzut. Meroda, înspăimântată, pe jumătate leşinată, se trezi în mijlocul unei mase oarbe de bărbaţi, femei şi copii, învăluiţi într-un nor de praf roşiatic, care înainta blestemând, înjurând şi urlând. Masa aceasta de oameni, ca o singură fiinţă, vastă, misterioasă, purtată de o voinţă necunoscută, înainta implacabil.

Meroda privea înnebunită în jur, conştientă doar de dorinţa de a scăpa; vălul îi căzuse de pe faţă, dezvelindu-i obrajii îmbujoraţi, gâtul şi ochii întunecaţi, strălucitori ca ai unui copil înspăimântat.

– Tată! strigă ea sfâşietor, tată!

Un om îmbrăcat ca un soldat, cu o sabie mare în mână, se întoarse, apoi se opri.

– Cum ai ajuns aici, micuţo? întrebă el, făcând un pas către ea şi atingându-i obrazul rotund cu mâna lui aspră.

Meroda îl privea încremenită.

– Pe sabia lui Marte! murmură soldatul, e o nestemată din cingătoarea lui Venus căzută în mâinile mele; o să omor romanii mai târziu, sunt destui oricum.

Apoi, fiindcă era înalt şi puternic, o luă pe fată de după umeri şi, pe jumătate conducând-o, pe jumătate târând-o, o scoase din mulţime.

Meroda oftă uşurată.

– O, domnule, strigă ea, uitându-se la faţa aspră şi roşie a salvatorului ei, ce frumos din partea dumitale să mă scoţi din mulţimea aceea groaznică! Nu ştiu nici eu cum am ajuns în mijlocul lor. Trebuie să merg acasă; tata va descoperi că am plecat şi va fi mai nemulţumit ca niciodată.

Soldatul încuviinţă.

– Da, pot să jur că va fi. Să te duc acasă acum, micuţo?

Meroda îşi arătă dinţişorii albi în cel mai dulce dintre zâmbete.

– Sunteţi prea bun, domnule, spuse ea simplu, dar pot să merg singură. Vedeţi, nu trebuie decât să traversez piaţa, apoi cobor strada pe la fierărie, fac colţul şi ajung acasă.

– Dar nu poţi să faci singură drumul, frumoaso, spuse bărbatul, privind-o îndrăzneţ în faţă.

Fata se dădu înapoi, cu lacrimi pe faţa palidă.

– Îţi sunt îndatorată, bunule domn, spuse ea tremurând. Dumnezeul lui Israel să te răsplătească!

Cu aceste cuvinte, se îndepărtă în grabă.

Soldatul izbucni în râs, de parcă ceva din cuvintele ei l-ar fi amuzat dintr-o dată.

– Dumnezeul lui Israel m-a răsplătit deja! strigă el, hohotind. Pe cingătoarea Afroditei, nu vreau altă răsplată! Vino pe aici, evreico, cu mine; ar fi bine să vii de bunăvoie, fiindcă am şi alte păsări în colivie.

Meroda privi un moment faţa brutală şi crudă apoi, ascultându-şi instinctul, o luă la fugă.

Din trei paşi, soldatul o ajunse.

– Haide, haide, frumoasa mea! Nu trebuie să fugi de cel care te iubeşte.

Cu aceste vorbe, o prinse în braţe şi îşi aplecă faţa aspră spre ea.

– Ajutor! Ajutor! strigă ea, luptându-se să scape din strânsoarea de fier a răpitorului ei.

În momentul acela, un om îmbrăcat în veşminte preoţeşti făcu colţul. Mergea repede, cu capul plecat, dar la strigătul disperat al fetei se opri.

– Lasă femeia să plece, laşule, strigă el poruncitor. Las-o să plece, ţi-am spus.

– O, tu spui asta? rânji batjocoritor soldatul, pe jumătate furios, pe jumătate amuzat. Cine eşti tu să te bagi între un bărbat şi nevasta lui îndărătnică?

– Nu sunt nevasta lui! strigă Meroda. Tată, o, tată!

Fineas aruncă o privire spre faţa ei palidă şi îngrozită.

– Las-o să plece! repetă el înfuriat dintr-o dată, şi fără să mai adauge nimic îl luă pe soldat de gât cu amândouă mâinile.

Înnebunit de furie, acesta încercă să scape din strânsoare, căutându-şi sabia cu o mână în timp ce cu cealaltă

o ţinea încă strâns pe fată. Fineas văzu mişcarea, îi dădu drumul şi îi lovi sabia care zbură în mijlocul străzii.

– Blestemat să fii! urlă soldatul; o să te învăţ eu minte să-ţi mai bagi nasul în treburile unui om cinstit! În furia lui oarbă, o lăsă pe Meroda – care se sprijini de zid, prea speriată ca să poată fugi – şi se năpusti asupra duşmanului lui ca un taur înfuriat.

Fineas nu era pe măsura adversarului său, la prima vedere; dar era furios şi treaz, în timp ce soldatul era furios şi beat. Păşind spre el, îl lovi chiar sub ureche. Soldatul căzu în genunchi, dar se ridică într-o clipă şi se năpusti blestemând asupra preotului iute. Fineas îl evită din nou, sărind dintr-o parte în alta, la fel de uşor ca un ciulin purtat de vânt.

Era evident că soldatul nu era în largul lui; respira cu greutate şi era roşu vineţiu.

– Câine de evreu! strigă el şi, adunându-şi toate puterile într-un ultim efort disperat, se repezi spre duşmanul lui care se feri şi îl lăsă să se izbească în zid.

– Pe barba lui Jupiter! mormăi el. Eşti un laş nemernic, care nu luptă ca un om cinstit. Vino încoace, dacă îndrăzneşti, şi o să lupt cu tine, dar să mă ia furiile dacă mă mai joc mult aşa!

Fineas îşi supraveghea adversarul cu un zâmbet batjocoritor.

– Nu mai am nici un motiv de ceartă cu tine, păgânule, spuse el rece. Ţi-am poruncit să laşi femeia, m-ai ascultat, şi cu asta s-a terminat. Du-te liniştit pe drumul tău, şi eu plec pe al meu.

Soldatul înălţă din umeri, cu un amestec de admiraţie şi invidie în ochi lui mici. Apoi colţurile bărbii lui roşcate se ridicară.

– Câine de evreu! exclamă el, bătându-se cu palmele pe coapse, pentru un mâncător de porci eşti un tânăr pe cinste, pot să jur! Ha, ha! Te-am ascultat şi cu asta s-a terminat! Vrei să iei şi femeia, nu?

Se opri dintr-o dată, cu urechile ciulite; apoi ridică mâna la gură şi fluieră ascuţit, primind pe dată răspuns.

Fineas nu îi aşteptă pe cei şase oameni, înarmaţi cu săbiile scurte ale vestiţilor sicari, care veneau în goană de după colţul străzii. O apucă pe fată de braţ.

– Vino! şopti el.

– Opreşte-te, evreule! urlă soldatul, şi o luă la fugă pe urmele lui.

La jumătatea celei de a doua străzi, fata se împiedică şi căzu.

– Nu pot să merg mai departe, murmură ea. Lasă-mă şi salvează-te!

Fineas o privi nehotărât. Misiunea lui – misiunea lui sfântă, încredinţată de conducătorul naţiunii, şi abandonată – pentru ce? Ridică fata în picioare fără menajamente.

– Eşti soţia acelui om? întrebă el aspru. Răspunde – da sau nu; ne ajung din urmă.

Meroda îşi ridică privirea spre tovarăşul ei, cu o pată roşie pe fiecare obraz.

– Nu sunt soţia nici unui om! strigă ea, cu o notă de mânie în vocea ei tremurândă.

Apoi se albi din nou, şi leşină la vederea persecutorului ei care se apropia. Auzul ascuţit al lui Fineas prinse zgomotul unei porţi care se deschidea în zidul din faţă; fără nici o vorbă, o luă pe fata leşinată şi trecu ca o furtună peste portarul uimit.

– Câine afurisit, treci înapoi în stradă! începu să urle înfuriat portarul; apoi privirea îi căzu asupra hainei celui care intrase. De ce ai intrat aici? întrebă el mai politicos.

– Sunt urmărit, spuse scurt Fineas. Lasă femeia să se odihnească şi să-şi revină puţin; eu mă duc la treburile mele.

– E foarte bine, domnule preot, spuse portarul, clătinând din cap, dar nu-ţi foloseşte la nimic în zilele acestea

tulburi. Trebuie să îi explici totul căpitanului gărzilor. Urmează-mă – şi dumneata şi femeia.

– Ce vor face cu noi? şopti Meroda, trăgându-se înapoi. Lasă-mă să plec – o, lasă-mă să plec, bunule domn! O, ce îmi va spune tata?

– Urmaţi-mă, repetă portarul, zdrăngănindu-şi cheile, ori chem garda, care vă va biciui pe amândoi ca pe nişte hoţi.

În timp ce traversau o grădină mare şi frumoasă – portarul mergând în faţă, se întâlniră cu un grup de oameni. Portarul, stingherit, se aplecă până la pământ în faţa persoanei din centrul grupului.

– Iertare, îndurătoare prinţesă, spuse el umil, nu ştiam că înălţimea voastră se plimbă în grădină la ora aceasta.

Persoana căreia i se adresase nu spuse nimic; ochii ei întunecaţi priveau asupra celor doi din spate.

– Ce avem aici? întrebă ea într-o şoaptă languroasă, care nu era lipsită însă de autoritate.

– Un om în haine preoţeşti, nobilă prinţesă, începu portarul, care…

– Lasă-mă să-mi explic singur prezenţa, îl întrerupse Fineas, păşind în faţă. Eram în drum spre palatul procuratorului, cu un mesaj urgent de la Anania, marele preot, când am văzut-o pe această fată în mâinile unui soldat brutal; am sărit în ajutorul ei, dar am fost silit să mă refugiez aici.

Buzele prinţesei se arcuiră.

– Un preot galant, domnul meu, observă ea şi se întoarse zâmbind spre bărbatul de lângă ea. Ce spui, ar trebui să-i răcorim ardoarea în temniţele noastre?

Fineas privi faţa frumoasă şi semeaţă a prinţesei.

– Prinţesă, spuse el, ţi-am spus adevărul. Lasă-mă, te rog, să plec în drumul meu. Cât despre fată, nici nu m-am uitat la ea; însă îmi iubesc mama şi nu pot să trec nepăsător pe lângă o femeie în primejdie.

– E adevărul adevărat! strigă Meroda, aruncând vălul pe care şi-l pusese din modestie. Numai eu sunt vinovată – eu singură; am plecat din casa tatălui meu, fără să ştiu nimic despre răscoala de pe stradă.

– Un tată nepăsător, să lase un asemenea giuvaier nepăzit, murmură omul cu care vorbise prinţesa.

– Dar nu l-am întrebat pe tata, domnule, spuse Meroda roşind sub privirea atâtor ochi curioşi.

– De ce ai plecat atunci? întrebă cu răceală prinţesa; ca să te întâlneşti cu iubitul tău – preotul cel îndrăzneţ? Şi până la urmă, îi spuse ea încruntată portarului, cum au ajuns aceşti oameni aici, în prezenţa mea?

– Au trecut peste mine, îndurătoare prinţesă; când am deschis poarta ei…

– Garda era prezentă când ai deschis, cum am ordonat eu?

– Garda era la douăzeci de paşi, înălţimea ta, bâlbâi omul, albindu-se.

– Atunci se pare că numai norocul ne-a ajutat să nu fim vizitaţi de o bandă de sicari. Asemenea lucruri nu trebuie să se mai întâmple. Luaţi-l pe omul acesta.

Nenorocitul portar, care înţelegea că îşi primise condamnarea la moarte, nu îndrăzni să spună nimic şi se lăsă dus de cei doi sclavi.

Prinţesa privi în urma lui până dispăru după un arbust, apoi se întoarse mânioasă spre femeile ei.

– Milostivă Diana! strigă ea nerăbdătoare, de ce am făcut jurământul acela prostesc care mă ţine legată la Ierusalim încă trei săptămâni? Nu au trecut decât şapte zile! Până la treizeci! „Asta va place poporului”, a declarat înţeleptul meu frate, Agripa; „şi vei câştiga cinste în ochii preoţilor”. Aşa că am jurat. Treizeci de zile fără vin! Treizeci de zile fără o pieptănătură! Nu e o nebunie? Şi poporul – ce le pasă că Berenice e nazireu? Nu le pasă decât de ei şi de

templul lor. Afrodita îmi este martoră, nu mai fac niciodată un asemenea jurământ!

Omul de lângă ea ridică o mână împodobită cu inele la gură ca să-şi ascundă zâmbetul; apoi se opri respectuos şi şopti ceva la urechea prinţesei.

– A, da, preotul şi femeia, spuse ea nepăsătoare. Ia-i de aici şi pune să fie biciuiţi; o merită, fiindcă ne-au dat atâta bătaie de cap. Apoi lasă-i să plece.

Omul îndrăzni din nou să-i spună ceva, la care doamna se încruntă întâi, apoi râse melodios.

– A, Timones, eşti un linguşitor mincinos! spuse ea, privindu-l pe sub genele lungi. Dar poate că ai dreptate în privinţa preotului. Lasă-l să plece. A, dar stai, spuse ea cu ochii fixaţi asupra lui Fineas. E adevărat, preotule, că şi tu eşti nazireu?

– Sunt nazireu pe viaţă, prinţesă, răspunse tânărul care aşteptase nerăbdător rezultatul conferinţei. Pot să-i amintesc înălţimii voastre că întâlnirea mea cu Florus este urgentă? Rog să fiu lăsat să plec imediat.

– Cu ce l-ai nemulţumit pe marele preot ca să te trimită la Florus, singur şi neanunţat? întrebă prinţesa. Mi s-a spus că amabilul procurator se amuză în ultimul timp răstignind evreii care îi cad în mână.

– Totuşi trebuie să merg – imediat, spuse hotărât Fineas.

– Dar eşti prea tânăr ca să fii răstignit – şi da, prea frumos, murmură prinţesa, oftând. Apoi bătu din palmele ei mici şi rozalii ca un copil încântat.

– Voi merge cu tine! strigă ea. Nu sunt şi eu nazireu? Voi pleda chiar eu în favoarea poporului! Romanul nu-mi poate refuza nimic. Răscoalele acestea sângeroase trebuie să se termine odată, nu le mai pot suporta! Nu, nu vreau să aud nimic, Timones! Nu sunt eu propria mea stăpână? O să mă

îmbrac cu o robă albă, o să-mi las părul pe umeri şi picioarele desculţe. Vino – vino, plecăm imediat!

CAPITOLUL XVIII

STĂPÂNUL IERUSALIMULUI

GESSIUS Florus, procuratorul Iudeii, era un produs al timpului său; fost sclav şi călău la curtea lui Nero, obţinuse prezenta poziţie ca răsplată pentru o serie de crime, comise în folosul stăpânului său regal.

– Acceptă Iudea din mâinile mele, Gessius, spusese Nero la un banchet, luând o prună coaptă din mâna unui sclav; o vei găsi la fel de suculentă ca şi acest fruct.

Florus acceptase onoarea cu mare recunoştinţă.

– Dacă pruna nu e coaptă, spusese el sentenţios, se va coace în curând sub soarele stăpânirii mele.

Procuratorul venise în Iudea cu o singură ambiţie.

– Mă voi întoarce, spusese el, cel mai bogat om din Roma.

Stăpânul său regal auzise şi zâmbise.

– Albina cea harnică strânge miere, spusese el, căscând, şi stăpânul înţelept o mănâncă.

Ierusalimul era fără îndoială un câmp bun pentru un asemenea conducător. Prin taxe, impozite şi executarea unor proprietari bogaţi, vrednicul Gessius adunase o sumă frumoasă în timpul primului său an de slujbă. Reuşise de asemenea să se facă urât de popor. Cât despre preoţime,

hoarda aceea de iudei posomorâţi, cu ochii mândri şi limba ascuţită, deveniseră curând o sursă de plictiseală pentru procurator. Dar când îl ameninţară pe faţă că se vor plânge la Roma de faptele lui, deveni alarmat. Dacă la curte era un alt favorit care trebuia răsplătit, nimeni nu ştia mai bine decât Gessius cât de repede şi de neplăcut avea să se termine slujba lui. Cu toată prostia lui sălbatică, Florus recunoştea în Nero bruta superioară. Aşa că se temea de supuşii lui, şi îi ura la fel de mult pe cât se temeau şi îl urau ei.

Între timp, povestirile minunate despre bogăţiile fabuloase adunate de evrei în templul lor ajunseseră şi la urechile lui. Sclavul lui favorit, Lotan, deghizat în hainele unui iudeu devotat, ajunsese într-o anumită ocazie până în Curtea lui Israel; de acolo adusese raportul unor mese şi altare şi vase uriaşe din aur curat; a unor ghirlande şi lanţuri din argint încrustat cu nestemate şi, cel mai important, a unei viţe de vie din aur roşu de Ofir care îmbrăca faţada vestică a Locului Sfânt, fiecare ramură purtând un strugure ale cărui boabe erau din pietre preţioase.

Florus îşi împreună jinduitor mâinile.

– Îşi păzesc comorile ca nişte viespi, iudeii aceştia, scrâşni el.

– Distruge cuibul, stăpâne, şopti Lotan, cu un gest semnificativ, şi viespile se vor înţepa curând una pe alta până vor muri toate; cât despre miere, va cădea în mâinile celui vrednic.

– Dacă s-ar întâmpla asta, nu ai mai fi sclav; jur! strigă stăpânul lui. Cuibul acesta de viespi trebuie distrus dacă reuşesc!

Aşa că Florus hotărî să treacă la război făţiş. Era o chestiune simplă şi uşoară, concluzionă acest inteligent conducător, să condamne la moarte orice om care îndrăznea să insulte Roma imperială, reprezentată în propria lui persoană şi demnitate. Ca să ajungă la scopul lui, era gata să stârnească o asemenea obrăznicie.

– Iudeii aceştia, îi scrise el stăpânului său regal, sunt trădători în cuvinte şi în fapte. Refuză să onoreze imaginea ta divină; şi în timp ce se încăpăţânează să se închine unui zeu ciudat, se incită mereu unul pe altul la discordie şi răscoală, strigând cuvinte insultătoare la adresa Romei şi a maiestăţii voastre. Sunt hotărât să-i pedepsesc pe aceşti ingraţi după cum merită.

Efectul produs de prima lui mutare în acest joc al morţii fu mult mai puternic şi mai îndelungat decât se aşteptase; şaptesprezece talanţi de argint nu erau cine ştie ce sumă, în timp ce pe străzile şi în pieţele oraşului zăceau trei mii de morţi. Atunci când poporul, îndurerat şi îngrozit, se închise în casă, fu ucis şi acolo de incursiunile bandelor de soldaţi, care spărgeau uşile, jefuind, torturând, nimicind, aşa cum dicta beţivul de la conducere.

Între timp, Florus se arătă cuprins de un mare zel religios.

– Cum! exclama el turbat, poporul acesta cucerit va refuza să recunoască divinitatea împăratului şi va trăi? Vor aduna aur şi nestemate în onoarea unui zeu necunoscut şi inexistent, în timp ce graţioasa zeitate a Romei nu are nici un singur altar în Ierusalim? Pe zeii Olimpului, eu, Florus, jur că această stare nu va mai dura!

Florus era scund, şi avea o faţă palidă şi buhăită, pe care istoria vieţii lui era scrisă clar. Îl încânta când i se spunea că seamănă cu Nero; ca şi stăpânul lui regal, afecta multe rafinamente în vorbire şi purtare. De când venise la Ierusalim, îndrăznea să poarte smaraldul regal încrustat în jad, pe care îl ridica la vedere când voia să impresioneze sau să intimideze pe cei din jur. Fiindcă moda timpului era să asişti la spectacole de agonie umană în circurile imperiale, iar Ierusalimul nu avea o asemenea arenă, Florus suplinise această lipsă plantând o serie de cruci lângă tribunalul lui, în piaţa deschisă din faţa palatului.

– Crucile – niciodată libere – servesc unui dublu scop, observase înţeleptul procurator; furnizează o mustrare celor rebeli, dar creează şi o binevenită relaxare de la rutina plictisitoare a problemelor de stat.

În faţa acestui om, care stătea pe scaunul de fildeş al slujbei sale, se înfăţişă prinţesa Berenice, cea mai frumoasă femeie a timpului ei, cu picioarele goale, învăluită într-o robă albă, cu părul în valuri pe spate. În spatele ei se afla o suită de însoţitori, şi ei cu picioarele goale şi purtând semnele doliului şi disperării. În dreapta ei – fiindcă aşa ceruse ea – mergea Fineas.

– Măreţule Florus, spuse prinţesa, înaintând pe pardoseala de marmură pe care păşiseră toţi criminalii şi petiţionarii aduşi în faţa tribunalului Romei timp de un secol, eu, Berenice, prinţesă a Israelului, implor augusta ta clemenţă în favoarea poporului meu. Dacă au greşit împotriva ta, au fost pedepsiţi dureros. Să fie pace de acum între tine şi poporul Ierusalimului!

Florus se aplecă în faţă, privind triumfător figura de regină care stătea în faţa lui; sufletul lui de sclav era beat de vanitate. O prinţesă, desculţă, umilită în faţa puterii lui! Îşi îngustă ochii umflaţi şi îşi umflă obrajii puhavi bucurându-se epicureic de noua şi încântătoarea senzaţie.

Berenice, desăvârşită stăpână a fascinaţiei, îşi ridică încet vălul mătăsos al genelor, şi permise misterioasei splendori a ochilor ei să strălucească asupra feţei palide şi umflate a bărbatului de pe scaun.

Pentru o clipă, Florus uită de comoara templului; răsuflarea îi deveni rapidă şi întretăiată.

– Prinţesă, bâlbâi el, sunt…

Era gata să spună „sunt sclavul tău”, dar cuvintele acestea îi aminteau asociaţii dureroase. Ca să-şi ascundă jena, îşi ridică smaraldul la ochi, şi această acţiune îl făcu să-şi vină în fire. Îşi întoarse privirea spre Fineas.

– Şi tu eşti aici să pledezi în favoarea acestui popor hulitor şi încăpăţânat? întrebă el.

– Sunt aici să cer dreptate pentru Israel, răspunse Fineas.

– Şi ei au cerut dreptate – şi au primit-o, spuse procuratorul, arătând spre crucile înspăimântătoare. Ce poţi să spui în apărarea unui popor care refuză să se închine divinităţii pe care au instaurat-o zeii?

– Legea Romei ne permite să-L slujim pe Iehova; chestiunea a fost stabilită cu mult timp înainte de venirea ta la putere. Pledez pentru ţinerea acestei legi. În numele conducătorilor naţiunii stau acum în faţa ta.

Florus se trase înapoi în scaun.

– Eu sunt Roma, spuse el tare. Eu sunt legea.

Cu un gest poruncitor, Berenice îi ordonă lui Fineas să tacă.

– Nu cer dreptate, măreţule roman, strigă ea, întinzându-şi braţele goale spre tribunal; te implor să ai milă – milă pentru un popor rătăcit şi răsculat, a cărui copii şi nepoţi vor întâmpina cu urale numele ilustrului Florus; o, dacă ai avea bunăvoinţa să le acorzi protecţia puterii tale!

Florus permise unui zâmbet să-i strâmbe masca încremenită. Fără să renunţe la nimic din planul său, hotărâse pe moment să mai adauge o nestemată la comoara lui. O soţie de viţă regală la dreapta mea, se gândi el fără să vrea, îmi va mări puterea, aşa cum o cifră aşezată înaintea zerourilor face un număr mare.

– Du-te în pace, prinţesă! spuse el, cu o nuanţă evidentă de slăbiciune în voce; de dragul tău o să îndulcesc severitatea măsurilor mele împotriva acestui neam răsculat. Jupiter să-mi fie martor, continuă el, cu un gest mândru, că nu pot fi influenţat de ameninţări! Voinţa mea e ca granitul; scopurile mele sunt eterne şi neschimbătoare; dacă generaţiile viitoare vor vorbi despre mila lui Florus, nu vor uita nici de

frumoasa prinţesă care, cu preţul vieţii ei, a cerut milă pentru popor. Prinţesă, te salut!

Berenice îşi plecă capul ca să ascundă zâmbetul de triumf şi batjocură.

– Admirabile Florus, murmură ea, îţi mulţumesc în numele poporului – şi în numele meu. Îmi voi aminti de tine, jur pe onoarea mea de prinţesă asmoneană. Dreptatea ta este cunoscută deja de fratele meu Agripa; acum va afla de mila ta generoasă. Fără îndoială, aceasta va fi o zi memorabilă pentru tine şi pentru mine.

Îndrăgostitul procurator îşi strânse buzele – cum făcea Nero când se afla în compania unei femei frumoase.

– O zi memorabilă, repetă el înfumurat, o zi memorabilă pentru tine şi pentru mine.

În camera lui, cuvintele de rămas bun ale prinţesei îi reveniră în minte.

– Acel Agripa, îi spuse el sclavului şi sfătuitorului său, Lotan, este un ticălos linguşitor şi viclean; nu trebuie să avem încredere în el, blestemat fie-i numele! Nu contează, voi avea femeia şi comoara.

– Cine este mai vrednic să le obţină pe amândouă ca ilustrul Florus, spuse sclavul aplecându-se până la pământ; dacă îmi este permis să menţionez, regele Agripa se află deja pe drumul spre Ierusalim.

Procuratorul bătu din palme de uimire.

– Chestiunea trebuie terminată! strigă el.

O oră mai târziu, marele preot primi următoarea comunicare:

„Eu, Gessius Florus, numit de divinul Nero să conduc în locul său toate provinciile din Iudea, poruncesc prin această autoritate poporului din Ierusalim să se supună în mod paşnic legilor Romei, dacă ţin la viaţa şi religia lor. S-au răsculat deja şi au fost pedepsiţi. Acum eu, Florus, jur solemn să le ofer cetăţenilor din Ierusalim iertarea deplină pentru toate ofensele pe care le-au adus autorităţii divine, dacă ei se

obligă să asculte legile ei drepte şi echitabile şi să se închine măreţului Nero – slăvit să-i fie numele! Această supunere va fi dovedită în felul următor: două cohorte de soldaţi se îndreaptă spre Ierusalim din Cezarea. Îndemnaţi poporul să se adune la poartă şi să întâmpine aceste cohorte cu aclamaţii de loialitate. În felul acesta şi nu în altul vor obţine iertarea pentru mizerabila lor crimă de trădare împotriva maiestăţii Romei. ”

La aceeaşi oră, trimise curieri rapizi în întâmpinarea cohortelor, cu mesaje care să-i informeze pe comandanţii acestora că Ierusalimul era răsculat.

– Dacă veţi găsi o mulţime de cetăţeni răsculaţi pe străzi şi la poartă la sosire, spunea mesajul, nu vă fie teamă să-i nimiciţi fără milă. Aceasta este voinţa divinului împărat.

Poporul se adunase deja în mare număr în templu şi Anania, cel mai venerabil dintre preoţi, li se adresă de îndată. Proclamaţia lui Florus fusese pusă în locuri vizibile, întâmpinată fiind de murmure de surpriză şi suspiciune.

– Nu am încălcat nici o lege, strigau oamenii; de ce să sărutăm mâna care ne ucide? Mai bine să întâmpinăm cohortele cu arma în mână, şi să ne dăm viaţa pentru sângele Romei.

Anania îşi sfâşie hainele cu strigăte de durere.

– Supuneţi-vă! Supuneţi-vă! se văită el, pentru ca tiranul să nu aibă o scuză de a-şi continua fărădelegile!

La acest apel, cum fusese aranjat dinainte, leviţii ieşiră din curtea lor cu trâmbiţe aurite şi cu instrumente cu coarde cu care cântau Domnului oştirilor. După leviţi ieşiră preoţii în procesiune, ducând uneltele sfinţite şi îmbrăcaţi în veşmintele sfinte albe, albastre şi purpurii.

– Priviţi aceste obiecte sfinte, pe care părinţii voştri le-au apărat de-a lungul veacurilor! strigă Anania. Priviţi şi templul care este sfânt! Vreţi ca aceste lucruri să fie de prada păgânilor? Vreţi ca sanctuarul să fie pângărit cu sânge şi jefuit? Dacă vă răsculaţi împotriva puterii Romei, asta se va

întâmpla. Supuneţi-vă, ca nişte patrioţi, şi în curând aceste nelegiuiri vor dispărea! Solii care duc vestea faptelor acestui monstru, Florus, sunt deja în drum spre împărat. Iehova este Dumnezeul oştirilor; El ne va aduce victoria!

Imediat, leviţii izbucniră în cor:

„Neprihăniţilor, bucuraţi-vă în Domnul!
Oamenilor fără prihană le şade bine cântarea de laudă.
Lăudaţi pe Domnul cu arfa,
lăudaţi-L cu alăuta cu zece coarde.
Cântaţi-I o cântare nouă!
Faceţi să răsune coardele şi glasurile voastre!
Căci Cuvântul Domnului este adevărat,
şi toate lucrările Lui se împlinesc cu credincioşie.
El iubeşte dreptatea şi neprihănirea;
bunătatea Domnului umple pământul.
Cerurile au fost făcute prin Cuvântul Domnului,
şi toată oştirea lor prin suflarea gurii lui.
El îngrămădeşte apele mării într-un morman,
şi pune adâncurile în cămări.
Tot pământul să se teamă de Domnul!
Toţi locuitorii lumii să tremure înaintea Lui!
Căci El zice, şi se face;
porunceşte şi ce porunceşte ia fiinţă.
Domnul răstoarnă sfaturile neamurilor,
zădărniceşte planurile popoarelor.
Dar sfaturile Domnului dăinuiesc pe vecie,
şi planurile inimii Lui, din neam în neam.
Ferice de poporul, al cărui Dumnezeu este Domnul!
Ferice de poporul, pe care Şi-l alege El de moştenire!”

Încă o dată, fumul jertfelor se ridică spre cer, şi poporul îşi plecă faţa înaintea altarului. Apoi, cu binecuvântările preoţilor răsunându-le încă în urechi, se îndreptară supuşi spre poarta Damascului.

CAPITOLUL XIX

FIICA IROZILOR

PRINŢESA Berenice se întoarse la palatul vechi al Irozilor într-o stare de extremă încântare. Vedea în minte tot Ierusalimul la picioarele ei, în adoraţie umilă, în timp ce vestea sacrificiului ei ajungea până la Roma imperială.

Aruncă o privire critică spre faţa care o privea în oglinjoara din lectică. Timpul nu lăsase urme, în afara unei perfecţiuni mature; fruntea şi obrajii de fildeş erau îmbujoraţi de o uşoară nuanţă rozalie, arcul buzelor descoperea dinţii de un alb orbitor şi genele lungi şi mătăsoase ascundeau ochii strălucitori.

– Sunt mai frumoasă ca niciodată, oftă ea; mai frumoasă? Nu, sunt cea mai frumoasă – de ce să n-o spun dacă e adevărat! Adineauri, romanul mă devora cu ochii lui de basilic. I-am citit gândurile. O să-l ţin în lesă, ca pe un animal ce este, până ajunge neputincios; apoi…

Căzu înapoi pe pernele aurite, privind visătoare broderiile care împodobeau perdeaua.

– Împărăteasa e moartă, gândi ea, ucisă de o lovitură a domnului şi stăpânului ei. Sunt mii care râvnesc să-i ia locul. Dar nu este decât o femeie pe toată faţa pământului, născută

pentru purpura imperială. Femeia aceea sunt eu. Nero e înspăimântător – monstruos – răutăcios; pe scurt, un porc cu chip de om.

Se încruntă şi oftă din nou.

– Dacă aş putea să iubesc un zeu – ca tânărul nazireu… În fond, de ce să nu mă amuz cu băiatul? Aşa vor trece mai repede zilele acestea interminabile.

Sclavul care mergea alături de lectică păşi în faţă văzând mâna albă care apăruse de după perdea.

– Preotul – nazireul; este cu voi, cum am poruncit?

– A refuzat să se întoarcă la palat, înălţimea voastră.

– A refuzat? Ce spui?

– Omul a insistat, stăpână, să se întoarcă neapărat la palatul marelui preot.

– Trimite să mi-l aducă imediat – imediat; poruncesc asta.

Dar mai trecură două ore până să ajungă Fineas în prezenţa doamnei.

Berenice, culcată pe un pat de fildeş aşternut cu petale de trandafir, se juca cu şuviţele minunatului ei păr, împodobit cu perle. Îşi ridică privirea spre el.

– A, văd că nu te simţi bine în prezenţa noastră, spuse ea, prefăcându-se nemulţumită.

Tânărul o privi în tăcere câteva minute.

– De ce ai trimis după mine? întrebă el pe neaşteptate.

O umbră de zâmbet se aşternu pe buzele prinţesei. Într-adevăr acest nazireu – care avea ochii unui băieţel – promitea să fie o distracţie pe cinste.

– Mai întrebi? strigă ea cu o înflăcărare născută din convingere. Nu am stat împreună sub ameninţarea morţii? Oare trebuie să ne despărţim ca nişte străini?

Ea îi studie faţa un moment, apoi făcu un gest rapid.

– Până la urmă, ţie îţi aparţine victoria. Bruta de mai înainte şi-a ascuns la spate legile Romei; tu i le-ai ridicat în

faţă ca pe o oglindă, în care şi-a putut vedea ruina. Ca să-şi satisfacă vanitatea, a promis milă de dragul meu, ca să nu pară învins de o forţă superioară. Vino, vom cina împreună, eu şi cu tine, în onoarea victoriei tale.

– Îmi faci o onoare prea mare, prinţesă, murmură Fineas. Nu pot rămâne. Eu…

Berenice ridică din sprâncene.

– Nu poţi? Acestea sunt cuvinte pe care nu le înţelegem. Regina vrea ca tu să cinezi cu ea; tu o vei asculta.

La o mişcare a mâinii ei apărură sclavii, purtând o măsuţă mică şi elegantă.

– Trăim cum putem în acest loc groaznic, râse prinţesa, cu o schimbare bruscă de dispoziţie. Se numeşte palat; dar cu tot respectul datorat iluştrilor mei strămoşi, mie mi se pare puţin mai bun decât o baracă.

În timp ce vorbea, îi indică lui Fineas un loc la dreapta ei.

Cu faţa împietrită, nazireul ascultă. Berenice, care stătea la mică distanţă de oaspetele ei îndărătnic, concluzionă că era copleşit de teamă sau stingherealã – sau de amândouă.

– I-ai spus marelui preot de succesul nostru? întrebă ea cu voce dulce.

– I-am repetat promisiunea lui Florus – da.

– Şi ce a spus?

Fineas îşi ridică privirea şi îi întâlni ochii frumoşi şi serioşi.

– A spus multe; nu pot să ţi le repet pe toate; nu sunt adevărate.

– Nu mă prea iubesc preoţii aceştia excelenţi, spuse Berenice, ridicând din umeri cu un zâmbet indiferent. Ei, nici eu nu-i iubesc; suntem chit. Dar tu – chiar, de ce eşti preot? Nu iubeşti viaţa? Spune-mi sincer.

– Vreau să-L slujesc pe Dumnezeu în toate lucrurile.

– Să-L slujeşti pe Dumnezeu – da; dar oare preoţii Îl slujesc pe Dumnezeu?

Fruntea lui Fineas se întunecă; privi fără să răspundă platourile cu mâncăruri delicate, pe care sclavii atenţi le aşezaseră în faţa lui.

– Aha, ştii prea bine că nu! strigă doamna, izbucnind în râs. Se închină în faţa unui Dumnezeu pe care nu Îl cunosc; îi oferă nenumărate jertfe; îşi îmbracă trupurile cu robe sfinte, fac rugăciuni lungi la fiecare colţ de stradă; repetă nişte legi vechi până când glasul le sună mai spart decât clinchetul acestor cupe; şi în tot acest timp îi jefuiesc pe săraci, mint, înşeală, urăsc, ucid. Vai, este adevărat; îi cunosc. Ştiu destule despre religie, continuă ea, după o pauză, în timpul căreia sclavii îi încoronaseră cu ghirlande de trandafiri, ca să declar că toate religiile sunt la fel; o înşiruire de ceremonii fastuoase care ascund putreziciunea; haine albe care ascund trupuri moarte.

Se înfioră uşor, apoi râse din nou; un sunet la fel de muzical şi dulce ca şi cântecul păsărilor din grădina de acasă, gândi Fineas.

– Nu, eu una nu cred în religiile acestea, urmă prinţesa, observând cu satisfacţie surâsul uşor care se desena pe faţa tovarăşului ei. Am auzit odată un iudeu numit Pavel, un prizonier în drum spre Roma, unde avea să fie judecat nu ştiu nici eu pentru ce. Îi înfuriase pe preoţi cu ereziile lui, poate, şi îl urau pentru asta. Da, îmi amintesc acum; şi ca să se salveze, fiind cetăţean roman, a apelat la judecata Cezarului. Sărmanul nebun; a zăcut în închisoare trei ani, apoi a fost condamnat la moarte, acum un an. Cezarul îi urăşte pe creştini.

– Creştini! exclamă Fineas; ce ştii despre creştini?

– Preot şi nazireu – eşti cumva şi apostat? Într-adevăr, aş putea să-ţi spun multe despre creştini dacă aş vrea. Sunt nişte oameni ciudaţi. Şi, pe veşmântul lui Venus, cred că au văzut ceva ce noi nu cunoaştem. Acest Pavel – despre care

vorbeam – înlănţuit şi împovărat de ani, a stat în prezenţa lui Festus, a regelui Agripa şi a mea, împreună cu toţi oamenii noştri, şi a vorbit în apărarea lui destul de îndrăzneţ.

– Şi ce a spus despre Isus din Nazaret? întrebă Fineas, cu ochii fixaţi asupra prinţesei.

Berenice era vizibil enervată. Cine şi ce fel de om era acest preot grosolan, căruia îi acordase deja favoruri pentru care ar fi îngenunchiat prinţii? Îi privise cu răceală frumuseţea, ca să devină brusc interesat la menţionarea unui răufăcător mort. Privi lung faţa pătimaşă, înflăcărată, încadrată de buclele întunecate; apoi privirea îi alunecă ca un şarpe spre umerii largi şi spre braţele puternice.

– Pe perdeaua templului! murmură ea, arcuindu-şi buzele, ai faţa unui Apolo, trupul unui războinic şi sufletul unui copil plângăcios.

Fineas păli sub privirea ascuţită a femeii.

– Permite-i unui nevrednic slujitor al lui Iehova, care şi-a nemulţumit regina, să se retragă din prezenţa ei, spuse el încet. Îndrăznesc să-i reamintesc că sunt în palatul Irozilor nu din voia mea, ci la porunca ei. Prinţesă, te salut! Rămas bun.

Berenice sări în picioare cu un hohot de râs; dacă până acum se învârtise ca un fluture în jurul acestui tânăr frumos şi ciudat, acum trebuia să-l prindă în mreje.

– Nu! Nu! strigă ea; nu vei pleca. Am spus-o numai ca să te încerc. Vino, o să-ţi spun totul despre creştini – tot ce vrei. Haide, îţi poruncesc. Oricum nu poţi merge mai departe de uşa palatului, fiindcă soldaţii mei o păzesc.

Fineas se aşeză la loc, dar ochii îi erau întunecaţi şi privi mai rece ca niciodată zâmbetul femeii de alături.

– Oare nu voi reuşi să-l cuceresc pe preotul acesta îndărătnic? se întrebă Berenice, aproape furioasă. Bine, o s-o iau ca pe o provocare; dacă îl cuceresc pe acest încăpăţânat, voi reuşi şi cu Cezar.

Înarmându-se cu toate armele fascinaţiei ei, porni la atac. Vorbele ei treceau cu repeziciune de la melancolie la

veselie, în timp ce zâmbetele, încruntările, îmbujorarea şi privirea visătoare traversau una după alta faţa ei încântătoare, ca norii pufoşi deasupra unei pajişti înflorite.

Fineas era uimit – fermecat; şi, fiind şi el om, era încântat de amabilitatea vorbelor şi gesturilor ei. Fără să-i înţeleagă motivele subtile, nazireul îşi ridică capul cu graţie statuară, dăruindu-i privire pentru privire, vorbă pentru vorbă, într-un schimb fermecător de replici.

Din când în când, sorbea câte o înghiţitură din cupa aurită de lângă el; conţinea, după cum îi spusese prinţesa, cu un zâmbet încântat, cea mai curată apă, amestecată cu mirodenii. Şi Fineas, prin ale cărui vene curgea acum incolorul dar puternicul vin de Chios, hotărî că prinţesa era cea mai frumoasă şi mai graţioasă femeie din Ierusalim – ba nu, din toată lumea. Curios era faptul că îşi adusese aminte de micuţa evreică pe care o salvase de soldatul cel necioplit. Era uimit să-şi dea seama, amintindu-şi faţa ei, că era frumoasă. Întorcându-se încet spre gazda lui, întrebă cu o uşoară ezitare ce se întâmplase cu fata.

– Fiica negustorului? întrebă ea, cu o sclipire periculoasă în ochi.

– Nu ştiu nimic despre fată, nici a cui fiică este, răspunse Fineas, vag tulburat.

Berenice îşi puse mâna ei albă pe braţul lui.

– Spune-mi adevărul despre fată, gânguri ea. Nu sunt un rabin ipocrit, să mă supăr pe un tânăr fiindcă nu e bătrân. Fetiţa este foarte frumoasă, nu-i aşa?

– Nu m-am gândit, bâlbâi Fineas. Îşi aruncă privirea tulburată spre vălul aurit care era aruncat asupra lui.

– Nu am văzut-o niciodată înainte.

– Mi-ai spus adevărul, observă prinţesa, cu un zâmbet enigmatic; ochii tăi nu s-au deschis încă. Într-adevăr, zeii sunt

buni cu mine – şi vor fi şi mai buni. Augusta Victoria![*] Ce zici? nu e un nume potrivit pentru o frumuseţe regală?

Râse tare, cum râde cel care a câştigat o victorie uşoară.

– Am vizitat odată un nazarinean bătrân, din curiozitate, continuă ea, după un moment de tăcere. Făcuse minuni ciudate, se spunea; le redase orbilor vederea, înviase morţii şi altele – toţi creştinii sunt vrăjitori renumiţi. M-am deghizat ca o femeie de rând şi, însoţită de o singură sclavă, am mers acasă la acest om. Era aici în Ierusalim. Stătea singur într-o cameră mare, scriind ceva pe un sul. „Sunt şchioapă, bunule nazarinean", am şoptit eu, prefăcându-mă intimidată de prezenţa lui; „nu vrei să mă vindeci?" Dacă ar fi şoptit nişte vrăji, scuturându-şi braţele cum fac vracii din Atena şi Roma, i-aş fi aruncat un bănuţ în faţă; nu mă temeam de nici un bărbat – nici atunci şi nici acum. Dar nu a spus nimic; doar m-a privit cu nişte ochi bătrâni, înţelepţi, până când am simţit că transpir de ruşine; apoi s-a întors şi a citit, parcă din sulul lui: „Oricine o ia înainte, şi nu rămâne în învăţătura lui Christos, n-are pe Dumnezeu. Dacă vine cineva la voi şi nu vă aduce învăţătura aceasta, să nu-l primiţi în casă şi să nu-i ziceţi bun venit. Căci cine îi zice bun venit se face părtaş faptelor lui rele. "

„Bunule nazarinean", l-am rugat eu umilită, „spune-mi o vorbă pe care să o duc lumii". Într-adevăr, pentru moment doream să-l bucur pe bătrân. El s-a uitat din nou la mine şi eu, uimită, mi-am dat jos vălul.

„Fiică", a spus el, „îţi voi spune un cuvânt adevărat şi preţios; adevărul este acesta: Dumnezeu e dragoste, şi oricine iubeşte Îl cunoaşte pe Dumnezeu. "

Glasul ei argintiu ajunsese un murmur muzical şi Fineas, tulburat până în adâncul sufletului de adevărul şi

[*] Augusta – un titlu purtat de împărăteasa Romei; Victoria – forma latină a numelui Berenice.

frumuseţea acestor cuvinte, se aplecă spre tovarăşa lui, fără să ghicească nimic din vicleşugul ei.

– Da, da! strigă el exaltat, acesta este adevărul! Îl ştiu – l-am simţit. Ce frumos să crezi că acesta este adevărul! Întinse mâna mecanic spre cupă; era goală.

Berenice îşi ridică mâna într-un gest mânios.

– Pune vin, sclavule, şopti ea.

Fineas tresări de parcă ar fi primit o lovitură neaşteptată.

– Vin! repetă el palid.

Prinţesa îşi muşcă buzele de enervare.

– Nu am vrut; a fost o greşeală nenorocită.

– Nu, nu! Nebun ce sunt, am devenit jucăria unei femei! Jurământul meu – mi-am încălcat jurământul!

– Şi cu ce este jurământul tău mai presus decât al meu? întrebă Berenice, sărind în picioare. Ţi-ai încălcat jurământul? Foarte bine – ai rupt un lanţ. Ce a făcut jurământul tău pentru tine? Te-a hrănit, te-a îmbrăcat, te-a încălzit, ţi-a produs plăcere? Nu, cred că nu. Şi eu am fost nazireu, nu? Ca să-i mulţumesc pe preoţii corupţi; ca să câştig putere şi influenţă pentru ambiţiosul meu frate. Eu mi-am încălcat jurământul din dragoste; şi tu, frumosul meu Fineas, nu poţi să mă ierţi fiindcă ţi-am rupt lanţurile şi ai redevenit liber?

Fineas privea vrăjit faţa pătimaşă ridicată spre el.

– Pentru dragoste, Fineas, şopti ea şi se lipi de el ca un crin strălucitor plecat de vânt.

O prinse în braţele lui tinere cu un geamăt de durere şi bucurie, dar într-o clipă ea se eliberă, tresărind de frică la auzul unor paşi grei care se apropiau. Uşa sălii de banchete se deschise larg.

– Agripa! exclamă ea; apoi, văzând sângele de pe sabia lui, continuă.

– Ce s-a întâmplat? Ce este?

Bărbatul care intrase aruncă o privire încruntată încăperii.

– Poporul din Ierusalim cere sângele unei anumite prinţese, care i-a vândut – declară ei – romanului Florus, spuse el aspru, apropiindu-se mânios de femeia palidă. Ce ai făcut? Răspunde!

– Eu? Dar cum îndrăzneşti să-mi vorbeşti ca unei sclave care şi-a atras mânia regelui? Nu, nu-ţi răspund nimic.

– Le vei răspunde lor, atunci, şi încă repede, spuse Agripa, cu un gest semnificativ.

Berenice ascultă o clipă strigătele ameninţătoare.

– Ce – ce s-a întâmplat? murmură ea. Nu am făcut nimic… jur; doar am cerut îndurare pentru aceşti răsculaţi. Florus mi-a promis pe cuvânt de onoare.

– Mii de oameni zac morţi la poarta Damascului, răspunse Agripa rece; omorâţi de cohortele romane. Prudentul Florus s-a retras în Cezarea ca să pună o distanţă convenabilă între el şi victimele lui. Vrei să-l urmezi acolo, vrăjitoareo? Sau ai alte afaceri grabnice aici, la Ierusalim?

Ochii lui Berenice se înroşiră de furie.

– Te urăsc! ţipă ea.

Apoi se întoarse spre Fineas.

– Pleacă, nebunule, spuse ea aspru. Nu vezi că nu mai eşti dorit?

CAPITOLUL XX

CA O PASĂRE ÎN ZBOR

PENTRU Rahela, singură în căsuţa ei din Aftha, zilele treceau încet. Nu mai primise veşti de la fiul ei din dimineaţa în care Fineas plecase la Ierusalim, iar Ben Huna se întorsese în sat dezamăgit. Rabinul îi spusese despre lipsa din linia descendenţei, care i se părea acum un obstacol de netrecut în faţa viitorului strălucit pe care bunul învăţător îl sperase pentru favoritul său.

Rahela era încurcată de vorbăria despre lege în care se pierduse Ben Huna, când voise să-i explice natura şi scopul slujbei preoţeşti. Înţelegea un singur lucru; Fineas nu mai putea să urmeze cariera pe care ea o plănuise pentru el, şi care adusese atâta suferinţă în viaţa lor. Ochii îi străluciră.

– A, da, strigă ea, cu un zâmbet tremurător, înţeleg; bietul meu copil a fost respins. Vai, aşa este! Dar trebuie să primim voia lui Dumnezeu. Fiul meu se va întoarce la mine, şi vom trăi la fel de fericiţi ca înainte.

– Nu este aşa, femeie, spuse Ben Huna, cu toată maiestatea legii în ton şi gesturi; voia lui Dumnezeu este ca noi să ne plecăm în faţa inevitabilului, dar nu suntem siguri că acesta este inevitabilul. Băiatul va rămâne în templu, pe un post onorabil, iar eu mă voi ocupa în continuare de această

problemă. Am adunat deja câteva date care mă vor ajuta în cercetări şi voi găsi dovada de care avem nevoie.

– Dar de ce – se rugă timidă văduva – să nu rămână cu mine până termini cercetările? Eu… eu sunt singură şi…

– Mai mult decât o dată ai avut ocazia să-ţi găseşti un alt soţ, o certă rabinul. Eşti singură fiindcă aşa ai vrut. Este scris „nu este bine ca omul să fie singur". Cât despre femeie, nu a fost creată de Dumnezeu cu alt scop decât acela de a satisface nevoile şi plăcerile bărbatului; prin ea însăşi nu este nimic. Aceasta este legea, şi aşa e bine.

Obrajii arămii ai Rahelei se înroşiră. Dar, chiar dacă avea unele gânduri femeieşti privitoare la legile făcute de bărbaţi pentru bărbaţi, nu spuse nimic.

Ben Huna privi fruntea plecată a văduvei cu o anume indulgenţă, amestecată cu puţină aprobare. Rahela era o femeie foarte atrăgătoare; nu era pământ mai bine lucrat ca al ei, şi casă mai bine îngrijită în toată Aftha.

– Bine, continuă el cu un oftat, strângând din umeri, sunt deja bătrân, şi aş vrea să văd uleiul sfinţit pe capul băiatului înainte să cobor la odihnă. Du-te în pace, femeie; roagă-te tot timpul, şi poate că Dumnezeu va lua aminte la cererile tale, fiindcă uneori Cel Atotputernic priveşte cu îndurare spre cea mai umilă din creaturile sale.

Cu aceste cuvinte, bunul rabin îşi văzu de drum, şi dacă era însoţit de gândul unei bătrâneţi liniştite, în tovărăşia unei femei frumoase, nu era nimic de mirare. Dar Ben Huna se ocupase prea mult timp de fericirea celorlalţi ca să se mai gândească prea mult la a lui, aşa că aceste gânduri se împrăştiară ca un stol de porumbei în faţa preocupărilor legate de aranjamentele necesare unei lungi călătorii, fiindcă ajunsese la concluzia că trebuia să călătorească în oraşe îndepărtate.

Cât despre Rahela, îi urmă sfatul; şi într-adevăr, dacă cererile unei inimi de mamă ar fi putut să se materializeze, satul ar fi fost acoperit de un nor de rugăciuni, alb ca aripile

îngerilor, coborând direct din cer. Deasupra Ierusalimului se vedea un nor roşiatic, întunecos şi greu, ca răsuflarea unui mormânt. Între aceşti nori, un suflet se zbătea în agonie.

La apus, Rahela se plimba în grădină, meditând, visând, rugându-se. În imaginaţie, îşi vedea copilul, îmbrăcat în alb ca un înger, slujind în curţile strălucitoare ale templului. Poate că şi el îşi amintea de ea, singură în vechea grădină, unde pârâul clipocea la fel de plăcut ca şi înainte printre florile albe şi roz, şi migdalul înflorit străjuia căsuţa. Porumbeii, care îşi ocupaseră deja cuiburile de sub acoperiş, uguiau în timp ce rândunelele, săgeţi întunecate pe cerul auriu al asfinţitului, veneau spre casă toate odată.

Pe culmea muntelui, pe drumul care ducea spre Betleem, şerpuind ca o panglică roşiatică, se zărea o siluetă albă. Rahela îl privi cu sufletul la gură; apoi ochii i se umplură de lacrimi răbdătoare.

– Nu va veni, îşi spuse ea.

Crinii înalţi, străjuind poteca ca nişte santinele, îl mângâiară pe drumeţ cu aurul lor şi mirta îi atinse braţele cu blândeţe în pacea înserării.

– Mamă – o, mamă!

Rugăciunile nenumărate, albe ca aripile îngerilor, şi mult mai puternice, învinseseră. Fineas era din nou acasă.

CAPITOLUL XXI

ULTIMA VICTORIE

ÎN anul 66 – numărat de la naşterea omului din Galilea, lucruri ciudate şi teribile se întâmplară în provinciile Iudeii. Agripa, cu caracterul lui dublu de patriot şi diplomat, voise să liniştească poporul, folosind când elocvenţa lui convingătoare, când detaşamente de soldaţi romani. În cele din urmă abandonă Israelul în voia sorţii, retrăgându-se în Cezarea, de unde supraveghea evenimentele cu detaşarea şi cinismul unui jucător împătimit. Berenice, cumva speriată de la salvarea ei din mâinile norodului din Ierusalim, îl însoţise.

În zilele acelea, aşa numiţii zeloţi deschiseră larg porţile Ierusalimului în faţa unor bande de tâlhari vagabonzi care bântuiau ţinutul.

– Vom înfrunta focul prin foc! spuneau ei şi tâlharii, cunoscuţi sub numele de sicari din cauza săbiei curbate pe care o purtau la brâu, năvăliră în oraş ca nişte vulturi asupra prăzii. Timp de o lună, distruseră tot ce întâlneau în cale; palatul lui Agripa şi cele ale preoţilor de seamă fuseseră arse, la fel şi clădirile în care se aflau documentele privitoare la datorii şi datornici; nu mai erau săraci şi bogaţi în Ierusalim. Antonia, fortăreaţa garnizoanei romane, fu luată de mulţime

într-o singură noapte, iar gărzile măcelărite până la ultimul om.

Zvonuri despre aceste fapte se răspândiră în toate provinciile; auzindu-le, naţiunea iudaică se ridică ca o fiară care se scutură după un somn îndelungat, şi se năpusti asupra neamurilor cu o furie născută din secole lungi de nedreptate şi apăsare.

Cestius Galus, proconsulul Siriei, era un om înţelept şi prudent; acţiunile lui nu erau grăbite de vehemenţa adversarilor săi.

– Lăsaţi-i să se omoare unul pe altul un timp, spusese el cu înţelepciune; aceasta va fi o sângerare care le va mai potoli turbarea.

Acest Cestius era cea din urmă maşină de război din numărul celor care, odată pornite, lucrează orbeşte ascultând voinţa Celui Preaînalt, care conduce nevăzut tot ce se întâmplă pe pământ. Trimiţând detaşamente romane în Galilea, şi de-a lungul coastei până la Iope, Cestius plecă din Antiohia cu douăsprezece legiuni; după ce nimici orice urmă de răscoală din calea lui, îşi adună toate forţele la Cezarea.

De la Cezarea, proconsulul înaintă spre Ierusalim, pe drumul care trecea pe lângă Bethoron unde, cu cincisprezece veacuri înainte, Iosua învinsese pe cei cinci regi ai amoriţilor. La Ghibeon, puţin mai departe, fu întâmpinat de un anume şef al sicarilor, cunoscut drept Simon Bar-Gioras, pe care îl atacă cu furie. Câteva zile mai târziu, romanii avansau din nou spre Ierusalim, măturând locuitorii ţării din cale ca un val uriaş de lăcuste purtat de vântul de vest.

La un kilometru în nordul oraşului, Muntele Măslinilor îşi întinde terasele încununate de un platou asemănător spatelui unui uriaş adormit; pe această înălţime, cunoscută în Ierusalim ca Scopus, îşi aşezară tabăra triumfătorii romani.

– Războiul s-a sfârşit, gândea Cestius. Şi fu şi mai sigur de acest lucru atunci când primi vizita unei delegaţii

compusă din oamenii de seamă ai oraşului. Această delegaţie venise în cea mai mare taină, furişându-se pe timp de noapte afară din oraş, după ce îi mituise pe portari.

– Am venit la tine, prea nobile Cestius, spuse Anania, care conducea ambasada, ca să îţi anunţăm supunerea noastră şi deplina noastră loialitate faţă de Roma. Ce s-a întâmplat deja cu mulţimea a fost ceea ce meritau nişte oameni beţi de sânge şi nelegiuire. Şi noi am pierdut tot ce aveam în mâinile acestor oameni. Acum intră în oraş, te implorăm, şi adu pacea din nou nenorocitului nostru popor, ca să putem trăi din nou cu bucurie sub protecţia legilor romane.

Aceste cuvinte îl încântară pe Cestius şi, primind asigurări din partea lor că va fi primit cu porţile deschise, înaintă încrezător doar ca să întâmpine o rezistenţă disperată din partea armatei de sicari şi zeloţi care împânziseră zidurile cu o grămadă de arcaşi. Cât despre nenorociţii ambasadori, fuseseră prinşi cu toţii în afară de Anania, şi zeloţii le atârnaseră trupurile moarte de turnurile de la poartă, în faţa romanilor.

Văzând aceasta Cestius, care era mai mult prudent decât înţelept, se retrase în tabără ca să se gândească mai bine, în ciuda sfaturilor centurionilor săi, care văzuseră că acum oraşul putea fi cucerit cu uşurinţă.

Poate că un mesager din partea Domnului oştirilor, investit cu o autoritate ce nu putea fi negată, stătea în dreapta proconsulului şi îi spunea:

– Retrage-ţi mâna; recolta nu este gata încă pentru seceriş; trebuie ca mai întâi să se separe grâul de neghină.

Sau poate că era un anumit sul, primit de la prietenul şi tovarăşul său Florus, procuratorul Iudeii. „Lasă roiurile vrăjmaşe să se distrugă unul pe altul, apoi vom împărţi mierea” spuneau enigmaticele cuvinte, aduse vredniculuiCestius de către un mesager din Cezarea lui Filip.

Sigur este faptul că Cestius ridică tabăra şi se întoarse la Ghibeon; de acolo, îngreunat de numeroasele convoaie cu

bagaje, neputincios în faţa apărării sălbatice de la Bethoron, fugi în dezordine în văile stâncoase, urmărit de muntenii curajoşi care nimiciră într-o singură zi nu mai puţin de cinci mii din floarea soldaţilor romani.

Aşa se întâmplă că la Bethoron, unde Israelul câştigă prima mare victorie, o câştigă şi pe ultima. Cuceritorii se întoarseră la Ierusalim, târând după ei maşinile grele de război, pe care romanii le abandonaseră în fuga lor. În noaptea aceea, locuitorii oraşului sfânt îşi sărbătoriră pe străzi marea bucurie; focuri, aprinse cu şeile cavaleriei romane şi cu scuturile de lemn ale pedestrimii, străluceau pe fiecare înălţime a oraşului; voci pline de bucurie se auzeau în întuneric, proclamând victoria, şi în curţile templului mulţimi de închinători, delirând de triumf, cântau cât puteau în onoarea Dumnezeului oştirilor.

Pe cerul întunecat al nopţii de primăvară strălucea o sabie de foc; poporul îi privise apariţia cu teamă şi uimire, dar acum îşi ridicară braţele spre ameninţătorul vizitator, într-o izbucnire de bucurie.

– Sabia victoriei! strigau ei. Sabia victoriei lui Israel şi a Domnului!

Zvonuri despre miracol trecură din gură în gură; se spunea că la ceasul al nouălea al nopţii dinaintea victoriei, o lumină strălucitoare apăruse deasupra altarului din Sfânta. Care de război şi soldaţi în luptă fuseseră observaţi în norii asfinţitului. Poarta Frumoasă, care avea nevoie de douăzeci de oameni ca să fie mişcată, se deschisese singură la miezul nopţii, de parcă ar fi vrut să ureze bun venit oştilor triumfătoare. Oamenii se uitau îngroziţi unii la alţii, sperând să vadă în aceste evenimente semnul venirii lui Mesia. Da, într-adevăr, timpul pentru seceriş sosise!

În anumite case liniştite din oraş aveau loc cu totul alte scene; în unele, femei disperate îşi plângeau morţii; în altele, se făceau pregătiri grăbite de plecare. Nu mai era nici o

speranţă de împăcare cu Roma; tot ce mai rămânea de făcut era să scape din faţa loviturii finale.

Pe o stradă îngustă şi aglomerată din Agra, numeroase siluete învăluite în mantale intrau într-o casă întunecată, a cărei cameră de sus era luminată de o făclie care pâlpâia. Lumina aceasta strălucea deasupra capului unui bătrân care stătea în picioare.

După ce camera se umplu cu figuri tăcute, omul ridică mâna tremurătoare şi privi cercetător feţele palide ale ascultătorilor.

– Copiii mei, spuse el blând, prea iubiţi şi fideli credinţei în Domnul nostru Isus Christos, au venit zilele să ne amintim ce ni s-a spus. Unii dintre voi ştiu că Domnul nostru, înainte să fie răstignit, a vorbit mulţimii adunate în templu.

– De aceea, iată, a spus El, vă trimit prooroci, înţelepţi şi cărturari. Pe unii din ei îi veţi omorî şi răstigni, pe alţii îi veţi bate în sinagogile voastre, şi-i veţi prigoni din cetate în cetate; ca să vină asupra voastră tot sângele nevinovat, care a fost vărsat pe pământ, de la sângele neprihănitului Abel până la sângele lui Zaharia, fiul lui Barachia, pe care l-aţi omorât între templu şi altar. Adevărat vă spun, că toate acestea vor veni peste neamul acesta.

După ce a spus cuvintele acestea, Domnul s-a uitat la tot norodul şi la templu, şi celor care stăteau lângă El li s-a părut că plângea. Şi-a întins braţele ca o mamă care îşi cheamă fiul.

– Ierusalime, Ierusalime, a strigat El, care omori pe prooroci şi ucizi cu pietre pe cei trimişi la tine! De câte ori am vrut să strâng pe copiii tăi cum îşi strânge găina puii sub aripi, şi n-aţi vrut! Iată că vi se lasă casa pustie; căci vă spun că de acum încolo nu Mă veţi mai vedea până când veţi zice: „Binecuvântat este Cel ce vine în Numele Domnului!”

Pe când era gata să părăsească templul, unii dintre noi, minunându-se de gloria locului şi de cuvintele pe care le spusese El, au zis:

– Priveşte, Doamne, ce pietre şi ce clădiri sunt aici!

Şi El a răspuns:

– Adevărat, adevărat vă spun, că nu va rămânea piatră pe piatră care să nu fie dărâmată.

Atunci ne-am amintit de cuvintele pe care le spusese în ziua aceea de bucurie, când poporul L-a primit cu osanale în oraş, aşternându-şi hainele înaintea Lui, cu ramuri de finic în mână, şi strigând „Binecuvântat este Cel ce vine în numele Domnului! Pace în cer! Mărire Celui Preaînalt!” Când, de pe înălţimile de deasupra Ierusalimului, a văzut oraşul şi templul, strălucind ca zăpada în lumina soarelui, s-a oprit şi le-a privit; şi cei care mergeau lângă El i-au auzit vocea, amestecată cu lacrimi, spunând:

– Dacă ai fi cunoscut şi tu, măcar în această zi, lucrurile, care puteau să-ţi dea pacea! Dar acum, ele sunt ascunse de ochii tăi. Vor veni peste tine zile, când vrăjmaşii tăi te vor înconjura cu şanţuri, te vor împresura, şi te vor strânge din toate părţile: te vor face una cu pământul, pe tine şi pe copiii tăi din mijlocul tău; şi nu vor lăsa în tine piatră pe piatră, pentru că n-ai cunoscut vremea când ai fost cercetată.

Cu două zile înaintea Paştelui, când avea să fie condamnat la moarte, Domnul nostru a mers pe Muntele Măslinilor, unde îi plăcea să meargă; crinii de pe câmp înfloriseră şi umbra măslinilor era plăcută; cu toţii ştim locul, şi îl iubim în amintirea Celui care a fost în mijlocul nostru. În locul acesta noi, cei care am fost mereu cu El, am venit să-L vedem în taină, fiindcă inima ne era grea.

– Spune-ne, am spus noi, când se vor întâmpla aceste lucruri? Şi care va fi semnul venirii Tale, şi a sfârşitului lumii?

Atunci ne-a vorbit despre toate lucrurile care aveau să se întâmple atunci când El nu va mai fi în mijlocul nostru. Multe din aceste lucruri s-au întâmplat deja; războaie şi veşti de războaie ne-au ajuns la urechi; foamete, boli şi cutremure de pământ au lovit toate neamurile. Din cei pe care îi iubeam,

mulţi au suferit persecuţie până la moarte; unul dintre ei este Ştefan, care a fost ucis cu pietre de către cei care îl urau pe Domnul, şi a murit spre gloria Lui; o mare mulţime de sfinţi au fost biciuiţi, întemniţaţi şi daţi fiarelor sălbatice – şi oamenilor, mult mai nemiloşi decât fiarele – atât aici, în Iudea, cât şi în toate părţile pământului, acolo unde a strălucit lumina lui Christos. Lucrurile acestea s-au împlinit; şi acum iată că vine sfârşitul. Am văzut urâciunea pustiirii aşezată în locul sfânt – fiindcă ce alt nume putem da oştilor păgâne care şi-au aşezat tabăra pe Muntele Măslinilor, loc sfinţit de picioarele Celui care ne-a adus pacea. Acum e timpul ca cei din Iudea să fugă la munţi! Fiindcă nenorocirile sunt la uşă; aşa ceva nu s-a întâmplat de la începutul lumii şi nici nu se va mai întâmpla! Da, El ne-a spus ce avea să se întâmple. Datoria noastră e să ascultăm!

Vocea adâncă a bătrânului tăcu, şi tăcerea, întreruptă doar de strigătele îndepărtate ale mulţimii de pe stradă, se aşternu ca un văl peste încăpere. Apoi o voce, nevinovată şi senină ca cea a unui înger, începu să cânte:

„Isus Christos, lumină a iubirii
Făclie sfântă a Tatălui ceresc!
În timp ce noaptea ne învăluie în umbră
Slăvim lumina ce a strălucit
Şi străluceşte încă în întunecime!”

Una câte una, alte voci se adăugară cântecului. Voci de femei, dulci şi triste, voci de copii, cristaline ca nişte clopoţei de argint, voci grave de bărbaţi, încărcate toate de durerile vieţii, trecute, prezente sau viitoare.

„Slăvit să fii, o, Tată! Slăvit să fii, Isus!
Căci vrednic eşti de slavă şi mărire
Acum şi pe vecie; în fiecare zi din veşnicie
Fiu al lui Dumnezeu, ce ne-a chemat la viaţă!”

Câteva rugăciuni se înălţară fierbinţi pentru ajutor şi călăuzire, şi întâlnirea luă sfârşit.

Planurile pentru viitor erau simple şi fuseseră hotărâte repede de urmaşii Celui care era cu ei tot timpul, şi pe a cărui cuvinte se sprijineau ca pe o temelie de stâncă. Nu aveau să ia cu ei poveri nefolositoare, fiindcă timpul era scurt şi Domnul lor vorbise şi despre acest lucru în felul următor: „Cel care este pe acoperiş, să nu coboare să-şi ia nimic din casă, iar cel care este la câmp să nu se întoarcă să-şi ia veşmintele”. Urmând sfatul lui Iacov, iubitul conducător al bisericii din Ierusalim, hotărâseră să se îndrepte spre un orăşel din munţii Galaadului, căutând adăpost în faţa urgiei care avea să vină. Numele acestui loc era Pela, care însemna în ebraica veche ascuns, secret, pus deoparte.

În ceaţa dimineţii porniră – toţi creştinii din Ierusalim care erau în stare să călătorească. Dar Iacov, şi cu el Rufus, un prozelit, şi câteva femei care nu mai aveau casă, nici familie, rămaseră în urmă.

– Sunt bătrâni, spusese episcopul, şi nu puţini sunt bolnavi, şi au nevoie de un sprijin; nu îi voi lăsa singuri.

După ce îi petrecu pe ultimii călători cu rugăciuni şi binecuvântări, Iacov se aşeză pe patul din camera de sus, obosit şi istovit, dar bucuros că totul va fi bine pentru cei pe care îi iubea. În minte, îi însoţea pe pribegi pe drumul roman, îi trecea de hoardele de tâlhari şi îi vedea ajunşi în pajiştile verzi de lângă Pela.

În timp ce se gândea la aceste lucruri, cineva îl atinse pe umăr; se întoarse şi văzu faţa stânjenită a unei fete care îi adusese o farfurie cu mâncare.

– Te rog, învăţătorule, spuse ea timid, să mănânci şi să te odihneşti după noaptea aceasta grea.

Pentru ochii slăbiţi ai episcopului, părea un înger vestitor, fiindcă lumina zorilor îi încununa fruntea cu un nimb de raze.

– Cine eşti tu, fiica mea? întrebă el uimit.

– Sunt Meroda; te-am auzit vorbind de câteva ori despre Isus cel răstignit, şi vă iubesc pe amândoi, şi pe dumneata şi pe El.

– Dar tu eşti tânără şi puternică, copila mea, spuse blând episcopul. De ce nu ai plecat cu ceilalţi din locul acesta blestemat?

Meroda părea tulburată.

– Nu pot să-mi părăsesc tatăl, spuse ea simplu.

CAPITOLUL XXII

ÎN AFTHA

ÎN oraşele şi cetăţile din Iudea, vestea victoriei asupra lui Cestius fu primită cu mare entuziasm. Mulţumiri publice se înălţau în toate sinagogile, în timp ce în căsuţele umile cântările se amestecau cu dansuri şi ospeţe. Se afirma că toată armata romană fusese distrusă, şi că oştile cerului coborâseră în formă vizibilă din nori, urmate de cohorte cu săbii de lumină. Veniseră zilele lui Mesia, şi nu mai rămânea decât să se împlinească glorioasele promisiuni ale profeţilor. Zvonurile privitoare la debarcarea unor legiuni romane la Ptolemais nu stârniră nici o teamă în sânul norodului orbit.

– Dumnezeul nostru este în stare să nimicească oştile păgânilor, spuneau ei cu mândrie; ca atunci când Sanherib, regele Asiriei, a pornit împotriva Ierusalimului, şi îngerul Domnului a venit noaptea în tabăra lui şi a ucis mii de asirieni.

Unii dintre ei, ai căror ochi nu erau orbiţi în întregime, făceau apel să se înarmeze tot norodul, să întărească zidurile oraşului, să asigure trecătorile din munţi, să se adune recoltele şi să fie depozitate în siguranţă. Dar norodul nu acorda nici o atenţie acestor cuvinte şi avertizări zadarnice. Când cetăţile

din Galilea începură să cadă una după alta în faţa oştirii romane conduse de Vespasian, locuitorii Iudeii se adunară mai aproape. Unii dintre ei, îngroziţi de fărădelegile zeloţilor, îşi abandonau casele şi, împreună cu familiile lor, se îndreptau spre Ierusalim.

– În Ierusalim vom fi în siguranţă, spuneau ei, şi în cetatea Sionului vom mânca grăsimea neamurilor.

În liniştitul Aftha oamenii îşi adunau recoltele şi le depozitau, ascultând de ordinea firească a anotimpurilor; mâncau şi beau şi dansau la culesul viilor, cum făcuseră dintotdeauna. Galilea şi romanii răzbunători erau departe iar Ierusalimul, ascuns între dealuri, nu dezvăluia nimic din focul războiului civil care îl devora. Când şi când, câte un negustor le povestea ţăranilor înmărmuriţi despre zeloţii care se adunaseră în curtea templului ca într-o fortăreaţă, în timp ce Agra era devastată de soldaţii lui Ioan din Ghisala.

Ciudate poveşti, îngrozitoare, erau acelea despre oraşul sfânt. Copiii râdeau încântaţi ascultând cum răsculaţii se îmbrăcau noaptea cu veşminte femeieşti, îşi pictau feţele cu vopsea roşie şi se împodobeau cu bijuterii din aur şi pietre preţioase. Dar bătrânii se încruntau auzind câte crime aveau loc la adăpostul întunericului.

– Preoţii nu ar trebui să permită asemenea nelegiuiri, spuneau ei indignaţi.

– Nu se mai vorbeşte de legea lui Moise în Ierusalim, era răspunsul îngrozit, şi preoţii au devenit şi ei războinici.

În timpul acestor luni Fineas rămase în casa mamei lui. După prima izbucnire de bucurie şi dragoste cu care ea îl primise, nu mai spuse prea multe despre experienţele lui din templu.

– Mi-am încălcat jurământul, strigase el disperat, în noaptea în care se întorsese acasă. Dar când Rahela îl rugă a doua zi să se sfătuiască cu bătrânii şi cu conducătorul sinagogii, el o refuză pe un ton care o aduse la tăcere.

– Nu vreau să aud de ei, spuse el încrâncenat. Şi nu vreau să mai fiu nazireu.

Iar Rahela, gândindu-se că ea era cauza, nu mai stărui.

În cea de-a treia zi de la întoarcerea lui, conducătorul sinagogii şi cei zece bătrâni o vizitară pe văduvă. Auziseră că tânărul nazireu fusese respins de la preoţie, şi erau curioşi să vadă cum se purta.

– Aceasta este voia lui Iehova şi legea lui Moise, spuse cucernic conducătorul sinagogii, privind ţintă faţa întunecată a tânărului. Fineas îi întoarse privirea dar nu răspunse nimic.

– Eşti încă nazireu – Dumnezeu fie lăudat! spuse un altul, şi poţi să-ţi închini viaţa studiului Talmudului şi Mizrahului.

– Nu sunt nazireu, spuse Fineas. Nici nu-mi voi închina viaţa studiului unor cărţi nefolositoare.

Când auziră asta, cuvioşii reprezentanţi ai legii strigară ca un singur om:

– Erezie! Diavolul a pus stăpânire pe mintea lui!

După asta nu-l mai deranjară, deşi se vorbea despre o biciuire la uşa sinagogii, care ar fi putut să-l elibereze de duhurile rele care îl stăpâneau. Dar, din cauza staturii lui, nu era nimeni care să îndrăznească să se apuce de treabă.

Cât despre nazireul căzut, muncea uneori în grădina mamei lui, terminând într-o singură zi o muncă care le-ar fi luat o săptămână altora. Alteori dispărea din sat, părăsind casa fără nici o avertizare, şi întorcându-se pe neaşteptate. Odată, după o absenţă de şapte zile întregi, se întoarse istovit şi slăbit, cu o rană îngrozitoare sub tunică, şi cu greu îi permise mamei lui să-l îngrijească.

– O, fiule, bocea Rahela, cutremurată de durere şi dragoste, unde ai fost? Dacă mureai undeva între străini, fără nimeni care să te ajute?

– Vulturii mănâncă carnea a zece mii de viteji morţi în luptă, răspunse Fineas întunecat. Eu nu sunt decât un om, şi am greşit în faţa lui Dumnezeu.

Rahela oftă la ultimele cuvinte.

– Dumnezeu este foarte milostiv, spuse ea timid; cu siguranţă că nu ai uitat cum ai fost curăţit în templu şi ai putea…

Fineas se feri de mâinile ei blânde râzând batjocoritor.

– Curăţit! repetă el. Cum ar putea o hoardă de vulturi cu ghearele înroşite de sângele sfinţilor să curăţească păcatul?

Se întoarse dintr-o dată şi îşi privi mama palidă şi înfricoşată.

– Mamă! Mamă! strigă el, nu mai este nici o cale de curăţire. Nu mai este decât moartea – moartea! Ascultă, continuă el după o tăcere pe care Rahela nu îndrăznise să o întrerupă, am vizitat câteva locuri unde am auzit că se află cei care ar putea să-mi spună despre Isus din Nazaret. Am jurat să fac acest lucru, pentru mine. Mamă, dacă e adevărat! Mesia – respins – crucificat. Sângele Celui Promis pe mâinile Israelului! Doamne, dacă e adevărat!

După această întâmplare Fineas rămase o lună întreagă acasă; în tot acest timp, se purtă foarte frumos cu mama lui, a cărei amărăciune o ghicea, dar nu putea să o aline. Dacă ştia că îşi petrecea zilele în rugăciune şi nopţile în lacrimi şi umilinţă în faţa lui Dumnezeu, care părea atât de departe, nu o arăta în nici un fel. El nu se mai ruga; măreaţa religie a părinţilor săi nu i se părea mai bună decât un cadavru, de pe care a căzut giulgiul, iar misterioasa bucurie a ucenicilor Nazarineanului răstignit i se părea o nebunie ciudată pe care o privea cu dezgust.

– Dacă Mesia a venit, murmura sufletul lui întunecat, atunci sfârşitul e aproape.

Se ura singur mai ales fiindcă, crezând asta, nu putea să nu petreacă multe ore visând la prinţesa mincinoasă, care se jucase cu el o clipă pentru ca mai târziu să-l alunge ca pe

un câine a cărui giumbuşlucuri nu te mai amuză. De o mie de ori i se urcă sângele la cap, amintindu-şi faţa ei, frumoasă ca o petală de trandafir, luminată de soarele arzător al verii.

– Mă iubea! striga el, uitând totul în afară de strălucirea ochilor ei când se aplecase spre el, şoptind „pentru dragoste, Fineas".

Odată, în timpul uneia dintre călătoriile lui peste munţi, ajunse la un grup de refugiaţi care îi spuseră tot ce se întâmpla în lume.

– Nero e mort, Oto e mort, Vitelius e mort. Legiunile l-au declarat pe Vespasian împărat, spuneau ei. Apoi, văzând că nu îl interesau informaţiile, începură să discute despre măcelurile din Galilea, şi despre oraşele care mai rămăseseră necucerite în Iudea.

După aceea unul spuse că Berenice vizitase tabăra cuceritorilor romani ca să poată salva Ierusalimul şi templul.

– Femeia asta se distrează aruncându-şi mreaja asupra fiului lui Vespasian. Nu-i pasă de Ierusalim şi de templu nici cât îi pasă de foştii ei amanţi – care sunt o legiune, spuse altul şi râse tare, numind-o pe prinţesă cu o vorbă de ruşine.

Vorba aceasta fu ultima pentru el, fiindcă Fineas sări asupra lui ca o fiară.

– Mincinosule, strigă el, şi îl strânse de gât până muri. Ceilalţi scoaseră armele dar în cele din urmă Fineas plecă peste dealuri, lăsându-i pe toţi trei în urma lui, o tovărăşie tăcută.

Dacă un om îşi pierde credinţa în Dumnezeu şi în femei în aceeaşi zi, ziua aceea devine o zi de osândă. Dar Fineas credea încă într-o femeie; femeia aceasta îl ţinea cu o mână pe el şi cu cealaltă pe Dumnezeu, aşa că sufletul lui atârna deasupra unui puţ căruia nici îngerii nici oamenii nu-i sondaseră adâncimea.

Într-o zi de primăvară, în luna florilor, Fineas muncea pe terasele de vie, iar soarele îi aurea umerii întunecaţi în timp ce lovea ritmic cu hârleţul. Miresme călduţe de frunze

tinere şi muguri de vie se amestecau cu izul amărui al pământului proaspăt săpat. Fineas respiră adânc şi se simţi pătruns de o bucurie sălbatică. Peste acoperişul căsuţei, migdalii se întindeau spre cer ca nişte nori albi rozalii zumzăind de mii de albine care munceau în tăcere, privegheate de cântecul voios al păsărilor.

Pe cărarea dinspre Betleem se ivi o siluetă aplecată, pe care Fineas o cunoştea prea bine. Primul lui impuls fu să alerge în întâmpinarea drumeţului; următorul fu să se ascundă. Până la urmă nu făcu nici una, nici alta, ci continuă să sape cu zel.

După un timp, auzi vocea mamei lui; îl chema, cu o undă de bucurie în glas.

– Crede că îl voi asculta, mormăi el, cu o lovitură năprasnică de hârleţ, dar nu mai sunt copil. Se prefăcu că nu aude chemările, întorcându-se cu spatele spre căsuţă, şi continuându-şi munca; trebui însă să se întoarcă când simţi pe umăr atingerea de mână prin care Ben Huna îşi anunţa prezenţa.

Fineas ridică privirea, cu buclele negre peste ochi; era pregătit să înfrunte o mustrare serioasă, păreri de rău şi o lungă cuvântare despre lege, dar în ochii care îl priveau nu citi decât bucurie şi dragoste – dragoste necondiţionată, amestecată însă cu un ciudat regret.

Deschise gura să spună ceva, dar Ben Huna îşi deschise larg braţele cu un strigăt.

– Fiul meu! Fiul meu! Mulţumesc lui Dumnezeu şi Domnului nostru, Isus Christos, care mi-a auzit rugăciunile şi m-a ţinut în viaţă ca să pot îndrepta greşeala pe care am făcut-o! Vino, să coborâm în grădină; am multe să-ţi spun, ţie şi Rahelei.

Fineas aruncă hârleţul şi îşi urmă învăţătorul cu buzele strânse.

– Ai avut dreptate, fiule, începu Ben Huna, după ce se aşezară toţi trei la umbra smochinului. Ai avut dreptate şi eu –

orb ce am fost – te-am condus cu forţa pe cărarea rătăcirii, în ciuda viziunii tale clare. Ascultă, am călătorit de când ne-am văzut ultima dată şi am învăţat multe despre harul lui Dumnezeu. Isus din Nazaret, născut în ieslea din Betleem, a fost Mesia! Bătrânul spuse aceste cuvinte cu o bucurie solemnă care nu îi scăpă lui Fineas. Văzuse această bucurie pe multe feţe; se mira şi acum de ea.

– Dacă e adevărat, spuse el fără să vrea, de ce să ne bucurăm?

– În Efes, continuă Ben Huna, după o tăcere în timpul căreia păru să caute printre gândurile lui cea mai bună cale de a se face înţeles, în Efes am întâlnit un om numit Ioan; a fost apostol al lui Isus, adică a fost ales de Christos să-L însoţească în timpul vieţii Lui pe pământ şi să rămână păstor al turmei Lui după ce El s-a înălţat la cer. Acest om sfânt mi-a povestit despre viaţa binecuvântată din Betleem, Nazaret, Capernaum şi toate locurile în care a călătorit Învăţătorul, vindecând şi învăţând norodul. Cât am putut, am scris ceea ce mi-a povestit. Uite, acestea sunt pergamentele; mă vei ajuta, fiule, să le pun în ordine. Ah, ce viaţă binecuvântată – ce moarte binecuvântată!

– Omul a murit pe cruce, spuse Fineas întunecat. Ce binecuvântare poate veni din partea unui blestemat? Dacă este adevărat că nazarineanul a fost Mesia, adevărul acesta nu înseamnă decât moarte şi ruină pentru Israel. Eu unul nu cred.

Ben Huna îşi întoarse privirea spre tânăr, cu durere şi regret.

– Vai! spuse el, către el însuşi, sau către altcineva de lângă el, mi-am îndeplinit prea bine munca blestemată!

– Dumneata ai făcut-o? strigă Fineas, scuturându-şi nerăbdător umerii. Dumneata? Nu, nu mai sunt copil, ca să cred orbeşte ce mi se spune. Ascultă, rabinule, şi eu am călătorit, şi am vorbit cu mulţi dintre urmaşii acestui om. Toţi cântă acelaşi cântec, şi dovedesc o misterioasă încredere în omul acela mort care trăieşte, spun ei – deşi n-o pot dovedi.

Nu le pasă că templul este pângărit de prezenţa unor oameni de nimic; nu le pasă că duşmanii vor să ne nimicească ca un nor de lăcuste; nu le pasă că legea lui Moise este călcată în picioare de neamurile lor prozelite. Nu, cântă şi se roagă acelui răstignit, cu feţele strălucitoare, în timp ce sabia atârnă deasupra capului naţiunii.

Fineas spuse aceste cuvinte cu o energie care nu suporta întreruperi iar Ben Huna, înţelegând ceva din furtuna care tulbura sufletul tânărului, rămase tăcut.

Rahela nu spusese nimic, ci ascultase totul înfăşurată în vălul durerii ei răbdătoare; acum însă sări în picioare cu un gest alarmat.

– E zarvă în sat! şopti ea, cu ochii aţintiţi asupra fiului ei într-o presimţire de mamă.

Sunetul unor paşi grei şi tumultul vocilor inundă liniştea paşnică a grădiniţei. Un bărbat, respirând greu, de parcă ar fi fugit, trecu în goană peste slaba barieră a picioarelor ei.

– Îl caut pe Fineas Ben Samuel, strigă el poruncitor. În numele sfântului consiliu al zeloţilor, arătaţi-mi-l!

– Ce ai cu băiatul? începu Ben Huna, întinzând o mână tremurătoare ca să-şi protejeze elevul.

Fineas îl îndepărtă hotărât.

– Eu sunt fiul lui Samuel, spuse el calm. Ce vrei să-mi spui?

Omul dădu glas unui strigăt de izbândă.

– Mare preot al lui Israel, ales de sfântul consiliu din Ierusalim, te salut! strigă el, şi se aruncă cu faţa la pământ la picioarele lui Fineas.

CAPITOLUL XXIII

CASA PUSTIITĂ

DUPĂ sinuciderea lui Nero, trei împăraţi se succedară cu repeziciune în faţa ochilor uimiţi ai poporului roman. Conduşi parcă de furiile răzbunătoare, Galba, Oto şi Vitelius se repeziră la tronul oferit de o soartă oarbă, apoi trecură în moarte şi uitare, strângând între degetele descărnate o zdreanţă din purpura imperială.

În timpurile acestea de moarte şi nehotărâre, Vespasian, cu o armată de şase mii de oameni, îşi îndeplinea în continuare misiunea de a pacifica provinciile răsculate din Palestina. Galilea căzuse deja, odată cu distrugerea celor mai importante oraşe, ai căror locuitori erau nimiciţi cu desăvârşire sau vânduţi ca sclavi. Primele luni ale anului 68 găsiră legiunile victorioase avansând în Iudea, zdrobind oraşele întărite unul după altul, cu lovituri permanente şi monotone, care umpleau populaţia de o teroare de neînchipuit. La strigătul „Vin romanii!” nu mai era decât un singur răspuns – „Ierusalimul!”.

Porţile Ierusalimului erau deschise zi şi noapte, ca uşile unui cuptor pregătit pentru ardere; înăuntru intrau mii şi mii de iudei îngroziţi, femei şi bărbaţi, tineri şi tinere, băieţi şi

fete, care îşi deschiseseră ochii nevinovaţi în timpuri de restrişte. Lună după lună, năvodul se apropia de oraşul nenorocit, când dintr-o dată se auziră veşti ciudate. Legiunile îl declaraseră împărat pe Vespasian; lăsându-şi fiul, pe Titus, să nimicească capitala iudeilor, noul Cezar se îndreptă spre Roma. Aşa că Ierusalimul se bucura de un răgaz – un an de odihnă. Dar oraşul, ca un beţiv ameţit de puterea vinului, nu o ştia.

În zilele acelea se văzuseră semne ciudate în templu – marea cetăţuie a lui Iehova, pe care iudeii o credeau mai eternă decât stâncile pe care era aşezată. Curţile şi arcadele de marmură, care răsunaseră de cântări de-a lungul veacurilor, şi sub care mai stăruia încă mireasma de tămâie ca o rugă, răsunau acum de tropăielile oamenilor înarmaţi şi de strigătele beţivilor.

În Curtea Neamurilor se aşezaseră cinci sute de soldaţi zeloţi; paturile lor, oalele de gătit şi armele, amestecate cu mormane de bunuri furate, blocau superbul pridvor al lui Irod, şi se îngrămădeau chiar şi în Locul Sfânt, care separa curtea de locurile mai sfinte dinăuntru. Zeloţii înşişi, beţi şi îmbuibaţi de mâncare, zăceau printre pilaştrii de marmură, jucând zaruri pe bani romani, sau se plimbau ţanţoşi în jurul porţilor, supraveghind preoţii înfricoşaţi care intrau şi ieşeau. Fiindcă, cu încăpăţânarea lor caracteristică, iudeii îşi continuau închinarea în templul pustiit.

Eleazar, conducătorul zeloţilor, se proclama mare patriot; însă în adâncul inimii nu era interesat decât de putere şi bogăţie, deşi în afară îşi asumase rolul de protector şi paznic al templului.

– Templul este al meu, îşi spunea el; dacă pot să-l păstrez, voi deveni un mare prinţ; în orice caz, comoara se află în mâinile mele.

Preoţii şi leviţii care nu fugiseră încă din oraşul asediat stăteau la posturile lor şi, sub îndoielnica protecţie a lui Eleazar şi a bandei lui de sicari, păzeau în continuare cu

stricteţe riturile şi ceremoniile în partea de templu lăsată lor. Eleazar şi ofiţerii lui se aşezaseră cu de la ei putere în camerele din Curtea lui Israel, care aparţinea de secole preoţilor; la protestele îndârjite ale lui Anania şi a celorlalţi preoţi, răspunseseră cu argumentele convingătoare ale celui mai tare.

Conducătorului zeloţilor îi plăcea să-şi asume statutul unui prinţ, aşa cum de altfel intenţiona să devină. Ca să arate cine este, convocase consiliul de război în vechea cameră a Sinedriului, ocupând scaunul din centru. În faţa lui apăru o delegaţie de preoţi, care îl implorau încă o dată, în numele Dumnezeului oştirilor şi a lui Matei al III-lea, marele preot al lui Israel, să-şi retragă soldaţii din templu.

– Dumnezeul oştirilor este de partea mea, spusese Eleazar, privindu-l ţintă pe vorbitor. Cât despre Matei, nu mai este mare preot. Am zis.

– Dar cu ce autoritate… începu reprezentatul preoţilor, tremurând de indignare.

– Cu aceeaşi autoritate cu care îţi ordon acum să-ţi ţii gura, spuse Eleazar şi făcu semn uneia din slugile sale, care îl lovi pe preot cu sabia peste gură. Leagă-l de coloana de alături, porunci zelotul. O să-i ducă veşti lui Anania.

Acestea fiind făcute, ordonă să fie scoasă lista preoţilor din arhivă, şi să se aleagă numele familiilor din care erau aleşi marii preoţi.

– Acum scrieţi numele pe tăbliţe, spuse el, fiecare număr pe o tăbliţă separată; puneţi tăbliţele în vasul cel mare pentru jertfele de băutură.

După ce se făcu şi asta, după multe ore de muncă, Eleazar îi spuse preotului care fusese lovit peste gură să bage mâna dreaptă în vasul pentru jertfele de băutură şi să scoată o tăbliţă.

– Nu fac aşa ceva! strigă el. Ce vrei să faci este un sacrilegiu!

– Tăiaţi mâna dreaptă a acestui om, porunci Eleazar. După ce se făcu şi acest lucru, se adresă din nou nefericitului preot.

– Bagă acum mâna stângă în vasul pentru jertfele de băutură şi scoate-mi o tăbliţă.

Omul ascultă, pe jumătate leşinat. Eleazar luă tăbliţa.

– Citesc aici numele lui Fineas, fiul lui Samuel, spuse el. De aceea eu, Eleazar, îl declar pe acest Fineas, fiul lui Samuel, mare preot. Aduceţi-l imediat.

În felul acesta fu ales marele preot al lui Israel, din linia care începuse de la Aaron şi se continuase din tată în fiu timp de şaptesprezece veacuri.

În aceeaşi zi, zeloţii îl găsiră pe Fineas şi îl aduseră la templu.

– Iată omul din Aftha, stăpâne, spuseră ei, aducând prizonierul în faţa lui Eleazar.

Eleazar discuta cu ofiţerii despre cea mai bună metodă de a scoate preoţii din oraşul de jos. Pentru moment, uitase de întâmplările dimineţii.

– Cine este omul acesta pe care îl aduceţi aici de capul vostru? spuse el încruntat.

– Marele preot, stăpâne, care a fost ales de sorţi.

Eleazar izbucni într-un râs aspru.

– Pe perdeaua altarului, strigă el, am pierdut din vedere această chestiune din cauza problemelor mai însemnate. Dar jocul se va juca până la capăt. Vino încoace, mare preot.

Fineas se smulse din mâinile care îl ţineau.

– Ce înseamnă asta? întrebă el încet, cu ochii aţintiţi asupra zelotului.

– Un tip arătos, ce să zic! spuse Eleazar, întorcându-se spre unul din privitori, înalt şi bine făcut; tunica de mare preot va arăta foarte bine pe umerii aceştia largi. Du-te şi adu-o.

Fineas mai făcu un pas.

– Vreau un răspuns, spuse el. Oamenii aceştia m-au numit mare preot. Dacă a fost o glumă, este blasfemie. Cine eşti şi cu ce autoritate ai făcut asta?

Eleazar privi un minut întreg în ochii lui înainte de a-i răspunde. Apoi faţa îi deveni serioasă şi aspră.

– Ai dreptate să întrebi, preotule, spuse el, fiindcă acestea sunt vremuri tulburi, şi autoritatea este a celui care o poate câştiga cu sabia. Află că sunt Eleazar, comandantul celor care luptă pentru libertatea Israelului – eliberarea de sub jugul blestemat al neamurilor; eliberare de sub opresiunea preoţilor, care sunt nişte lipitori mai rele decât romanii. „Ierusalimul pentru evrei!" este deviza noastră, „Templul pentru popor!". Ai fost ales în mod legal mare preot în locul unui hoţ şi ucigaş. Vrei să fii mare preot sau pun să fii aruncat în gloata din afara oraşului?

Fineas tăcea. O mie de gânduri nebuneşti îi ardeau creierul. „Tu mare preot, tu care nu mai crezi în religia Israelului?" striga conştiinţa lui blestemată. „Fii mare preot", îi şoptea ambiţia, „şi vei deveni prinţ – un domnitor, care poate s-o ceară în căsătorie pe sora lui Agripa!" Pe lângă aceste gânduri, în urechi îi răsunau vorbele zelotului „Ierusalimul pentru evrei! Templul pentru popor!"

Eleazar privea faţa tânărului cu fruntea încruntată. Nimeni nu cunoştea mai bine decât el natura absurdă a întregii afaceri. Pentru comandantul zeloţilor nu conta deloc dacă exista sau nu un mare preot, dar îi plăcea să calce în picioare puţina autoritate care le mai rămăsese preoţilor, ca să le insulte în faţă ierarhia muribundă. Mai mult, se gândea că va câştiga popularitate printre oamenii de rând dacă va alege un mare preot dintre ei, deşi lui nu-i păsa câtuşi de puţin de religie.

– Răspunsul tău, preotule, mormăi el nerăbdător. Vrei să fii mare preot sau nu?

– Voi fi mare preot, spuse Fineas încet.

– Gata! spuse Fineas, bătându-şi genunchii cu palma. Duceţi-l la curtea preoţilor; acolo se va termina chestiunea.

Însoţit de o gardă de zeloţi, noul conducător al templului fu condus în Sala hainelor, unde fu dezbrăcat în grabă de veşmintele sale ţărăneşti şi îmbrăcat în veşmintele sfinţite de mare preot. Slujba aceasta fu îndeplinită de şase leviţi tăcuţi, vizibil îngroziţi de săbiile zeloţilor. Fineas cunoştea puţine despre slujbele sfinte, dar pricepu că investirea lui se făcea fără ceremoniile cerute de lege. Sângele îi năvăli în faţă; îşi ridică capul cu mândrie.

– Sunt mare preot, îşi spuse el. Ce-mi pasă de lege?

– Scoateţi-l afară, porunci scurt Eleazar. Lăsaţi-l să se arate norodului.

Fineas îl auzi pe comandant; ochii îi scânteiară de mânie.

– Staţi pe loc, spuse el poruncitor; voi merge singur.

Eleazar se dădu înapoi fără să vrea în faţa impozantei figuri care se îndrepta spre el. Acest mare preot era o păpuşă – o jucărie – un om de paie, pe care el însuşi îl desemnase drept atracţie de moment; şi totuşi acest „ţărănuş” – cum îi spunea în sinea lui – acest „ticălos netrebnic”, care înţelegea atât de puţin din blasfemia investiturii lui încât o acceptase, se prezenta acum în hainele magnifice ale unui rege, care orbeau până şi ochii unui zelot fără de lege. Clopoţeii şi rodiile care mărgineau mantia sfinţită zăngăneau muzical; pieptarul strălucea cu o splendoare orbitoare, în timp ce Fineas înainta încet printre cele trei şiruri de soldaţi.

Eleazar îşi aminti dintr-o dată de ciudata legendă a Urimului şi Tumimului – mistica legătură dintre Dumnezeu şi poporul Său simbolizată prin pietrele sfinţite de pe pieptar. Ce însemnau aceste pietre strălucitoare, pe care erau gravate numele triburilor din Israel? Îl urmă ameţit, în timp ce marele preot înainta spre altar. Era deja ceasul al nouălea, ora jertfei de seară.

Două şiruri de preoţi avansau cu paşi măsuraţi pe sub arcada care despărţea Curtea lui Israel de Curtea femeilor; în fruntea lor mergea Anania, cel mai mare în autoritate din familiile marilor preoţi. Fără să privească nici la stânga nici la dreapta, procesiunea se îndreptă direct spre marele altar. Trompetele răsunară; marele clopot al templului bătu de două ori. Din camerele subterane din faţa Treptelor ieşiră leviţii, o masă de siluete albe, cântând imnul de seară cu voci adânci şi pătrunzătoare.

Fineas stătea singur, cu capul plecat, cu mâinile încrucişate sub mantia splendidă. Privirile ostile ale preoţilor îl loveau ca nişte bice; murmurul întunecat al norodului îi răsuna în urechi ca un tunet. Un mare preot ţintuit la stâlpul infamiei de ochii norodului!

Doi leviţi se apropiară de locul în care stătea, precedaţi de un preot care purta cădelniţa aurită pentru tămâie.

Dintr-o dată Fineas îşi aminti de legea privitoare la această jertfă. „Dacă este un preot în templu care nu a ars încă tămâie în locul sfânt, el şi nu altul trebuie să ofere jertfa de bun miros Dumnezeului oştirilor, la ceasul jertfei de seară."

Îşi aţinti ochii asupra preotului care trecea pe lângă el fără să-l ia în seamă.

– Dă-mi mie cădelniţa, spuse el tare, şi cenuşarul; aşa este legea.

Preotul îl privi cu ochi răi şi reci şi trecu fără să se oprească.

– Stai! strigă o voce aspră din rândul soldaţilor zeloţi care stăteau în Curtea femeilor. Ascultă-l pe marele preot! Un scrâşnet de săbii scoase din teacă îi însoţi cuvintele.

Preotul se întoarse alb ca varul; rămase totuşi pe locul lui, privindu-l veninos pe Fineas.

– O să profanezi locul sfânt, tu care eşti necurat şi nesfinţit? spuse el într-o şoaptă şuierătoare.

Fineas privi drept în ochii interlocutorului său; văzu că era omul pe care îl văzuse în încăperile subterane ale templului în ziua aceea îngrozitoare.

– Dacă sunt necurat şi nesfinţit, răspunse el încet, ca într-un vis chinuitor, nu sunt nici hoţ nici ucigaş.

Primi mecanic cădelniţa de aur şi cenuşarul din mâna omului care voise să-l ucidă, fără să audă îngrozitoarele cuvinte de blestem şoptite la urechile lui. Tot ca în vis, urcă scările de marmură spre sanctuar. Câţiva preoţi care stăteau pe trepte încercară să-l oprească dar el trecu peste ei, trecu de perdeaua din purpură babiloniană, brodată cu auriu, purpuriu şi stacojiu şi stătu, în sfârşit, singur în Locul Sfânt.

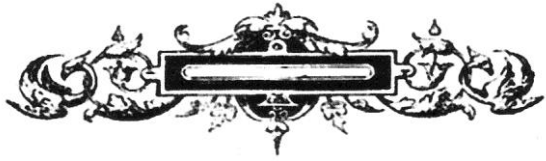

CAPITOLUL XXIV

ULTIMUL MARE PREOT

SINGUR în Locul Sfânt! Se simţea de parcă şi-ar fi lăsat trupul muritor în lumea de afară şi ar fi păşit, doar cu sufletul, în prezenţa Regelui regilor. Toată îndoiala şi teama, toată febra şi zbuciumul ultimelor luni trecuseră, aşa cum cade învelişul de carne de pe spiritul eliberat. Penumbra şi liniştea din camera vătuită cu perdele coborâseră şi în inima lui chinuită. Îşi aţinti ochii asupra perdelei din capătul celălalt al holului – Sfânta Sfintelor. Dumnezeu era acolo.

Căzu în genunchi cutremurat de suspine – plânsul binecuvântat al copiilor, care se ascund în poala mamei şi îşi varsă tot amarul şi frica.

– Ai milă de mine, păcătosul! şopti el întretăiat. Arată-mi adevărul! L-ai trimis pe Eliberatorul promis şi Israel l-a respins? Dumnezeul părinţilor mei, descoperă-mi adevărul!

Apoi ultimul mare preot al lui Israel simţi atingerea unei mâini pe umăr. Îşi ridică ochii, arşi de lacrimi, şi văzu că din faţa lui dispăruse perdeaua; în locul ei văzu un cer ciudat, întunecat de nori de furtună, prin care străbătea când şi când câte un fulger livid. În spatele acestor nori se zărea o umbră

teribilă – umbra unei cruci. Pe această cruce era ţintuit un om. În ciuda întunericului, faţa lui era strălucitoare şi clară, o faţă pe care se amestecau iubirea şi teama de moarte; apoi teama dispăru şi gloria Celui Veşnic se aşternu peste ea. Se auzeau voci acum – voci de profeţi, triste şi îndurerate: „Iată că cei răi m-au înconjurat; mi-au străpuns mâinile şi picioarele!" „Lovit pentru durerile noastre, străpuns pentru fărădelegile noastre." „El a fost luat prin apăsare şi judecată, dar cine din cei de pe vremea Lui a crezut că El a fost şters de pe pământul celor vii şi lovit de moarte pentru păcatele poporului meu?"

Apoi vocile se uniră într-un imn de triumf, dulce şi îndepărtat – un cor de îngeri, coborât, se părea, din înălţimile cerurilor, ca o lumină de stea.

„Slavă lui Dumnezeu în locurile prea înalte
Şi pace pe pământ, între oamenii plăcuţi Lui!"

Apoi perdeaua căzu ca un tunet, şi vocile murmurară armonios „Acum plecăm!".

Când îşi reveni, Fineas văzu din nou încăperea sfântă, luminată slab de sfeşnicul cu şapte braţe, masa de aur pentru pâine şi altarul tămâierii. În faţa Sfintei Sfintelor atârna perdeaua dublă de purpură – vastă, nemişcată, ascunzând golul. Pe duşumea, alături de el, zăcea tămâia şi cărbunii de pe altar, reci şi stinşi.

Se ridică în picioare şi apăru în faţa ochilor uimiţi ai celor de afară; faţa îi strălucea de o lumină care îi făcu pe preoţi să dea înapoi îngroziţi. Păşi spre spaţiul din faţa altarului şi îşi ridică mâinile deasupra capului. Oamenii îşi plecară fruntea, aşteptând binecuvântarea marelui preot. Dar de pe buzele lui albe nu se auziră cuvintele zadarnice ale binecuvântării.

– Bărbaţi ai lui Israel, L-aţi ucis pe Mesia! fu sentinţa teribilă, cuvânt după cuvânt, aspru ca o lovitură de bici. Nădejdea lui Israel s-a dus, ca o lampă care este stinsă, ca nişte cărbuni reci de pe altar! Ascultaţi cuvântul Domnului:

„Chiar dacă veţi posti nu vă voi asculta rugăciunile, şi chiar dacă veţi aduce arderi de tot şi jertfe de mâncare, nu le voi primi. Vă voi nimici cu sabia, cu foametea şi cu ciuma! Iată, casa în care este chemat numele Meu a devenit o peşteră de tâlhari! Eu, chiar eu am văzut. Nu va mai rămânea aici piatră pe piatră care să nu fie dărâmată!”

Timp de un moment se lăsă tăcerea – o tăcere asemănătoare calmului dinaintea furtunii; apoi se auzi un vaiet izbucnit din piepturile femeilor. Fineas văzu un val de feţe furioase, care se ridicaseră şi treceau peste zidul de suliţe. Fu tras înapoi şi înainte – haina de mare preot era sfâşiată de mâinile lor.

– Eşti blestemat de Dumnezeu şi de oameni – la moarte! Străpungeţi-l cu sabia – repede!

Fineas recunoscu vocea şi faţa, palidă de mânie criminală; o putere stranie îl inundă; îşi sfâşie atacatorul cu mâinile goale şi îi aruncă trupul neînsufleţit la picioarele altarului.

– Foarte bine, preotule, strigă o voce aspră de lângă el. Ia sabia asta – o să ai nevoie de ea. Închideţi porţile! Aşa, i-am înghesuit în Curtea Neamurilor! Acum înjunghiaţi toţi preoţii şi leviţii; ticăloşii ne vor trăda!

Conducătorul zeloţilor se întoarse spre Fineas înjurând.

– Voiam să te ucid şi pe tine, dar îţi cruţ viaţa fiindcă te-ai arătat un duşman cinstit al acestor laşi nenorociţi. Hai, dezbracă-te de hainele preoţeşti, fiindcă altfel nu te pot scăpa nici eu de săbiile sicarilor.

Eleazar se dezbrăcă singur de pieptar şi efod, aruncându-le cu un blestem în focul de pe altar.

– N-o să mai fie nevoie de ele dacă e adevărat ce ai spus, murmură el. Dar de ce ai spus asta? Cuvintele tale au fost ca nişte cărbuni aprinşi peste o grămadă de paie.

Fineas ridică din umeri.

– Nu ştiu, spuse el întunecat.

– E vina pietrelor; sunt blestemate! Ascultă, dacă templul nu mai e templu, atunci e o fortăreaţă, şi e a mea. Du-te acum; păzeşte poarta Frumoasă.

Cu sabia în mână, Fineas îşi croi drum prin poarta lui Nicanor, peste scările Treptelor, păşind peste sânge şi grămezi de trupuri moarte, spre Curtea femeilor. Aici aveau loc scene teribile; soldaţii zeloţi respinseseră atacurile poporului condus de preoţi şi reuşiseră în sfârşit să închidă porţile. Acum îndeplineau porunca şefului lor, vânând şi ucigând fără milă nenorociţii preoţi şi leviţi care rămăseseră închişi în curte. Strigăte de îndurare, ţipete, blesteme, înjurături se ridicau din curte şi din încăperile în care urmăriţii îşi căutau ultimul refugiu.

Fineas privi cu oroare cadavrele de femei şi copii amestecate cu ucişii. De sub una din coloanele care sprijineau arcada un copil scâncea, strigându-şi mama. Un sicar se îndreptă spre el cu sabia pregătită. Fineas îl apucă şi îl trase în spatele coloanei, teafăr şi nevătămat.

– Spre poarta Frumoasă! strigă el. Apăraţi poarta!

Nişte soldaţi care erau ocupaţi să spargă uşa încăperii în care se ţinea lemnul pentru jertfe se opriră la auzul strigătului, apoi îşi abandonară munca şi plecară în grabă.

Fineas privi neajutorat povara din braţele lui; copilul se uită la el şi ţipă tare.

– Trebuie să te salvez, micuţule, murmură el, dar cum?

Privi disperat în jurul lui, recunoscând cu un oftat recunoscător locul în care muncise în prima zi de serviciu în templu.

– Iachin! strigă el tare.

O voce slabă răspunse strigătului, apoi capul bătrânului preot se ivi cu încetineală din spatele unei grămezi de vreascuri.

– Lăudat să fie Iehova, tu eşti, nazireule! Vino, eşti un băiat puternic şi mă poţi ajuta. Dacă au plecat putem să ne ascundem într-un loc sigur; ştiu eu drumul.

– Ia copilul, pentru numele lui Dumnezeu, şi du-te! strigă Fineas şi se năpusti spre poartă. Nu avea decât o singură dorinţă, să scape din templul pângărit.

Iachin se uită la copil, care plângea din nou să-ţi rupă inima.

– Pe pietrele pieptarului! mormăi el, să-mi pun viaţa în pericol pentru un broscoi plângăcios?

Întorcându-se cu spatele la copil se strecură printre grămezile de lemne.

– Dumnezeu al sanctuarului, aminteşte-Ţi de anii în care Ţi-am slujit cu credincioşie! strigă el, cu faţa spre altar, şi dispăru pe o scară ascunsă în adâncuri.

Cât despre copil, îşi găsi în curând mama. Pentru cel nevinovat, moartea nu este decât un pas de la teroare spre bucurie.

CAPITOLUL XXV

NEGUSTORUL DIN AGRA

VREMURILE erau rele, toţi oamenii spuneau aşa; totuşi, în ciuda vremurilor – sau poate din cauza lor, Ezra Ben Etan, şiret, prevăzător, atent, făcea afaceri înfloritoare. În zilele acelea râdea adesea pe înfundate, şi îşi freca mâinile cu un aer de bucurie satisfăcută. Fusese un timp, şi asta nu cu mulţi ani în urmă, când prăvălioara de lângă vechiul zid era una dintre cele mai umile. Puţini peregrini alegeau să-şi cumpere pâinea sau prăjiturile pentru Paşte din cele oferite de Ben Etan. Preferau să-şi cumpere aceste produse de pe platforma templului, unde o mulţime de negustori bogaţi şi prosperi ofereau o varietate de bunuri pentru jertfe; toate erau garantate corespunzător legii şi cu siguranţă bine văzute de ochii Dumnezeului oştirilor, al cărui templu strălucitor privea cu solemnă grandoare asupra târgului de la picioarele lui.

Mai înainte, Ben Etan nu trecea niciodată pe lângă pieţele bogate din Agra fără să se îngălbenească de invidie. Îi ura pe negustorii trândavi care leneveau la umbra tarabelor, fără să se mai ostenească să-şi laude marfa trecătorilor. Timpurile se schimbaseră într-adevăr! Cruzii soldaţi ai Zelotului şi Tiranului – cum ajunseseră să fie numiţi Eleazar

şi Ioan din Ghisala, trecuseră tot acest prosper district prin foc şi sabie. Negustorii cei mândri dispăruseră până la unul. Unii fugiseră la primul semn de război; alţii, mai curajoşi sau mai dornici de câştig, se agăţaseră de bunurile lor doar ca să fie nimiciţi, şi să zacă neîngropaţi printre ruinele caselor lor fumegânde.

– Iehova este drept! strigă Ben Etan, sfâşiindu-şi cu smerenie veşmintele la vederea dezastrului. El nimiceşte pe cel mândru şi înalţă pe cel umil; binecuvântat să fie numele Lui cel sfânt!

Cât despre umila prăvălie de lângă poarta Mifkad, proprietarul ei avea întotdeauna grijă să nu arate nici o marfă care să stârnească lăcomia soldaţilor; un coş din nuiele cu prăjituri, un vas cu ulei, poate, o moviliţă de măsline verzi.

– E tot ce am, patrioţilor! striga el, aplecându-şi umerii slabi şi ridicând mâinile spre cer. Tot ce am – Iehova îmi este martor! dar aşa cum este, onoraţi apărători ai Ierusalimului, domniile voastre sunteţi întotdeauna bine veniţi!

Şi nelegiuiţii, îmbuibaţi de mâncăruri şi vinuri furate, jurau cu generozitatea beţivului că Ben Etan era un om cinstit şi că nu trebuia deranjat de la afacerile lui. După un timp, unii din aceşti oameni de treabă descoperiră că prăvălia era un minunat loc de odihnă. Puteai găsi oricând acolo un pahar de vin bun, şi coşul cu prăjituri nu se golea niciodată. Încetul cu încetul căpătară obiceiul de a-şi plăti consumaţia cu unele din bunurile furate, pe care un om priceput le putea aduna cu atâta uşurinţă şi rapiditate încât de la un timp singura problemă era numărul lor prea mare. Cu siguranţă că proprietarul unui anumit articol dorit era frecvent forţat să-şi schimbe bunurile pentru un pumnal în spate, lucru pe care nimeni nu-l voia, dar acestea erau vremurile..

Ben Etan tremura ca o frunză în vânt sub povara noilor responsabilităţi. Era, de exemplu, foarte neplăcut pentru un păzitor al legii şi un iudeu cumsecade să fie forţat să asiste la uciderea unui om în prezenţa lui, şi asta se

întâmpla destul de des atunci când vinul era tare şi mult. Dar fiecare problemă are două feţe – dacă îţi dai osteneala să te gândeşti la asta; şi nici un filozof nu ştia mai bine decât Ben Etan că o calamitate se poate transforma adesea într-o binecuvântare. De aceea observase cu repeziciune că, în cazul în care un om părăsea Ierusalimul pe neaşteptate, nici el şi nici altcineva nu se interesa de bunurile lui. Aşa se întâmplă că ajunse în curând să posede o foarte frumoasă avere de cupe de argint, tăvi, sfeşnice, bijuterii, lanţuri, şi altele asemenea, pe care, pentru binele lui, le ţinea în anumite tainiţe săpate sub casă, al căror secret nu-l cunoştea decât el.

Nu era decât o singură persoană în casă care privea această îmbogăţire cu frică şi neplăcere; persoana aceasta era fiica lui, Meroda.

– Tu eşti femeie – ceea ce înseamnă nebună! spusese bătrânul sentenţios atunci când fata îl rugase cu lacrimi în ochi să fugă din oraşul asediat. Am trăit în sărăcie toată viaţa, şi acum vrei să mă întorc cu spatele la averea care îmi stă la picioare? Du-te la tors şi ţine-ţi gura.

Mai târziu se prezentă în faţa ei cu o rochie splendid brodată, pe care un soldat o agăţase în colţul prăvăliei şi o uitase. Dar Meroda, observând o tăietură de pumnal care sfâşiase adânc ţesătura sub pieptul rochiei, se cutremurase şi se dăduse înapoi, cu ochii ei întunecaţi aţintiţi cu groază asupra lui Ben Etan.

– Ce mai ai acum, femeie? strigase Ben Etan mânios. Nu eşti mulţumită de dar? O tăietură, ai zis? şi ce, nu poţi să o coşi şi să speli rochia? În zilele acestea trebuie să ai grijă de felul în care ţii rânduielile lui Iehova!

Din aceste cuvinte se observa că Ben Etan nu uitase de religia lui; într-adevăr, rugăciunile lui, jertfele şi jurămintele erau mai numeroase şi mai fierbinţi pe măsură ce se măreau atacurile asupra credincioşiei lui. Era într-adevăr o sarcină grea să te păstrezi curat şi să ţii legea într-un timp în care mulţimea alerga după sânge şi izul corupţiei îngreuna

aerul pe care îl respirai, dar Ben Etan reuşea, spre marea lui satisfacţie.

– Iehova o să înţeleagă că sunt timpuri grele, reflecta el, amintindu-şi cu mulţumire că regele David şi soldaţii lui ajunseseră odată să mănânce pâinile sfinte de pe altar. Se zvonea că la templu aveau loc lucruri mai teribile decât acesta, fiindcă Eleazar, conducătorul zeloţilor, şi soldaţii lui nelegiuiţi făceau petreceri dezmăţate acolo între bătălii; dar el, Ben Etan, nu era responsabil pentru fărădelegile altora.

Între timp, în vreme ce patronii săi se ocupau cu războiul sau cu adunarea bogăţiilor, Ben Etan îşi urmărea interesele cu energie şi discreţie. Preţul grânelor creştea nebuneşte, dar sute de saci de făină îşi găsiră adăpost în pivniţa de sub casa de lângă poartă.

Ben Etan reuşise să-şi aducă grâul la adăpostul întunericului. Din mai multe motive, nu dorea ca vecinii săi să afle de aceste tranzacţii.

– Este scris să nu pofteşti bunurile vecinului tău, spusese el pe bună dreptate; de aceea, un om înţelept nu îşi va ispiti vecinii să păcătuiască arătându-şi bunurile ziua mare.

Pe măsură ce se apropia timpul Paştelui, el deveni din ce în ce mai zelos în păzirea legii. De asemenea, se aventură să aşeze în faţa prăvăliei o mare cantitate de azimi, legate cu ierburi amare, alături de coşuri cu prăjiturele, must de struguri, grâu prăjit şi alte mâncăruri şi condimente potrivite cu sezonul de sărbătoare.

Niciodată nu fuseseră peregrinii mai numeroşi şi mai devotaţi, gândea Ben Etan. Treceau cu miile pe poartă, grăbiţi şi tăcuţi, într-o stare de spirit total diferită de zarva voioasă din anii trecuţi. Toată Iudea, se părea, se îndrepta spre Ierusalim, ca o turmă de oi speriate de numele teribil al romanilor.

– Vin romanii! Romanii nu iartă şi nu cruţă nimic! Romanii nu lasă pe nimeni în viaţă! Ne ucid copii cu sabia şi ne duc femeile în robie! Romanii! Romanii! Romanii!

Cea mai mare parte dintre aceşti fugari erau încărcaţi cu bunuri şi provizii; de asemenea, îşi aduceau femeile şi copiii, cu sutele şi cu miile, până când, plin de plânsetele celor mici şi de behăitul mieilor, aduşi cu sutele pentru jertfă, Ierusalimul răsuna mereu de un vaiet prelung, asemănător celui din ziua masacrului. Şi sunetul acesta se ridica spre ceruri. Dar cerurile erau ca de fier.

Din uşa prăvăliei lui, Ben Etan observa mulţimea cu uimire şi satisfacţie.

– Va fi greu să se găsească merinde pentru toată lumea! spuse el. Dar dacă un om înţelept a prevăzut această zi şi a făcut provizii? Iată, omul acesta va secera roadele înţelepciunii lui, şi recolta va fi măreaţă!

Îi spusese asta unei femei care se oprise la prăvălia lui ca să cumpere mâncare pentru copil; şi, ca să clarifice treaba, îi ceru un preţ dublu pentru pâine.

Ea plăti fără să murmure.

– Romanii sunt chiar în spatele nostru! spuse ea, trăgându-şi vălul pe frunte. Mulţumesc lui Dumnezeu că am ajuns în oraş la timp!

– La timp, nu? repetă Ben Etan; şi romanii sunt chiar în spate, ai spus? Poate că vor închide cetatea.

Femeia îl privi încruntată.

– Cum aş putea să-ţi spun ce se va întâmpla? spuse ea obosită. Romanii nu vor ajunge în Ierusalim, asta e sigur. Eşti în siguranţă, micuţule, mănâncă-ţi pâinea şi taci!

Fiindcă micuţul, speriat la auzul numelui romanilor, începuse să plângă, agăţându-se de gâtul ei.

– Vor închide oraşul! îşi spuse Ben Etan, frecându-şi mâinile în timp ce clienta lui se îndepărta. Ah, ce timp pentru un om sărac cu inima curajoasă! Un timp bun, un timp bogat, un timp profitabil!

Ocupat cu aceste gânduri plăcute de câştig şi bunăstare în cazul unui asediu prelungit, nu observă venirea unui nou client. Fu chemat la realitate de o voce aspră.

– O cupă de vin, iudeule, şi o pâine! Mişcă-te mai repede, fiindcă sunt grăbit!

Ben Etan văzu cu teamă că era un soldat, care privea interiorul prăvăliei cu ochi lacomi. Nu îşi amintea să-l fi văzut înainte.

– Alege dumneata pâinea, preacinstitule domn, spuse el politicos; cele mari sunt un dinar, cele mai mici din coş un bănuţ. Cât despre vin…

– Lua-te-ar ciuma, evreule! crezi că o să-ţi plătesc? urlă soldatul, fixându-şi ameninţător ochii tulburi asupra lui Ben Etan. O să mănânc câte pâini vreau, şi tu o să-mi aduci imediat vinul.

– Eşti bine venit, patriotule, bâlbâi Ben Etan, retrăgându-se în grabă; vin? da, cu siguranţă; îţi aduc imediat. Apoi, gândindu-se că prezenţa sa ar fi o piedică în calea lăcomiei soldatului, care făcea ravagii în coşul cu pâine, îşi strigă fiica, poruncindu-i să aducă un ulcior de vin. Ea îl ascultă imediat.

– Pe centura lui Venus! exclamă soldatul, scăpând pâinea din mână şi privind fata din prag. Zeiţa şi-a amintit de mine până la urmă. E fata cea frumoasă pe care am prins-o pe stradă acum un an! Hei, păsăruico, nu l-ai uitat pe Saf, care te-a salvat de mulţimea din piaţa Antonia? Zeii sunt martori că eşti mai frumoasă ca niciodată! De data asta nu-mi mai scapi!

Se repezi în prăvălie cu braţele întinse, ca să prindă fata; dar Meroda, care rămăsese la început ca o stană de piatră, cu ochi măriţi de groază, fugi în grabă, încuind uşa în spatele ei.

De data asta, Ben Etan se blestemă pentru nebunia lui. Umplu o cupă cu vin şi înaintă tremurând.

– Vinul dumitale, patriotule; vei vedea că e bun şi tare, cred.

– Scorpioni şi furii! blestemă soldatul, îndepărtând cupa. Vreau fata! Adu-mi-o imediat!

Ochii lui Ben Etan scânteiară de mânie; faţa lui zbârcită se înroşi de furie.

– E fiica mea, câine păgân! strigă el ascuţit, şi este sub protecţia Dumnezeului lui Israel.

Soldatul încercă să-l prindă pe negustor de gât, apoi făcu un pas înapoi şi izbucni într-un râs prostesc. Ceva din înfăţişarea evreului plăpând îl distrase teribil. Era ca un şoarece care înfrunta un leu.

– Să mă pedepsească zeii, strigă el, dar eşti mai nebun decât toţi nebunii pe care i-am întâlnit! Ce mă opreşte acum, porc de evreu, să te dau cu capul de zid şi să te strivesc ca pe o muscă; şi dacă aş face-o, câinele de păgân ar rămâne stăpân al averii şi a fetei tale. Fiindcă sunt sigur că ai o comoară frumuşică în spate. Cum ai scăpat nevătămat, cu o frumuseţe ca cea dinainte închisă aici?

Faţa lui Etan se albise ca varul; încercă să vorbească, dar vocea nu-l asculta.

– Milă, patriotule, bâlbâi el în cele din urmă. Nu ţi-am oferit eu tot ce aveam? Sunt un om sărac; nu am nimic, jur; şi, continuă el, cu o voce mai puternică, mă aflu sub protecţia lui Ioan din Ghisala.

La auzul acestui nume soldatul privi neliniştit în spate.

– Eşti un mincinos, spuse el, privindu-l ţintă pe Ben Etan. Ştiu că minţi, fiindcă eu însumi fac parte din armata lui Ioan. Ascultă, iudeule, am prins fata pe stradă acum un an; deci este a mea, deşi a scăpat atunci cu ajutorul unui blestemat de preot. Am avut multe femei, dar micuţa aceasta este de mii de ori mai frumoasă decât oricare dintre ele. O s-o am şi pe ea; asta e sigur! Tu sigur mi-o vei aduce de bună voie, ori vei lupta cu mine pentru ea.

Aici râsul îl cuprinse din nou şi făcu o pauză.

Ben Etan îşi şterse fruntea cu mâna şi oftă.

– Ce bătaie de cap, mormăi el; o faţă drăguţă şi nişte ochi frumoşi valorează mai mult decât un om cucernic şi temător de Dumnezeu.

Hotărî că acesta nu va fi cazul lui, orice s-ar întâmpla. Totuşi, fata era fiica lui; va face un efort să o salveze.

Aşa că spuse dispreţuitor:

– Fata nu este foarte frumoasă, patriotule. E oarbă de un ochi, vai! De asemenea, este atinsă de lepră, şi ştii că…

– Minciuni! răcni soldatul. Ce ştii tu despre frumuseţe, boşorogule? Am ochi şi pot să văd. Adu fata, îţi spun!

Cu aceste vorbe, împinse iudeul la o parte ca pe o muscă şi întinse mâna spre uşă.

Spre uimirea lui, aceasta se deschise larg şi Meroda se ivi în prag.

CAPITOLUL XXVI

DINSPRE NORD

ÎN timp ce soldatul care, ca toţi uriaşii, era încet în gândire şi mişcări, stătea cu gura căscată privind-o, Meroda îşi apucă tatăl şi trecu pragul înapoi.

Sunetul uşii grele de lemn trântite în balamale îl trezi la realitatea că amândouă victimele scăpaseră. Ascultându-şi primul impuls, începu un asalt furios asupra uşii închise, dar nu obţinu nici un rezultat demn de luat în seamă. Apoi se gândi că exista o cale mai uşoară de a-şi îndeplini dorinţele, fiindcă evreul nu va mai putea rămâne închis în casă mult timp; începu aşadar să se amuze devastând prăvălia. În felul său, petrecu nişte momente foarte agreabile; coşuri întregi de prăjituri delicate îşi croiră drum spre stradă, spre bucuria unui grup de copii flămânzi care se adunară ca vrăbiile. Mai târziu, golind coşurile, acest patriot cumsecade începu să bombardeze uşa închisă cu proiectile din măsline, cupe, vase de lemn şi altele asemenea.

Ben Etan, blocat lângă uşă, nu putea fi convins să părăsească locul dezastrului.

– Dumnezeule, se văita el jalnic, frângându-şi mâinile, voi fi ruinat! Trebuie să ies să-mi apăr proprietatea!

Meroda îi puse mâna pe umăr.

– Dacă ieşi tu, tată, spuse ea, voi ieşi şi eu.

– Pe focul sacru, fată! Du-te din ochii mei; tu şi numai tu eşti cauza! Nu m-ai ascultat; iată rezultatul neascultării! Vai, ce femeie mi-ai dat! Întotdeauna femeia e de vină – femeia – femeia!

Sunetele de afară încetară dintr-o dată; cauza era faptul că Saf, terminând stocul de muniţii, căuta o nouă răutate. Împiedicându-se, îşi continuă investigaţiile şi ajunse la uşa din faţă, de unde zări doi tovarăşi în stradă.

– Bine aţi venit, camarazi, strigă el, scoţându-şi capul afară. Avem o distracţie pentru toţi! Un porc încăpăţânat de evreu, o fată drăguţă şi un butoi de vin bun. Haideţi, sunt înăuntru la dispoziţia voastră!

– Ne aşteaptă o distracţie mai bună pe ziduri, răspunseră ceilalţi. Vino cu noi; romanii sunt aproape!

Saf ezită un moment, apoi mai lovi de câteva ori uşa închisă şi alergă spre atracţia superioară, promiţându-şi să se răzbune complet şi deplin asupra acelei case.

O oră după plecarea lui, Ben Etan se aventură să iasă. În timpul acelei ore avusese destulă vreme să se gândească la partea ameninţătoare a afacerilor lui.

– Dumnezeul lui Avraam! murmură el neconsolat, rotindu-şi ochii asupra scenei de dezolare şi ruină pe care o lăsase soldatul, nu mai există nici un loc în Ierusalim pentru un om prudent care vrea să muncească cu mâinile lui!

Lucru care era cu totul adevărat, deşi Ben Etan nu îşi dădea seama pe deplin.

Pentru Meroda ora aceea fusese una de teamă şi nelinişte. În scurta ei viaţă, se lovise de mai multe ori de barierele din sufletul omului pe care îl adora; bariere pe care încercase să le treacă prin umilinţă şi scuze tandre.

– Tata ştie cel mai bine, se asigura ea iar şi iar; eu sunt o fată nebună şi nu înţeleg.

Credea cu tărie că tatăl ei era cel mai bun şi mai înţelept dintre oameni; acum însă, ceva din sufletul ei nevinovat se revolta contra laşităţii lui, şi acest lucru o speria şi o chinuia. Voia să se sprijine pe puterea lui, să-l iubească, să-l slujească.

Ben Etan accepta acest omagiu cu înţelegerea pe care o putea avea un om de felul lui. Fiica lui era fiica lui, şi doar pentru acest motiv avea un oarecare merit; de asemenea, era singura lui rudă. Regretase amar faptul că soţia lui nu-i dăruise un fiu dar, fiindcă îşi plătise greşeala cu viaţa, îi iertase cu mărinimie amintirea. Până la urmă, fata se dovedise folositoare; era umilă, ascultătoare şi îndemânatică la făcutul şi coptul prăjiturilor, care fuseseră pe timpuri principala lui marfă. Intenţiona s-o mărite cu un evreu de vază. Într-adevăr, de mai multe ori căutase în cercul cunoştinţelor lui un posibil ginere, dar în fiecare caz preţul propus pentru căsătorie nu i se părea suficient ca să acopere serviciile pe care le pierdea prin plecarea fetei.

Acum, încercând să-şi pună oarecare ordine în prăvălia devastată, îşi blestema cu voce tare încăpăţânarea.

– Fata este o ameninţare continuă pentru mine! mormăia el; jur că o voi mărita săptămâna aceasta – fie şi cu cerşetorul de la colţul străzii.

Cu ideea aceasta în minte, încuie de două ori uşile şi, fără să-i vorbească fetei despre binevoitorul lui plan, plecă în grabă în oraş. Avea intenţia să-şi ofere fata unui negustor de animale de jertfă, care îşi încheia afacerile aproape de turnul Antonia. Omul acesta era de vârsta lui, şi văduv pentru a treia oară.

– Nu voi fi strict în privinţa preţului, îşi spunea el, fata e tânără şi mănâncă mai mult decât mine – şi Dumnezeu ştie cât de preţioasă va fi în curând fiecare înghiţitură! Neemia Ben Azor este un om vrednic, şi ar trebui să prospere cu ocazia acestui Paşte. Doamne, sunt o grămadă de oameni în Ierusalim, şi vor avea nevoie de miei!

Ajunsese pe strada jertfelor, unde locuia omul pe care îl căuta. Pentru prima dată, observă ciudata linişte care învăluia oraşul. Era vremea amiezii, fiindcă soarele se oprise la mijlocul cerului, de unde îşi trimitea razele fierbinţi asupra străzilor înguste şi a caselor în ruină. Ben Etan scotoci printre dărâmăturile unei case şi scoase un inel de argint şi o cupă de bronz, scăpate de ochii lacomi ai cerşetorilor, care îi urmăreau pe soldaţi ca nişte vulturi flămânzi. Privi articolele cu un aer de satisfacţie.

– Un chilipir bun! spuse el, şi se închină în direcţia templului. Astfel îi ajută Dumnezeu pe cei care păzesc legea! Dar ce s-a întâmplat cu norodul? Nu am văzut nici un bărbat, femeie sau copil de când am plecat de acasă.

Minunându-se de acest lucru, Ben Etan bătu la uşa negustorului de animale.

– Fata mea este o femeie frumoasă, îşi spunea el, şi o să-i dau o sută de bănuţi pentru căsătorie; da, jur că o să-i dau, fiindcă nu o să mai vând prăjituri; vreau să vând grâu; şi fata mănâncă tot mai mult.

Fiindcă nu răspundea nimeni, bătu din nou.

– Pe efod! mormăi el, s-a deschis pământul şi i-a înghiţit pe locuitorii din Agra? Sau se cred în mijlocul nopţii?

Nedumerit, puse mâna pe uşă; spre surprinderea lui, se deschise şi păşi în curte. Locul era plin de miei, adunaţi unul lângă altul şi încălzindu-se la soare.

– Animalele pentru Paşte nepăzite! strigă tare Ben Etan. Ben Azor e nebun sau mort. Dacă e mort – şi e adevărat că oamenii mor uşor în vremurile acestea, trebuie să aibă cineva grijă de animale – şi să le vândă.

Hotărât să rezolve problema şi neştiind dacă era mai bine să-şi mărite fiica sau să pună mâna pe moştenirea unui mort, acest excelent om de afaceri traversă curtea şi începu să urce treptele spre partea nelocuită a casei. În timp ce mergea îl striga tare pe Ben Azor.

– Cine mă strigă? răspunse o voce aspră de sus. Vino sus – vino sus, în numele lui Dumnezeu, oricine ai fi, fiindcă eu nu cobor într-o asemenea vreme.

– În numele altarului… începu Ben Etan, ştergându-şi fruntea cu mâna şi păşind pe acoperiş. Apoi se opri dintr-o dată, uimit; Ben Azor, fii lui, fiicele, robii şi roabele, erau adunaţi cu toţi pe acoperiş şi priveau spre nord printre ramurile palmierilor.

– Ce este? strigă el. Aţi înnebunit toţi – să lăsaţi casa descuiată şi nepăzită?

Ben Azor, un bărbat înalt şi puternic, a cărui barbă cobora în valuri argintii până la piept, se îndreptă autoritar spre noul venit.

– Vino, spuse el aspru, şi vezi cu ochii tăi ceea ce nici un iudeu nu a văzut din zilele lui Moise – o armată vrăjmaşă coborând asupra oraşului sfânt în timpul Paştelui. Dumnezeu ştie cum se vor sfârşi toate!

– Vor închide oraşul! strigă Ben Etan ascuţit. Am spus că aşa se va întâmpla; ştiam că se va întâmpla; şi peregrinii din Galilea şi Samaria şi Perea şi de dincolo de munţi – şi toată Iudea! Vai templului! Cred că sunt mai mult de o sută de mii – fără să punem la socoteală copiii; şi grânele au fost arse!

Ben Azor se bătu cu pumnii în piept.

– Am păcătuit, spuse el, şi pedeapsa noastră este aproape!

Ben Etan îşi împreună mâinile.

– Domnul este milostiv cu cei care ţin legea Sa şi trăiesc conform tradiţiei, spuse el smerit; pentru mine nu mă tem de nimic; dar fiica mea, o fată frumoasă şi singurul meu copil, cred…

– Vino-ţi în fire, omule, şi roagă-te pentru izbăvirea Ierusalimului! spuse Ben Azor, întorcându-se cu spatele la vizitator.

Şi Ben Etan, înţelegând că era mai prudent să nu-şi dezvăluie acum scopul vizitei, se apropie de parapet şi privi în depărtare. Văzu acum clar motivul ciudatei tăceri care domnea pe străzi şi în pieţe. Cât vedeai cu ochii, acoperişurile erau înţesate de oameni; hainele lor albe, roşii, galbene şi albastre străluceau ca un covor de flori în soarele amiezii. Peste această scenă domnea o tăcere ciudată; nu se auzea nici un strigăt de pe acoperişuri sau turnuri, nici un scrâşnet de arme sau sunet de trâmbiţe de pe ziduri, deşi acestea erau la fel de aglomerate ca şi acoperişurile. Dincolo de ziduri se întindeau văile familiare, înceţoşate de nori de praf; munţii se înălţau spre cer, cu vârfurile îmbrăcate cu pomi şi viţă de vie, prin frunzişul cărora strălucea ici şi colo albul unei căsuţe. Peste toate, soarele de aprilie cobora ca o binecuvântare.

La nord şi din sud, din est şi din vest, drumurile romane şerpuiau ca nişte panglici argintii printre dealurile înverzite. Departe în nord, peste Scopus, Ben Etan zări un nor uriaş de praf înaintând ameninţător. În fruntea acestui nor avansa un grup de bărbaţi călare, iar soarele se oglindea în scuturile şi steagurile lor.

– Romanii! mormăi el, uitând pentru moment totul, şi amintindu-şi doar că era evreu. Doamne Dumnezeule, izbăveşte-ne din mâinile lor!

Din oraşul tăcut se ridică un vaiet prelung care se înălţă până la ceruri, şi se răsfrânse în mii de ecouri pe înălţimile sacre ale Muntelui Măslinilor.

Mulţi erau cei care îşi aminteau acum cuvintele proorocului Ieremia: „Şi Domnul mi-a zis:, De la miazănoapte va izbucni nenorocirea peste toţi locuitorii ţării. Căci iată, voi chema toate popoarele împărăţiilor de la miazănoapte, zice Domnul; ele vor veni, şi îşi vor aşeza fiecare scaunul de domnie la intrarea porţilor Ierusalimului, împotriva tuturor zidurilor lui de jur împrejur, şi împotriva tuturor cetăţilor lui Iuda. Miraţi-vă de aşa ceva, ceruri, înfioraţi-vă de spaimă şi groază, zice Domnul. Căci poporul

Meu a săvârşit un îndoit păcat: M-a părăsit pe Mine, Izvorul apelor vii, şi şi-au săpat puţuri, puţuri crăpate, cari nu ţin apă.”

CAPITOLUL XXVII

UN SLUJITOR PLĂTIT

SUNETUL unor paşi care fugeau pe stradă şi a unor voci apropiate îl readuseră pe Ben Etan la realitatea imediată a afacerilor sale; se cutremură gândindu-se că soldatul cel uriaş se putea întoarce în orice moment, însoţit de o bandă de tovarăşi.

– Dacă intră în casă, se gândi el, cu fruntea înfierbântată, fata i-ar putea duce în pivniţă.

Îl privi ţintă pe Ben Azor; negustorul de animale se bătea încă cu pumnii în piept, iar lacrimile care îi curgeau din ochi se opreau în desişul bărbii. Buzele subţiri ale lui Ben Etan se curbară de mulţumire.

– Poţi să opreşti o nenorocire, prietene, sau poţi să nu o opreşti, strigă el ascuţit. Dacă poţi să mă ajuţi, bine; dacă nu, închină-te în faţa Celui Veşnic – vai, şi ia ce e bun din rău, aşa cum forţa omului scoate o recoltă bogată din pământul pietros şi uscat. Ascultă-mă, vecine, este adevărat că romanii sunt asupra noastră, dar de ce să plângi şi să te baţi cu pumnii în piept? Linişteşte-te; vinde animalele şi ascunde banii până vor trece norii războiului. Fiindcă eu aşa voi face – da, voi face ce voi putea. Sunt un om sărac, dar ca s-o văd pe fiica mea – singurul meu copil la bătrâneţe – în siguranţă în

aceste zile rele, o să-i dau o zestre de… de o sută de bănuţi de argint. O să mă sărăcesc – vai, e adevărat; dar sunt bătrân şi mă pot descurca. Ia fata de soţie, şi măreşte-ţi averea şi familia.

Ben Azor îl privea pe oaspetele său cu o uimire amestecată cu neplăcere.

– Să mă gândesc la însurat şi la măritat, la cumpărat şi la vândut în ziua când Israelul piere? spuse el încet. Nu, e un ceas rău ca să iei o fată. Ţine-o în siguranţă în casa ta până se vor sfârşi zilele; atunci o s-o măriţi, dacă va mai rămânea vreun bărbat care să-i fie soţ.

– Refuzi atunci? strigă Ben Etan furios; şi nu ţi-am cerut nici un preţ pentru căsătorie; nu ai auzit bine?

– Este un timp de jale, nu de nuntă; mai mult decât atât, sunt deja un om bătrân; nu voi mai purta cununa căsătoriei. Ben Azor spuse asta cu cea mai mare blândeţe posibilă, fiindcă era un lucru foarte neplăcut să refuzi o ofertă de căsătorie. Fii şi fiicele lui, robii şi roabele, auziseră totul şi acum se uitau unii la alţii zâmbind, după obiceiul tinerilor.

Ben Etan se repezi pe scări, păşind câte două trepte deodată.

– Anatema! strigă el ascuţit. Să jefuiască romanii această casă!

Împrăştie blesteme de acest fel timp de o oră întreagă, aşa cum un om seamănă neghină în ogorul vecinului pe care îl urăşte; fiindcă, din toţi cei cărora le făcu propunerea de căsătorie, nici unul nu acceptă.

– Nu este timpul potrivit pentru însurat şi măritat, spuseră ei.

Acum ieşea nebun de furie din locuinţa unui lucrător de alămuri, care avea un fiu de vârsta însurătorii. În această casă crescuse zestrea până la trei sute de bănuţi, doar ca să întâmpine acelaşi răspuns.

– Fiul meu va apăra templul, spusese lucrătorul de alămuri; dacă va supravieţui, vom mai vorbi.

Ben Etan îl blestemă pe el, fii şi fiicele lui, casa şi tot ce avea; în plus, îi dori să rămână neîngropat, şi nici unul din copiii lui să nu rămână în viaţă.

Absorbit de aceste gânduri, se împiedică de trupul unui om care zăcea de-a curmezişul drumului. Omul era mort, observă el cu indiferenţă, dar de sub trupul lui se zărea un colţ dintr-un sac care părea să fie plin cu grâu. Cercetându-l, văzu că aşa era – şi încă plin până la gură.

– Morţii nu mănâncă pâine, îşi spuse Ben Etan. Cred că nişte sicari l-au ucis pentru bani, fiindcă văd după haine că este din Perea.

Cu mare greutate, împinse corpul într-o parte şi trase sacul; era mare şi greu, şi Ben Etan nu îl putea ridica.

– Trebuie să mai vărs din el, murmură nefericit; şi grâul valorează greutatea lui în argint.

Privi în jurul lui căutând o soluţie care să-l scoată din încurcătură. La nici zece paşi, la umbra unei bolţi, stătea un bărbat, cu capul pe genunchi.

– Dacă nu e mort sau beat, se gândi Ben Etan, apropiindu-se cu grijă de omul nemişcat, aş putea să-l plătesc să-mi ducă sacul până acasă.

Când văzu după haine că omul nu era nici sicar nici soldat, prinse curaj şi îl atinse pe umăr.

Omul ridică fruntea şi îl privi.

– Ce vrei? spuse el răguşit.

Ben Etan observă cu satisfacţie că era tânăr, cu o faţă palidă şi rătăcită care vorbea despre foame.

– O mână de grâu va fi de ajuns, gândi el. Cu glas tare, spuse:

– Am cumpărat un sac de grâu, tinere, şi nu-l pot duce până acasă; eşti un băiat voinic, ajută-mă să-l duc şi îţi voi plăti.

În loc de răspuns, tânărul se ridică – era înalt şi puternic – şi ridică sacul pe umăr.

– Unde să-l duc? întrebă el.

Ben Etan privi în sus cu uimire şi spaimă.

– Sunt… sunt înarmat, spuse el ascuţit, şi pot să te ucid dacă încerci să fugi cu sacul. Du-te înainte. Îţi spun eu unde.

În felul acesta – tânărul înalt cu sacul pe umăr, şi bătrânul gârbovit şi ofilit păşind repejor în urma lui – cei doi ajunseră la poartă. Ben Etan descuie uşa cu mare repeziciune.

– Pune sacul înăuntru, spuse el aspru. Plata? Munca nu valorează nici măcar un bănuţ. Vino, o să-ţi dau o pâine de ieri şi poţi să pleci în pace.

– Bine, dă-mi repede pâinea, spuse tânărul. Nu am mai mâncat pâine de… nu, nici nu mai ştiu de când.

– Vor fi mulţi ca tine înainte de Paşte, spuse Ben Etan, schimonosindu-şi trăsăturile în ceea ce se voia a fi un zâmbet.

Apoi ochii îi ieşiră din cap de groază; un grup de soldaţi făcea colţul, râzând şi vorbind.

– Vino înăuntru, spuse el, apucându-l pe străin de braţ, o să-ţi dau pâine şi vin. Eşti un tânăr puternic, şi soldaţii mă vor ruina, dacă intră în casă. Închise repede uşa şi rămase în prag tremurând de groază.

– Eşti un tânăr puternic, zic, şi da, pari un om cinstit. Spune-mi, cine eşti şi de unde vii? poate că te-aş putea angaja – pentru ceva de mâncare; nu pot plăti mai mult în zilele acestea, în care grâul e valoros ca argintul şi va deveni mai scump decât aurul.

Străinul privi prăvălia devastată cu puţină curiozitate, apoi îşi aţinti ochii întunecaţi asupra lui Ben Etan.

– Numele meu este Fineas, spuse el încet. Vin din munţi. Am ajuns la Ierusalim într-un ceas rău. Nu am bani. Trebuie să muncesc ca să nu mor.

– Afară nu poţi ieşi, cu siguranţă, spuse Ben Etan, frecându-şi mâinile cu satisfacţie. Nimeni nu poate ieşi; şi gura trebuie să mănânce, nu? altfel carnea se usucă pe oase. Ce timpuri pentru bogaţii care au grâu de vânzare – Doamne, ce timpuri! Nu, eu nu am, adăugă el cutremurându-se, sunt un om sărac. Nu am decât un sac, cum vezi; dar nu vreau să-mi las casa dărâmată de aceşti beţivi – Iehova să-i pedepsească! Vai templului! Îi aud; se apropie. Vrei să stai cu mine şi să mă aperi? Am arme – cuţite şi altele.

– O să stau în prezent, da, spuse tânărul, privind în pământ. Dar de ce crezi că nu o să-ţi distrug bunurile ca ceilalţi?

Ben Etan ridică din umeri.

– Nu am bunuri, spuse el neliniştit; nu ţi-am spus? Dar am casa şi… stai, eşti păzitor al legii?

– Nu mint, nu fur şi nu poftesc bunurile vecinilor mei, spuse Fineas încruntat. Dar legea – ce este legea, când efodul şi pieptarul au fost arse în foc, şi curţile templului sunt roşii de sângele preoţilor? Mesia a fost ucis; naţiunea şi oraşul sunt condamnate.

Ben Etan scoase un lung oftat de uşurare.

– Dacă eşti nazarinean, pot să am încredere în tine, spuse el înviorat; dacă ar fi după ei, cuţitele ar rugini; am încheiat destule afaceri cu ei ca să îi cunosc. Nu că aş favoriza apostaţii şi blasfemiile lor despre tâmplarul crucificat, se grăbi el să adauge, fiindcă eu ţin legea, şi veşmintele mele sunt curate. Dar intră – intră. Am hotărât deci chestiunea; tu o să-mi aperi bunurile şi eu o să-ţi dau pâine şi supă, cât îmi permite negoţul meu umil.

Fineas îşi urmă noul stăpân în curte; locul era curat şi aranjat, observă el întunecat, dar avea un aspect pustiu. De abia avu timp să privească în jur, şi o siluetă micuţă ieşi din întunericul unei camere din stânga curţii şi se aruncă cu un ţipăt la pieptul bătrânului.

– Tată! O, tată! Eşti în viaţă – eşti în siguranţă! Dragă tată, am fost atât de speriată – şi casa era atât de tăcută, şi oamenii strigau despre romani…

– Lasă-mă, femeie, mârâi Ben Etan, desfăcând braţele care îl strângeau; nu datorită ţie sunt teafăr şi în siguranţă. Neascultătoareo, dacă în momentul acesta aş zace mort, ar fi din cauza ta.

Fata ţipă auzind aceste cuvinte crude.

– Tată! Tată! Cruţă-mă. Te iubesc atât de mult!

– Acesta nu e un timp în care să-ţi arăţi afecţiunea, spuse sălbatic Ben Etan. Haide, nu ai ochi să vezi străinul care stă la poartă? Abţine-te; adu-i pâine şi vin ca să mănânce, după cum i-am promis.

Meroda îşi întoarse ochii spre Fineas; apoi păşi înapoi surprinsă, cu buzele tremurând.

– Este… este…

– Am vorbit ceva cu tine, spuse Ben Etan tare; iar nu asculţi?

– E preotul, tată – preotul cel bun care m-a salvat mai demult din mâna soldaţilor! Vai, şi de prinţesa cea crudă, care voia să mă biciuiască. După aceea, m-a trimis acasă cu un bănuţ de argint. Îţi aminteşti, tată?

– Pot să uit asta, fată, după ziua de azi? Valoarea a zece şekeli distrusă? Vai – vai! ulei, măsline, cupe, vase, pâini – totul s-a dus din cauza nebuniei tale! Dar ce poţi să aştepţi de la o femeie? Du-te acum, şi adu pâinea – nu mai este nimic, ştiu, dar adu rămăşiţele de ieri.

– Ba da, tată, spuse Meroda blând, sunt prăjituri proaspete; am copt chiar astăzi. O să le aduc, şi o să aduc şi apă pentru mâini şi picioare – da, şi vin şi ulei.

Fata aruncă o privire rapidă de recunoştinţă amestecată cu teamă asupra lui Fineas şi dispăru în casă.

Ben Etan se uită după ea mormăind; apoi se întoarse cu asprime spre tânăr.

– Stai aici, porunci el; trebuie să vorbesc cu femeia, cred că şi-a pierdut minţile.

Fineas ascultase conversaţia dintre bătrân şi fiica lui cu o indignare crescândă, privind faţa lacomă şi zbârcită care se ridica spre el.

– Adu-mi pâinea pentru care am muncit, spuse el, şi voi pleca.

– Nu, nu; înţelegerea noastră rămâne valabilă. Un preot, spune fata – dar nu, şi-a pierdut minţile, cum am spus; eşti preot, omule?

– Am fost preot, spuse Fineas cu amărăciune, dar ce contează asta pentru tine sau pentru mine; adu-mi pâinea, fiindcă sunt flămând ca toţi oamenii. Apoi o să plec.

– Dar unde să pleci? insistă Ben Etan. Nu la templu; zeloţii au instaurat propriul lor mare preot, pe care l-au adus ieri de la câmp. Iehova le va da să bea sânge, pentru sacrilegiul lor. După cum ştii, porţile sunt închise şi nu poţi ieşi din oraş. Ai bani?

– Nu.

– Nu poţi trăi fără bani.

– Am mâini, şi pot munci.

– Vei munci pentru mine, cum am spus – pentru pâine şi apă.

Faţa ca o floare a Merodei apăru un moment în prag; zâmbea, şi ochii ei îi căutară pe ai lui Fineas cu simpatia tinereţii.

– Un animal de soldat a vrut să răpească fata chiar azi, şopti Ben Etan, şi eu am vrut s-o protejez, dar blestematul mi-a distrus bunurile. O, pâinile mele, uleiul meu, cupele mele! Şi a spus că se va întoarce – a jurat că se va întoarce! Dacă eşti preot eşti un om de onoare; am încredere în tine. Am ceva bunuri – câţiva saci de grâu, câştigaţi prin sudoarea frunţii mele; dacă soldatul se întoarce pentru fată – cum a jurat, îmi va lua şi bunurile. Nu am nici un fiu – vai mie! Vei

rămâne şi îmi vei fi ca un fiu; după aceea – cine ştie, după ce vor pleca romanii, eu – eu te voi răsplăti.

Fineas privea în pământ, cu fruntea încruntată. Ieri, îşi spuse el, nu voiam decât moartea. Dar când anii sunt puţini, numai ziua de azi contează. Un fragment de cântec, cântat cu voce dulce, venea din casă:

„Isus Christos, lumină a iubirii
Făclie sfântă a Tatălui ceresc!
În timp ce noaptea ne învăluie în umbră
Slăvim lumina ce a strălucit
Şi străluceşte încă în întunecime!”

Ben Etan se încruntă.

– Fata a prins ceva din blasfemiile nazarinenilor. Le-am închiriat ticăloşilor camera de sus un timp. Acum se întâlnesc pe strada din faţă – puţinii care au mai rămas în Ierusalim. Dacă oraşul suferă în mâinile romanilor, eu cred că e din cauza Tâmplarului crucificat şi a ucenicilor Lui.

Fineas privi în sus; o lumină liniştită ardea în ochii lui.

– Tu ai spus-o! zise el. Ascultă, voi rămâne în această casă cât timp va fi nevoie.

CAPITOLUL XXVIII

SE APROPIE FURTUNA

TEMERILE lui Ben Etan nu se realizară imediat. Pe măsură ce zilele treceau în linişte, începu să-şi regrete nebunia; se spunea că soldaţii erau ocupaţi pe ziduri, construind întărituri şi necăjindu-i pe romani. Toate aceste evenimente nu tulburau cu nimic căsuţa din Agra.

– O altă gură de hrănit! mormăia bătrânul, măsurând boabele de grâu pe care Meroda le râşnea şi din care cocea pâine. O gură, am spus? Nu, mai degrabă un sac fără fund; băiatul are pofta unui animal; Doamne, a mâncat într-o săptămână cât aş fi mâncat eu într-o lună!

– E tânăr, tată, spuse Meroda neliniştită, şi e atât de puternic! Nici nu te gândeşti, tată, ce uşor ridică pietrele râşniţei, pe care eu nici nu le pot mişca.

– La ce îmi foloseşte puterea lui? mârâi Ben Etan. Şi de ce să umplu gura unui străin în zilele acestea, când tot oraşul piere de foame? Vai, dar preţul e o nimica toată încă! O să aştept; da, o să aştept.

Mai târziu îi găsi pe cei doi în curte. Fineas se ocupa de râşniţă, care era într-adevăr prea grea pentru mâinile delicate ale fetei. Meroda plămădea aluatul într-un lighean cu

apă, cu braţele goale până la umeri, cu părul legat cu o panglică, cu ochii strălucind de fericire. Ce conta că romanii erau aproape? Era plăcut să fii tânăr, şi soarele strălucea, şi vrăbiile se certau vesele.

Ben Etan privi scena cu buzele strânse şi fruntea încruntată.

– Crezi că poţi să faci munca unei femei şi să mănânci porţia unui bărbat? îi spuse el aspru lui Fineas.

Tânărul ridică privirea.

– Aş munci, spuse el mândru, dar nu este altceva de făcut.

– O să-ţi dau o slujbă pe măsura poftei tale de mâncare; du-te şi vezi ce se întâmplă cu asediul. Nu mai ştiu nimic. Du-te pe platforma templului – am auzit că e tot ocupată de zeloţi, şi în oraşul de sus – e în puterea lui Simon Bar Gioras. Adu-mi şi veşti despre Paşte; se vor ţine jertfe în templu ca totdeauna? Trebuie să ştiu, fiindcă vreau să ţin legea.

Fineas sări în picioare cu repeziciune.

– Merg imediat, spuse el.

Nu se uită la Meroda.

– Tată, îndrăzni fata, oaspetele nostru nu are sabie, şi străzile sunt pline de răufăcători.

Fineas privi înapoi la faţa ei dulce şi neliniştită; ceva din ochii ei întunecaţi îl făcu să simtă un nod în gât.

– Nu te vei întoarce niciodată, murmură ea.

– Ba da, mă voi întoarce înainte de apus, spuse Fineas.

Ben Etan zâmbi.

– Nu uita, spuse el, să vizitezi oraşul de sus; acolo vei auzi veşti despre şansele noastre de reuşită.

Fineas porni la drum mult mai vesel şi mai încrezător decât venise. În timpul orelor liniştite petrecute în casa lui Ben Etan, un balsam alinător fusese turnat peste inima lui sângerândă. Meroda, cu nevinovăţia unui copil şi şiretenia

unei femei, îi ghicise nevoile şi, din prea plinul sufletului ei, îi oferise ceea ce i-ar fi oferit un înger.

Nu îl uitase, îi spusese.

– Ah, nu, nu aş putea face asta. De atunci m-am rugat de multe ori pentru tine, în fiecare zi. Într-adevăr, de când L-am cunoscut pe Isus, mă rog mai des fiindcă, după cum ştii, El a fost ca şi noi şi ne cunoaşte toate nevoile.

Fineas îi puse mai multe întrebări legate de Isus din Nazaret, şi ea îi spuse tot ce învăţase la întâlnirile liniştite din camera de sus – totul, şi mai mult, fiindcă în tăcerea inimii ei nevinovate vocea divină vorbea mai clar ca niciodată.

– Vai, spuse ea în concluzie, au plecat demult – adică, toţi bărbaţii puternici şi toate femeile care puteau călători şi copiii.

– De ce au plecat? întrebă Fineas.

Ochii fetei se măriră de frică.

– Oraşul va fi distrus, şopti ea, şi toţi locuitorii vor fi ucişi sau vânduţi ca robi. Da, aşa se va întâmpla. El a spus-o când trăia şi acum se împlineşte. Eu… eu mă tem uneori.

– Cine a spus asta?

– Cineva care L-a auzit pe Mesia vorbind. E drept; L-au condamnat la moarte pe cruce şi au strigat: „Sângele Lui să cadă asupra noastră şi a copiilor noştri!” Noi suntem copiii.

– De ce nu ai plecat cu ei? întrebă el, după o lungă tăcere.

– Eu? O, nu l-am putut părăsi pe tata; el nu crede. Dar nu contează, spuse ea, cu ochii strălucind de bucurie, Domnul este aici; El va avea grijă de noi. Mă tem doar atunci când uit; dacă mă rog teama dispare şi sunt fericită din nou. Episcopul cel bun a rămas şi el; el nu se teme niciodată, dar eu sunt o fată zăpăcită şi uit adesea. Mai sunt şi Lespia şi Rahela şi Rufus şi mulţi alţii; au rămas aici ca să aibă grijă de bolnavi şi de cei care nu pot merge.

– Unde sunt aceşti nazarineni?

Meroda clătină din cap.

– Nu ştiu, spuse ea tristă; tata i-a izgonit demult, şi eu nu ies afară. Poate că au plecat şi ei. Eu… eu sper că au plecat.

Fineas se gândea la această conversaţie în timp ce îi îndeplinea porunca lui Ben Etan.

– E adevărat, se gândi el, că ziua răsplătirii e aproape! Cuvinte de revoltă îi veniră în minte, dar el le respinse.

– E drept, spuse el printre dinţi, sângele Lui a căzut asupra noastră – sângele lui Mesia!

Se opri la colţul unei pieţe, odinioară plină de clienţi şi vânzători, şi privi în jur. Piaţa fusese de mult pustiită, şi arăta la fel ca multe din cartierele oraşului; locuinţele şi prăvăliile din jur fuseseră arse şi acum ferestrele lor înnegrite şi zidurile dărâmate aveau un aspect sinistru de dezolare. Fiecare palmă de pământ era acum ocupată de pelerini şi bagajele lor. Vocile ascuţite ale femeilor şi plânsetele sutelor de copii răsunau în aerul călduţ.

– Vor pleca repede când vor vedea că zidurile noastre nu cad la vederea celor patru legiuni! îi spunea o femeie alteia, legănându-şi copilul. Taci, taci, puiule, romanii nu te vor lua niciodată! Zidurile Ierusalimului sunt puternice – şi noi suntem în siguranţă!

Fineas trecu mai departe, ocolind cu grijă lucrurile claie peste grămadă şi copiii care se jucau.

– Poţi să-mi spui dacă se va serba sau nu Paştele în templu? îl întrebă el pe un bărbat care înjgheba un adăpost de piei de oaie între soarele arzător şi creştetul unei tinere femei care îşi alăpta copilul sprijinită de zidul în ruină.

Omul se opri şi îşi şterse sudoarea de pe frunte.

– Cu siguranţă, vor fi jertfe în templu, spuse el. Unde altundeva? Eu merg acolo cu mielul, imediat ce adăpostesc mama şi copilul. O să mă bucur când vor pleca romanii; mai

înainte, ne aşezam întotdeauna corturile în grădini, unde era mai răcoare.

– Crezi că vor pleca?

– Sigur! spuse străinul şi îşi întări afirmaţia cu un blestem. Nu au plecat păgânii din faţa lui Israel când erau mai puţini apărători? Acum sunt mai mult de douăzeci de mii de oameni gata de luptă pe zid – ca să nu mai vorbim de miile de pelerini. Suntem în stare să luptăm cu romanii chiar dacă ar fi de zece ori mai mulţi – da, şi să-i distrugem! Aminteşte-ţi şi ce sărbătorim, omule. Aşteaptă până mâine noapte şi vei vedea oştile cereşti la lucru. Îngerul Domnului nu a uitat să ţină sabia! Cât timp vom mânca Paştele, îmbrăcaţi şi încălţaţi pentru călătorie, sabia va coborî; apoi Israelul va ieşi să ia prada. Iehova mă va ajuta să-mi iau şi eu partea, fiindcă sunt sărac.

Fineas nu avea ce să-i răspundă acestui încrezător fiu al Avraam, de aceea îşi urmă drumul, adâncit în gânduri ciudate.

– Oamenii aceştia nu l-au ucis pe Mesia, de ce să coboare pedeapsa asupra lor? Şi asupra femeilor, şi a copiilor?

Fruntea i se întunecă, şi inima îi deveni grea în timp ce îşi urma drumul pe străzile înţesate de oameni agitaţi, care mergeau încoace şi încolo între templu şi locul în care îşi aşezaseră corturile.

Peste tot se auzeau plânsete de copii – copii însetaţi plângând după apă, copii pierduţi plângând după mamele lor, copii obosiţi plângând după căldura unui pat; şi peste tot femei cu ochi neliniştiţi îi hrăneau şi duceau ulcioare cu apă şi trebăluiau încoace şi încolo, după obiceiul femeilor. Bărbaţii, după obiceiul lor, dormeau liniştiţi la umbră, sau schimbau cu vecinii lor păreri înţelepte despre ciudatele afaceri de dincolo şi dincoace de ziduri.

Nici unul din aceşti oameni, observă Fineas uimit, nu arăta nici o urmă de teamă; îndurau disconfortul ca pe ceva de

scurtă durată, care nu merită menţionat. Ici şi colo, câte o femeie nervoasă striga că nu mai poate îndura, că romanii vor intra în cetate cât de curând. Asemenea slăbiciune aducea asupra ei un potop de reproşuri amestecate cu asigurări.

– Ţine-ţi firea, femeie, spunea înţeleptul bărbat al unei asemenea fiinţe slabe, ţine-ţi firea şi ai grijă de cei mici. Nu sunt eu aici? Nu te apăr eu? În afară de asta, nebuno, zidurile Ierusalimului nu au fost construite într-o zi, nici nu vor fi distruse într-o zi.

Lucru care era adevărat, teribil de adevărat.

Apropiindu-se de platforma templului, Fineas simţi o puternică dorinţă de a vedea ce se întâmpla dincolo de ziduri; de aceea îşi îndreptă paşii spre palatul lui Agripa, unde se ridica magnifica structură numită Podul Tiropean. Acest pod, clădit pe coloane puternice, susţinea un drum de marmură care lega platforma templului de palat; de acolo, puteai vedea văile şi munţile care înconjurau Ierusalimul. Acum puţini oameni se aflau acolo fiindcă, de mai multe ori în ultima lună, podul fusese scena unor lupte sângeroase între zeloţii conduşi de Eleazar şi soldaţii lui Simon, care stăpâneau oraşul de sus.

Fineas, conştient doar de scopul lui, urcă până în unul din turnurile care susţineau podul şi privi spre poarta Damascului. Marele drum din nord trecea prin grădini şi livezi înflorite peste creasta Scopusului; nici o pată nu îi întuneca strălucirea. La stânga strălucea Lacul Şerpilor, luminos ca o fărâmă de cer aruncată între frunzele argintii ale livezilor de măslini. La est de lac, la capătul văii Ghihonului, un petec de culoare împestriţat cu auriu, de formă pătrată, trăda existenţa taberei romane. Pe partea opusă se întindea un pătrat mai mare, unde strălucea purpura imperială.

În ciuda convingerii lui că oraşul era condamnat, Fineas nu putu să nu zâmbească văzând mărimea acestor pete faţă de marele oraş fortificat care se întindea la picioarele lui. Zid după zid, de o enormă grosime şi tărie, înconjurau inima strălucitoare – templul, iar la colţuri se ridicau cele trei turnuri

ridicate de marele Irod în timpul sângeroasei lui domnii – Phasaelus, Hippicus şi Mariamne. În stânga templului, legată de el prin două bolţi ruinate, se afla marea fortăreaţă, Antonia, şi mai la stânga, deasupra Oraşului Nou, se zărea un al doilea castel fortificat, Acra. În faţa podului, turnurile palatului Asmonean priveau cu mândrie asupra Agrei în timp ce în spate, înconjurat de vile şi grădini superbe, palatul lui Irod – cunoscut şi ca Pretoriumul, o fortăreaţă de o putere imensă, aşezată pe pământul istoric ocupat cândva de castelul lui David, încununa valea Hinom.

În timp ce privea această scenă, Fineas simţi toată mândria neamului său trezindu-se în pieptul lui. Ierusalimul, cetatea care rezista de veacuri întregi – cetatea căreia nenumăraţi profeţi ai lui Dumnezeu îi aduseseră mesaje din partea Celui Nevăzut! Se putea oare ca sfârşitul ei să se apropie din cauză că fiul unui tâmplar murise pe Calvar? Toate vechile îndoieli se treziră în mintea lui ca o ceaţă rece, de nepătruns.

Privi încă o dată în depărtare, unde se zăreau mii de siluete de mărimea unor furnici; ştia că furnicile erau soldaţi romani, care îşi fortificau tabăra. Apoi îşi întoarse privirea spre templu, care se înălţa spre albastrul pur al cerului de vară, ca un munte de foc şi zăpadă. Mâine vor sărbători măreaţa ieşire din Egipt. Oare Dumnezeul care îl scosese pe Israel din robie cu mână întinsă şi braţ puternic nu îşi va aminti de poporul Său?

Aceste gânduri fură întrerupte de o voce batjocoritoare care îl făcu să se întoarcă; cuvintele fuseseră însoţite de o înţepătură de sabia, pe care proprietarul o ţinea în mâna dreaptă.

– Ce faci aici, frate?

Fineas se rezemă de balustradă şi îl privi pe intrus. Era clar că era soldat, şi încă unul destul de nervos, fiindcă îşi repetă întrebarea tare, rotindu-şi sabia într-un mod foarte neplăcut şi sugestiv.

– Mă uit la oraş – şi la romani.

– Eşti soldat?

– Nu.

– Spion atunci – de la templu! Pe altar, eşti foarte îndrăzneţ. O să vezi că noi ştim cum să ne purtăm cu cei de teapa ta. Vino cu mine.

– Nu sunt spion, omule, spuse Fineas indignat.

La care celălalt plescăi din limbă şi făcu cu ochiul.

– Un ticălos îndrăzneţ, strigă el, rotindu-şi sabia în aer, dar un mincinos nu prea iscusit. Crezi că nu văd că eşti îmbrăcat cu tunică preoţească? Un ticălos îndrăzneţ – un ticălos hulitor! O să vedem ce va spune Bar Gioras! Haide, sau îţi arunc rămăşiţele la vale!

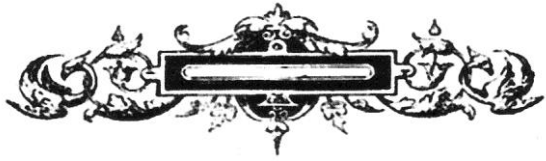

CAPITOLUL XXIX

BAR GIORAS

SIMON Bar Gioras, cel mai puternic om din oraş, şedea într-una din încăperile turnului Phasaelus, ascultând raportul căpitanilor săi.

Corpul fiului lui Gioras semăna cu turnul în care se afla, înalt, enorm şi puternic; trupul acesta se termina cu un cap ca de leu, locuit de un suflet ciudat. Era imposibil să-l dispreţuieşti pe acest om; inspira teamă, ură, iubire, dar niciodată indiferenţă. Simon Bar Gioras credea în el mai presus de orice altceva. Astfel îşi îndeplinise scopurile fără să devieze şi fără să dea greş. Pentru acest motiv, şi nu pentru altul, avea încredere că le va îndeplini întotdeauna. Bărbaţi, femei, oraşe, împărăţii, i se păreau o piedică neînsemnată în calea armatei sale.

O singură dată totuşi, sabia străpunsese acest înveliş de fier. În anul în care Cestius asediase Ierusalimul, zeloţii, prea laşi să-l înfrunte în bătălie deschisă, îi răpiseră soţia, care se afla în drum spre tabăra lui, şi o duseseră în Ierusalim. În momentul acela, soarta templului fu pecetluită; Bar Gioras coborî din munţi cu mii de soldaţi, întunecând valea din faţa zidurilor. Cei care se aventurau în afara porţii oraşului, cu afaceri sau de plăcere, nu se mai întorceau niciodată, decât

sub formă de spectre, fără ochi şi fără mâini, strigând mesajul pe care Simon îl scrisese cu litere de sânge pe pieptul lor: „Soţia mea – soţia mea; daţi-mi înapoi soţia!”

În zilele acelea, Simon Bar Gioras făcu un mare jurământ, pe singurul nume pe care îl respecta în afară de al său, acela al Dumnezeului oştirilor – dacă soţia lui nu se va întoarce teafără şi nevătămată, va transforma oraşul cel mândru într-o adunătură de ruine, iar din toţi locuitorii lui, bărbaţi şi femei, bătrâni şi tineri, băieţi şi fete, nu va mai rămânea decât unul care să spună povestea. Porunci ca jurământul lui să fie scris cu litere evreieşti şi îl trimise comandantului zeloţilor.

Duşmanii lui se sfătuiră împreună.

– Omul acesta, spuse unul, va împlini ce a jurat. De aceea e mai bine ca femeia să se ducă în drumul ei.

Alţii spuseră că ar fi bine să fie ucisă şi să i se atârne trupul de zid.

– Astfel îi vom răzbuna pe cei pe care el i-a torturat şi i-a ucis; cât despre oraş, nici el şi nici altul nu îl poate distruge.

Până la urmă, porunciră să fie adusă femeia în faţa lor. Era foarte frumoasă şi avea o ţinută curajoasă şi nobilă.

– Înţelegi, femeie, că deşi soţul tău rage ca un leu în cuşcă în faţa zidurilor, nu te poate scăpa din mâna noastră? o întrebară ei.

– Numai fiarele sălbatice şi laşii se războiesc cu femeile, le răspunse ea mândră. Ucideţi-mă dacă vreţi; soţul meu mă va răzbuna şi încă repede.

– Nu ne temem de fiul lui Gioras, răspunseră ei. Ierusalimul este al nostru, şi nimeni nu poate lupta contra lui. Cu toate acestea, ne e milă de tine. Du-te în drumul tău, şi spune-i aşa lui Simon: „Pleacă din Iudea şi ia-ţi armata, altfel vei fi aspru pedepsit”.

Lăsară femeia să plece nevătămată, iar ea veni la soţul ei şi îi spuse totul. Simon râse, tare şi mult.

– Voi pleca, spuse el, dar mă voi întoarce. Şi tu, care ai fost ostatică în Ierusalim, vei domni peste el ca o regină.

Înainte de răsăritul lunii – care era plină, se întoarse, aducând cu el toţi locuitorii de pe lângă Ierusalim, pe care îi grăbi cu foc şi sabie până rămase totul gol ca în palmă; apoi el şi cei cincisprezece mii de oameni tăbărâră sub zidurile Ierusalimului.

Îndărătul porţilor se petreceau acum lucruri grozave şi nemaiauzite; orice aparenţă de lege şi ordine dispăruse din oraşul asediat. Zeloţii îl devorau ca un foc nestins. Noaptea, o sabie de foc se vedea pe cer. Morţii zăceau neîngropaţi pe străzi; cei vii, tremurând în casele pustii, de abia îndrăzneau să-şi ridice ochii spre Dumnezeul care părea că îi părăsise. În tot acest timp, mâna de fier a romanilor zdrobea Galilea ca pe o coajă de ou. Ierusalimul era ca o peşteră plină de fiare sălbatice care se distrugeau unele pe altele.

Sătui de această stare de fapt, preoţii recurseră la o măsură disperată – aveau să-i deschidă porţile lui Simon.

– Fiul lui Gioras e un luptător puternic, spusese marele preot – pe timpul acela Matei al III-lea; el va proteja cetatea de zeloţii care ne sug sângele. De asemenea, va putea să ţină piept romanilor care nu vor întârzia să vină.

Îşi îndepliniră scopul şi Simon Bar Gioras intră triumfător în Ierusalim în fruntea trupelor sale. Poporul îl întâmpină ca pe un salvator şi eliberator.

– Ierusalimul este salvat! strigau ei nebuni de bucurie. Templul este salvat! Bun venit fiului lui Gioras! Bun venit învingătorului!

Bar Gioras rânjea pe faţă. Pentru el Ierusalimul era o fortăreaţă ale cărei ziduri de netrecut aveau să înfrunte ultimul obstacol în calea puterii lui. Era deja regele neîncoronat, nu numai al Ierusalimului, dar al tuturor ţinuturilor prin care trecuse ca o vijelie devastatoare. Roma nu era decât o coajă din ceea ce fusese; sabia lui va străpunge coaja.

Descoperi că zeloţii se luptau între ei sub doi conducători inamici, Eleazar şi Ioan din Ghisala, în templu şi în oraşul de jos. De aceea Bar Gioras luă în stăpânire oraşul de sus şi se instală împreună cu nevasta în palatul pustiu al irozilor.

Urmară câteva luni teribile, în care asasinul, tiranul şi zelotul, cum ajunseseră să fie numiţi Bar Gioras, Ioan din Ghisala şi Eleazar, se sfâşiară unul pe altul ca nişte câini turbaţi. Zvonuri despre conflictul lor îngrozeau oraşul zi şi noapte. Desfrâul şi crima se plimbau nestingherite pe străzile oraşului. Grânarele erau arse; casele şi prăvăliile de toate felurile erau distruse din temelii. Curtea templului răsuna de lovituri şi blesteme; pardoseala ei de marmură era alunecoasă de sângele preoţilor şi închinătorilor; duhoarea cadavrelor neîngropate se amesteca cu mirosul de tămâie, fiindcă focul ardea în continuare pe altar şi mirosul jertfelor se ridica în fiecare seară şi dimineaţă spre cerul de oţel.

Acum era pace în oraş, de opt zile; combatanţii urmăreau mişcările romanilor care lucrau în taberele lor fortificate din estul, vestul şi nordul oraşului.

În cea de-a cincia zi, Bar Gioras trimisese un steag la Eleazar şi Ioan din Ghisala, cu următorul mesaj: „Să ne unim ca să învingem duşmanul. Apoi ne vom relua lupta pentru supremaţia oraşului."

Ioan fu de acord cu această propunere, rezervându-şi partea de jos a oraşului şi comanda trupelor sale. Eleazar se închise în templu şi refuză să răspundă. Era imposibil să faci planuri de apărare a oraşului fără să controlezi această poziţie importantă.

Aceasta era problema care îl măcina pe Bar Gioras, în timp ce stătea în marea încăpere din turnul Phasaelus, în cea de-a cincisprezecea zi a lui aprilie.

Unul din căpitanii săi, numit Chimoş, stătea în faţa lui. Îi descria comandantului său o încăierare care avusese loc între zeloţi şi romanii celei de-a zecea legiuni, care îşi

construiau tabăra pe Muntele Măslinilor. Iudeii năvăliseră dintr-o dată prin Poarta Femeilor şi se năpustiseră cu o asemenea furie asupra romanilor încât capturaseră jumătate din fortificaţii.

Ba Gioras înjură.

– Proştii! mormăi el, punându-şi mâinile pe genunchi. Dacă aş fi fost cu ei, am fi făcut bucăţi legiunea.

– Mâine este Paştele, spuse Chimoş.

– Şi ce-i cu asta?

– Zeloţii vor deschide templul norodului.

Simon îşi mângâie barba în tăcere timp de un minut.

– Pe profeţi! strigă el tare, aruncându-se înapoi în scaun, tu ai spus-o! Trimiteţi să fie răpit un preot imediat; trebuie să ştiu mai multe despre templu, ca să nu fim prinşi înăuntru.

– Una din santinele de pe Podul Tiropean ne-a adus un om dimineaţă, spuse prevăzător Chimoş, Era îmbrăcat în haine de preot; dar nu ştim dacă e preot sau…

– Aduceţi-l.

– Cine eşti tu? întrebă Bar Gioras, aţintindu-şi ochii pătrunzători asupra omului care fusese adus în faţa lui.

– Mă numesc Fineas, răspunse prizonierul.

– Eşti preot?

– Nu.

– Ce eşti atunci – cerşetor?

Fineas privi în ochii ameninţători ai şefului sicarilor.

– Nu am bani, spuse el, dar nu sunt cerşetor.

– Ce făceai pe Tiropean?

– Mă uitam la romani.

– Nu ştiai că eu controlez podul?

– Nu ştiu nimic despre ce se întâmplă în Ierusalim.

Simon privi cu atenţie figura hotărâtă din faţa lui.

– De ce porţi o tunică preoţească? întrebă el, cu mânie crescândă. Eşti sau preot, sau spion.

– Nu sunt nici una nici alta, spuse Fineas încruntat. Templul nu mai e templu. E o peşteră de tâlhari şi ucigaşi.

Fruntea lui Simon se însenină.

– Atunci peştera va fi curăţită, spuse el. Vino, nu mai eşti nici preot, nici cerşetor; Ierusalimul va avea nevoie de oameni ca tine înainte să fie împrăştiaţi câinii de păgâni. Slujeşte-mă.

– Şi dacă refuz?

– Nu vei refuza; cunosc oamenii, cum mă cunosc pe mine; nu mă înşel niciodată. Mă vei sluji, îţi vei sluji ţara; e unul şi acelaşi lucru.

Fineas privi neclintit în ochii pătrunzători ai omului din faţa lui; era atras spre comandantul sicarilor de o forţă pe care nu o înţelegea şi nu o respingea. Simţi dintr-o dată că viaţa ar căpăta sens slujindu-l.

– O să te slujesc, spuse el încet, dar mai întâi trebuie să mă întorc la o anumită casă din Agra.

– Şi de ce trebuie să faci asta?

– Fiindcă am promis.

Şeful sicarilor ridică poruncitor mâna.

– Cei care îl slujesc pe Bar Gioras uită trecutul, spuse el aspru. De acum înainte nu mai răspunzi nici unui om în afară de mine.

CAPITOLUL XXX

IATĂ, EU SUNT CU VOI ÎN TOATE ZILELE

ÎN casa veche de lângă poartă, o fată îl aştepta neliniştită pe Fineas, de la postul ei de veghe din camera de sus.

– Va veni înainte de apus, îşi şoptea ea, a promis.

Când umbrele întunecate ale nopţii căzură ca o cortină peste strada îngustă, ea se îndepărtă de fereastră şi privi în camera goală, înfiorată de o teamă copilărească. Apoi căzu pe genunchi cu un strigăt de bucurie: zărise în întuneric faţa plină de compasiune a lui Christos, care devenise o prezenţă iubită şi apropiată.

– Învăţătorule, Tu eşti, şopti ea, împreunându-şi mâinile micuţe; şi eu am uitat din nou că Tu eşti lângă mine întotdeauna! De ce să mă tem că i se va întâmpla ceva? Tu îl iubeşti, dragă Isuse, mai mult decât mine.

Îşi ascunse faţa în palme, ruşinată de propria ei mărturisire.

– Totuşi este frumos şi bine să iubeşti, murmură ea, pe jumătate pentru sine, pe jumătate pentru Prezenţa liniştitoare care îi înţelegea întotdeauna gândurile. Şuvoiul de rugăciuni şi cereri continuă, limpede şi curat ca un pârâu de munte;

uneori vorbea vesel şi tare, alteori şoptea din nou secrete de iubire.

Aceasta nu era rugăciune; o, nu. Să te rogi lui Iehova, dătătorul legii de pe Sinai, era o treabă dificilă şi înspăimântătoare; aşezat pe vastul Lui tron din imensitatea strălucitoare a cerurilor necunoscute – Regele Regilor, adesea fierbând de mânie, teribil, aspru, neîndurător; ca să te rogi Dumnezeului lui Israel, trebuia să stai cu capul plecat şi faţa întoarsă către sanctuar. Trebuia să faci spălăturile rituale şi să ai veşminte conform legii; trebuiau spuse multe cuvinte, lungi şi greu de înţeles, cu voce tare. Şi, până la urmă, nu se cuvenea ca o femeie să tulbure auzul Stăpânului Universului prea des; ştia foarte bine asta. Dreptul sfânt al rugăciunii revenea capului familiei – învestit cu îndatoriri divine. Pentru o femeie, era necesară doar ascultarea.

Dar cu Isus din Nazaret putea vorbi deschis; El nu respinsese niciodată femeile care veniseră să-şi spună necazurile. Niciodată nu refuzase să le ajute. Meroda îşi amintea povestea văduvei din Nain; cea a femeii cu o scurgere de sânge; cea a surorilor din Betania; cea a mamei siro-feniciene; cea a fiicei lui Iair. Toate acestea şi multe alte povestiri minunate despre bunătatea lui Mesia faţă de femei şi copii îi fuseseră spuse Merodei de către creştinii care se adunau mai demult în camera de sus. Nimeni nu era prea sărac, nimeni prea ignorant, nimeni prea păcătos ca să vină la Isus, care trăise şi suferise şi murise pentru ca săracii, ignoranţii şi păcătoşii să poată fi salvaţi. Nu era acesta un gând minunat? Minunat şi nemaiauzit, să poţi să-I vorbeşti lui Isus oricând.

Fata era atât de cufundată în gândurile ei fericite încât nu auzi zgomotul unor paşi împiedicaţi pe scară. Ben Etan nu îşi găsise fiica la locul ei în casă.

– Îşi bagă nasul în ceea ce nu o priveşte, mormăia el bănuitor. Da, sunt sigur; a făcut o înţelegere cu cerşetorul care îmi mănâncă averea. Împreună îmi vor lua totul – totul!

Meroda! strigă el aspru, ştergându-şi sudoarea de pe frunte. Dar, nu o s-o strig pe netrebnică; nu trebuie să bănuiască nimic. O să-i prind pe amândoi, şi atunci…

Îşi căută cuţitul, pe care îl purta tot timpul ascuns sub tunică. Era acolo.

În camera de sus, auzi o voce murmurând.

– Ah, netrebnica! mormăi el. Vrea să bage hoţul în casă pe scara de sus!

Se opri precaut şi îşi lipi urechea de uşa închisă.

– Mai este şi tata, auzi el; Tu, ştii, Învăţătorule, cât de înţelept este şi cât de atent păzeşte legea; totuşi, uneori mă tem de el, şi astăzi m-am întrebat dacă nu cumva…

Cuvintele se stinseră într-un murmur neauzit.

Ben Etan intră în cameră în vârful picioarelor şi se apropie de fereastră; lumina argintie a lunii trecea printre zăbrele şi învăluia fruntea plecată a fiicei lui.

O apucă aspru de umăr.

– Tată! Dragă tată! M-ai speriat!

– Ce faci aici?

– Eu? eu… mă gândeam, tată drag… la multe lucruri. Ar trebui… da, am uitat să pregătesc grâul pentru pâinea de mâine! Merg imediat.

– Te gândeşti numai la mâncare, lacomă ce eşti! mârâi Ben Etan. Dar stai, femeie, cu cine vorbeai când am urcat eu? Nu încerca să mă minţi; te-am auzit.

Meroda respira repede; îşi auzea bătăile inimii.

– Răspunde!

– Vorbeam… cu… Isus din Nazaret

– Ce? Tu?

– Da, tată; cred că Isus este Mesia. Ţi-aş fi spus mai înainte, dar… mă temeam.

Timp de un minut, o tăcere încremenită învălui camera; apoi pe faţa bărbatului se aşternu o expresie teribilă;

întunericul milostiv o ascunse de ochii speriaţi ai fetei. Mâna lui o apucă de braţ.

– Tată!

– Haide.

– Dragă tată – lasă-mă să-ţi spun mai multe despre Isus – te rog! E atât de frumos – atât de minunat să crezi!

– Haide!

La poartă, Ben Etan îşi slăbi strânsoarea cât să deschidă gratiile.

– Tată! strigă fata, aruncându-se în genunchi pe jumătate leşinată. Tată! Ce vrei să faci cu mine?

Bărbatul îndepărtă mâinile rugătoare; apoi, fără un cuvânt, o ridică şi o aruncă în stradă.

După aceea încuie poarta cu gratii şi intră în casă – singur.

CAPITOLUL XXXI

O POARTĂ DESCHISĂ

FINEAS se trezi prizonier în barăcile Pretoriumului. Era evident că Chimoş, ofiţerul comandant, primise ordine speciale în privinţa noului venit fiindcă, după ce îl îmbrăcă cu veşmintele aspre ale soldaţilor de rând, îl închise cu grijă în camera de gardă.

În locul acesta, orele treceau greu. Avea destul timp de gândire, dar, după un timp, gândirea deveni un chin; cu cât se gândea mai mult la trecut, cu atât mai întunecat şi mai neiertător îi apărea viitorul.

– Sunt ca o creangă uscată, fu concluzia lui amară, purtată încoace şi încolo de vânt. Am eşuat în tot ce am încercat să fac.

Către seară, Ben Gioras trimise după el pentru a doua oară şi, fără nici o introducere, îi puse câteva întrebări scurte şi pătrunzătoare despre structura de fier a templului – curţi, coridoare, camere şi tuneluri subterane.

Fineas răspunse cât de bine putu, fiindcă avea puţine cunoştinţe despre templu. Comandantul sicarilor fu evident dezamăgit de puţinele informaţii pe care le câştigase, dar nu spuse nimic, în afară de un cuvânt scurt de concediere.

– Stai, spuse Fineas; am şi eu o întrebare. De ce sunt prizonier?

Ben Gioras rânji.

– Luaţi omul, spuse el aspru, şi duceţi-l în curtea de afară.

Curtea de afară se dovedi a fi o împrejmuire largă şi întunecoasă, pardosită cu piatră şi înconjurată de ziduri albe şi înalte.

– Ce trebuie să fac aici? îl întrebă Fineas pe soldatul care îl condusese acolo.

Omul rânji.

– Ce vezi, îi răspunse el scurt.

– Nu văd nimic.

– Atunci se pare că ai un mare noroc. Dormi şi vezi-ţi de treabă. Dacă nu-ţi convine, eşti un mare prost.

Zgomotul unui zăvor greu închizându-se în partea cealaltă a porţii îi anunţă plecarea.

Fineas privi atent în jur; să fii în serviciul unui general vestit era una, să fii închis ca un criminal era cu totul altceva.

Hotărâse deja să părăsească locul cu prima ocazie; ocazia aceasta nu se prezenta încă, concluzionă el după o scurtă examinare a curţii. În zid erau săpate numeroase uşi, dar toate erau bine închise. Pe scurt, nu era altceva de făcut decât să aştepţi evenimentele viitoare.

În timp ce se plimba în sus şi în jos, tânărul îşi revizui încă o dată greu câştigatele cunoştinţe despre misteriosul Isus din Nazaret. Lăsă de o parte viziunea lui din Sfânta Sfintelor ca pe un rezultat al tulburării minţii şi trupului. Punct cu punct, compară învăţăturile rabinice privitoare la venirea lui Mesia cu ceea ce auzise despre tâmplarul din Galilea. Amintirea credinţei copilăreşti a Merodei şi a feţei ei înflăcărate povestind despre cruce îi aduse un zâmbet şi un oftat.

– Este o poveste pentru femei naive şi copii, se gândi el; cum poate fi adevărat? Misiunea declarată a lui Mesia – după Biblie, Talmud şi Mizrah – este să elibereze Israelul; omul acesta din Nazaret nu numai că nu a convins Israelul că este Mesia, dar a şi murit în mizerie, fără să facă nimic – nimic, în afară de pretinsele vindecări ale câtorva bolnavi, dintre care cei mai mulţi au murit deja. Nu avea nimic. Nu a lăsat nimic în urmă, în afară de vorbe goale – pe care generaţia următoare le va uita, şi va uita şi de omul de pe cruce.

Gândurile lui se întoarseră la ciudatele spuse ale lui Ben Huna, în ziua când se întorsese acasă.

– Este aceeaşi poveste, spuse el tare, cu un gest nerăbdător; aceeaşi şi toţi insistă cum că omul crucificat trăieşte încă – că pot vorbi cu el, şi el cu ei. Imposibil! Dacă ar fi în viaţă, de ce nu ar apărea pe faţă ca să ceară supunerea Israelului – da, şi să-i elibereze glorios din mâna romanilor?

– Vorbeşte-I singur, prietene, acestui Isus care a fost mort şi a înviat.

Cuvintele îi răsunară în ureche clar şi distinct. Cine spusese asta – şi când? Ridică din umeri furios. Da, îşi amintea acum; păgânul care îl ajutase să iasă din zidul templului. Păgâni, femei, vameşi, pescari – da, aceştia erau cei care credeau în nazarineanul crucificat.

Pe măsură ce îşi urma gândurile, observă cu uimire că Galileanul îl aşteptase la fiecare cotitură a vieţii, de parcă ar fi fost într-adevăr o prezenţă vie.

După un timp întunericul se aşternu blând peste curte, şi Fineas văzu două sau trei stele, care îl priveau ca nişte ochi cunoscuţi şi iubiţi peste zidurile închisorii sale. Grădina din Aftha, faţa mamei lui – albă şi plină de teamă, cum o văzuse el ultima dată, îi apărură în faţa ochilor ca un tablou. Ea ar fi murit să-şi salveze copilul – ştia foarte bine. Odată cu tabloul, apărură nişte cuvinte ciudate – cuvintele Omului pironit pe cruce, repetate de fiica lui Ben Etan. Isus spusese aceste

cuvinte, îi zisese ea, unui om foarte înţelept – un rabin, care crezuse după aceea.

– Aşa cum Moise a înălţat şarpele în pustie, aşa trebuie să fie înălţat Fiul Omului, pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viaţa veşnică. Fiindcă atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, că a dat pe singurul său Fiu, pentru ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viaţa veşnică.

Ciudate cuvinte, într-adevăr; omul ştiuse de la început că va muri de o moarte blestemată? „Înălţat" ca şarpele de aramă din pustie, pentru ca ochi israeliţilor muribunzi, zvârcolindu-se pe nisipul din deşert, să se aţintească asupra lui şi să trăiască prin privire! Pentru un moment, minunata semnificaţie a crucii străluci în faţa ochilor lui uimiţi; apoi el îşi ascunse faţa de lumină cu un strigăt.

Un sunet de voci, tropăitul unor picioare încălţate şi lumina tremurătoare a torţelor anunţară că singurătatea lui se apropia de sfârşit. Fineas se retrase într-un colţ întunecat al curţii ca să-i observe nevăzut pe noii veniţi. Erau cel puţin cincizeci de oameni foarte agitaţi; era evident că se întorseseră dintr-o misiune izbândită, fiindcă erau încărcaţi cu prăzi.

Se striga după mâncare, după lumină, după vin.

– Hei tu, prietene, strigă un soldat, zărindu-l pe Fineas, ia-ţi securea şi fă lemne de foc din poartă, cât tai eu carnea. Dă-mi mielul, omule; îmi lasă gura apă când mă gândesc la el.

Într-o jumătate de oră, fiecare om era aşezat în faţa focului, prăjindu-şi felia de carne pe care şi-o tăiase cu sabia. Nici unul nu observase prezenţa lui Fineas; s-ar fi putut strecura afară printr-una din deschizăturile făcute de securile soldaţilor înfometaţi, dar se gândise că nu ştia nimic despre interiorul palatului, şi va fi prins în orice încercare prematură de scăpare.

Hotărî să rămână unde era, şi se alătură unui grup de lângă poartă.

– Aţi ajuns, prieteni? întrebă el, prefăcându-se; cum a fost afară?

Soldatul tresări şi scăpă carnea în foc, apoi îl înjură pe noul venit care îl speriase.

– Haide, mormăi el, n-o să merg la culcare fără să mănânc după o asemenea luptă; dă-mi altă bucată, omule, sau jur că te prăjesc pe tine!

– Este destulă carne în colţ, mormăi altul. Ia-ţi cât vrei şi taci din gură. Am fost la templu, adăugă el, privindu-l nepăsător pe Fineas. Pe altar, a fost uşor! Ne-am deghizat în pelerini – cu săbiile ascunse sub mantale – două sute de oameni. Zeloţiii erau pe jumătate înarmaţi şi nu se uitau la nimic în afară de jertfirea mieilor de Paşte. În momentul în care preoţii au spus poporului să îngenuncheze, şeful nostru a suflat o dată în trâmbiţă. După aceea, nu-mi mai amintesc decât că mi-am făcut drum printre trupurile căzute spre templu. Totul s-a terminat într-o oră; Eleazar şi oamenii lui au fugit ca nişte vulpi în vizuina de sub altar, dar au ieşit de bună voie când au aflat că trebuie să se predea sau să moară. Oraşul e în siguranţă acum.

– Dar închinătorii? întrebă Fineas, cu vocea tremurând de o groază pe care nu şi-o putea ascunde.

– Sunt şase sau şapte mii dintre ei care nu vor mânca Paştele, spuse rece soldatul. Nu au înţeles ce se întâmpla şi s-au băgat în drumul săbiilor noastre. Am adunat câţiva miei când am ieşit – toţi erau înjunghiaţi şi gata de fript. Ia o bucată, prietene, şi o cupă de vin în cinstea victoriei! Trăiască Bar Gioras! Moarte romanilor!

Un strigăt de bucurie îi răspunse, şi veselia deveni generală. Fineas, care se retrăsese bolnav în colţul lui, pricepu din cuvintele celorlalţi că duşmanii din afara zidurilor erau ocupaţi cu pregătirea asediului, aşa că se planificase un atac pentru a doua zi. Ascultă hărmălaia cufundat în gânduri negre, până când somnul îl cuprinse în cele din urmă.

Primele luciri ale zorilor care înviorară aerul greu din curte îi amintiră că era ziua Paştelui. Marele şi sfântul praznic al Eliberării, atât de aşteptat în zilele fericite ale copilăriei. Privi în jur cu teamă şi dezgust. Vitejii de azi noapte dormeau greu lângă cenuşa focurilor stinse; grămezi de oase, burdufuri goale de vin şi bucăţi de carne erau împrăştiate pe pardoseala de piatră. La sunetul neaşteptat al unei trâmbiţe, omul de lângă Fineas ridică capul.

– Ce, a răsărit deja soarele! strigă el înjurând. Haide, prietene, ajută-mă să-i trezesc pe oameni; sunt la fel de nemişcaţi ca morţii din templu.

Fineas ezită o secundă; apoi, prinzând sabia pe care i-o aruncase celălalt, ascultă.

Cei cincizeci de oameni se aflau acum în curtea din faţa palatului. Locul era deja înţesat de trupe. Bar Gioras, înarmat până în dinţi şi înconjurat de şase ofiţeri, stătea pe platforma înaltă cunoscută drept scaun de judecată. Îşi aţinti ochii pătrunzători asupra mulţimii de soldaţi.

– Oraşul este al nostru, băieţi, spuse el, cu o voce tare care răsuna ca o trâmbiţă. Duşmanul dinăuntru este învins. Duşmanul din afară trebuie înfruntat şi cucerit. Cine mă urmează?

– Trăiască Bar Gioras! strigă o voce stridentă. Strigătul fu repetat de mulţimea înfuriată; apoi detaşamentele începură să plece unul câte unul.

Fineas se trezi mergând în fruntea unei coloane care se transformă după un timp într-o amestecătură confuză, care se împrăştie pe străduţele înguste şi întunecate din Oraşul Nou. Înţelese că duşmanul ataca cel de-al treilea zid, între poarta Jaffa şi turnul Psefinus; populaţia îngrozită de masacrul din templu voia să predea oraşul înainte să înceapă asediul.

Trupele ajunseră la o răscruce, şi era evident că aşteptau alte ordine de la comandant. Acestea veniră fără întârziere, şi Fineas fu uimit să vadă poarta mare în faţa căreia se opriseră deschisă larg, şi să se trezească împins împreună

cu ceilalţi în faţa unui batalion roman care staţiona la mai puţin de o milă depărtare.

Voci din turnurile de la poartă le strigau romanilor să se apropie.

– Ne predăm! spuneau ei. I-am alungat de la porţi pe cei care vor război. Apropiaţi-vă şi atacaţi-i. Apoi intraţi, fiindcă vă deschidem poarta.

– Laşilor! strigă Fineas; ce înseamnă asta?

– Taci din gură, prostule, şi aşteaptă să vezi ce urmează, mormăi omul de lângă el.

Urmă un număr de manevre rapide, în timpul cărora Fineas îl urmă pe omul din faţa lui, fără să înţeleagă nimic; compania lor se îndrepta impetuos spre romani, de parcă ar fi vrut să-i atace; apoi se retrase în dezordine la adăpostul zidului, doar ca să primească o ploaie de pietre din turnurile de deasupra lor.

Înnebunit de aparenta zăpăceală a comandanţilor, Fineas observă în momentele acestea o mie de detalii pe care şi le aminti uimit după aceea. Zona gemea de soldaţi romani, care erau ocupaţi cu munca lor de distrugere; vile, case şi căsuţe deveniseră mormane de ruine; arbuştii înfloriţi, viţa de vie şi grădinile fuseseră călcate în picioare de miile de soldaţi. Scena de o incredibilă frumuseţe pe care o văzuse ieri căpătase deja un aspect de câmp al morţii.

Între oraş şi soldaţii angajaţi în această muncă de devastare se aflau trupe încolonate. Unul dintre aceste batalioane păzea poarta; la un singur sunet de trâmbiţă se repeziră ca un singur om asupra masei de soldaţi iudei, ca o sabie ascuţită. Dar, ca valurile mării, iudeii îi încercuiră cu ţipete de triumf. Trupe odihnite ieşiră din oraş, din locurile în care fuseseră ascunse; din turnurile care străjuiau poarta căzu o ploaie de pietre, săgeţi şi suliţe peste capetele romanilor.

Fineas se trezi luptând înverşunat şi strigând ca uluit când duşmanul, demoralizat de furia atacului, rupse rândurile şi fugi. Un roman, care se întoarse să fugă, se împiedică şi

căzu chiar în faţa lui; îşi înfipse sabia în spatele omului cu bucurie sălbatică. O pată purpurie, şi o a doua figură apăru în faţa lui; moartea era întipărită în ochii lui sălbatici, apoi căzu. Altul – şi altul! Simţi că i-ar putea ucide pe toţi – toate siluetele purpurii pe care le văzuse tocmai de pe Scopus, fugind încoace şi încolo ca nişte furnici speriate.

Cineva strigă ceva la urechea lui; apoi o mână îl prinse de braţ. Se întoarse cu o privire sălbatică şi văzu capul de leu al lui Bar Gioras.

– Înapoi, omule, înapoi la poartă! Vom fi ucişi!

O oră mai târziu, trupele victorioase erau adunate în piaţa din faţa Pretoriumului. Însuşi comandantul îi inspectă pe toţi, companie după companie.

– Am pierdut douăzeci de oameni, îi anunţă el pe ofiţerii de lângă el; şi mai mult de o sută de romani zac morţi lângă zid.

Ochii lui priviră rândurile cu un aer satisfăcut, care pătrunse în pieptul fiecărui om care îl privea. Aceşti ochi ciudaţi, incolori - ferestre transparente, prin care voinţa lui privea afară – se aţintiră asupra unui anumit om din compania în care fuseseră cândva cincizeci de oameni.

– Păşeşte în faţă, spuse el.

Omul ascultă.

– Cum ai ajuns în compania aceasta?

– Am fost prizonier; compania aceasta şi-a petrecut noaptea în locul unde eram închis. Dimineaţă, când au ieşit ei, am ieşit şi eu; nimeni nu mi-a spus nimic.

– Am poruncit să fii închis până se va termina cu templul. Au făcut bine. De asemenea, te-ai dovedit curajos. Căpitanul acestei companii zace lângă zid; te numesc pe tine căpitan.

Fineas îşi ridică fruntea cu mândrie; ochii îi străluciră. Era mândru să trăiască şi să moară pentru acest stăpân.

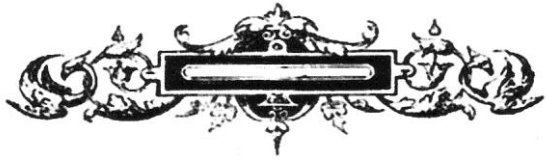

CAPITOLUL XXXII

ÎNŢELEPCIUNEA NEBUNILOR

BEN Etan, închis în casa veche ca un păianjen în propria pânză, nu prea ştia ce se întâmpla în oraş. Preţul grânelor creştea mereu şi asta era de ajuns. Îşi freca bucuros mâinile uscate, numărându-şi sacii.

– Doamne, ai fost milostiv cu mine, striga el, adresându-se după obicei fiinţei pe care o credea interesată de afacerile lui. Desigur, am păzit legea şi am ţinut tradiţia; de aceea, mi-ai dat mai multă înţelepciune decât celorlalţi.

Totuşi, exista o anume dificultate în încheierea tranzacţiilor; nu putea să-şi deschidă prăvălia şi să-şi arate grâul. Soldaţii erau o continuă ameninţare, deşi în ultimele zile nu fuseseră văzuţi în Agra; Ben Etan trase concluzia că erau ocupaţi în altă parte special pentru el. Cât despre străinii de lângă poartă, ajunseseră în punctul în care erau gata să dea tot ce aveau pentru mâncare.

Până la urmă, vrednicul negustor făcu un plan de vânzare care se dovedi plin de succes. Ascunzând sub veşminte cât grâu putea duce, cutreiera zi de zi porţiunile din oraş în care era puţin cunoscut, vânzându-şi marfa iudeilor de la ţară care umpleau străzile şi pieţele.

Porni într-o asemenea expediţie într-o dimineaţă de început de mai, şi după un moment de gândire se îndreptă

spre Bezetha, un cartier din nord-estul oraşului. Auzise cu o zi înainte că romanii aveau de gând să atace zidul de lângă poarta Jaffa, şi acum voia să se convingă cu ochii lui. Dacă zidul era dărâmat, norodul trebuia să organizeze apărarea.

Nu ajunsese prea departe când văzu o femeie odihnindu-se la umbra unui zid. Legăna un copil adormit, înconjurată de alţi şapte copii care se jucau la soare, dezbrăcaţi şi nepăsători ca nişte vrăbiuţe. Ben Etan se apropie în linişte, se sprijini de toiag şi o privi pe mamă cu ochii cercetători. Făcuse afaceri cu sute ca ea în ultima săptămână.

– Eşti binecuvântată de Iehova, femeie, spuse el, ridicându-şi mâna în semn de salut. Pacea să fie asupra ta, mama atâtor fii.

Femeia îşi ridică ochii.

– Nu am nimic, se văită ea, nimic. Copiii mei flămânzesc, şi eu nu am cu ce să le cumpăr pâine.

– Nu cer de pomană. Unde este soţul tău?

Trupul femeii se cutremură de suspine.

– Este mort – cred că este mort, fiindcă nu s-a întors la noi. A fost în templu la Paşte.

Ben Etan se încruntă. Apoi se bătu cu pumnii în piept şi îşi ridică ochii spre cer.

– Şi nu ţi-a lăsat nici un ban ca să cumperi mâncare pentru copii?

– Am avut colierul meu, spuse femeia întunecată, dar s-a dus; totul s-a dus. Doamne! Ce să mă fac?

Nenorocirea o copleşi şi îşi plecă fruntea suspinând. Micuţii speriaţi se adunară în jurul ei şi izbucniră cu toţii în plâns.

– Pleacă, om rău! strigă cel mai mare din ceată; pleacă, sau îţi dau o piatră în cap!

Ben Etan le întoarse spatele înjurând. Nu avea ce să facă aici, şi timpul însemna bani în zilele acelea.

În timp ce se îndrepta spre cea mai apropiată piaţă – în care era sigur că va găsi clienţi – se întrebă un moment ce se întâmplase cu fiica lui. Reuşise deja să se convingă singur că era total nevinovat în această chestiune.

– Fata a hulit, se asigura el pentru a mia oară. Era în mod sigur o apostată. Cum aş fi putut eu, fiu al lui Avraam şi păzitor al legii, să continui să hrănesc şi să adăpostesc o hulitoare şi o apostată, fără să iau parte la păcat? Ca să fiu fără pată în ochii lui Iehova, nu trebuia să-mi sacrific fiica, aşa cum Avraam şi-a oferit fiul ca jertfă şi a fost binecuvântat? Dumnezeu mă va binecuvânta şi pe mine fiindcă am făcut asta.

Se auzeau sunete ciudate în Bezetha în această dimineaţă de florar, sunete care pătrunseră până şi în urechile înfundate ale lui Ben Etan, şi îl făcură să se oprească în cele din urmă lângă o poartă deschisă. Se apropie şi intră; persoanele dinăuntru, mai cu seamă femei, se pregăteau în mare grabă de plecare – judecând după boccelele de haine şi provizii pe care cei doi bărbaţi ai familiei le ridicau deja în spate.

– Unde plecaţi, vecină? întrebă negustorul de grâu, vârându-şi capul printre gratii.

Femeia de lângă el ţipă tare.

– Sfinţi patriarhi – ce m-ai speriat!

– Nu mă mai pot aştepta la nimic, îi spuse ea unui bărbat care încerca s-o calmeze. Dumnezeu ştie că sunt gata să leşin de groază – şi copiii! Ce o să facem?

Ţipă din nou ca o nebună şi, băgându-şi degetele în urechi, fugi în stradă.

Sunetele misterioase se auzeau tot mai bine – lovituri grele, întunecate, continuând cu regularitatea şi precizia unei maşini. Dinspre nord-est, se auzeau strigăte teribile.

– S-au pornit din nou berbecii, strigă unul din bărbaţi; du-te după mama ta, băiete; venim şi noi!

Ben Etan privea în urma grupului; simţi dorinţa de a-i urma, dar apoi atenţia îi fu atrasă de un obiect strălucitor scăpat pe pardoseala curţii. Îl ridică şi îl ascunse în sân cu un rânjet.

– Curge aur din cer zilele astea, mormăi el, şi ieşi din nou în stradă. Era goală, dar, de după colţ, zări venind un grup de oameni cu boccele în spate.

Când intră într-o străduţă care ducea spre Poarta lui Efraim, ţipetele înspăimântate ale copiilor îi sparseră urechile. Ben Etan hotărâse deja să se întoarcă imediat în Agra, când simţi atingerea uşoară a unei mânuţe trăgându-l de colţul mantiei.

– Lasă-mă să plec, băiete, mormăi el mânios, întâlnind privirea unor ochi întunecaţi de teamă.

– Sunt şchiop – nu pot să merg, se văită copilul, şi m-au uitat! O, ia-mă cu tine.

– Sunt eu animal de povară ca să car schilozi – care au fost deja blestemaţi de Dumnezeu? Ben Etan păşi mai repede ca niciodată după ce se eliberă din strânsoarea mânuţei întunecate. Ceva din ochii aceia rugători îi amintise de Meroda. Blestemă romanii cu glas tare în timp ce păşea peste lucrurile scăpate de fugarii înnebuniţi. De asemenea, blestemă toţi soldaţii, vii sau morţi, atunci când fu forţat să se ascundă după un colţ al zidului în timp ce o bandă de sicari, acoperiţi de praf şi sânge, trecură în goană; unul din ei căzu chiar la picioarele lui şi îşi dădu duhul cu un horcăit.

– Ce s-a întâmplat? îl întrebă el pe portar, în timp ce trecea în oraşul din interior. Omul închidea porţile şi nu îi răspunse nimic.

– De ce închizi poarta la amiază? strigă Ben Etan.

Portarul se grăbea acum să pună drugii de fier; auzind vocea lui stridentă, se întoarse.

– Al treilea zid a căzut, spuse el blestemând; romanii sunt în Bezetha. Iehova să ne mântuiască, a început!

În timpul zilelor care urmară, Ben Etan îşi împărţi timpul în mod egal între încheierea afacerilor – care nu fuseseră niciodată mai prospere, şi rugăciuni fierbinţi către Iehova pentru cel de-al doilea zid, lângă care romanii îşi aduseseră deja maşinăriile de război. Dacă acest zid ar cădea sub loviturile teribililor berbeci, duşmanul ar pătrunde în Agra, şi ce s-ar întâmpla atunci cu preţioşii lui saci de grâu? Această întrebare trebuia să primească un răspuns imediat. Locuitorii oraşului de jos începuseră deja să se mute în cartierele mai înalte, apărate dublu de înălţimile de netrecut ale Sionului şi Moriei.

„Adevărat vă spun că nu va rămâne aici piatră pe piatră, care să nu fie dărâmată.”

Tunetele berbecilor, paşii grei ai soldaţilor şi urletele conflictului străpungeau zi şi noapte văzduhul. Nu mai exista nici o îndoială în privinţa celui de-al doilea zid; devenise o chestiune de ore. Ben Etan păşea în sus şi în jos în curte, pradă unei agonii disperate.

– Nu am ţinut oare legile Tale? îşi întreba el furios zeitatea. Nu sunt eu fără vină? Şi trebuie să fiu ruinat din cauza acestor neamuri? Doamne, ai uitat Ierusalimul? Vei îngădui ca sfântul oraş să fie pângărit de picioarele păgânilor?

Fiindcă orele treceau şi nu primea nici un răspuns la aceste întrebări turbate, îndrăzni să deschidă poarta şi să iasă în stradă. Un soldat făcu colţul în goană. Când se apropie, Ben Etan văzu cu uimire că era tânărul pe care îl angajase să-i păzească proprietatea.

– Stai! strigă el cu un aer autoritar. Unde mergi?

Soldatul se opri.

– Te-am găsit în sfârşit, spuse el, şi mulţumită Domnului la timp!

– M-ai găsit? Ce vrei să spui, frate, nu te-am angajat eu să-mi aperi proprietatea? Unde ai fost? Ai hoinărit cu nişte beţivi, pot să jur. Dar intră, intră; n-o să mai spun nimic acum. Este de lucru. Grâul trebuie mutat imediat. Valorează – Doamne, pot să spun că valorează greutatea lui în aur! Bănuiesc că nu este nici o şansă de a salva zidul?

Fineas privi în jur nerăbdător.

– Blestemat să fie grâul! strigă el; nu este timp de vorbe despre aur. Unde este fata? Am fost aici, căutându-vă pe amândoi, de mai multe ori în ultimele zile; văzând că e totul pustiu, am sperat că eraţi deja la adăpost.

– Dar grâul, prietene! Îţi spun eu că poporul moare de foame! Nu o să-l las romanilor – jur că nu o să-l las!

– Ai dreptate; trebuie să luăm cât putem, spuse Fineas, cu ochii tulburi de nerăbdare. Vă duc la adăpost, apoi îmi aduc oamenii; vom salva cât vom putea din el. Strigă repede fata; nu este timp de pierdut!

Ben Etan îşi sfâşie înnebunit hainele.

– Îţi aduci oamenii! repetă el, aduci o haită de hoţi flămânzi să-mi ia bunurile! Ce neruşinare să propui un asemenea lucru! Trebuie să-l ducem la adăpostul

întunericului, omule; o să închiriez o casă unde să-l pun în siguranţă.

– Fata – fata! îl întrerupse Fineas, care în timpul acestei imprecaţii fugise deschizând uşă după uşă. Unde este Meroda? Răspunde.

Ben Etan fugi într-un colţ dinaintea privirii mânioase a tânărului.

– Eu… eu nu ştiu, bâlbâi el. Fata m-a părăsit.

– Unde a plecat?

– Eu… nu pot să-ţi spun. Dar cu ce drept mă întrebi, frate? Vrei să mă ajuţi să-mi duc grâul sau nu? Pe focul sacru! Ce lovitură! Acum, dacă zidul… Îndurare!

Ochii îi ieşiră din cap de groază în faţa săbiei ascuţite care strălucea în lumina amiezii.

– Jur că te ucid într-o clipă dacă nu-mi răspunzi, spuse Fineas, cu moartea înscrisă pe fiecare trăsătură a chipului palid. Ce ai făcut cu fiica ta?

– Nu am făcut nimic – martor mi-e cerul! Am prins fata rugându-se răufăcătorului răstignit, Isus din Nazaret. A plecat de bună voie.

– La nazarineni?

– Tu ai spus-o.

– Unde sunt?

– De unde să ştiu? Fata m-a abandonat la bătrâneţe – m-a lăsat singur, după cum vezi, ca să se însoţească cu hulitorii. Şi acum tu, slujitorul meu angajat, ar trebui să mă asculţi, cum spune legea…

Ben Etan se opri scurt; omul cu care vorbea dispăruse. Înjurăturile i se îngrămădiră pe buze, dar nu apucară să fie rostite; zgomotul monoton al berbecilor încetase dintr-o dată. Se auzeau ţipete, tropot de picioare, apoi se făcu tăcere – întreruptă doar de sunetul trâmbiţei.

Faţa lui Ben Etan se albi ca varul.

– Zidul a căzut, mormăi el. Stătu un moment nemişcat, apoi cu un geamăt asemănător vaietului unui animal vânat se întoarse şi se repezi în pivniţă.

Întunericul şi tăcerea acestui loc familiar îi liniştiră nervii tulburaţi. În mai puţin de o oră reuşise să se convingă că sub pământ era în siguranţă. Încuiase porţile, după o deprindere căpătată în timpul războiului civil. Se felicită singur pentru prevedere şi înţelepciune, în timp ce trecea dintr-o hrubă în alta – un labirint nesfârşit de cămăruţe, unele săpate chiar în stâncă, cu intrarea grijuliu ascunsă.

Cu cât se gândea mai mult, cu atât devenea mai vesel şi mai încrezător.

– Am mâncare, spuse el tare, pocnindu-şi degetele, şi vin – o grămadă. Şi am şi bani. Nimeni nu mă va căuta aici. Nu se vede nimic – absolut nimic. Este casa unui om sărac.

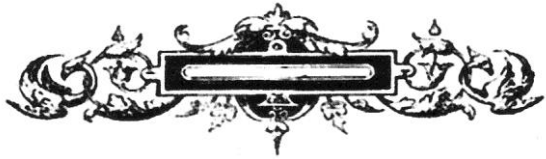

CAPITOLUL XXXIII

O ÎNTÂLNIRE A SINEDRIULUI

SPRE uimirea soldaţilor săi, Bar Gioras ordonă pe loc retragerea în oraşul de sus, imediat ce trosnetele uriaşe vestiră căderea celui de-al doilea zid.

Fineas, care se trezi direct sub comanda lui Bar Gioras, îl auzi pe Chimoş întrebându-şi comandantul despre această manevră.

– Gaura este foarte mică, spunea el; putem să o acoperim, şi să-i facem să dea înapoi.

Bar Gioras îi râse în faţă.

– Crezi că mă tem de romani? întrebă el. Apoi, fiindcă Chimoş nu răspundea:

– Aşteaptă o zi şi întreabă-mă după aceea.

Titus, uimit de uşurinţa cu care înaintase, intră în oraş în fruntea a o mie de oameni înarmaţi; neavând de înfruntat nici o rezistenţă din partea locuitorilor care nu reuşiseră să ajungă în oraşul de sus, le dădu voie oamenilor săi să jefuiască, ordonându-le să nu ucidă pe nimeni în afară de cei care opuneau rezistenţă. Cu o încredere născută din victoriile continue, soldaţii se împrăştiară repede pe străduţele înguste şi încâlcite din Agra, în timp ce fiul împăratului cu ofiţerii şi

gărzile avansa hotărât spre piaţa negustorilor de lână, unde trebuia să se ţină un consiliu de război.

Ordinele erau să se cruţe pe cât se putea oraşul şi templul; de aceea, comandantul romanilor era hotărât să le ofere o pace mai mult decât avantajoasă apărătorilor. Cunoştea pericolele şi dificultăţile care decurg dintr-un asediu prelungit.

– Ce am realizat deja, spuse el, nu este decât coaja verde a nucii; rămâne de spart coaja tare.

Această problemă şi altele se discutau aprins când un sunet lung de trâmbiţă urmat de altele două mai scurte anunţă întreruperea.

Câteva sute de siluete tăcute înaintaseră pe aleile întunecate de lângă vechiul zid; o siluetă se afla întotdeauna în frunte, acum strecurându-se ca o pisică pe sub arcade, acum căţărându-se pe ruinele unei vechi clădiri, acum alergând cu paşi neauziţi prin pieţele luminate de soare. Această siluetă, uriaşă, ameninţătoare, ajunsese acum la marginile pieţii negustorilor de lână. Îşi ridică mâna, şi vârtejul – care se adunase atât de repede încât santinelele romane nu auziseră nimic – izbucni.

Douăzeci şi patru de ore mai târziu, Bar Gioras, scrâşnind blesteme, stătea din nou la adăpostul vechiului zid.

– Am eşuat, spuse el.

– Am ucis mai mult de cinci sute de duşmani, strigă mândru Chimoş, doar că nu le-am omorât comandantul. Au încetat lupta fiindcă se tem.

Bar Gioras scrâşni din dinţi.

– Ar fi trebuit să ucidem cinci mii dintre ei, spuse el cu amărăciune. Cât despre generalul lor, l-am prins ca pe o muscă, dar ca o muscă a scăpat din mâinile mele şi nu l-am putut zdrobi. Zeii lor luptă pentru ei.

Totuşi Simon, şi cu el Ioan din Ghisala şi Eleazar, comandantul zeloţilor, uniţi în încăpăţânare, refuză să se gândească la posibilitatea predării. Şi asta în ciuda faptului că

grânarele lor erau atât goale încât trupele îşi primeau raţia de hrană o dată la trei zile. Toate urmele de disciplină militară dispăruseră; soldaţii plecau şi veneau când voiau, jefuindu-i pe locuitorii înspăimântaţi de ultimele rezerve de hrană. Metodele prin care obţineau această hrană deveniră un motiv de laude oribile în tabere şi barăci.

Fineas îl căută pe Bar Gioras în turnul Hippicus într-o dimineaţă de vară timpurie. Nu luptaseră de aproape trei săptămâni.

– Care va fi sfârşitul? întrebă el fără nici o introducere.

– Sunt zeu? răspunse sicarul.

– Eşti comandantul armatei şi poţi preda oraşul dacă vrei. Oamenii mor de foame cu sutele şi miile.

– Lasă-i să plece atunci – sau să moară; va fi mai multă mâncare pentru cei care rămân.

Fineas rămase tăcut un moment.

– Ascultă, spuse el în cele din urmă cu glas schimbat, pe Muntele Măslinilor se află mai mult de cinci sute de cruci, fiecare purtând trupul slăbit al unui evreu pe care foamea l-a scos afară din cetate. Romanii i-au ridicat acolo ca să-i vezi tu.

Bar Gioras râse tare.

– O să-ţi arăt altceva, spuse el.

Cei doi coborâră în tăcere. La picioarele turnului se aflau soldaţii. La o sută de paşi distanţă, un batalion de soldaţi romani ridicau un baraj.

– Aduceţi trădătorii, comandă Bar Gioras.

Alţi soldaţi aduseră din turn nouăsprezece oameni în lanţuri. Erau teribil de slabi.

– Acum şapte zile, spuse Bar Gioras tare, aceşti oameni au fost prinşi încercând să ia legătura cu duşmanul. Voiau să predea oraşul fără permisiunea mea. Matei, cândva mare preot al lui Israel, eşti condamnat să mori pe zidul pe

care ai fost prea laş ca să-l aperi. Dar mai întâi vei vedea moartea celor trei fii ai tăi, care ţi-au fost părtaşi la crimă.

Matei îşi ridică faţa mândră spre cer.

– Şi eu am fost cel care, murmură el, i-a dat voie acestui monstru în oraş.

Îşi întoarse faţa către sicar, cu un gest plin de demnitate şi patos.

– Sunt gata să mor, spuse el încet. Voi uita mizeria pe care am adus-o asupra familiei mele şi asupra cetăţii. Dar aceşti oameni care stau cu mine, ultimii membri ai sinedriului, şi fiii mei de alături, nu au comis nici o crimă. Cruţă-i, te implor, ca să fii cruţat în ziua prăpădului.

Bar Gioras nu părea să fi auzit. Cu nepăsarea cu care alungi o muscă, făcu semn gărzii.

Cei trei tineri – de abia ieşiţi din copilărie – muriră primii; apoi urmară cei cincisprezece membri ai sinedriului, fără un protest, fără un murmur. La urmă Matei, ultimul mare preot, îşi plecă fruntea căruntă în faţa săbiei, şi se duse.

Bar Gioras privi scena fără nici o tresărire.

– Fă-le semn romanilor să se apropie, ordonă el. Şi când trei siluete se apropiară cu grijă la douăzeci de paşi de zid, luă capul lui Matei şi îl ridică.

– Îl rog pe Titus să primească acest nobil evreu, care vrea să discute termenii predării! strigă el, şi aruncă capul în faţa romanilor.

Fineas simţi că îl cuprinde o slăbiciune de moarte. În căldura ucigătoare a amiezii, figura lui Bar Gioras se ridica monstruoasă, teribilă, în faţa ochilor lui tulburaţi; sunetul vocii lui metalice îi scrâşnea neîncetat în urechi. Nu simţea nimic în afară de ura neîmpăcată pentru acest om, pe care îl urmase – da, şi îl iubise, mai mult de trei luni. Aruncându-şi sabia şi scutul în balta de sânge, se repezi orbeşte pe scările care duceau în stradă.

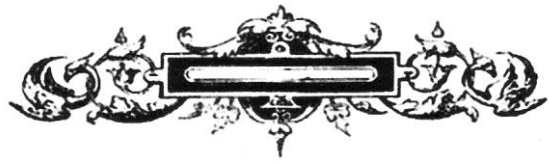

CAPITOLUL XXXIV

POSTUL NEGRU

TIMP de aproape trei săptămâni, romanii munciră necontenit la uriaşele metereze din faţa turnurilor Antonia, Hippicus, Phasaelus şi Mariamne. Materialul pentru aceste poduri fusese obţinut din Agra; în decursul a zece zile, sute de case fură dărâmate, şi vastele mormane de dărâmături se transformară ca prin minune în munţi care se ridicau ameninţător în faţa turnurilor.

Munca aceasta nu se ducea fără o rezistenţă disperată din partea evreilor; soldaţii lui Bar Gioras aruncau o ploaie de pietre şi suliţe din maşinăriile lor capturate în războiul cu Cestius, în timp ce arcaşii lui, postaţi în adânciturile zidului, trimiteau săgeţi ucigătoare printre lucrători. Deşi nu se arătau, zeloţii erau la fel de harnici.

Rezultate neaşteptate urmară distrugerii anumitor case vechi din Agra. Ca dintr-un muşuroi de furnici strivit de un picior nepăsător, sute de fiinţe ieşeau din pivniţele întunecoase, şi fugeau ţipând şi blestemând în toate părţile. Soldaţii nimiceau cu plăcere siluetele îngrozite; apoi, căutau tainiţele din care ieşiseră.

Într-o asemenea pivniţă de lângă poarta Mifkad fură găsiţi mai mult de cinci sute de saci de grâu, alături de un

depozit preţios de cupe, platouri, lanţuri, bijuterii şi bani. Centurionul care le descoperi promise douăzeci de bani zeiţei Fortuna.

– Zeii mă iubesc! jură el uimit; în ultimul timp am mereu noroc!

Grâul fu dus lui Titus, care îl adăugă numaidecât la raţiile soldaţilor. Cât despre vrednicul proprietar al acestei case şi a comorii, zăcea în pivniţele pe care le iubise mai mult decât viaţa. Golite de conţinutul lor valoros, trupul şi pivniţele rămaseră liniştite, neatinse de mână de prieten sau duşman.

Meterezele şi turnurile de lemn fiind în cele din urmă terminate, romanii începură să-şi urce marile maşinării de război; de asemenea, câteva sute de trupe luară poziţie pentru atac. Se spera în secret că, odată cu cucerirea turnurilor Antonia, Hippicus şi Mariamne, toată rezistenţa dinăuntru va lua sfârşit.

Dar de abia fu aruncată prima piatră de către balista romanilor, şi se auzi un trosnet îngrozitor din spate; meterezele se dărâmară dintr-o dată, ducând cu ele turnuri, maşinării şi trupe; o secundă mai târziu, masa ruinată fu învăluită de flăcări din mijlocul cărora ţâşneau ţipetele soldaţilor prizonieri.

De pe zidurile şi turnurile Ierusalimului, alte voci străpungeau aerul greu de praf şi fum cu strigăte de triumf şi bucurie. Comandantul zeloţilor, lăsând hărţuirea romanilor pe seama lui Bar Gioras, săpase sub zid şi construise o grămadă de galerii sub metereze. Excavaţiile fură sprijinite cu stâlpi din lemn, unşi cu smoală; acestor stâlpi li se dăduse foc acum.

O zi după dezastru, Titus îşi adună ofiţerii şi le prezentă trei planuri pentru capturarea oraşului; primul propunea luarea zidurilor prin atac; al doilea, reconstruirea meterezelor; al treilea, impunerea unei blocade stricte care să mărească foametea dinăuntru, care ucisese deja şase sute de mii de evrei.

Se aprobă al treilea proiect, şi se hotărî să fie pus imediat în aplicare. Munca fu împărţită tuturor legiunilor; începu imediat, şi continuă cu incredibilă iuţeală. Întreaga armată era îndârjită de lunga şi încăpăţânata rezistenţă a duşmanului înfometat; mai mult decât atât, erau hotărâţi să-şi răzbune camarazii care îşi pierduseră viaţa în incendiul din faţa turnurilor. Legiune lângă legiune, cohortă lângă cohortă, decurion, centurion, tribun şi chiar şi general munceau alături de soldaţii de rând. Titus însuşi îi supraveghea ceas de ceas. Aşa se făcu că în cea de-a treia noapte un şanţ şi un zid de pământ bătătorit de cinci mile lungime, începând şi terminându-se la cortul lui Titus, înconjura „Ierusalimul încolţit şi flămânzit".

Acestea se întâmplau ca să se împlinească cuvintele sărmanului tâmplar din Nazaret: „Vor veni zile când vrăjmaşii tăi te vor înconjura cu şanţuri, te vor împresura şi te vor strânge din toate părţile".

Dar sfârşitul nu sosise încă.

În noaptea aceea înăbuşitoare în care se termină şanţul, luna plină privi din cerul de cenuşă, ruşinată şi înspăimântată de scenele pe care lumina ei nemiloasă le dezvăluia. Pe străzile oraşului zăceau nenumăraţi morţi, pe care cimitirele pline refuzaseră să-i primească, fiindcă cei vii nu mai avuseseră puterea să-i ascundă vederii. În casele închise şi tăcute, unde familii întregi se zăvorâseră în mizerie; sub arcadele întunecate şi pe aleile în care se ascundeau ca să nu le vadă nimeni spasmele morţii; în cimitirele pline, unde plânseseră pe mormintele celor care avuseseră norocul să moară mai devreme; pe acoperişurile caselor, de unde îşi întorceau faţa descărnată spre templu; în pieţele deschise; la colţurile străzilor; în orice loc posibil, în orice atitudine posibilă de agonie.

Cât de repede putură, soldaţii leşinaţi de foame, lucrând sub conducerea lui Bar Gioras, cărară morţii la zid şi îi aruncară în şanţ. Dar foamea lucra mai repede decât

soldaţii; de multe ori se întâmpla ca cel care căra povara să cadă şi el în adâncul şanţului. Aceşti purtători de poveri munceau în tăcere, cu mişcări încete; nici unul nu vorbea cu tovarăşii lui. Nu se mai auzea nimic pe străzi; ca şi casele, care exalau aburii morţii, oraşul păstra o tăcere de moarte zi şi noapte.

Pe una din aceste străzi ale oraşului de sus alerga uşor un om pe jumătate gol; lumina albă a lunii strălucea asupra găurilor întunecate care se căscau ici şi colo în drumul său, aşa că nu se oprea nici nu se împiedica. Tot înainte, pe străzi şi alei, prin pieţe şi locuri deschise, alerga ca un nebun; apoi, dintr-o dată, fără un geamăt, fără un oftat, fuga încetă şi umbra lui întunecată se prăbuşi printre celelalte. Mai erau două siluete în mişcare pe stradă – un bătrân şi o fată. Fata îl văzuse pe alergător şi căderea lui.

– Trebuie să ne uităm la el, spuse ea; mai am puţină apă în ulcior.

– Nu putem face mare lucru, spuse trist tovarăşul ei, şi tu eşti deja istovită, copila mea.

Fata nu aşteptă să audă mustrarea; ridicase deja capul slăbit al celui căzut.

– Trebuie să facem ce putem – până la sfârşit, spuse ea blând, şi picură câţiva stropi de apă pe buzele omului. Apoi, cu un ţipăt înăbuşit, se aplecă să se uite mai bine la faţa palidă.

– Ce este? întrebă bătrânul, oprindu-se şi privindu-l şi el; dintr-o dată, tresări şi scoase o exclamaţie de uimire:

– E Fineas – fiul meu Fineas! Şi e mort.

– Nu, spuse fata liniştită, nu e mort – dar poate că e pe moarte. Du-te şi cheamă ajutoare; poate că îl mai putem salva.

O oră mai târziu, omul leşinat deschise ochii şi privi faţa aplecată deasupra lui. O sclipire de uimire şi bucurie îi lumină faţa, apoi căzu din nou în inconştienţă.

Într-adevăr, salvatorii lui nu puteau face prea multe pentru a menţine aprinsă scânteia de viaţă care aproape că se stinsese; foametea îşi întinsese degetele descărnate asupra întregului oraş, dar dragostea este o putere de neînvins, şi Fineas se trezi încetul cu încetul la viaţă. La început, feţele din jur i se păreau pete ciudate, imagini ale febrei care îl măcinase atâta timp. În cea de-a treia zi, împinse hotărât mânuţa străvezie care îi ducea la gură o bucăţică de pâine muiată în apă.

– Nu, nu, spuse el; nu mănânc. Tu însuţi eşti aproape moartă de foame.

– Nu, spuse fata, zâmbind printre lacrimi, chiar nu sunt. Am mâncat. Gândiţi-vă, strigă ea încântată, întorcându-se către ceilalţi, că are deja puterea să-mi împingă mâna. Nu e minunat? Va trăi acum; nu-i aşa?

Nimeni nu răspunse. Cine putea vorbi despre viaţă în mijlocul acestei sărbători a morţii? Fata privea feţele cenuşii, într-o implorare mută.

– Învăţătorul e cu noi, şopti ea. Cu siguranţă că nu vă îndoiţi de asta.

Omul care stătea la capătul celălalt al patului o privi şi zâmbi înţelept.

– Nu, fiica mea Meroda; nu am uitat; dar ne aşteaptă o viaţă mai bună, după ce ne eliberăm de trupurile acestea muritoare; poate că zorii vieţii veşnice vor răsări curând pentru noi.

Înainte de apus, Fineas află mai multe despre cei între care se afla; recunoscuse într-adevăr două din feţele care se aplecaseră asupra lui slujindu-l cu iubire, dar ceilalţi erau străini.

– Aceştia sunt creştinii care au rămas în Ierusalim să aibă grijă de bolnavi, îi explică Meroda. Da, Dumnezeu a fost cu mine în noaptea în care tatăl meu m-a aruncat în stradă; El m-a condus la Lespia.

Fineas se chinuia să-şi amintească de ceva.

– Ai spus că tatăl tău te-a aruncat în stradă? întrebă el în cele din urmă.

– Vorbeam tare cu Învăţătorul, spuse fata simplu, şi el m-a auzit. El nu credea; pentru el, nu eram decât o hulitoare.

Apoi se opri dintr-o dată.

– L-ai văzut pe tata? întrebă ea cu sufletul la gură; e în siguranţă?

Fineas se încruntă.

– L-am văzut – acum mult timp, înainte să cadă al doilea zid. Nu ştiu ce s-a mai întâmplat cu el. Am mers acasă la el ca să te salvez, dacă era posibil, adăugă el, răspunzând privirii ei întrebătoare; era singur acolo; a refuzat să-şi părăsească bunurile.

Prezenţa lui Ben Huna printre creştinii din Ierusalim era încă şi mai uşor de explicat.

– Te-am urmat la templu, fiule, în ziua când zeloţii te-au declarat mare preot, şi am fost rănit în teribilul masacru care a urmat. Ucenicii Învăţătorului m-au îngrijit, şi de atunci am rămas cu ei. Mi-au spus că ai fost ucis după investire, adăugă el după o pauză. Totuşi, m-am încurajat adesea cu gândul mărturiei tale din clipele acelea teribile.

Fineas se mişcă neliniştit pe pernă.

– Eram nebun atunci, spuse el slăbit; nu mai ştiu ce am spus.

Apoi se ridică în picioare.

– Dacă m-aţi îngrijit crezând că sunt unul dintre voi, v-aţi înşelat; eu nu cred – nu pot să cred. Eu… voi pleca acum.

Mâna autoritară a lui Ben Huna îl opri.

– Christos a murit şi pentru tine, spuse el încet, şi de aceea te iubim cu toţii.

După un timp ei spuseră cum îi îngrijiseră pe toţi cei în nevoie în lunile lungi de asediu. Mai cu seamă femeile şi

copiii aveau nevoie de ajutor, fiindcă povara păcatului lui Israel căzuse asupra lor.

Episcopul adormise în pace în primele zile ale verii, şi îi aşezaseră trupul slăbit la odihnă, bucurându-se că va fi cruţat de zilele teribile ce urmau să vină. Misiunea lui părea să fi căzut asupra lui Ben Huna, spre care se întorceau cu toţii pentru călăuzire şi îndrumare. Bunul rabin, care era prevăzător şi înţelept, cumpărase o mare cantitate de grâu şi alte provizii imediat după sosirea lui în oraş; toate fuseseră puse la dispoziţia tuturor. Mai târziu, trebui să împartă ce mai rămăsese cu deosebită atenţie; căci, în ciuda înflăcărării lor, darurile către cei săraci fuseseră urmate de mai multe ori de consecinţe îngrozitoare.

O sărmană văduvă care obişnuia să vină în fiecare zi la ei după mâncare fusese găsită pe moarte în casă, înconjurată de copiii care plângeau. Soldaţii intraseră înăuntru, le spuse ea, şi îi luaseră pâinea proaspăt coaptă. După ce o mâncaseră, o întrebaseră de unde avea făina; ea refuzase să le spună şi atunci ei o torturaseră cu focul şi cu sabia.

– Am ţinut credinţa, şopti ea, cu un zâmbet de triumf, şi muri.

– De acum nu mai putem face altceva decât să alinăm suferinţa muribunzilor, spuse Ben Huna. Mulţi cad de epuizare şi căldură, fiindcă nu au de unde să bea apă. Noi avem apă din belşug, mulţumim lui Dumnezeu, şi vom fi cruţaţi de acest chin.

La multe zile după această discuţie, Fineas descoperi că generoasele lui gazde îşi epuizaseră stocul de provizii; mai înainte, credea că nu mâncau ca să nu dea de bănuit soldaţilor, care erau mai îngrozitori decât fiarele. Dar Rufus îi dezvălui adevărata stare a lucrurilor.

Grecul obţinuse o slujbă de servitor în familia unui evreu bogat din Samaria, care venise în oraş cu puţin timp înainte de apariţia armatei romane. În timpul primelor zile de

asediu, creştinii îl văzuseră puţin, deşi tânărul venea regulat să aducă la fondul comun mica sumă pe care o câştiga. Într-o dimineaţă târzie de iulie, apăru cu o faţă palidă şi chinuită.

– Stăpânul meu este mort, bolborosise el; şi din casa lui, numai eu am rămas în viaţă.

Era vechea poveste; casa samariteanului scăpase nejefuită până atunci datorită unei sume mari oferite lui Bar Gioras, care trimisese o gardă specială s-o protejeze. Dar aurul ridică o barieră slabă împotriva morţii. În întuneric, foamea şi moartea intrară în casa bogatului mână în mână.

– Paznicul a făcut-o, strigă Rufus; cine a auzit să se pună lupi flămânzi de pază la mâncare?

Către seară, acest nou membru al familiei plecă şi se întoarse dimineaţa cu o mână de legume şi o bucată de carne proaspătă; această contribuţie fu primită cu bucurie şi surprindere de femei, care o transformară într-o supă hrănitoare, din care se hrăniră toţi cu mulţumire. Rufus nu oferi nici o explicaţie despre provenienţa lor şi nimeni nu îl întrebă nimic.

– Bunul Dumnezeu ni le-a trimis, spuse simplu Meroda. Nu ne-a uitat; nu ne va uita. El a promis că zilele vor fi scurtate „din pricina celor aleşi". Ştia că unii din cei care cred vor rămâne aici; se va termina curând.

Credinţa senină a fetei era ca o rază de soare şi ca o adiere de primăvară în mijlocul tristeţii celorlalţi. Ei aveau grijă ca ea să nu afle de evenimentele dureroase; mai târziu, o convinseră să rămână în casă, şi ea îi ascultă, mai ales că buna Lespia căzuse la pat şi avea nevoie de îngrijiri.

– Femeia e la capătul zilelor, îi spuse Rufus lui Fineas, în timp ce mergeau încet pe strada pustie. Dintre ceilalţi, bătrânul din Betleem nu mai rezistă mult. Aş vrea ca totul să se sfârşească – să dormim la fel de liniştiţi ca sărmana femeie şi copilul ei.

Se opri şi privi faţa albă şi liniştită a unei mame moarte care îşi strângea încă la piept copilul.

Berbecii începuseră cu o zi înainte să bată în turnul Antonia şi zgomotul lor greu umplea oraşul; un nor de praf se ridica spre cerul pe care soarele strălucea ca un ochi roşu; căldura era înăbuşitoare.

– Oare Dumnezeu omoară mii de femei şi copii din cauză că anumiţi farisei şi scribi L-au omorât pe Fiul tâmplarului cu o generaţie înainte? spuse Fineas cu glas schimbat. Sute de evrei au murit de la Paşte încoace; oare nu e de ajuns?

Rufus privi înţelegător faţa tovarăşului său.

– Nu trebuie să întrebăm asta, începu el încet, apoi se opri dintr-o dată şi privi gânditor în susul şi în josul străzii. Cred, spuse el, că sfârşitul e aproape; nu mai putem rezista decât câteva zile; între timp, asupra noastră apasă grija casei; nu a mai rămas nimic în afară de un pumn de făină şi o cupă de ulei. Du-te şi cumpără ceva, dacă poţi, de la soldaţii lui Eleazar; ei mai au încă rezerve din magaziile templului.

– Nu am bani, spuse Fineas.

În loc de răspuns, grecul îi întinse o pungă plină.

– Rămâi cu bine, frate, spuse el, privind faţa slăbită a tovarăşului său. Dacă nu mă mai întorc, ai grijă de cei care rămân. Ai grijă de fată…

Vocea curajoasă se frânse.

– Eu… nu mă voi întoarce până nu voi izbândi.

– Unde pleci?

– La poartă; între şanţ şi zid mai sunt încă ierburi verzi. Şi s-a întâmplat de câteva ori ca un animal de povară al romanilor să rătăcească pe acolo.

– Şi dacă eşti prins?

Grecul făcu un semn în aer.

Fineas se cutremură.

– Merg cu tine – nu te las să faci asta singur.

– Nu, prietene; am reuşit odată. Du-te la templu; există o şansă să obţii ceva de mâncare. Domnul să fie cu tine. El este cu tine acum şi întotdeauna!

Fineas rămase pe loc un timp privind în urma grecului. Apoi se întoarse spre templu, ale căror ziduri străluceau printre norii de praf cu frumuseţea nepământeană a unui vis.

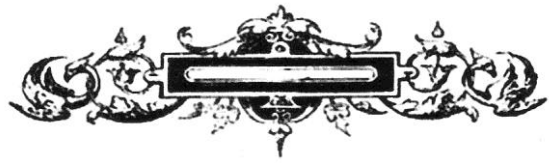

CAPITOLUL XXXV

O CALE MAI BUNĂ

ÎNAINTE să facă pas spre templu, Fineas ştiu că era zadarnic să caute mâncare în direcţia aceea. Privi întunecat punga pe care i-o dăduse grecul.

– E la fel de valoroasă, mormăi el, ca pietrele de sub picioarele mele; ce om şi-ar vinde carnea pentru aur?

Totuşi, puse punga la cingătoare şi se îndreptă hotărât spre Podul Tiropean.

Ridicându-şi din nou privirea spre înălţimile Moriei, văzu uimit că deasupra porticului lui Irod se ridicau nori groşi de fum roşiatic. Colonadele care legau turnul Antonia de templu fumegau şi ele; limbi roşii de flacără străbăteau norii de fum.

Podul era înţesat cu oameni tăcuţi şi slăbiţi. Ici şi colo, câte unul se lovea slab cu pumnii în pieptul descărnat; puţini aveau puterea să facă acest gest de jale, şi priveau spectacolul nemişcaţi, cu ochi rătăciţi. Fineas acostă una din aceste stafii, şi vocea lui i se păru ciudată şi străină.

– A căzut templul?

Omul căruia îi vorbise se întoarse cu faţa spre el; buzele lui decolorate se întinseră peste dinţii îngălbeniţi, într-un zâmbet teribil.

– Nu, spuse el, zeloţii înşişi ard coloanele. Antonia este în mâna neamurilor.

– Patru ziduri; cade templul! strigă o voce metalică, în cuvintele unei ziceri obişnuite în Ierusalim din timpuri imemoriale.

Mulţimea izbucni într-un lung vaiet; la sunetul acesta, unii se aruncară peste parapetul podului în valea de dedesubt; alţii căzură pe loc fără nici un cuvânt. Fineas îşi croi drum printre morţi şi se trezi prins într-un curent de oameni care se îndreptau spre aria templului.

Această procesiune tăcută era înfricoşătoare; era compusă din bărbaţi, femei şi copii, pe jumătate dezbrăcaţi, palizi, descărnaţi, plumburii; păreau morţi, purtaţi de o forţă din afara lor. Pătrunseră prin poarta deschisă până în Curtea Neamurilor, îndreptându-se spre Curtea Femeilor, şi se amestecară cu marea mulţime dinăuntru. Această mulţime se mişca încoace şi încolo în Curtea lui Israel spre marele altar, care se ridica rece şi alb din masa în mişcare. Deasupra, razele soarelui de august înfierbântau aerul prăfos cu furia insuportabilă a unui cuptor de şapte ori încălzit.

Fineas urmărea cu nelinişte o siluetă înaltă cu capul legat cu un turban alb, care se vedea de departe în mijlocul mulţimii prăfuite şi zdrenţuite. Omul acesta îşi croise drum spre Curtea lui Israel; acolo se opri cu un aer hotărât. Fineas recunoscu cu o tresărire surprinsă faţa care se întoarse spre el.

– Ben Huna! exclamă el; ce faci aici?

Omul îşi privi rătăcit interlocutorul.

– Ai uitat că asta e o zi de jale pentru Israel, prietene? replică el, cu blândeţea lui obişnuită. Nu părea să fi recunoscut faţa dinaintea lui.

– Nu mă cunoşti? strigă Fineas.

Ben Huna clătină din cap cu un zâmbet sfâşietor.

– Am cunoscut atâtea persoane în Ierusalim, spuse el, şi ochii mă trădează. Sunt un om bătrân – un om bătrân. Poate

că tu vezi mai bine, prietene; spune-mi, s-au adunat leviţii? Nu aud sunetul trâmbiţei. Nici nu văd să se ofere vreo jertfă. S-au adunat mulţi astăzi. E bine ca Israelul să se umilească în faţa Dumnezeului oştirilor. Am ţinut post multe zile – multe zile; poate că păcatele mele vor fi iertate!

Fineas îl luă de braţ hotărât.

– Vino, spuse el, plecăm. Jertfa a fost adusă. Totul este gata. Mulţimea se împrăştie.

Ben Huna se trase în spate cu evidentă neplăcere.

– Văd că nu eşti un păzitor al legii, începu el; apoi îşi clătină trist capul, şi îşi duse mâinile la ochi. Dar e greu pentru cei tineri – este o lecţie lungă şi grea – să înţeleagă legea. Aş fi vrut să fie mai uşor. Am auzit ceva de curând – dar am uitat. O cale mai simplă – mult mai bună – de curăţire.

Fineas ezită o clipă, apoi îşi apropie buzele de urechea bătrânului; cuvintele pe care Ben Huna i le spusese dimineaţă îi apărură în minte deodată. Le crezuse atunci nebuneşti, imposibile – aproape o blasfemie, dar acum privea altarul gol înconjurat de feţele în agonie, şi cuvintele căpătară un nou înţeles. Le repetă încet, distinct:

– Sângele lui Isus Christos, Fiul Său, ne curăţă de orice păcat.

Un văl neaşteptat de bucurie se aşternu peste faţa cenuşie a ascultătorului.

– Sângele lui Isus Christos – Fiul Său, repetă el încet, ne curăţă de toate păcatele. O cale mai simplă – o cale minunată!

Părea să nu observe că Fineas îl luase de braţ şi îşi croia drum prin mulţime. Nu departe, se auzeau bubuiturile continue ale berbecilor, şi odată cu ele se auzea bătaia inimii teribile a războiului, amestecată cu strigăte îngrozite, scrâşnete de săbii şi voci sălbatice de trâmbiţă. Fumul se îndesea, şi trosnetul flăcărilor se ridica în stânga şi în dreapta Curţii Femeilor.

Ben Huna privi în jurul lui cu o sclipire neaşteptată de înţelegere, apoi se clătină şi căzu la pieptul lui Fineas.

Tânărul ridică trupul slăbit în braţe; pentru moment, simţi toată vechea putere pulsându-i în vene. Ridicându-şi cu mândrie capul, îşi croi drum mai departe, pas cu pas. Deodată, se opri scurt; la zece paşi distanţă, măturând mulţimea într-o parte şi în alta, o coloană de sicari înainta spre templu. Fineas văzu şi recunoscu ochii incolori şi capul de leu al conducătorului lor; Bar Gioras blestema norodul, croindu-şi drum prin mulţimea învolburată. Într-o clipă dispărură, şi mulţimea acoperi urmele lor roşii şi însângerate.

Fineas ajunse în cele din urmă în faţa uşii pe care ieşise dimineaţă. Nu ştia cum ajunsese acolo; îşi amintea vag feţe oribile, lovituri, strigăte, blesteme, flăcări, fum înăbuşitor, săbii înroşite; limbi de foc dansau în faţa ochilor lui, dar el strângea cu grijă la piept povara pe care o purtase – trecuseră oare clipe sau veacuri? Povara era grea; o lăsă pe prag, apoi căzu cu un geamăt peste uşă.

Ben Huna era pe moarte, îi spuseră ei la apus; cu mare greutate, se târî până la căpătâiul învăţătorului său. Faţa de pe pernă era calmă şi liniştită; ochii bătrâni erau închişi. Fineas căzu în genunchi cu un suspin înăbuşit.

– Fiule, spuse bătrânul pe un ton de blândeţe autoritară, ca în zilele de demult; Fineas ridică fără să vrea capul.

– Nu este decât o singură lege, urmă vocea slabă, legea iubirii. O singură jertfă; jertfa care a fost adusă pe cruce. O singură cale spre curăţire – sângele lui Isus, vărsat pentru păcatele lumii.

Se făcu tăcere, o tăcere de moarte, întreruptă de un oftat. Învăţătorul cel înţelept se dusese.

CAPITOLUL XXXVI

VICTORIE

ÎN ziua aceea neagră de jale, templul fu ars şi jefuit de romani, aşa cum se întâmplase înainte cu şase veacuri cu glorioasa clădire a lui Solomon, distrusă de Nebucadneţar, regele Babilonului. Ororile acelui teribil cinci august – ziua marii mânii, nu pot fi numărate. Cu o zi înainte, în consiliul de război ţinut de Titus şi ofiţerii lui, se hotărâse că templul va fi cruţat cu orice preţ. Dar nu aşa era scris în decretul implacabil al cerului: „Adevărat, adevărat vă spun că nu va rămânea aici piatră pe piatră care să nu fie dărâmată". Acesta era cuvântul profeţiei, şi se împlini.

Un soldat de rând din armata romană fu instrumentul ales al răzbunării. Blestemându-i pe evrei şi templul lor, apucă o torţă aprinsă şi o aruncă urlând în una din camerele sanctuarului. Flăcările îşi învăluiră pe loc prada; în mai puţin de o oră, întreaga clădire ardea din temelii. Văzând flăcările, Titus însuşi le porunci legionarilor să stingă focul, dar strigătele vocilor furioase, trosnetul flăcărilor şi gemetele muribunzilor îi acoperiră cuvintele. Treptele din faţa altarului erau alunecoase de sângele celor ucişi, ale căror trupuri zăceau cu sutele în jurul lui; totul era învăluit în nori groşi de fum.

În lumina teribilă a flăcărilor, romanii îşi aduseră vulturii; aşezându-i pe altar, oferiră sacrificii zeităţilor lor păgâne, salutându-l pe Titus ca Imperator cu exclamaţii de bucurie şi triumf.

Odată cu căderea templului, oraşul se cufundă într-un „mare necaz" de sânge şi foc şi moarte „cum nu a mai fost de a începutul lumii şi nici nu va mai fi"*.

Dar zilele au fost scurtate „din pricina celor aleşi", conform făgăduinţei.

În acelaşi an, Roma a fost martoră la scena finală în această dramă a naţiunilor. Într-o anumită zi de noiembrie, soarele tomnatic strălucea vesel pe străzile fremătând de viaţă şi culoare; mănunchiuri de verdeaţă fluturând la uşi şi geamuri, ghirlande festive şi buchete de ramuri verzi se amestecau cu miile de flamuri roşii şi purpurii şi galbene şi albe, care dansau şi fluturau purtate de adierea proaspătă a vântului ca nişte mesageri veseli ai victoriei.

Era ziua alaiului măreţ al triumfului imperial, şi toată Roma se adunase să-l vadă. Populaţia din jurul capitalei se revărsase înăuntru înainte să răsară soarele. Lângă linia de marş nu aveai unde să arunci un ac, fiindcă spectatorii înflăcăraţi se înghesuiau deja pe fiecare metru de pământ disponibil. În mijlocul străzilor goale, maeştri de ceremonii splendid îmbrăcaţi mărşăluiau în sus şi în jos, iar caii lor magnifici păreau conştienţi de rolul important pe care urmau să-l joace în acest spectacol al măreţiei umane.

* Se spune că un milion o sută de mii de persoane au pierit în timpul asediului, şi aproape o sută de mii au fost luaţi prizonieri la căderea oraşului. Dintre aceştia, cei bătrâni şi slăbiţi au fost ucişi pe loc; bărbaţii tineri şi puternici au fost împrăştiaţi în provincii să lupte cu gladiatorii. Numai în Cezarea şi Berytus unde, la puţin timp după căderea Ierusalimului, cuceritorul a celebrat ziua de naştere a împăratului cu mare pompă, patru mii dintre aceşti evrei au fost măcelăriţi în arene. Toţi ceilalţi prizonieri au fost vânduţi ca sclavi în diferite părţi ale lumii.

– Fără noi – păreau să spună ei, cu orice tresărire a capului lor mândru - nu s-ar întâmpla nimic.

De la ferestrele şi balcoanele împodobite cu ghirlande ale palatelor care străjuiau Via Sacra, feţe mândre priveau cu interes peste capetele mulţimii ignorante. Din când în când, sclavi arţăgoşi împrăştiau mulţimii dulciuri, fructe şi bănuţi de aramă; tot ei stropeau mulţimea cu parfumuri fine, dovezi ale bunăvoinţei patricienilor, care încercau să înăbuşe mirosurile vulgare ale maselor.

Într-o anumită încăpere luxoasă din unul din aceste palate semeţe, o femeie pe jumătate culcată pe pat privea pe fereastră. În dreapta ei, un aranjament ingenios de oglinzi îi permitea să vadă strada fără să-şi ridice capul frumos şi mândru de pe pernă. Buchete uriaşe de violete, presărate în cupe şi vase de aur, împrăştiau în jurul lor o mireasmă de bucurie şi dragoste; această mireasmă se zugrăvea din plin pe chipul care privea pe fereastră, adăugând frumuseţii lui ultima tuşă de perfecţiune.

La capătul patului stătea o fată tânără, îmbrăcată într-o tunică cu alb şi purpuriu, purtând la gât un colier măiestrit din aur roşu. Privea agitată în stradă, cu mânuţele împreunate şi ochii întunecaţi plini de teamă şi nelinişte.

Stăpâna ei îi urmărea expresia, vizibil nemulţumită.

– Fetiţo, spuse ea încruntată, nu arăţi aşa cum îmi place mie să-mi văd servitorii. Ce te necăjeşte?

Fata îşi întoarse capul obosită.

– Sunt sclavă, prinţesă, spuse ea. Oraşul meu e cenuşă; prietenii mei sunt morţi. Cum să mă bucur?

Femeia de pe pat ridică mâna cu un gest nerăbdător.

– Eşti un copil prost, spuse ea nervoasă; şi dacă nu ai fi atât de frumoasă jur că te-aş trimite mâine în piaţa de sclavi. Nu te-am salvat eu de la foame şi moarte – sau şi mai rău, aşa cum cineva ridică un giuvaier din noroi? Eşti a mea – cu trup şi suflet; zâmbeşte deci şi fii fericită. Zeii au fost buni cu mine şi eu nu sunt zgârcită – nici măcar cu sclavii mei. În

afară de asta, copilă, am promis să te eliberez în ziua nunţii mele. Ziua aceasta este aproape.

Zâmbi, apoi oftă – oftatul adânc al cuiva care obţine victoria după un efort lung şi obositor.

Sclava nu răspunse nimic; ochii ei erau aţintiţi asupra străzii.

– Vin, spuse ea în cele din urmă, şi îşi aplecă fruntea pentru ca stăpâna ei să nu-i vadă lacrimile.

Un murmur de încântare şi nerăbdare se amestecă cu sunetul îndepărtat al trâmbiţelor; apoi un tropăit de copite anunţă apropierea unui detaşament de cavalerie. După cavalerie urmă o companie de muzicieni, cântând imnuri de victorie, special compuse pentru această ocazie şi celebrând meritele şi virtuţile împăratului şi ale fiului său Titus, cuceritorul Iudeii, „favoritul şi încântarea întregii lumi”.

Berenice repetă încetişor cuvintele.

– Favoritul şi încântarea întregii lumi!

Apoi îşi împreună palmele rozalii cu abandonul unui copil.

– Uită-te, Meroda, strigă ea, niciodată nu ai văzut în Ierusalim aşa ceva!

Fata privi absentă marile platforme care treceau acum, pe care se jucau scene din ultimul război cu minunată îndemânare. Aici era oraşul înconjurat de ziduri, iar berbecii băteau în turnurile lui, în timp ce batalioane de soldaţi pitici, îmbrăcaţi în uniforma armatei romane, erau angajaţi în diferite operaţiuni militare de asediu. Urmau alte oraşe, turnuri, fortăreţe – asaltate, capturate, în flăcări, ai căror locuitori implorau zadarnic iertarea nemiloşilor cuceritori. La urmă venea o vastă reprezentare a Ierusalimului, purtată de mai mult de o sută de oameni; zidurile lui triple, turnurile, templul strălucitor, toate erau în flăcări şi invadate de soldaţi romani. În spatele acestei platforme veneau generalii rivali,

Simon Bar Gioras şi Ioan din Ghisala, îmbrăcaţi magnific şi înlănţuiţi*.

Mulţimea izbucni în ropote de aplauze, în mijlocul cărora fata de la fereastră căzu în tăcere pe podea, leşinată. Berenice le făcu semn sclavelor care aşteptau în spate.

– Luaţi-o, spuse ea rece. Împingând nerăbdătoare oglinda într-o parte, femeia se ridică şi privi pe fereastră. Corăbii, capturate la Iope şi Tarihea, urcate pe care şi împodobite ca să nu li se vadă stricăciunile, treceau acum; urmă o lungă procesiune de preoţi, ducând tauri albi cu coarne aurite, împodobiţi cu ghirlande şi fâşii de purpură pentru sacrificiul imperial. Apoi veniră şapte sute de tineri evrei, aleşi dintre prizonieri pentru frumuseţea şi înălţimea lor; toţi erau splendid îmbrăcaţi şi înlănţuiţi.

Sprâncenele negre ale lui Berenice se încruntară în timp ce se uita la compatrioţii ei; îşi ţineau fruntea sus, şi nu se uitau nici la stânga nici la dreapta, neluând în seamă cuvintele insultătoare şi gesturile mulţimii. O companie de lictori, cu fasciile îmbrăcate în lauri, îi urma pe captivi. Apoi, încet şi cu pompă, veneau persoane îmbrăcate în alb, ducând perdeaua de purpură din Sfânta Sfintelor, masa aurită pentru pusul pâinilor, sfeşnicul cu şapte braţe şi – în cele din urmă – Cartea Legii.

Poporul urlă frenetic la vederea acestor trofee, proclamând puterea zeilor Romei care triumfaseră glorios asupra neînsemnatei zeităţi a Israelului.

Femeia de la fereastră îşi strânse pumnii albi până când unghiile îi intrară în carne.

– Ar fi putut să mă cruţe de asta, murmură ea; a jurat pe onoarea lui că lucrurile sfinte nu vor fi batjocorite!

* La sosirea în Capitoliu, se spune că procesiunea s-a oprit, iar călăii l-au târât pe Bar Gioras la locul de execuţie din Forum. Când s-a anunţat că acolo va fi ucis, mulţimea a izbucnit în strigăte voioase. Ioan din Ghisala a fost condamnat la închisoare pe viaţă.

Apoi râse tare – un râs vesel şi triumfător.

– Dar ce îmi pasă? De azi înainte, poporul tău va fi poporul meu, dumnezeii tăi vor fi dumnezeii mei. Iehova este un mit – un vis, nu se poate altfel!

Se întoarse din nou la auzul strigătelor de bucurie care izbucniră din mii de guri. Împăratul luptător, Vespasian, îmbrăcat în purpură imperială şi încoronat cu lauri, trecea în carul lui aurit; dar ochii întunecaţi ai femeii priveau faţa din al doilea car.

– Titus al meu, murmură ea, ridicându-şi faţa frumoasă, încântarea şi favoritul întregii lumi!

Cuceritorul stătea drept în car, conducând singur caii, iar lumina strălucitoare a soarelui îi aurea capul frumos, încununat cu lauri.

Femeia se aplecă să-l privească, cu tot sufletul ei mândru oglindit în ochi, în timp ce zgomotul monoton al miilor de picioare şi vocile poruncitoare ale trâmbiţelor vesteau prezenţa temuţilor legionari.

– Următorul triumf, murmură ea, va fi al meu. Lăsându-se să cadă pe perne, se lăsă pradă încântătoarelor amintiri, amestecate cu încă şi mai încântătoare viziuni ale viitorului. Se vedea mireasa Cezarului, primind omagiile prinţilor şi împăraţilor, încununată cu splendida diademă a împărăteselor.

– Toate acestea, strigă ea, şi dragoste!

Era atât de cufundată în aceste vise plăcute încât nu auzi sunetul unor paşi grăbiţi care se apropiau; nu îşi ridică ochii mărginiţi de gene lungi şi mătăsoase nici măcar atunci când uşa se deschise şi un bărbat intră neanunţat.

El rămase un moment privind cu invidie şi milă frumoasa femeie din faţa lui.

– Ah, prinţesă, observă el cu voce tare şi aspră, mi se pare că eşti cufundată în vise plăcute la vederea legiunilor romane victorioase.

Berenice îl privi.

– Tu eşti, Agripa? spuse ea, cu o notă de neplăcere în glasul ei argintiu. De ce ai venit?

– De ce să nu vin, ospitaliera mea soră? i-o întoarse bărbatul, trântindu-se nepăsător pe un scaun, şi aţintindu-şi ochii nemiloşi asupra feţei mândre a femeii. Am o treabă cu înălţimea voastră, care poate fi rezumată în câteva cuvinte; apoi te voi lăsa să meditezi. Pregăteşte-te să părăseşti Roma astăzi, draga mea; prezenţa noastră nu mai este dorită aici.

Berenice sări în picioare cu un ţipăt.

– Să părăsesc Roma! exclamă ea; se albi dintr-o dată şi apoi se roşi iar. Gluma ta e de prost gust, maiestate, spuse ea rece; eu una nu am chef de jocuri.

Agripa ridică din umeri.

– În numele zeilor, femeie, nici eu nu am chef de glume sau jocuri; ce am spus nu e nici una nici alta. Împăratul şi senatul au aflat dorinţele cuceritorului şi i-au acordat titluri, bani, provincii şi state; dar s-au împotrivit categoric la căsătoria lui cu fiica lui Irod Agripa. Într-un cuvânt, i-au interzis-o. Aşa stând lucrurile, plecăm azi din Roma.

Faţa femeii era mai palidă decât perna de bissus alb ca zăpada pe care se odihnea, dar vocea ei rămase clară şi liniştită.

– Cel care a dărâmat zidurile Ierusalimului poate să dărâme barierele despre care vorbeşti.

Agripa râse tare.

– Zidurile Ierusalimului au fost într-adevăr bine construite, frumoasa mea soră, dar zidul mândriei romane este mult mai puternic, după cum vei vedea singură. Vino, prinţesă, nu eşti o fetiţă îndrăgostită să plângi inevitabilul; este un mic eşec dintr-o mie de victorii; mai sunt alţi regi şi alţi prinţi, şi eşti încă cea mai frumoasă femeie din lume.

– Lasă-mă! strigă mândră femeia, cu ochii strălucind de furie. Vreau să aud asta de la el. Nu, nu este adevărat – nu poate fi!

Agripa privi curios faţa ei albă şi tulburată. Apoi se întoarse şi plecă cu un râset scurt.

– E posibil, îşi spuse el cu uimire, ca Eros să fi reuşit în cele din urmă să săgeteze inima aceasta de diamant? La revedere, divinitate, spuse el blând; aminteşte-ţi că, orice s-ar întâmpla, ai în mine un prieten şi un iubit credincios.

Trei ore mai târziu, Berenice, îmbrăcată cu măreţia unei regine, păşea neliniştită în sus şi în jos în camera ei. Sclipiri de foc izvorau din bijuteriile care îi încununau părul întunecat, dar flăcările din ochii ei erau mai puternice. Din vreme în vreme, se oprea şi se uita în oglinda care îi închidea chipul alb şi pătimaş, cu ochi în flăcări.

– Sunt frumoasă, fată? întrebă ea, oprindu-se în faţa Merodei care îi aştepta poruncile.

– Foarte – foarte frumoasă, dragă prinţesă, spuse blând fata. Dar…

– Dar ce, sclavă?

– Dacă ai o dorinţă – o cerere…

Fata se opri şi îşi plecă fruntea.

– Ei bine, dacă am o dorinţă, o cerere; ce se întâmplă atunci?

– Putem să cerem ce dorim de la… de la Isus din Nazaret; El ne va da – dacă cerem cum trebuie.

Berenice râse tare.

– A eliberat El Ierusalimul la cererea ta, fată?

– Nu I-am cerut asta.

– De ce nu?

– Era voia Lui ca oraşul să fie distrus.

– Şi tu trebuia să devii sclavă?

– Da, într-adevăr; devreme ce aşa s-a întâmplat.

– Şi atunci ce I-ai cerut Tâmplarului care stă printre zei?

– I-am cerut viaţa celui pe care îl iubesc, răspunse simplu Meroda; asta voi primi.

– De unde ştii?

Fata clătină din cap.

– Am multă pace aici de când Îl iubesc pe Mesia, spuse Meroda, ducându-şi mânuţele la piept; pot să vorbesc cu El când vreau, şi El poate să-mi dea toate lucrurile bune şi necesare.

– Mă poate face împărătească a Romei?

Meroda păru tulburată.

– Da, într-adevăr, spuse ea în cele din urmă. Isus din Nazaret poate face totul.

Berenice ridică din umeri cu un hohot de râs.

– Nu pot să-L iubesc pe acest profet crucificat, spuse ea, dar poţi să vorbeşti tu cu El, pentru mine. Am ordonat să fie aduse sacrificii pe fiecare altar din Roma. Vom vedea. Ce este, Arnon? O scrisoare? Dă-mi-o!

– Sunt şi douăzeci şi cinci de sclavi evrei, măreaţă stăpână, fiecare purtând un lanţ de aur, care au fost trimişi cu scrisoarea.

Berenice deschise pachetul cu degete care nu tremurau deloc. Dintr-o dată, păru să îngheţe. Ochii ei devorau cuvintele care fuseseră scrise pentru ea; apoi, fără un sunet, căzu pe duşumea, ca un om care a primit o lovitură de pumnal în inimă. Pergamentul parfumat, cu sigiliul lui de ametist şi aur, căzuse din degetele înţepenite şi rămăsese pe duşumea lângă ea, alb şi nevinovat ca o petală de floare.

Omul se aplecă şi luă cu respect scrisoarea.

– Du-te la stăpâna ta, sclavă, spuse el cu autoritate, şi puse scrisoarea pe masă, dar nu înainte de a-i citi dintr-o privire conţinutul. Acesta era următorul:

„Titus Vespasianus către prinţesa Berenice, salut. Soarta, mai puternică decât Eros, a hotărât să nu ne mai întâlnim niciodată. Încununat cu laurii victoriei, sunt mai nefericit decât sclavii care merg în urma carului meu. De

dragul tău, am refuzat titlul de Iudaicus, pe care senatul mi l-a acordat astăzi. Nu pot să fac mai mult. Cu bine, cea mai frumoasă dintre femei. Zeii să te apere!”

Şase săptămâni mai târziu, soldaţii garnizoanei romane, singurii locuitori ai mormanului de ruine numit cândva Ierusalim, văzură uimiţi un alai strălucitor apropiindu-se de oraş. Fură şi mai uimiţi când aflară că prinţesa Berenice, care uimise legiunile cu frumuseţea ei în zilele războiului, se întorsese în acest loc pustiu ca să facă un jurământ.

Se şoptea printre legionari că doamna regală încălcase odată un asemenea jurământ, şi această încălcare avusese consecinţe nefaste pentru viitorul ei; de aici spectacolul – pe care îl priveau cu teamă – unei femei frumoase cu capul descoperit şi picioarele goale, care stătea în fiecare zi, la prânz şi la miezul nopţii, între ruinele templului, strigând tare într-o limbă necunoscută către un Dumnezeu nevăzut. Aceasta continuă timp de treizeci de zile; apoi doamna şi însoţitorii ei dispărură la fel de brusc cum apăruseră.

Se zvonea că o parte a penitenţei pe care nefericita prinţesă şi-o impusese consta în eliberarea a treizeci de sclavi, câte unul pentru fiecare zi de jurământ. Sigur e că lanţurile lor de aur fuseseră găsite a doua zi după plecarea ei, atârnând de zidurile înnegrite ale Curţii lui Israel. Superstiţioşii soldaţi refuzară să le atingă, şi rămaseră acolo multe luni, ofrandă zadarnică către necunoscutul Dumnezeu al evreilor.

Într-un anume sat liniştit – care, în ciuda apropierii de Ierusalim, scăpase de ororile războiului – razele aurii ale soarelui străluceau peste acoperişul unei căsuţe, aşezată într-o adâncitură a muntelui ca un cuib. În grădina muşcată de îngheţ, umbrită de doi migdali bătrâni, o femeie se plimba printre straturile de crini uscaţi. De multe luni, în fiecare dimineaţă şi în fiecare seară, se ruga să moară; dar îngerul morţii era obosit de atâta muncă şi nu venea.

Era iarnă. În staulul ruinat din Betleem, nepoţii hangiului atârnau ghirlande de pin şi ramuri de măslin în ieslea în care Fiul tâmplarului văzuse pentru prima dată lumina zilei. Nu mai era nimeni care să-i oprească. Făcură totuşi o pauză ca să le spună celor doi drumeţi că văduva lui Samuel trăia încă în căsuţa ei din Aftha.

Un bărbat ceruse aceste informaţii, şi faţa lui strălucea când se întoarse la tovarăşa lui care aştepta, acoperită cu vălul, în curtea hanului.

– Mama trăieşte, spuse el. Mulţumesc lui Dumnezeu!

Femeia îşi trase vălul mai jos.

– Mă bucur, spuse ea blând; ah, El este bun şi ne dă ce Îi cerem!

După aceea se opri.

– Eu… nu merg mai departe. Rămân aici. Poate că voi găsi ceva de lucru în vii.

Bărbatul se opri şi el, şi privi mica siluetă cu uimire şi neplăcere.

– Meroda! strigă el. Ce vrei să spui? Să rămâi aici? Să nu mergi cu mine la mama! Nu, trebuie să mergi!

Când văzu că nu primeşte nici un răspuns la aceste vorbe poruncitoare, tânărul cel înalt se opri şi îi dădu vălul la o parte.

– Meroda, şopti el, fată creştină care m-ai învăţat cum să Îl cunosc şi să Îl iubesc pe Cel care ne poartă poverile, cui îi aparţii în lumea aceasta mare şi pustie, dacă nu mie? Iubito, nu-mi spune nu.

Şi aşa se întâmplă că bucuria şi dragostea se întoarseră în căsuţa de pe deal. Şi Rahela, care se rugase zadarnic să moară, trăia ca să-I mulţumească lui Dumnezeu că rugăciunile ei nu primiseră răspuns.

În anii senini şi fericiţi care urmară, toţi trei înţeleseră că teribilele evenimente care cutremuraseră lumea se întâmplaseră ca să se împlinească cuvântul marelui Învăţător. Înţeleseră că, deşi oraşul lor era distrus, exista un nou

Ierusalim „în care vor locui cei iertaţi de orice fărădelege”; că deşi sanctuarul lor dispăruse, nu fusese decât umbra Templului ceresc, în care vor putea intra cu bucurie, albiţi pentru veşnicie în sângele lui Christos, care era într-adevăr „un Mare Preot al lucrurilor viitoare, într-un Templu mai mare şi desăvârşit – un Mare Preot care stă pentru totdeauna la dreapta tronului lui Dumnezeu; un slujitor în sanctuarul adevăratului Templu, construit de Dumnezeu şi nu de oameni.” Sângele lui Isus Christos, Fiul Său, ne curăţă de orice păcat.

- Sfârşit -

Cuprins

I. „SINGURUL FIU AL MAMEI SALE” 7
II. ÎNVĂŢĂTORUL 11
III. POVESTEA PĂSTORILOR 21
IV. COPILUL ŞI LEGEA 27
V. LA FÂNTÂNĂ 33
VI. ISPĂŞIREA 42
VII. ÎN TEMPLU 46
VIII. PRINŢUL 53
IX. O ÎNTREBARE ŞI UN RĂSPUNS 59
X. AL PATRULEA ISUS 64
XI. RESPINGEREA 69
XII. DIN NOU LA VIAŢĂ 75
XIII. LUNA NOUĂ 82
XIV. UN CÂNTĂREŢ DE IMNURI 90
XV. O MĂRTURISIRE SIMPLĂ 97
XVI. ALĂTURI DE CONDUCĂTORII NAŢIUNII 103
XVII. MERODA 109
XVIII. STĂPÂNUL IERUSALIMULUI 119
XIX. FIICA IROZILOR 127
XX. CA O PASĂRE ÎN ZBOR 136
XXI. ULTIMA VICTORIE 139
XXII. ÎN AFTHA 148
XXIII. CASA PUSTIITĂ 156
XXIV. ULTIMUL MARE PREOT 164
XXV. NEGUSTORUL DIN AGRA 169
XXVI. DINSPRE NORD 177
XXVII. UN SLUJITOR PLĂTIT 184
XXVIII. SE APROPIE FURTUNA 192
XXIX. BAR GIORAS 200
XXX. IATĂ, EU SUNT CU VOI ÎN TOATE ZILELE 206
XXXI. O POARTĂ DESCHISĂ 210
XXXII. ÎNŢELEPCIUNEA NEBUNILOR 218
XXXIII. O ÎNTÂLNIRE A SINEDRIULUI 226
XXXIV. POSTUL NEGRU 230
XXXV. O CALE MAI BUNĂ 240
XXXVI. VICTORIE 244

Alte recomandări din

Colec[ia C/r[ilor Rare

Coşul cu flori – Christoph Von Schmid

Scrisă în secolul XVIII, este una din perlele colecţiei. Păşiţi în grădina lui James şi a fiicei sale iubite, Mary, respiraţi aerul dulce şi înmiresmat al unei ere pierdute şi veţi înţelege de ce Elisabeth Elliott şi Dr. Tedd Tripp au recomandat această carte cu atâta entuziasm.

Titus – un camarad al crucii – F.M. Kingsley

În 1894, editura D.C. Cook Publishing din Chicago a oferit un premiu de 1000$ pentru cel mai bun manuscris care să descrie viaţa Mântuitorului. Din 377 de manuscrise a fost aleasă această carte. Cererile au fost atât de mari încât în primele şase săptămâni s-au vândut 200.000 de volume. Citiţi-o şi vă veţi îndrăgosti de Cel al cărui Nume umple istoria cu bogăţie şi glorie, cu lumină şi adevăr, cu frumuseţe şi înţelepciune, cu graţie şi iubire.

O privire în spatele cortinei – O. F. Walton

În tainele multor vieţi durerea şi frica se ascund sub măştile sclipitoare ale ipocriziei. Când veţi citi-o, sau mai bine zis, când veţi plânge citind-o, vă va fi uşor să înţelegeţi de ce în secolul al XVIII-lea această carte s-a tipărit în 2.500.000 de volume. Şi veţi mai înţelege de ce este atâta bucurie în prezenţa îngerilor când un singur păcătos se pocăieşte.

Aprinzătorul de felinare – Maria S. Cummins

O adevărată capodoperă, este povestea unei fetiţe sărmane şi a Dumnezeului Atotputernic, care ne cunoaşte şi este în stare să schimbe haosul în frumuseţe. Scrisă cu aproape 200 de ani în urmă când felinarele cu ulei luminau străzile oraşelor din America, această povestire plină de mister vă va inspira şi provoca la o trăire de integritate şi excelenţă.

Stâlpul de foc – J.H. Ingraham

Una din cele mai interesante cărţi pe care le-am citit vreodată. O istorie antică, pe cât de dramatică, pe atât de glorioasă. Pentru cei care iubiţi istoria, această capodoperă va fi cu adevărat o desfătare!

Ioel – băiatul din Galilea – Annie Fellows Johnston

Cu adevărat, un mărgăritar al colecţiei noastre! Dacă aţi citit *Titus – un camarad al crucii* şi v-a plăcut, vrem să vă facem cunoştinţă cu Ioel. Povestea lui vă va mişca inimile şi vă veţi aminti de ea peste ani.

Jessica – H. Stretton & Mark Hamby

Volumul I – **Prima rugăciune**

Este povestea unei fetiţe desculţe şi sărmane, o poveste pe care veţi vrea să o citiţi iarăşi şi iarăşi copiilor, oferindu-le o perspectivă nouă în ce priveşte mila şi compasiunea.

Volumul II – **Întoarcerea mamei**

Rescris de Mark Hamby, al doilea volum vă va împărtăşi emoţiile unei jertfe înălţătoare. Este povestea unei tragedii umane şi a dragostei divine care a inspirat multe familii să-şi reevalueze priorităţile şi valorile.

Să vă lustruiesc pantofii, domnule? – Anonim

În această povestire captivantă veţi face cunoştinţă cu Robert Rightheart. Lustruind pantofii clienţilor în oraş, din micile lui economii îşi îngrijeşte tatăl bolnav şi doi fraţi mai mici, până când un mic act de onestitate îi schimbă viaţa pentru totdeauna. Un exemplu de neuitat pentru copii şi tineri.

Porumbelul alb – Christoph Von Schmid

Încă o dramă clasică din partea autorului operei **Coşul cu flori**. De data aceasta, înconjuraţi atât de nobili şi contese cât şi de hoţi şi tâlhari, veţi ajunge până la marginea prăpăstiei de groază, dar veţi urca şi pe culmile nobleţei şi ale prieteniei sincere.

Paşi spre cer – Elizabeth Prentiss

Recomandată de către Elisabeth Elliot, Kay Arthur şi Joni Eareckson Tada, această carte este pentru femeile care doresc o viaţă intimă cu Christos. Scrisă în 1850, vă va umple inimile cu gingăşie, nobleţe şi credincioşie, în acelaşi timp oferindu-vă răspunsuri clare la multele întrebări pe care le-aţi putea avea.

Mary Jones şi Biblia ei – Anonim

Încă o poveste adevărată a unei fetiţe care a dorit mai mult decât orice în viaţă să aibă Biblia ei. Prin muncă grea, perseverenţă, rugăciune şi credinţă, Mary face tot ce-i stă în putinţă, chiar porneşte pe jos într-o călătorie de 60 de mile să-şi împlinească visul. Un exemplu de urmat care demonstrează că munca şi credincioşia sunt încununate cu o mare răsplată.

Tufişul de spini – Anonim

Plecând de la o întâmplare adevărată, este povestea unui băieţel care ar fi făcut orice să afle ce este dincolo de un desiş de spini. Atras în cursă de propria-i curiozitate, avea să afle că anumite limite sunt necesare şi fac parte din planul lui Dumnezeu pentru vieţile noastre.

Moştenirea – Christoph Von Schmid

O altă lucrare clasică frumoasă şi interesantă. Căutarea mai întâi a Împărăţiei lui Dumnezeu va fi o temă pe care părinţii şi copiii o vor vedea prin ochii unui nepoţel credincios şi ai bunicului său orb.

Christi – O. F. Walton

Volumul I – **Flaşneta**

O poveste îndrăgită de toţi copiii. Împreună cu bătrânul său prieten, Christi este în căutarea drumului ce duce spre cer.

Volumul II – **În slujba Regelui**

În al doilea volum, îl găsim pe Christi păstorind o biserică mică în Noua Anglie, unde o cunoştinţă veche apare din nou în viaţa lui. În acest orăşel ciudat unde oamenii prind peşte ca să supravieţuiască, lucrurile se precipită într-o dramă intensă de fiecare dată când vremea se pregăteşte de furtună. Veţi fi mişcaţi adânc şi umpluţi de compasiune când barca lui Duncan se va găsi sfărmată şi goală la câteva zile după ce cercetările se încheiaseră. Această pierdere va rămâne neuitată în inimile cititorilor.

Rubinul pierdut – Christoph Von Schmid

Îi va învăţa pe copii că merită să fie onești indiferent de preţul care trebuie plătit. De asemenea această carte conţine o altă povestire scurtă a lui Von Schmid, Copilul pierdut. Plină de mister şi complot, îi va ajuta pe copii să înţeleagă că adesea Dumnezeu îngăduie felurite încercări pentru binele nostru.

Ocrotiţi de mâna Lui – Anonim

Inspirată dintr-o întâmplare adevărată din timpul lui John Wesley, un frate şi o soră care fuseseră furaţi din pruncie încearcă să-şi afle identitatea şi credinţa într-un Dumnezeu care uneori îngăduie ca şi cei neprihăniţi să sufere.

Fata din castel – Christoph Von Schmid

Dragostea fierbinte a unei fiice pentru tatăl ei întemniţat, îi va ajuta pe copiii de toate vârstele să înţeleagă că deşi unele circumstanţe sunt nefavorabile nouă, Dumnezeu le poate întoarce spre binele nostru.

Copilul furat – Christoph Von Schmid

De data aceasta Von Schmid surprinde frumuseţea creaţiei lui Dumnezeu aşa cum este văzută prin ochii unui copil care a trăit în întuneric aproape toată copilăria lui. Responsabilitatea şi iertarea sunt printre multele virtuţi învăţate din această povestire.

Cei trei ţesători – Annie Fellows Johnston

Atât taţii cât şi fiicele lor vor călători înapoi la Camelot şi vor învăţa lecţii de neuitat despre virtuţi şi vicii.

Binecuvântarea cerşetorului – Mark Hamby

O povestire adevărată din anii 1800, despre o fetiţă care şi-a sacrificat economiile în favoarea unui cerşetor flămând. Ilustraţiile pline de colorit vor cuceri inimile copiilor în timp ce ei vor învăţa că sacrificiul este piatra de căpătâi pentru multe binecuvântări neaşteptate. Cel puţin ei nu vor uita această întâmplare niciodată.

Ştefan – un soldat al crucii – F.M. Kingsley

Încă o perlă a colecţiei. O fată oarbă cu glas de privighetoare împreună cu fratele ei se găsesc ţinta vânzătorilor de sclavi în deşertul Egiptului. La urechile lor ajung zvonuri despre anumite vindecări la Ierusalim. Fug în speranţa unei minuni şi ajung acolo în mijlocul celui mai măreţ eveniment al istoriei. Dar va fi

oare prea târziu pentru fata oarbă? Poate dragostea fratelui ei să învingă ticăloşia tâlharilor? Cititorii vor fi răpiţi din nou de intensitatea dramei care se desfăşoară la piciorul crucii.

Mieluşelul – Christoph Von Schmid

Această povestire îi va învăţa pe copii că toate lucrurile lucrează spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu. Împreună cu părinţii, vor fi captivaţi de desfăşurarea evenimentelor şi vor vedea că Domnul este Dumnezeul imposibilului.

Spinul din Arimatea – Frank G. Slaughter

Când am citit-o prima oară, mi-am dat seama că am găsit o comoară. La doi ani după moartea Domnului Isus Christos, împăratul Tiberius, suferind de o boală incurabilă şi aflând despre Vindecătorul din Iudeea, îl trimite pe tribunul Quintus să-L caute şi să-L aducă la Roma. Cititorii familiarizaţi cu aşa-numitele cărţi apocrife ale Noului Testament vor recunoaşte istoria Veronicăi şi a voalului minunat aşa cum este descrisă în cartea *Acta Pilati*. Tensiunile se amplifică şi nu oferă nici un răgaz până când se ajunge la punctele culminante ale dramei. Este o capodoperă a colecţiei.

Băieţi de caracter care au schimbat lumea – A. Wallace

Într-o lume care nu întotdeauna mai ştie să aprecieze şi să aplaude adevăratele valori, eroismul şi perseverenţa, veţi citi aici despre copii care au înţeles că suferinţa este un pas aproape necesar succesului. Hans Anderson, Samuel Morse, Robert Fulton, Isaac Pitman şi Joseph Haydn sunt doar câţiva din exemplele care vor da oricărui copil speranţă, curaj şi motivaţia de a deveni tot ceea ce ar fi în planul lui Dumnezeu pentru ei.

Băieţi de caracter care au devenit oameni de onoare – A. Wallace

Citind aceste istorioare, atât cei mici cât şi cei mari vor găsi modele de inspiraţie în băieţii care au trecut biruitori prin felurite nenorociri şi circumstanţe vitrege ale vieţii, dar care au devenit oameni de onoare.

Băieţi de caracter care au devenit oameni cu renume – Anonim

Şi astăzi se simte nevoia ca copiii să fie ascultători, credincioşi şi sinceri. Din nefericire, mulţi dintre ei nu dau dovadă de aceste calităţi. Nesiguranţa şi răzvrătirea s-au înrădăcinat adânc în societatea noastră. Această carte va oferi băieţilor şi tinerilor speranţă chiar şi în cele mai ostile circumstanţe. Citiţi-o şi veţi afla cum unii din oamenii cei mai de seamă ai istoriei au schimbat necazurile şi nenorocirile într-o pistă de lansare pentru o viaţă împlinită.

Ţine-te de plută – George Gladstone

Călătoriţi cu un băiat sărman care este onorat pentru hărnicia şi onestitatea lui. Când totul îi mergea bine, nenorocirea, în care de fapt era deghizată providenţa lui Dumnezeu, i-a inundat viaţa şi a devenit ţinta batjocorii altora, provocaţi de gelozie. Copiii şi tinerii vor învăţa că în dragoste nu este frică şi că iertarea şi adevărul pot să vindece orice rană.

Năsturelul lui Teddy – Amy LeFeuvre

O poveste care vă va încălzi inimile, vă va face să râdeţi, şi mai mult decât orice, îi va ajuta pe copii să înţeleagă bătălia spirituală care se dă în sufletul lor. Ei vor dori să se alieze lui Teddy, care demonstrează că şi copiii pot să se înscrie în armata lui Dumnezeu şi să înalţe drapelul dragostei şi al victoriei.

Sclavul – Christoph Von Schmid

Este istoria lui Anselmo, un băiat de şaisprezece ani, care a fost luat prizonier şi apoi vândut ca sclav într-o ţară străină. Această povestire va nărui barierele culturale şi va dezvălui trăsăturile de netăgăduit ale unui creştin adevărat.

Cuibul de păsări – Christoph Von Schmid

Tăria de caracter este dovedită de perseverenţa cu care cineva se ţine de adevăr, indiferent de circumstanţe sau consecinţe. Eroul din această povestire ne va demonstra că acţiunile aparent nesemnificative, sunt, de fapt, observate de Dumnezeu.

Fiii risipitori – Amy Le Feuvre

În timp ce tratează subiectele cele mai profunde ale inimii, nevoia de iertare şi împăcare, această carte vă va face să zâmbiţi de la începutul până la sfârşitul lecturii. Într-o lume cu relaţii destrămate, micuţa noastră eroină Milly ne va ajuta să dărâmăm zidurile de îndărătnicie şi mândrie şi să găsim drumul de întoarcere de pe cărările rătăcitoare ale durerii din trecut. Fie ca adevărurile revelate în această povestire să-şi găsească loc în multe inimi care încă pribegesc departe de casă.

Tom Gillies – Mrs. George Gladstone

Tom Gillies şi Dick Potter se întâlnesc în secret la peştera lor favorită pentru a plănui obrăzniciile care le-au dat o reputaţie atât de proastă. Oamenii din oraş se plâng spunând că pe insula lor nu este loc pentru golani ca ei. Tom este trimis la muncă, unde învaţă că obiceiurile sale rele îl încătuşaseră şi păcatele sale îl făcuseră prizonier. Acolo Îl descoperă pe Cel care îl eliberează pentru a trăi o viaţă demnă printre oamenii de pe insula Norton.

Luptătorul din Filipi – Fannie E. Newberry

Este povestea celor două extreme ale Romei – sărăcia lucie în mijlocul extravaganţei ce era la culme; viaţa groaznică din întunericul şi lanţurile temniţei în contrast cu splendorile şi distracţiile vieţii luxoase de la curtea împăratului. Desfăşurarea dramatică a evenimentelor vă va captiva inimile în timp ce veţi experimenta adevăratul test al loialităţii şi triumful credinţei.

Greşeala lui Tom Watkins – Emma Leslie

În zilele noastre ale eticii de situaţie, această carte oferă oportunitatea excelentă de a cimenta în mintea copiilor faptul că numai prin ascultare de adevăr se ajunge la dobândirea unui caracter nobil şi demn. Evenimentele şi lecţiile acestei povestiri vor avea un efect semnificativ şi chiar etern asupra multor cititori tineri.

Care este numele ei? – Rev. Dr. Edersheim

Chiar de la începutul lecturii, cititorul va experimenta felul în care Dumnezeu, în îndurarea şi dragostea Lui, îşi împlineşte promisiunea de a fi tatăl orfanilor. Pe paginile acestei cărţi veţi descoperi cum El veghează asupra unei fetiţe orfane, a cărei identitate este descoperită abia la sfârşitul povestirii. Urmăriţi-o pe micuţa Mary şi bucuraţi-vă de nevinovăţia şi puritatea ei.

Micuţa, fetiţa din Israel – Bill Harvey

Generali şi împăraţi, diplomaţi şi slujbaşi de rang înalt, profetul lui Dumnezeu şi slujitorul lui, s-au găsit dintr-o dată, şi fără voie, implicaţi într-o lucrare stârnită de intervenţia micuţei eroine. Schimbările aduse în vieţile persoanelor în cauză au fost dramatice şi sociale. Dintr-o dată viaţa lor a luat o întorsătură nebănuită, nesperată şi, din păcate în unele cazuri, tragică. Cine să fi fost oare acest copil fără nume, însă cu o pregnantă şi sigură prezenţă în viaţa reală?! A fost şi rămâne, cel puţin în mod potenţial, copilul născut în fiecare familie de credincioşi, care aşteaptă să fie crescut pentru un destin care să conteze.

Nimeni nu mă iubeşte – O. F. Walton

O. F. Walton, fiind pătrunsă adânc de dragostea lui Dumnezeu, a scris mai mult decât o banală povestire pentru copii, aducând lumină în întunericul suferinţei şi singurătăţii. Această comoară reprezintă o adevărată unealtă pentru a-i mişca pe părinţi şi-i va ajuta atât pe ei cât şi pe copii să realizeze că în vremurile noastre de incertitudine, dragostea e cea care rămâne întotdeauna în picioare.

Promisiunea unui tată – Donna Lynn Hess

Dictatura lui Adolf Hitler părea o ameninţare îndepărtată pentru băiatul de unsprezece ani, Rudi Kaplan. Dar când forţele naziste au invadat Polonia şi au bombardat Varşovia, oraşul în care locuia Rudi, acesta a aflat că el este duşmanul lui Hitler nu doar fiindcă era polonez ci şi pentru că era evreu şi creştin.

Următorii ani i-au schimbat pentru totdeauna viaţa lui Rudi. Bazându-se numai pe promisiunea tatălui său că se vor întâlni după război, Rudi trebuie să înveţe cum să supravieţuiască ascunzându-se, cum să fie cu adevărat curajos şi cum să-şi înfrângă ura pentru duşmani. Trebuie să înveţe să se jertfească pe sine şi să se încreadă în Dumnezeu, care este mai puternic decât orice armată.

În lumea largă – Susan Warner

În acest roman, micuţa Ellen, după ce este despărţită de mama ei, are o copilărie zdruncinată de suferinţă, dar în ciuda fricii şi dezamăgirilor, îşi aminteşte mereu de Cel care este Tatăl orfanilor. Deşi rămâne singură în lumea largă, El are grijă de ea, oferindu-i prieteni adevăraţi şi încununându-i viaţa cu bucurie.

Naufragiaţi dar nu pierduţi – Hon. Mrs. Dundas

Citind „Naufragiaţi dar nu pierduţi” veţi experimenta durerea celor abandonaţi şi spiritul hotărât de a lupta pentru a supravieţui. Copiii vor fi încântaţi însoţindu-şi eroii într-o călătorie atât de periculoasă în lumea morselor, a vulpilor şi a urşilor polari.

Eliberat de două ori – Patricia M. St. John

Cu inima plină de vinovăţie, ură şi frică, sclavul Onisim fuge de la stăpânul său, Filimon. Tocmai când libertatea pare mai aproape ca oricând, paşii care îl urmăriseră, îl ajung. Acum trebuie să aleagă: să-şi continue viaţa în acelaşi mod, adică să rămână un sclav al păcatului, sau să-L urmeze pe Christos, părăsind ura şi resentimentele ce i-au chinuit sufletul atâta timp. Ce va alege?

Amy şi fraţii ei – Anonim

Suferinţa, nevinovăţia şi credinţa unui copil orfan pictează tabloul suferinţei ascunse din jurul nostru, provocându-ne să fim mai sensibili la durerile altora.

La răscruce – Minnie E. Ludwig

Influenţa acestei cărţi va persista în inimile cititorilor încă mult timp după lectură. Lecţiile învăţate din ea îi vor ajuta să se ţină departe de stâncile şi prăpăstiile în care unele din personaje şi-au sfărâmat barca, să-L ia pe Christos la cârmă, să facă alegeri corecte la fiecare răscruce din viaţă şi să intre în final triumfători în portul mântuirii.

De aceeaşi editură:

Promisiunile lui Dumnezeu
Promisiuni pentru cei mici
500 – Schiţe de predici

Colecţia *Picuri din Faguri*:

Principii şi metode în viaţa şi activitatea Învăţătorului Divin
Hainele lui Iosif

Colecţia *Eroii Credinţei*:

Willaim Carey
George Muller
Hudson Taylor
Amy Carmichael
Gladys Aylward